

Onsdag 1 januar 1941.

÷ 14° C. i formiddag, ÷ 20° i natt. Klar blå himmel i hele dag og lav temperatur. Det er tynt snedekke over alt og godt akeføre, men snaut nok føre for arbeidssledene. Det fryser igjennom, selv om sneen nok beskytter noe mot telen.

Kl. 13 var jeg på vanlig nyttårsvisitt hos rektor. Der var også Bøhmer, Skard og frue, Traaen, Sandmo og frue, Smith, Lindeman og Krosby og frue Bøhmer overbragte nyttårshilsenen til rektor som svarte med gode ønsker om fortsatt godt samarbeid i det nye år.

Gunnar spiste middag hos oss i dag, og kl. 18½ kom Eskerud og frue, Ove og Dotta og var til kvells og ut over til 23-tiden.

Torsdag 2 januar 1940.

÷ 18° C. kl. 9. Underoffiser Cyrie ventet meg, da jeg kom på kontoret. Det var blitt for kaldt i underoffiserenes soverom, hvor radiatoren - som ellers har vært varm nok tidligere i vinter - var helt kall, og veterinærsoldatene på mikroskopisamlingen hadde måttet flytte over i meierisalen, hvor radiatorene funksjonerer forholdsvis bra. Også sykebilfolkene som sover i husdyrbrukssamlingen, og deres underbefal i preparantens arbeidsrom klager over at natten har vært kall. Det viste seg at varmeledningen hadde frosset i kjelleren, ved badet, og Farberg fikk et helt arbeid med loddelampen. Men veterinærene har skaffet litt koks, og det blir nødvendig å gå over til koksfyring i denne kulden.

En mann fra Kverner bruk er kommet for å reparere på frostens ødeleggelse i pumpehuset ved Årungen. I Samfundet har soldatene ødelagt alle dusjene, og i et WC rendte vannet for full steam i 2 døgn før Farberg fikk rede på det og kunne stoppe lekkasjen. Det holdt også på å bli en større ødeleggelse av den ene fyrkjelen, fordi dampventilen hadde satt seg fast og det ble et stort overtrykk, innen fyrbøter Johan Lidén skjønnte hva som var på ferde og fikk tak i Farberg som måtte skru stykkene fra hverandre, før han fikk ventilen løsnet.

Rektor forteller at prof. Bjerke allikevel slapp innkvarteringer nyttårsaftnen. Vedkommende underoffiser(er) kommer til å bo på Gjestgiveriet

Innenriksdepartementet har ved forordning av 21/12 1940 bestemt at ordførerne skal oppnevnes av departementet etter innstilling fra fylkesmannen og NS-fylkesføreren, og den myndighet som har tillagt sogne-, herreds- eller bystyret skal nå utøves gjennom ordføreren. Varaordføreren også oppnevnes av departementet. Ved siden av dem oppnevnes et antall formenn som

rådgivere. Tallet varierer fra $1/3$ til $1/2$ av by- eller herredsstyrets medlemsantall, dog ikke under 6. De er pliktige å uttale seg, og de får som nå anledning til å sette seg inn i sakene på forhånd. Når de forskjellige yrkeslaug er utbygget skal disse utpeke representanter. Fylkesmannen er på sin side også tillagt større ansvar og treffer selv avgjørelsen i de saker som behandles under hans ledelse. Fylkesutvalget avløses av 4 rådgivende fylkesformenn. Ordførerne i fylket innkalles minst 1 gang årlig til fylkesting. Dette har bare rådgivende myndighet overfor fylkesmannen. Nyordningen innføres skrittvis, og de oppnevnte fungerer inntil videre, dog ikke over 2 år. Grunnsetningene er i meddelelsen til avisene formulert slik: 1) Det kom munale selvstyre bibeholdes. 2) Ansvarsprinsippet gjennomføres. 3) Kommunens ledelse må virke aktivt og positivt for gjennomføringen av Nasjonal Samlings og den nye tids retningslinjer. 4) Det arbeidende folk skal på bred basis være med i kommunenes styre. Distriktets viktigste yrker skal være representert. Fagdyktighet skal råde. 5) Sterkere statskontroll gjennomføres av hensyn til riksenheten. Fylkesmennenes stilling som organ for regjeringsmakten styrkes.

Dagens nummer av "Akershus Amtstidende" er mer enn alminnelig fylt med offentlige kunngjøringer. Om osteomsetningen heter det at produsentene bare får selge til meierier, ysterier, ostelag eller andre godkjente avtakere, og osten skal fordeles til kundene. I det siste har det nemlig ikke vært ost å oppdrive bl.a. i Oslo. Såperasjonene nedsettes fra 125 gr. pr. merke til 1 stk. toalettsåpe eller tilsvarende av andre kvaliteter. Smørefett som hittil har vært fritt, rasjoneres fra 1/1 1941. Torvekestfrø m.v. utleveres forbruker bare etter tilvising av jordstyret, event. forsyningsnemnda i heimstadkommunen, salg fra grossist kan skje uten tilvising, men mot kvittering. Inn under jul ble det slakket litt på reglene for salg av fersk julekake m.v. Nå fåes julekake, hveteboller og hardt bakverk (kjeks unntatt) hvis varen inneholder finsiktet hvetemel bare mot brødmerker med rødt trykk. For omsetningen av jern og stål innskjerpes forskrifter om lagerbokføring og oppgaveplikt for enhver som framstiller, bruker, forarbeider, forhandler eller lagrer mer enn 3 tonn pr. måned.

Det er ikke meldt om flere munn- og klovesyketilfeller de siste dagene, og ikke om noe sekundært. Alle håper derfor at vi slipper fra det med dette.

Jeg var nede hos Lindeman i kvell og ga ham en del momenter til en konferanse han i morgen skal ha med byråsjef Rognlien i Justisdepartementets rekvisisjonskontor angående det militære belegget her på Høgskolen.

Hensikten er å ta opp et planmessig arbeid for å fri Høgskolen for militær innkvartering. Denne omfatter nå følgende: 1) 3 samlingsrom som er viktige for undervisningen. 2) 3 auditorier som vi har daglig bruk for. 3) 5 av de 7 gjesterommene som vi har behov for bl.a. til overnatting av tilreisende lærere. 4) 30 av internatets 76 studenthybler og 1 funksjonærhybelleilighet. 5) 5 av de 10 WC'er i gl. undervisningsbygning, Tivoli og Cirkus er lagt beslag på. 5) 1/2 av gårdsbrukets redskapsbu for oppbevaring av viktige redskaper og maskiner under tak. 6) Anatomihuset. Disseksjonsøvelsene måtte dette året holdes i ett av de kjemiske laboratoriene. Antagelig er 40% av den gamle undervisningsbygning beslaglagt. Det militære belegget antas f.t. å omfatte ca. 250 mann + ca. 200 i Studentsamfundet. Antallet av studenter i 1940-41 er 151.

Arbeidsformidlingen i de enkelte kommuner er i full sving. Alb. Danielsen stiller med den her i Ås. Frk. Anderssen meldte i dag at ny pike må ansettes i husholdningen etter frk. Svendsen og spurte om dette må meldes til formidlingen. Det viste seg at hushjelp og gårdsarbeidere er unnatt. - Frk. Anderssen kom tilbake fra juleferie i Drammen i går ettermiddag. Hun var forbauset over at kokka, frk. Lund, var reist hjem til Søgne i går morges uten å si nærmere fra. Forhåpentlig er restriksjonene i anledning av munn- og klovesyken ikke strengere der nede enn at hun får lov til å komme tilbake.

Fredag 3 januar 1941.

÷ 19° C., hos Bærøe ÷ 23. Klart, kaldt vær i dag som i går. Det kniper med varmen i alle beboelsesrom, og tyskerne og våre egne folk klager like meget. Dr. Kater var her og mente de måtte kunne få elektriske ovner på rommene. Langballe hadde en bytur i dag, så han kan ikke ta seg av saken før i morgen, men just i disse dager høvles og sages det på saken, og forbruket av energi er på toppen, så det blir i tilfelle dyr fyring. Nå fyrer Stensrud fra kl. 5 til 22, men det blir vel nødvendig å fyre noe mellom kl. 22 og 5 også, når det er så kaldt som nå. I Oslo også viser det seg vanskelig å holde temperaturen bare med vedfyring i de store gårdene.

Redaktør Holmaas ringte idag og bad meg skrive i "Østlandets Blad" i anledning av konsulent Gjelsviks 60 års dag 8 ds. Han ville ha inntet mindre enn en vurdering av G.s innsats. Jeg har kladdet noe i kvell og i morgen gir jeg Holmaas mitt svar.

Else er 16 år idag. Mamma trakterte med kringle og sjokolade.

Lørdag 4 januar 1941.

÷ 19° C. En tid i natt var temperaturen nede i ÷ 26°, fortalte nattvakt Hansen. Han var en stund oppe i Elevforeningen, men det var kaldt der også, så han, for dørstokken ut til balkongen er nedslitt, og det trekker derfor kraftig under døren. Det er surt i dag. Ikke bare tyskerne, men også vi nordmenn gjør alt mulig for å holde varmen. Farberg er dagens mann og er stadig på farten med loddelampen og det elektriske opptiningsapparatet. Han begynte på professor Moens assistentkontor, hvor en radiator var frosset i stykker, så vannstrålen stod langt bort over gulvet, og i tidsskriftrommet i boblioteket rett under styrtregnet det, alt flømmet over i vann, og det hele så ytterst bedrøvelig ut. Vannet ble omsider stengt av, likeså den elektriske strømmen, og frk. Bjørlykke fikk en styrke på 3-4 mann til å bære inn i lesesalen alle tidsskriftene til tørk. Også i hagebrukssamlingen var en radiator sprunget, og det regnet nede i aulaen, men der gjorde det jo ingen større skade. Vaskekonene fikk en ekstra jobb. I villaene er vannrør frosset. Farberg betrodde meg meget trohjertet at han måtte ta seg av rektor, for der hadde klosettet frosset helt ned, - og da de ikke har noe annet sted å gå måtte han først og fremst hjelpe dem. Tyskerne har flyttet ut av mikrobiologi-samlingen på grunn av kulden, og veterinærene derfra er kommet over i meieriavdelingens sal, hvor det er bra. Festsalen ble jo også for kall, og sanitetssoldatene der er nok alle kommet inn i Cirkus, hvor den sydlige halvdel av 1 etasje ble tatt i bruk i går. Den er nå avstengt, og den søndre inngangen blir forbeholdt dem. Johnson får gå opp midtgangen. At soldatene i dag dro vaktmesterens piano inn i sin del av Cirkus var ikke bra, og innflytningen i denne delen av internatet er i det hele en meget betenkelig sak som vi sikkert får meget trubbel med.

Bostonklubben hadde møte hos Bøhmer i kvell, for første gang i vinter. Smiths skulle jo vært med, men de var reist til Oslo for å greie noe med skifteretten og booppgjøret. En overrekkelse av 1 sølv blomsterglass - med inskripsjon: H. Smith - 1.11.1940 - fra Bostonklubben - og noen nellikker måtte jeg derfor greie med på kontoret i formiddag alene. Jeg bare satte gjenstanden på skrivebordet hans før han kom i morges, og senere var jeg inne med blomstene som er fra klubbens damer. Dosent Mork og frue, samt lærerinne frk. Thornes i Røyken (fru M.s søster) vikarierte.

Bernt var i juleselskap hos Gundersens på Skoftestad i kvell.

Søndag 5 januar 1941.

÷ 10° C. og råere luft enn i går. Kulden slår inn, og det er temmelig surt. Mor og jeg gikk formiddagstur til stasjonen, hvor jeg leverte mitt stykke om Gjelsvik til "Østlandets Blad", og på tilbaketur var vi oppom Moens på kort visitt. Moen har fått melding om at hans søster Marit Wenaas, hvis mann er skomaker i Butte, N. Dak., døde først i november, 73 år. Hun hadde vært syk i lengre tid, og dødsfallet kom ikke uventet.

Bernt reiste med 16.51 til byen i dag. Randi fulgte med. I morgen tidlig reiser han videre til Hamar, hvor han besøker onkel Anton, og på Heramb er han framme ut på kvellen. Han venter å få litt ferie i påskehelgen og kommer i så fall hjem. Nå i helgen har han fått sydd en ny dress. Denslags anskaffelser blir en vanskelig sak i 1941, med en meget hard rasjonering. Kortene inneholder 300 punkter som skal vare til 1 april 1942. 1 dress representerer 240 punkter, vinterfrakk 270, skjorte 60 punkter. Gamle bestillinger kan effektueres inntil 1 februar, og til den tid får jeg sydd en dress som jeg tok mål til i går, og som jeg har meget behov for.

I kvell var vi inne hos Langballes etter kvells. Victor var der. Anne og Astrid var hos Eskeruds og høstet juletreet.

Mandag 6 januar 1941.

÷ 9° C. Kulden ser ut til å ha slått seg noe for denne gang. Ut på ettermiddagen var temperaturen kommet ned i ÷ 4-5°, og det føltes jo forholdsvis mildt. Men vi skulle ha en vannpantomime i formiddag også. Denne gangen var det i utskiftningsavdelingens læresal III som nå brukes som jordkultursamling. En radiator var sprunget, og vannet fosset ut over gulv og Korsmos saker, og i etasjen under, i plantekulturen, styrtregnet det, dryppet fra lyspendlene og -pærene, og Eriksen fikk ekstra fart på seg for å få stengt strømmen av før det skjedde noe særlig. Fru Haugen var fornuftig og brukte et søplebrett til å øse vann med opp i bøtten, og etterat Farberg var skaffet til veie og hadde stengt av for radiatoren ble det etter händen mer orden på det hele. Men den nye undervisningsbygningen er lei der ved at vannet trenger så lett inn i etasjeskillene og drypper ned i etasjen under. De elektriske ledningene som ligger skjult inne i etasjeskillene, er naturligvis særlig utsatt, men vi har sloppet kortslutning også denne gang.

I stasjonsbyen har de sloppet opp for vann i dag, og tyskerne er kommet og har vatnet sine 186 hester her opp. De hadde ikke fått vann

siden i går kvell, og det trakk noe ut over dagen før det ble en ordning her oppe også, fordi alle hydrantene var frosset. Vann måtte tas fra springen i slaktebua, og et $5\frac{1}{2}$ m. langt jerntraug ble overlatt fra Maskinhallen.

Italienerne måtte i morges oppgi Bardia, engelskmennene har tatt 25.000 fanger, deriblandt overgeneralen Berti og 5 andre generaler, og et betydelig krigsbytte. Seiren tør være den viktigste krigsbegivenhet siden Frankrikes sammenbrudd i sommer, og den slås stort opp bl.a. i U.S.A. som mer og mer viser sitt engelske sindelag. I Romania rår en beleiringstilstand, med sammendraging av tyske tropper på grensene mot Russland, Bulgaria og Jugoslavia som har vakt stor oppmerksomhet i U.S.A. som venter på at noe særlig vil skje på Balkan. Kronikørene antyder tysk gjennommarsj gjennom Bulgaria mot Hellas som fortsetter trykket på den albanske front. Men både Russland og Tyrkia er interessert i ro på Balkan, så en slik gjennommarsj er en risikabel sak.

Tirsdag 7 januar 1941.

÷ 7° C., grå himmel.

En pipebrann i fyrpipen i Cirkus i formiddag gikk heldig, men det røk kraftig, og sotfillene stod som en kost opp av pipen, og Stensrud som hel digvis var til stede fikk seg en alvorlig forskrekkelse. Det durte jo kraftig i fyren, og feierlukene ble rødglødende, og det dannet seg sprekker i pipen. Men den ble jo også helt ren. Soldater og unger var interesserte tilskuere.

I den gamle undervisningsbygningen er det sprunget en radiator i formiddag, antagelig i mikrobiologiens pulterkammer på loftet. Den tilhørende vannskade er denne gang gått ut over meieriavdelingens rom vis avis professor Berges avdeling.

Dietrichson har i dag sendt meg brev han har fått fra O.K. Skuggevik, skrevet nyttårsaften, og hvor han hevder at Bondelaget må oppløses. Han har formulert følgende forslag:

"Da Norges Bondelag, såvel rettslig som moralsk, er avskåret fra å la Norges Bondelag, som forlangt, gå kollektivt inn og opp i Nasjonal Samling Bondelaug, hvilket er partipolitisk forpliktet, tar vi denne enstemmige

Beslutning:

1. Norges Bondelag innstiller sin virksomhet og oppløser sine utvalg og komitéer.
2. Organisasjonens arkiv samles og oppbevares, og dens midler anbringes på

"Mellbye-fondets" konto, til senere anvendelse, bl.a. etter legatenes bestemmelse.

3. Herr Klokk gis fullmakt til å forestå og skal være ansvarlig for avviklingen.
4. Denne beslutning offentliggjøres straks på første helside i "Norsk Bondeblad" og i "Nationen".

Bakgrunnen for dette nokså nervøse utbruddet tør være at Sk. har vært NS siden 1934.

Tyskerne prøver å få oss til å treffe den ordningen med brenselforsyningen som de har tatt på seg, at koksen skal tas fra norske lagre gjennom Høgskolens gamle grossistforbindelse. Nå har imidlertid fylkesmannen kuttet all videre diskusjon over, idet han henviser til et brev fra Akershus fylkesforsyningsnemnd av 16/10 1940, hvori det uttrykkelig anføres at koksen i tilfelle skal tas fra tyskernes egne lagre. Inspektør Oumard har så overfor meg anført at dette gjelder ikke statens anlegg. Men til dette er jo å si at fylkesmannen har meddelt dette i brev angående Høgskolen, og at vedtaket derfor også gjelder denne. Imens går tiden, kulden holde seg, det brukes opp til 15 favner ved om dagen, og i dag ringte Bærøe om at nå har han ikke ved lenger enn 1 uke ut i februar, hvis denne fyringen skal fortsette. Selvfølgelig må tyskerne gi seg, men det holder hårdt. For Høgskolen er stillingen naturligvis også ytterst bekymringsfull.

Fru Bærøe reiste i formiddag inn på Røde Kors's klinikk, hvor hun blir en tid framover. Det er kreften i brystet som har tatt til igjen.

Onsdag 8 januar 1941.

÷ 13° C. Vakkert vintervær.

Oslotur. Greidde med en del bankbøker. I Bondelaget hadde jeg en orienterende samtale med Fjørtoft. Der inne er situasjonen for øvrig ikke endret. Men statsråd Hustad er utsett til å være regjeringens mellommann overfor Norges Bondelag, og det arbeides nå inne i Bondepartiet med gjennomgåelsen av arkivet m.v. I Bondelaget er det tatt gjenpart av medlemsfortegnelsen og av listen over utvalgsmedlemmer m.v. og deponert andre steder. En del arkivsaker kan vi anbringe i kjelleren i Bøndernes hus (hos kjøpm. Kjorstad), og vi har også tinget plass for lengre tid siden i Akers sparebank. En oppløsning av Bondelaget eller beslagleggelse av arkivet og verdipapirene tror jeg dog ikke på nå. Avviklingen av Bondelagets økonomiske forpliktelser er nå så avklaret at jeg når som helst kan gå fra borde. Grunnfondet som ikke må være under 100.000 kr., er f.t. på 102.000 kr. (i

statsobligasjoner 50.000 kr., Landkreditt-obligasjoner 15.000 kr., disponibelt i Kreditkassen 37.000 kr.), pensjonsfondet på 92.000 kr., innestående i bank ca. 10.000 kr., i alt 204.000 kr. Herfra går kassakredittlån i Kreditkassen ca. 48.000 kr., nettoformue ca. 156.000 kr., hvorav disponibelt i kontanter ca. 52.000 kr. Vi kan altså klare utgiftene til det landsstyremøte som må sammenkalles til valg av nye nestformenn m.v. samt til lønninger og andre løpende ting.

I Kali går arbeidet som vanlig. Det var jo tilfredshet med at omsetningsavgift er frafalt for kunstgjødsel - med den riktige betraktning at den ikke er siste ledd i produksjonen - og nye bestillinger løper inn. Vanskelighetene er størst med å få kunstgjødsele fordelt, så knappe som transportmidlene nå er. Vi snakket som vanlig nokså lenge under dagens konferanse om situasjonen som under den rolige overflate tør være noe hektisk i Oslo, uten at jeg har noen føling med den. At folk får seg stukket i neven fra tyske soldater et papir med påskrift om å gjøre revolusjon, vi er med dere, oppfattes ikke som alvor, men som et mulig forsøk på provokasjon. NS's arrestasjoner synes ikke å være mange, tyskernes heller ikke, i hvert fall får vi ikke vite noe. Men misnøyen med NS er øket. En gutt ble slått slik oppe på Torshov forleden at han døde, han later til å ha vært en hirdgutt, politiet arbeider med saken og skal ha et spor, men vi får ingenting vite. Det er blitt stopp med tilfellene av munn- og klovesyke siden nyttår - de siste var på små gårder i Aurskog, skogbygden i Ski og i Nes på Hedmark - men NS benytter seg nå av dyrlægene til å stoppe ikke ønskede møter, mens de ser gjennom fingrene, når det gjelder ønskede konferanser og møter. Således har fru Bjoner fått holde sitt møte med fylkesformennene i bondekvinnelagene først i denne uken. Om resultatet av dette møtet vet jeg intet ennå. Vethe berettet om det siste tilfellet av munn- og klovesyke i Asker, på Bon-di. Det var til å begynne med uforklarlig, men det kunne ledes tilbake til Dikemark, hvorfra det var bragt endel tomsekker som hadde smitten med seg. I den strenge kulden det har vært senere, har smitten hatt dårlige spredningsbetingelser. Det var så kaldt at en natt frøs en tysk vaktpost ihjel på Skaugum. Av en maskinskrevet hemmelig avis som kommer ut i Oslo og går fra mann til mann, henter jeg følgende referat av general Ruges tale ved overgivelsen på Setnesmoen i juni 1940:

"Jeg har vært med i denne krigen fra de første skuddene falt på Midtskogen og til i dag. Jeg har sett soldatene falle, kvinner bli drept, skolebarn jaget av mitraljøser langs landeveiene, gårder svidd av, byer brant, den ene etter den andre.

Jeg har sett alle krigens redsler og ulykker.

Allikevel har disse to månedene vært de rikeste i mitt liv. Jeg har i denne tiden blitt hardere og varmere i hjertet og har sett andre bli det samme. Det er ingen skam å bli slått, underkuet, lide nederlag, når en har bitt fra seg det en evnet, det er meget bedre for et land enn å ha gitt seg uten strid.

Jeg vet det er dem i blant dere som hater englenderne mer enn tyskerne. Jeg hater hverken England eller Tyskland, men jeg liker ikke å se mitt land med lys på kroppen, og jeg ser fram til den dagen da vi på ny skal bli fri for fremmed makt her i landet.

Jeg er sikker på at den dagen kommer. De som i dag er våre herrer, var i 1918 i samme stilling som vi er i dag, det så håpløst ut for dem, men de reiste seg igjen.

Finland var i 100 år en del av det mektige russiske rike, i 1918 så det en chance til å bli fri, og grep chansen.

Husk på det: Ingen stat kan reise seg igjen bare ved å vente på at noe skal hende, at en hjelp skal komme utenfra.

En må være klar til å hjelpe seg selv når tiden er inne. Det kan ta tid før dagen er der, men det kan også gå fortere enn noen tror.

Vent og tro og vær beredt!

Enten jeg da er død eller levende skal jeg være blant dere den dagen. Far vel, soldater, inntil da, og takk for denne gangen."

- Jeg var i Gjelsviks fødselsdagslag i kvell, reiste fra arbeidet i Oslo direkte ut til Ski. Vi var 16 til bords - foruten Ø. og frue og Liv, Odd (toastmaster) og Asbjørg Haaland av familien Moen, Grønningsæter, Trædal, Paulsen, Holmaas, Ødelien, undertegnede, Årset, Herredstvedt, Tønnesson, Aarstad samt visstnok en Grønningsæter. Vi fikk møretorsk, kylling med grønnsaker, is og kransekake, øl og dram og ripsvin, alt utmerket godt. Stemningen var den rette, og talene var ikke så mange. Moen hilste fra selskape Ny Jord og fra Nybrottsfondet. Jeg overrakte et sølv askebeger fra Moen, Ødelien og meg selv. Tønnesson hilste fra landbrukskandidatforeningen og gav ham en boks sigarer fra 4 venner (seg selv, Klose, Johannson og Dietrichson). Aarstad talte fra bostonklubben deres (Gjelsvik, Aarstad, Holmaas og Herredstvedt samt Five som nå er død) og kom halende med et flott spillebord. Dette ble senere på kvellen innviet ved at Holmaas meldte grand ouvert og gikk 6 betar. Gjelsvik takket i en lengre tale, hvori han behandlet meget alvorlig tiden og dens problemer, og erklærte dermed talernes rekke for avsluttet. Hvoretter Holmaas spratt opp og holdt en tale for husets

ungdom. I denne kom han uforvarende til å male kraftig Gjelsviks glede over å ha fått begge sønnene tilbake fra krigen, og dette hadde til følge at Herredstvedt stakkar som mistet sin eneste sønn i krigen ikke greidde å holde tårene tilbake. Jeg hadde Wærtinnen til bords, og hun bad meg si noen ord om Herredstvedts sønn som var landbrukskandidat. Dette ville jeg jo på ingen måte. Men så snart det passet grep jeg ordet for å takke for maten. Herunder fikk jeg høve til å lese Ruges tale på Setnesmoen, og det lot til at jeg med dem traff den stemningen som måtte ha utløsning. Fru Gjelsvik var glad over at jeg imøtekom hennes ønske på den måten. Hun - og G. selv også og sønnene - takket meg for artikkelen i "Østlandets Blad" som de mente jeg hadde lagt meget arbeid på. Og Holmaas var jo høgt oppe i den anledning, og da jeg bad ham sende meg vedkommende nummer av bladet, sa han at det skulle bli sendt meg også videre framover, og at det berodde på en misforståelse at det i det hele ikke kommer til min høye person. Vel, jeg håper han ikke glemmer sitt løfte. Vi pratet, og vi spilte kort, boston eller bridge, og vi fikk pjolter og til slutt kaffe og kaker. Det var i det hele ingen rasjonering. Kl. 22 måtte de første gå, de som skulle inn til Oslo. Vi fra Ås gikk kl. 24 mens Ski-folkene ble noe lengre. Det kom mange telegrammer naturligvis.

Torsdag 9 januar 1941.

÷ 10° C. Kulden er nokså besværlig, og Farberg er Høgskolens mest opptatte mann. I dag hadde pumpen frosset både hos Barth og Loe. Og i den gamle undervisningsbygningen hadde et varmerør sprukket i veggen til meieriavdelingens øvelseslaboratorium ved siden av Øklands kontor, og en vannkaskade var ikke til å unngå der, men vaskekoner var heldigvis for hånden tidsnok til å hindre oversvømmelse.

Tyskerne har bedt om å få en ordning slik at de kan få bensin i bensinstasjonen på Høgskolen. Den eies av Østlandske Petroleumscompagni, og jeg viste dem til dette. Det kom så til oss, og da vi jo ikke ville si hverken fra eller til blir det slik at det blir tappet 2.500 l. bensin på tanken, og Bakke overtar sin gamle jobb med utleveringen etter de regler som er fastsatt. Politimesteren har forbeholdt seg å kunne lagre inntil 1500 l. bensin på tanken, og etter avtale med lensmann Wichlund - som for øvrig ikke har hørt noe endelig om denne lagringsplanen - vil tanken ikke bli tappet tommere enn at det til enhver tid er minst 1500 l. på den. Vi betaler f.t. 64 øre pr. l. for bensinen i Oslo og tar 78 øre her ute, heri iberegnet 10% omsetningsskatt.

Jeg var i arbeidsutvalget i Bondelaget i kvell. Alle møtte unntagen Glærum som var dårlig i magen. Hope, Tvedt og Jæger Leirvik var til stede. Den viktigste saken var spørsmålet om Bondelagets framtid. Mellbye meddelte at han kom til å nedlegge hvervet som formann ved slutten av første landsstyremøte, i det han ikke fant å kunne stå, når nestformennene var blitt tvunget til å gå fra borde. Det var jo han som var den største synderen. Dietrichson hadde også besluttet å gå. Strand foreslåes konstituert som generalsekretær, og programmet for det landsstyre som forutsettes sammenkalt i juni blir oppløsningen av Norges Bondelag. Kontingentinnkrevningen forutsettes fortsatt som vanlig, Bøndernes uke arrangeres likeledes, og utvalgenes arbeide må foregå i nødvendig utstrekning. Dette forslaget vant ikke noe synderlig bifall til tross for at juristen advokat Løchen hadde gitt det sin konsens, og jeg visste også at professor Skeie var enig i Løchens jus. Det ble besluttet å vente til i morgen med fortsettelsen av debatten. Mellbye skal ha en samtale med statsråd Fretheim kl. 12½-13, muligens under nærvær av dr. Richert, og herunder vil han bringe spørsmålet om landsmøtets avholdelse på bane. Når han kommer tilbake har arbeidsutvalget antagelig noe mer å holde seg til enn nå, og et vedtak kan gjøres. For mitt vedkommende er saken klar. Jeg kan ikke gå med på at det settes i gang arbeid med kontingenten, hvis det er Bondelagets oppløsning det gjelder å skaffe midler til. Jeg er for øvrig ikke enig i at Bondelaget juridisk set er oppløst i og med at nestformennene er tvunget vekk, og at lovene våre således er krenket. Bondelaget bør fortsette, aldri har bøndene hatt bruk for en samlende organisasjon som just nå. Men jeg er enig i at som stillingen er blitt er det en æressak for Mellbye - og vel også for Dietrichson - å stå last og brast med nestformennene, og noen annen løsning enn at han (de) nedlegger sitt ledende arbeid i Bondelaget fins vel neppe. Jeg sa dette i mitt innlegg i debatten, og jeg sa det også senere, i Losjens restaurant, til fru Mellbye, som lot til å ha litt vanskelig for å se at Mellbyes stilling ikke faller helt sammen med Bondelagets. Som saken ligger an har jeg ikke mer å gjøre i Oslo i kvell, og derfor reiser jeg hjem. Siste sak i arbeidsutvalget var et brev fra finansutvalget med forslag til den ordning som må treffes for avvikling av Norsk Fruktmat-affæren, og som påfører Norges Bondelag et garantiutlegg på ca. 6.000 kr. foruten tapet av de innskutte midler, 12.500 + 2.500 kr. Forslaget ble vedtatt uten bemerkninger. Mellbye takket meg for strevet, men jeg måtte i sannhetens interesse svare at den takken måtte jeg dele med flere andre. Men det er jo godt å kunne puste litt fritt igjen. Jeg vil for øvrig nevne at under debatten om Bondelagets

framtid antydde jeg muligheten av at også jeg slår følge med formennene og generalsekretæren. Jeg tenkte da på den utvikling av finansene jeg har ledet, og som nå er så godt som avsluttet og lett kan overtas av en annen som vil akseptere et eventuelt nytt system.

Fredag 10 januar 1940.

÷ 9° C. Det strålende vinterværet fortsetter. Men det blir ingen sne av det. Midt på dagen har vi 4-5 kuldegrader, og det føles jo da ganske varmt. Men telen kommer til å gå dypt i denne vedvarende kulden og med bare 3-4 tommer sne.

Det er brenselsspørsmålet som er dagens mest aktuelle. Det er vanskelig å få noen ordening med tyskerne som ikke vil slippe oss til å få leveranse fra de tyske lagrene, slik som ordren til oss er fra fylkesforvaltningsnemnden. Men i går ble det vel dog en lysning, idet rektor har fått forbindelse med direktør Olaf W. Fermann, K. ngenstgt. 18, Oslo, som formidler leveringen fra de tyske lagrene. Han sa at når vi har tysk rekvisisjon kan vi sende ham den, og da vil leveringen kunne begynne straks i henhold til den. Vi bendte en da inn i går, og fra i morgen skal da cindersleveransen bli regelmessig. Våre vedbeholdninger har skrumpet voldsomt inn. Til 1/1 hadde vi brukt 700 favner, og vi har bare 550 favner igjen + knappe 1100 m³. torv. Dette kvantum varer teoretisk ut februar, hvis vi regner med et daglig forbruk av 15 favner som det har vært nå i det siste. Da jeg snakket med Kriegsverwaltungsinspektør Oumard i Samfundet i går om dette, fortalte jeg ham hvordan situasjonen ligger an, og at det må bli et mindre forbruk, d.w.s. svakere fyring. De omstændige mannskapene som hørte dette, begynte straks å protestere. Men det er jo ingen vei forbi, hvis tyskerne ikke kan hjelpe oss. Badningen må det også økonomiseres med.

En liten episode i dag: Spydevold ble av den tyske vakten ved redskapsbua hindret i å gå inn i gårdsbrukets rom for å hente et redskap. Han meldte av til Bærøe og han igjen til meg. Jeg henvendte meg til Orskommandoen i Samfundet som lovet å undersøke saken. Da dette dro ut ringte jeg til vaktrommet i Tivoli, og derfra kom vaktkommandøren hit til meg, og vi kunne i ro forhandle om saken. Det viste seg at vakten var en nylig innkalt soldat som ikke kjente forholdene på stedet. Nå vil det da bli gitt den nødverdige beskjed, så tilfellet ikke vil gjenta seg. Det gjaldt 2 rom i redskapsbua som tyskerne ikke har noe å gjøre i, og hvor vakten derfor ikke har noen rett til å nekte gårdsbrukets folk adgang.

Spydevold hadde også hørt nytt: I Moss og Fredrikstad hadde det vært flyalarm i morges, og luftvernet hadde spillet opp. 3 10.000-tonnere på vei inn Oslofjorden var kjørt på land, og en fjerde var forsvunnet. Utenfor Ferder ligger en større engelsk krigsskipsstyrke, og det samme er tilfellet utenfor Egersund. Hva som hadde skjedd ute i Oslofjorden i natt visste Spydevold ikke. Han kom også inn på oppnevningen av ordførere og viseordførere i herredene som statsråd Hagelin driver med nå om dagen. Det er for en del de som nå er i funksjon som skal fortsette, men det er også en del nye. Og om disse nye er det vel å si at de ikke ville kommet på tale hvis de ikke er NS-medlemmer eller i nabolaget. Om Sverdrup her i Ås foreligger ennå ingenting, men det antas at han ikke vil binde seg til å arbeide for NS.

Jeg har i dag igjen bragt sparsomhet i vedforbruket på bane overfor inspektør Oumard. Ved et tilfelle fikk jeg vite at tyskerne skal ha filmframvisning fra kl. 14 i ettermiddag. Sanitetskompaniet skulle badet fra kl. 14 til 19, men når 2½ time herav ville gått vekk til kinoen var det jo meningsløst å fyre opp badet i disse 2½ timene. Jeg ga derfor Stensrud ordre om ikke å fyre før fra kl. 16½. Det ble for øvrig opplyst av sanitetssoldater at de er bare ca. 80 mann som f.t. benytter badet, og de klarer seg med 2 timer. Dette sa jeg til Oumard, og jeg foreslo at Ortskommandanten ga beskjed om at veterinærene og sykebilkorpset heretter bader samme dag, f.eks. torsdagene. Derved sparer vi fyring 1 dag i uken i badet, nemlig tirsdagene. Oumard var enig i dette og lovte å ta seg av saken. Hva koksen fra de tyske lagrene i Oslo angår opplyser direktør Fermann i dag til rektor at de 3 første dager i neste uke er det ingen jernbanevogner å få, hvorfor de første vogner ikke kan ekspederes før torsdag. Det spørres da om tyskerne kan hjelpe oss med å få kjørt noen billass hit ut for oss, så vi kan komme i gang med koksfyringen snarest mulig. Oumard slår ellers litt krøll på seg med hensyn til betalingen av koksen. Det blir vel til at vi kommer til å måtte betale den praktisk talt helt, kanskje med et fradrag av ca. 5 tonn pr. måned. Oumard sier nemlig at krigsforvaltningen har regnet bare med 12 kg. koks pr. døgn til 10 mann, og dette blir ca. 5 tonn for den del av sanitetskompaniet som er innkvartert på Høgskolen. Hertil kommer da de 2 andre enhetene. Og derfor har jeg overfor Oumard hele tiden hevdet at spørsmålet om hvordan betalingen skal ordnes bør stå åpent for senere forhandlinger. Men hovedsaken for oss er at vi får koks fra de tyske lagrene, så vi kan få vedforbruket ned slik at vi kan komme i gjennom vinteren.

Koks eller cinders måtte vi jo hatt også om ikke tyskerne hadde vært her.

Lørdag 11 januar 1941.

÷ 7° C. Fremdeles vakkert vintervær, men uten sne. Veterinærene kommer til Høgskolen, når hestene skal brønnes. I stasjonsbyen tapper pri- vatfolk vann i stamper og bøtter hver morgen for å kunne ha til det nødven- digste. Men kulden lokker mange til å la springen gå for å hindre frysning. Og derved øker vannforbruket.

Professorutvalgsmøte i formiddag. Assistenten i utskiftning og landmåling, Arne Mohn, har fra 14/12 1940 fått 2 års permisjon for å overta stilling som dommerfullmektig hos sorenskriveren i Nord-Gudbrandsdal. Til vikariatet har meldt seg 3 mann. Etter professor Loes innstilling foreslo utvalget utskiftningslandmåler Egil Øye antatt, med utskiftningskandidat Petter Skare som nr. 2. - Under møtet fortalte rektor at tyskerne uten vi- dere har tatt en stor rundbrenner i middelskolens gymnastikksal og en min- dre ovn i kjøkkenet ved siden av og flyttet opp i den store garasjen de holder på å bygge ferdig i kalvehagen ved Samfundet. Han karakteriserte det som toppmålet av frekkhet, og det er jo ikke mulig å kunne stole noe på sli- ke mennesker. Han hadde ikke fått rede på tyveriet før i går, en uke etter at det hadde foregått, men meldte det straks til lensmannen.

Grekerne har inntatt Klisora, en nøkkelstilling på veien til Va- lona. Engelskmennene bombarderer Tobruk sterkere og sterkere og har avbrutt forbindelsen vestover mot Benghasi. De er også i bevegelse på grensen fra Kenia inn i Somaliland, og i Ethiopia skjer også ett og annet til italiener- nes ugunst. Tyske fly har hjulpet dem med i bombe engelske krigsskip i Mid- delhavet. På vestfronten er det relativt stille. Viktigst er dog Roose- veldts taler, hvori han åpent stiller seg på Englands side og mobiliserer den amerikanske rustningsindustri, deriblant bilfabrikkene som omlegger sin produksjon til flyfabrikasjon.

Páll er i Nasjonalteatret i kvell sammen med 4 islandske kamme- rater.

Søndag 12 januar 1941.

÷ 10° C. En del tåke stundevís midt på dagen, østlig luftdrag og noe overskyet. Litt mildere ut på dagen, men ennå ingen sne.

En stille dag. Vanlig formiddagstur til Korsegården og tilbake.

Få mennesker å se på veien. Prof. Ejerke og frue var ganske hvitrimet, og det samme var Inger og Karen som hadde vært ute et par timer.

Den viktigste begivenhet i kringkastingen i dag var Quislings oppfordring i kvell til norsk ungdom om å melde seg som frivillige i regimentet Nordland "for skulder ved skulder med de tyske kammerater å gå åpent og aktivt inn for nyordningen i Europa og for det germanske forbund". Tyskland har ikke bedt oss, sa han videre, men han mente at vi føler oss selv forpliktet til frivillig å gå konsekvent til siste slutt den vei som skjebnen har stukket ut for vårt folk, idet Norges og Tysklands interesser er blitt solidariske, og Tysklands kamp er Norges kamp. Å ja, har han sagt å må han for å være konsekvent også si b. Men det er ingen stor prosent av nordmenn som er enig, og noe stort oppbud omkring regiment Nordland blir det nok ikke, selv om tyskerne utvilsomt vil gjøre alt for å lokke ungdommen til å melde seg frivillig. Den tyske ungdom som frivillig er trådt inn i hæren, får en pengesum, gratis utdanning, en gård eller lignende etter endt tjenestetid, men en må binde seg til tjeneste i et visst antall år, en som gjør tjeneste som underoffiser således i 12 år.

Mandag 13 januar 1941.

± 6° C. Disig, senere på dagen overskyet og sneluft, men ingen sne, litt mildere.

En representant for Statens teknologiske institutt konfererte i formiddag med Langballe om spørsmålet tregassgeneratorer. Han kom hit ut med en personbil med sådan generator og foretok en praktisk prøve. Prisen som har vært 3.000 kr. eller litt mer, er nå 2.250 kr., og Langballe mener at Høgskolens personbil bør ombygges for generatordrift.

Kan Høgskolen la den og den som kommer til konferanse eller i annet offisielt erende få en kopp kaffe og et par stykker smørrebrød? Dette er det vanlige og nokså tankeløse spørsmål i denne tid fra lærerne. Jeg svarer at begge deler er som bekjent rasjonerte varer, og kaffe iallfall kan det ikke bys på. I dag hadde foruten Langballe Skard gjester å representere for, og de fikk smørrebrød og et glass øl. Kaffe hadde jo vært bedre i kulden.

Frk. Anderssen skal ansette ny kjøkkenpike. Den organisasjonsmessige lønnen er 57 kr. måneden, men det forlanges gjerne 70 kr. Tyskerne betaler 52 kr. uken for hushjelp i brakkene og har skjemt ut markedet for oss.

Tirsdag 14 januar 1941.

÷ 10° C. Oppklarning igjen.

Ringte med direktør Fermann i dag om sindersleveransen fra de tyske lagrene. Han har tatt på seg å ordne denne uten å ha armé-overkommandoenes sanksjon ennå, fordi han anser den opplagt. Men plasskommandoen her ute må underrette overkommandoen direkte. Jeg anmodet ham om å ringe til inspektør Oumard og forklare ham, hvordan dette må forståes, og det lovet han. For å få leveransen fort i gang har jeg foreslått at tyskerne sender inn lastebiler og henter vognlaster a 2 tonn, og dette vil første gang bli gjort i morgen. Fermann sier nemlig at han ikke kan få godsvogner de 3 første ukedagene.

Jeg har også hatt bry med å få tyskerne til å skjønne at de må innskrenke badetidene av hensyn til brenselsforbruket. I dag og torsdag innskrenkes den fra 5 til 2 timer, og senere blir tirsdagene sløyfet. Lørdagene skal også badetiden innskrenkes fra 5 til 2 a 3 timer. Uff, jeg søler så meget tid vekk på disse fillesakene at det er en gru.

Sigfrid Nordang overrasket oss med besøk i kvell. Hun kom fra slektninger i Drøbak og blir her et par dager. I morgen ettermiddag skal hun i geburtsdagslag til fru Johnson. - Høie er 50 år i dag.

Onsdag 15 januar 1941.

÷ 19° C. og riktig bistert. På Ås st. var det 21° kl. 9.20, og temperaturen hadde vært nede i ÷ 25°. I Oslo var det ÷ 16° kl. 10, og ennå kl. 16½ holdt den seg på ÷ 13°. Det er svak sydlig lufttrekk og litt disig, og den fuktige luften biter godt, ikke minst inne i byen med den rå fjordtrekken.

Oslotur i dag. I Bondelaget snakket jeg med Fjertoft om situasjonen som ernden at fredag snakket Mellbye med statsråd Fretheim som ikke hadde noe i mot et landsstyremøte, hvorefter arbeidsutvalget vedtok å holde det mandag 27 januar. Strand opplyste om at spørsmålet om godkjennelse av dette vedtaket er gått helt til Terboven som synes å ville avkreve Mellbye løfte om at det ikke skal bli noe bråk. M. kan naturligvis gjøre det, men han vil stå fritt og kunne si det som ligger ham på hjerte, og derfor er han neppe tilbøyelig til å føye Terboven. Dette i forbindelse med at fru Bjoner i siste arbeidsutvalgsmøte på Moens foranledning ble nødt til å bekjenne at hun var årsak i at det ikke ble noe landsstyremøte i den uken vi nå er i - det ble skyldt på munn- og klovesyken, men det var bare et påskudd - gjør at det kan bli nektelse under et intetsigende påskudd også denne gang. Fjertoft mente at det var taktisk uriktig av Mellbye å trekke seg tilbake fra formannsstillin-

gen med den begrunnelse at han ikke ville svikte sine nestformenn. Det vil være klokere å si at han gjør det på grunn av sin alder og tiltagende døvhet. I dette er jeg nokså enig, men M. har allerede skrevet til dr. Richert, og nå er det noe sent å komme med en mer diplomatisk begrunnelse. Fjærtøft kom også med den viktige opplysning at Jæger-Leirvik ikke har vært i stand til å dementere "Dagspostens" notis om at han var innkalt til Oslo for å overta formannsstillingen i Norges Bondelag. Dette viser at NS har en finger med i dette spillet. J.-L. viste sitt - bleke - åsyn i døren, da jeg satt inne hos Fj., men trakk seg skyndsomt tilbake. Det blir kan hende nødvendig at arbeidsutvalget foretar valg på midlertidig formann og nestformenn, men det er en ytterst vanskelig sak å kunne samle stemmene, fordi en slik situasjon har vært ganske uforutsett. Disse tillitsmennene må være bønder. Moen nevner Ole Rømer Sandberg som formann, og han er en som forener såvel faglig som kulturell oversikt og klarsyn, men han vil sikkert motsette seg alt det han kan, og jeg misunder ham ikke jobben. Det kan også bli spørsmål om Berger som er den eneste østlendingen blandt varamennene til arbeidsutvalget, men han er ingen samlende personlighet. Han er en nokså rutinert ordfører og er skarp-tenkt og strid, men ubrukelig i forhandlinger med tyskerne. Arne Rostad nevnes som en av nestformennene, og han er vel orientert i omsetningsspørsmålene og arbeidsforholdene og flink til å finne utveier. Halvor Løhren nevnes også, mer dels er han ikke bonde lenger - han er forretningsfører, kontorsjef ved Aurskog komm. kontor - dels er han vel også NS-medlem.

På Kalis kontor forefalt intet særlig. Vethe skal antagelig til Sogn og jeg til Fåberg m.v. på foredrag om 203 uker, og jeg hadde en telefon til sekretær Moen i Opland bonde- og småbrukarlag i anledningen. - Abrahamser kom med nr. 2 av den maskinskrevne og underhånden distribuerte avis "Vi vil oss et land", hvori bl.a. står følgende artikkel:

"En norsk stortingsmanns imøtegåelse av Terbovens tale 25/9 1940.

I talen sier Terboven om Stortingets presidentskap: "Stortingets presidentskap har i fellesskap med førerne for de frie gamle politiske partier frivillig erklært seg beredt til, og ved sin underskrift forpliktet seg til å gjennomføre den politiske nyordning slik: 1. Kongen og hans hus skal avsettes og fratras alle forfatningsmessige funksjoner o.s.v." Om stortingsmennene sa han: " - - at ingen har tvunget dem til å forhandle, men viljen til det utsprang av deres egen frie beslutning".

Forhandlingene begynte slik: En felleskonferanse av de fire store partier ble 11 juni enig om å arbeide for en ordning slik at Adm.rådet kunne fortsette. Dette var det norske synet på saken etter 10 juni. Konferan-

sen vedtok en tillitserklæring til Adm.rådet Denne ble lagt fram for de tyske myndigheter som motsatte seg at den ble offentliggjort. 13 juni sendte de tyske myndigheter et ultimatum til Adm.rådet med krav om at Stortinget skulle innkalles for å gjøre følgende vedtak: Avsette kongehuset og regjeringen Nygaardsvold, valg av en ny regjering, en vidtgående fullmaktslov til denne o.s. v. Det ble krevet svar innen mandag 17 juni kl. 20.

Under forhandlingene ble det fra norsk side hevdet: Nyordningen må ikke forutsette brudd på forfatningen. Avsettelse av Kongen og hans regjering kunne vi ikke gå med på.

Den tyske forhandler dr. Delbrügge slo fast at kravet om avsetning av Kongen og regjeringen Nygaardsvold var absolutt. Hvis man her i landet fremdeles anerkjente Kongen som sin lovlige regent, da gjør man seg til ett med hans fornyede krigserklæring som han og regjeringen sendte ut før avreisen fra landet. Følgen herav måtte være at Tyskland mottok den fornyede krigserklæring fra det norske folk og dro konsekvensen herav f.eks. sendte alle vernepliktige til Tyskland. Dr. Delbrügge nevnte at om det ikke kom til noen ordning ville de tyske myndigheter finne det nødvendig å innsette tyske kommisærer i alle departementer, men - la han til - det behøver ikke å bli en varig ordning. Vi vil senere innsette en norsk regjering, og det blir i tilfelle en regjering dere nødig vil ha, og som vi vil understøtte helt og gi full programfrihet.

Enhver nordmann kan gjøre seg opp en mening om forhandlinger under slike forhold og slike trusler - og disse kalles frie.

At forhandlingene ikke begynte på norsk initiativ går klart fram av denne uttalelse av dr. Delbrügge til representanter for ett av de politiske partier: "Vi er skuffet over at det ikke fra norsk side er tatt initiativ til nyordning etterat situasjonen ble så totalt forandret etter Kongens og regjeringens flukt. Da det ikke var tatt noe slikt fra norsk hold måtte vi ta det."

Om forhandlinger med stortingsgruppen sier Terboven bl.a.: " - at folket derigjennom fikk vite hvordan et parlament er beredt til å kaste alt over bord, kongedømme, regjering, forfatning, ja endog sin politiske tilværelse." Og tidligere i talen sier han at presidentskapet ved prøvevotering i stortingsgruppene hadde forvissnet seg om at det var sikret kvalifisert flertall for ovenstående beslutning. Til dette er å bemerke: Det har aldri ved prøvevotering vært konstatert noe flertall for avsettelse av kongehuset. Dette prinsipale krav fra tysk side ble derimot avvist med stort flertall. Derimot ble det konstatert et flertall for å forhandle videre på grunnlag av en

midlertidig suspensjon av kongehuset inntil fredsslutning. Dette grunnlag ble godkjent av Reichskommissar og der Führer, og på dette grunnlag ble forhandlingene ført videre. Om voteringene i stortingsgruppene sier Terboven: " - - at det til tross for stortingsvedtaket skulle gjøres ut fra konstitu-sjonell nødrett og derfor ikke trengte 2/3 flertall allikevel var sikret flertall for ovenstående beslutninger." Om voteringsmåten (spørsmålet om grunnlovsmessig flertall eller alm. flertall) er å si at en av presidentene på direkte spørsmål har erklært at det var tyskerne som krevet grunnlovsmes-sig flertall. Om stortingsmennenes motiver under disse forhandlinger sier Terboven: " - - de gikk med på alt, åpenbart for under den politiske vårstorm som nå bruser fram over dem, i det minste å redde ett, og det åpenbart det vik-tigste for dem, nemlig deres materielle eksistens."

Enhver voksen nordmann kan avgjøre om dette passer på hans representant. En-hver nordmann vil føle det som en ærekrenkende beskyldning - ikke bare mot stortingsmennene, men også mot det folk som har valgt dette storting. Terboven sikter til et punkt som ble oppført i utkastet til stortingsvedtak, om at man-datene for Stortinget skulle gjelde inntil nyvalg etter fredsslutningen. Om dette er bare å si at spørsmålet ikke ble reist - og heller ikke behandlet i gruppene. Det ble reist av forhandlerne fra norsk side i den soleklare hen-sikt å unngå en periode, da det med skinn av rett kunne hevdes at det ikke eksisterte noe Storting, ikke engang i navnet.

Terboven sier at forhandlingene ble brutt: " - - da man i strid med den prinsipielle holdning i forhandlingene og formuleringene av stor-tingsvedtakene, hvoretter riksrådet skulle gjelde, på eget ansvar gjorde forsøk på å gi de gamle paryier den avgjørende innflydelse på riksrådet ved juridiske knep, og da en siste advarsel fra meg ble undervurdert."

Om dette er å si at det fra norsk side aldri har vært tvil om at riksrådet skulle utføre sitt verv på grunnlag av en fullmakt gitt av Stortinget. Det var full enighet om at det første riksråd skulle oppnevnes av Stortingets presidentskap. Som en logisk konsekvens av dette ble det fra norsk side hevdet at også senere nyutnevnelser måtte foretas av presidentskapet. Det er dette som kalles for juridiske knep - fra tysk side ble det nemlig hevdet at riksrådet måtte ha rett til å fornye seg selv. Begge partier ble imidlertid enig om følgende mellomforslag: Når et medlem av rådet ønsker å bli løst fra sitt embete, eller når riksrådet tar sikte på endring i sin sam-mensetning, foretas dette av riksrådet i samråd med presidentskapet. Terboven sier at forhandlingene er endelig brutt etter "min anvisning forrige tirsdag" Og senere: "Jeg brøt forhandlingene, da man o.s.v." Onsdag den 18/9 meddeler

den norske forhandler den tyske at hverken presidentskapet eller fylkesmann Christensen (den vordende formann i riksrådet) kunne godta de endringer som tyskerne på egen hånd hadde foretatt i den opprinnelige liste over rådets medlemmer som på forhånd var godkjent av presidentskapet og der Führer. Stortingsgruppene sluttet seg enstemmig til dette synet. Tyskerne ville ikke bøye seg her. Dermed var forhandlingene brutt fra norsk side. Stortingsmennene forlot Oslo torsdag 19 sept. og de følgende dager." -

Randi var oppom Kali og fikk bl.a. beskjed om å få skoleplan til Anne fra Paulsens skrivemaskin- og stenografiskole. Det er visst Gujnar som har satt henne på den ideen at hun også må kunne tjene penger ved kontorarbeid. Randi var nå omtrent helt bra av forkjølelsen. Søndag hadde hun vært på ski i Nordmarka.

Torsdag 16 januar 1941.

÷ 16° C. Samme noe fuktige og skarpe luft, litt snedryss.

Dagens vanskelighet med tyskerne var kinoen. Et par timer i forveien ble det gitt beskjed om forestilling. Rye har sagt greit fra at han ikke kan stå til tjeneste før etter kontortid, men det ble i dag praktisert på den måten at forestillingen ble tillyst fra kl. 16, altså i det øyeblikk arbeidet på kontoret sluttet, mens det ikke ble tenkt på at Rye måtte ha i all fall en halv time til å forberede foresvisningen. Jeg ga ham lov til å gå - for husfredens skyld. Men han fikk sammenhengende arbeid til kl. 22.

Sigfrid reiste tilbake til Ski med 10.50-toget.

Fredag 17 januar 1941.

÷ 6° C. i morges. Det har falt et par tommer yrsne i natt. Men i dagens løp har det klarnet opp og temperaturen er falt noe.

En 17 års datter av feieren i Vestby som for 2 år siden var pike hos Berdals og visst ikke er riktig vel bevaret, har vært i Tivolikjelleren i natt. Fru Lundgren som f.t. er vikar for poståpner Johanne Berntzen som er blitt dårlig igjen, så henne holde til en god stund ute i posthusgangen i formiddag, forpjusket og trett. Senere er hun forsvunnet. Det har ikke vært noe av den slags her før under den tyske innkvarteringen, selv om det har vært snakket om at de har hatt kvinnfolk hos seg. I dette tilfelle er det vist piken selv om har vært uforsiktig. Hun kom på forbedringshjem fra Berdals, hvor hun var i 3 måneder, da fruen skulle ha små, men var ikke til stor hjelpen. Hun heter Guldborg Olsen.

Julius Sundby har igjen 3 fag i J II. I formiddag gikk han opp i landbrukskjemi hos Lindeman (sensor Støren) og fikk 2.8. I ettermiddag hadde han rettslære (skriftlig "fellesprøve"), og i morgen formiddag har han lignende prøve i jordbunnsalære - det er 1 times prøve i dette faget mot 2 i rettslære.

Politimesteren melder at møteforbudet for Follo heves fra i morgen. Det blir således gudstjenester igjen fra søndag av. Det er gått bra med bekjempelsen av munn- og klovesyken, og veterinærene er tilfreds. Såvidt jeg vet er det ikke konstatert noe tilfelle siden desember. En oppgave i "Nationen" fra veterinærdirektøren går ut på at 70 besetninger var angrepet, og samtlige 3.229 dyr ble slått ned. På fylkene fordeler tallene seg slik:

Oslo	1	besetn.	70	dyr	Akershus	47	besetn.	2.389	dyr	Østfold	8	-	135
Vestfold	2	-	15	-	Hedmark	6	-	270	-	V.-Agder	3	-	10
Hordaland	2	-	67	-	Bergen	1	-	273	-				

Lørdag 18 januar 1941.

± 16° C. Stille, sol. Mot kvell trekk fra nord.

Den viktigste meldingen i dag var at kontorsjef Sande hos direktør Fermann på min forespørsel i telefonen kl. 15 opplyste om at vedkommende tyske myndigheter har nektet å levere Høgskolen koks fra de tyske lagrene. Jeg lot straks meldingen gå videre til inspektør Oumards kontor, hvor stedfortrederen tok i mot og bringer meldingen videre til inspektøren. Formodentlig står saken fast av den grunn at plasskommandoen her ute ikke vil sende sin "Bescheinigung" på de 240 tonn koks til Armé-overkommandoen, og da man derfor der inne ikke kjenner til saken fra tysk side vil de ikke slippe kvantumet løs. Men plasskommandoen føler stillingen svak fordi man i Samfundet har brukt mer koks enn etter beregningen. Nå får vi da se hva den kan bli nødt til å gjøre. For oss er saken klar: Vi innberetter det hele til vårt departement, og så får da tiden gå til en eller annen løsning av problemet kommer.

En annen sak med tyskerne tok atskillig av formiddagen, nemlig spørsmålet om levering av inntil 20 KW til deres garasje i Kalvehagen. Det har siden de begynte å bygge på den i høst vært forutsetningen at den nødvendige elektriske energi skulle leveres fra Høgskolens kraftnett. Etter Langballes råd forlangte jeg i dag skriftlig rekvisisjon fra Oumard på kvantumet som ønskes levert allerede fra mandag av. Tilknytningen er i orden i dag, men strømmen blir ikke satt på før saken er helt ordnet. Det er meningen å sette opp vippe, og betalingen blir å regne etter 135 kr. pr. KW.

Den frie norske radiosender - som sender kl. 16½ og 20½ på 29.8 m. - kom utmerket inn i ettermiddag. Den behandlet tyskernes finanspolitikk og påviste stigningen i seddelomsetningen i Tyskland og den systematiske plyndring av de besatte områdene ved å betale rekvirerte varer med "Schein" som må veksles i vedkommende lands mynt og som ble betegnet som verdiløst papir. Tyskland er bankerott, de tyske arbeidere betaler så svære skatter - 40% eller mer - at en ny omgang av skatteskruen er betenkelig. De har også mange mer eller mindre frivillige bidrag å måtte betale, til partiet, hjelpekasser o. m. Landet har faktisk levet i krigstilstand siden 1934 og begynner å bli trett. Folket ønsker nå bare én ting, nemlig fred. Og de var lovet en hurtig krig. Når denne synes å trekke i langdrag begynner stillingen å bli vanskelig. Denne senderen har vakt stor oppsikt, og selv om den er hemmelig vet vel nå hver eneste lytter her omkring om den.

Rye viste meg i dag et sirkulære av 31/12 1940 fra Kultur- og Folkeopplysningsdepartementet til kinematografene som pålegger alle som er ansatt ved disse å arbeide for NS. - I går kvell holdt kst. statsråd Lunde et stort foredrag i Oslo om Norges stilling i det nye Europa, hvori han raket kraftig ned på England - som vanlig. Foredraget ble kringkastet og varte i 5 kvarter. Jeg undres på om mange utenfor NS greidde å høre det til ende. I dag inneholder avisene lange referater. Når det engang blir normale tider igjen vil de sikkert bli lest med atskillig større interesse enn i dag, da vi på forhånd vet hva talens springende punkter går ut på. - I U.S.A. er norsk-amerikanerne voldsomt opptatt av vervningen til regiment Nordland, et foretagende som de stempler som den største skjensel. Bare navnet forteller at tanken er å la Norge bli den nordlige delen av det storgermanske riket, slik som Østerrike er blitt Ostmark. "Fritt Folk" - som jeg fikk i siste halvår 1940 - skal ha begeistrede oppsett om den store tilstrømmingen det er til innskrivningskontorene. Men det synes å være Ns-folk som finner veien dit. Bostonsenderen vet å fortelle etter engelske kilder at "Judas" Lie og Sverre Riisnes har anmodet om å bli innrullert, skjønt de er mer enn 25 år som er maksimumsalderen, og hallomannen i Boston hudfletter de to statsrådene blodig. Her i landet tar vi saken med større ro, - med for stor ro, mener dog mange. Det ulmer under den rolige overflaten, og blir det smått med mat fram på vårparten blir det utvilsomt uroligheter - som dog ikke tjener til noe som helst, så lenge vi er så helt forsvarsløse. Her borte er vi forholdsvis fjernt fra krigens larm, selv om vi bor så å si vegg i vegg med tyske soldater. På Vestlandet går det undertiden livligere for seg. I siste brev fra Ragna, datert 12 ds., forteller hun om datteren Ragnas hjemreise fra Leirvik til jul. Det er jo ikke lang

reisen, men den ble slik at jentungen ikke vil glemme den. For det første var rutebåten "Tysnes" 24 timer forsinket til Leirvik. Det ble gjettet på engelsk bombing på Bokn. Der nest ble folk til å begynne med nektet å gå ombord i Leirvik - det var først i siste øyeblikk at tyskerne ga tillatelse, og da måtte passasjerene ha passer-seddel. Ragna slapp visst lett fra viseringen, for tyskerne sa: "Bare 16 år!" og lot henne gå. Opp under Sunde lå en tysk tråler som visiterte skipet. Og utenfor Herøya signaliserte et tysk krigsskip fra Anugle-siden, og da "Tysnes" enten ikke så signalene eller skipet ikke lystret fort nok - nok av det, det ga seg til å skyte. Og Hans Persneset som var oppe på dekk, fikk et streifskudd i kneet. Så kom da tyskerne ombord og fant jo ingenting, og det hele ble forklart som "en misforståelse". Men Hans som hadde søkt tilflukt i maskinen, ble geleidet oppderfra med en revolver i ryggen, for at det skulle gå litt kvikt. Dette er jo krig, slik som vi leser om den, men som vi her borte ikke har opplevet den - enda. På Stend hadde de hatt flyalarm - tyskerne kjørte opp med flere luftvernkanoner omkring skolebygningen; det er nok en større innkvartering der også. Men det ble ingen bombing her, men derimot ute på Korsneset utenfor Krokeide, hvor en tysk luftvernkanonpost sies å være blitt ødelagt.

Søndag 19 januar 1941.

Termometret utenfor hos oss viste ÷ 21° C. kl. 11, men det er nok 2-3 grader for lite. Da Gunnar kom hit for å hente Anne til en kort tur fortalte han etter fru Natvig at det der borte var ÷ 34° i morges, og hos dem i Brønnerud var det ÷ 31°. På jorden ved stipendiat Smiths veksthus målt en minimumstemperatur av ÷ 35.8° C. i natt. Senere, ut på kvellen, ble det meldt i kringkastingen at på Flisa var det målt ÷ 56 og på Røros ÷ 53° C. 56 kuldegrader er nok rekord her i landet, men i Nordsverige er det målt ÷ 57° i vinter.

I denne strenge kulden har det ikke vært godt å være ute, men barna har dog tatt sin vanlige tur på 1 a 2 timer. Jenny og jeg + Astrid hadde nok med en tripp bort i Brønnerudbakken og tilbake.

Randi, Karen, Else og Anne reiste inn til byen med 16.51-toget. Skolene begynner i morgen igjen. Anne vil gå på kontoret til Paulsens skrivemaskinskole i morgen og prøve å få plass i et ca. 3 måneders kursus. Gunnar reiste også inn. Han skal begynne på Ped-en i morgen, kanskje får han arbeide på Katedralskolen, hvor han var elev. Olav Hoff er også kommet inn på Ped-en.

Mandag 20 januar 1941.

÷ 23° C. kl. 9. Minimumstemperatur ved Smiths veksthus ÷ 31.2°.

Denne langvarige kulde er naturligvis slem mot alle vannledninger som fryser. Farberg er derfor en meget omsvermet mann i denne tid. Styri har fått oss til å sende ut et cirkulære om å være varsomme og passe på vannledninger og kloakknedløp. Han har også foranlediget utsendt et cirkulære om å spare på renvannet. Dette holder på å fryse vekk for oss, og med tyskernes ingenlunde lille vannforbruk er stillingen plutselig blitt nokså prekær. Men dr. Fischer er kommet tilbake (han kom lørdag kvell), og dermed er det blitt mer fart og orden i tingene. Da han var her på kontoret i formiddag og jeg forklarte ham situasjonen forstod han den straks, og dusjene i Samfundet er blitt avstengt, og det blir en mer økonomisk ordning med badningen. Men brenselssituasjonen er også ytterst bekymringsfull. Vi har i dag skrevet til departementet og bedt om at det snarest må bli tatt opp forhandlinger med tyskerne om saken. Og dr. Fischer sa at fra plasskommandoens side blir det også gjort hva gjøres kan for å få levert koks. Men så meget som 240 tonn får vi ikke, sa han bestemt. Tyskland er nemlig blitt kull-leverandør til samtlige besatte land og til Italia, og det skorter derfor på disponibel kull som dessuten må transporteres sjøveien til Norge, og havet fryser til, så bare en renne er åpen, og faren for bombing er blitt desto større. Bærges forråd av ved er lite, knappe 300 favner mener han, og omtrent intet herav befinner seg på Høgskolen. Han har gitt Stensrud ordre om ikke å fyre så sterkt som før, og resultatet meldte seg snart. Temperaturen i rommene i Cirkus sank til + 6° C., og straks begynte frysende studenter å innfinne seg her på kontoret for å klage sin nød. En representant for tyskerne kom også. Nå, det ble skaffet et par lass ved innen kvell, og de verste sorger var slukket.

3 representanter for Reichsnährstand var her i ettermiddag og konfererte med Borgedal, Breirem og Langballe om planene for en utstilling som skal arrangeres av Landbruksdepartementet, med kontorsjef Karlgård som sekretær. Det er av "Wander-Ausstellungs"-slaget, og det er tanken å holde den foruten i Oslo i Kristiansand, Stavanger, Hamar og Trondheim.

Jeg har bestilt 1/4 tønne salt slid, 1/4 tønne saltet torsk og ca. 25 kg. fersk storsild i dag fra Harang i Trondheim. Prisen er kr. 14, 28 og 16. De har steget meget i det siste, og klippfisk er f.t. ikke å få. Det er tyskerne som kjøper opp.

Jeg leverte en artikkel om Asbjørn Olavson i kvell til Norsk biografisk leksikon (prof. A.W.Brøgger).

Tirsdag 21 januar 1941.

÷ 18° C. kl. 9. Ut på dagen steg temperaturen til ÷ 9° C., og da kom det litt sne. Men mot kvell sank den igjen, og det klarnet opp. Det er ÷ 3.5° C. i husholdningskjelleren, og for ikke å få kluss med vannledningene som passerer gjennom den har vi satt inn en elektrisk ovn der i kvell. De andre kjellerrommene holder 0 eller + 1°.

Brun i J III er kommet på sanatorium, forteller Rye. Det er viss en kjertel i brystet som er betent. Etter samråd med dr. Sødring desinfiserer vi rommet hans (nr. 72) med lysolvask og maler gulvet for å tette gulvsprekkene. Jeg har også fått Styri til å love å lakke gulvene i selskapsrommene over kontorene. Disse må nemlig nå tas litt mer i bruk, da studentene ikke har andre å få holde sine små sammenkomster i, og vi har jo ikke mer bo-nevoks m.v.

Bærøe skremte meg nesten ved å rapportere at tyskerne hadde stjålet 2 5-6 m. lange stenger vinkeljern utenfor smia. Jeg fikk dr. Fischer til å undersøke saken, og det viste seg at de jernstenger Spydevold hadde sett tyskerne bære inn i Maskinhallen, var flattjern, og de var ikke 5-6, men 2 m. lange.

Oberfeltwebel Oppermann er også kommet hit igjen fra Urlaub i 4 uker. Han er innlosjert på Florasalen som sykebilcorpset bruker som skrivestue og er jo lite tilfreds med dette arrangement. Dessuten er salen kald. I kvell har jeg gitt ham anvisning på en 1000 w. stråleovn nede hos Bråthe til 45 kr., og den vil han sikre seg. Det er kaldt for dem alle der nede på loftet i undervisningsbygningen, og minen er ganske alvorlig, de synes jo det er fælt å skulle fryse.

Ola L. Norang er kommet tilbake etter 1 års fravær og bor hos Ottestad. Han var hjemme hos oss i kvell og fortalte nytt fra Hjørundfjord. Kåre Myklebust er også kommet igjen og kunne hilse fra Skorpen. Han er sterkt interessert i studiebidrag, men disse er utdelt for dette året.

Onsdag 22 januar 1941.

÷ 13° C. Overskyet, nordlig trekk.

Min vanlige Oslotur. I Bondelaget kunne Fjørtoft opplyse at det ikke er sendt ut noen innkalling til landssstyremøte 27 ds. ennå, og dette møtet er derfor i det blå. Terboven skal være vendt tilbake fra Berlin i går kvell, og det forlød at det ville bli en avgjørelse med Bondelagets ledelse i løpet av 8 dager. Det tales om at det er nevnt 5 personer som blir akseptert

som nestformenn - jeg husker i farten Berger, fru Bjoner, Hope og Jæger-Leirvik. Selvstyret er det altså slutt med da. Og et stort frafall av medlemmer blir følgen. Under slike forhold må det være rettest at jeg trekker meg tilbake som formann i finansutvalget og at en ny mann får ansvaret for økonomien. Det blir vel høve til å si fra i første møte i arbeidsutvalget om dette. Kl. 15-16½ hadde vi møte i finansutvalget. Det ble bevilget 1.000 til Pæder Bergheim til hans arbeid i Nordmør krets og 500 kr. til Harald Moen i Idd og Marker. Arkitekt Hustad hadde lånt 100 kr. på anvisning av Mellbye og 300 kr. på anvisning av Dietrichson, beløp som gjelder året 1940. På året 1941 har han alt hevet 799 kr. Under disse forhold besluttet vi å bevilge 1.500 kr. for 1941 til Bøndernes bygningskontor. Om Hustad må la de 400 kr. fra 1940 bli regnet som forskudd på 1941 års bevilgning lot vi stå åpent, men det er jo dette som er riktig. - På Kalis kontor var det intet særlig, heller ikke under vår vanlige konferanse der. Vethe er brydd med et saksanlegg ang. en rasehund som sønnen Lars skjøt i fjor på Eid, og som det kreves 1.200 kr. i erstatning for. Kravet skulle være lett å avvise, men motpartens advokat er en pågående herre og Vethes kanskje for medgjørlig.

Jeg var i Kirkeveien 53 og spiste middag - rabarbrasuppe og lapskaus. Anne begynte på kurset i går og har timer kl. 9-11. Hun skrev stenografitegn, da jeg kom. Else synes det er koldt på Handelsgymnasiet - de har det koldeste klasseværelset på hele skolen - men Karen har det bra.

Torsdag 23 januar 1941.

÷ 80 C. og forholdsvis "mildt".

Formiddagen har vært meget travel med stadige ekspedisjoner.

Det har vært en del saker med tyskerne bl.a.

Til kaffe og kvells hos Moen i anledning av besøk av Ole Rømer og Dietrichson, og hvor situasjonen i Bondelaget ble drøftet. Spørsmålet om dets oppløsning er trådt mer i bakgrunnen, men desto mer er spørsmålet om innkrevning av kontingenten kommet i forgrunnen. De nærmeste dager bringer vel en løsning. Moens gikk i bridgeklubb til Borgedals før vi gikk til Gunvors veldekkte kvellsbord.

Fredag 24 januar 1941.

÷ 90 C. Litt sne tidlig i morges, så nå har vi silkeføre på veiene, men snautt med sne på pløgsler og i skogen.

På grunn av brenselmangelen her måtte badningen innstilles i

dag. I går skaffet veterinærene 500 kg. koks, og dette klarte seg. Men utsiktene til ny forsyning er små, og det ser ut som om saken har kjørt seg fast.

Et par telefonmontører fra telegrafbestyreren på Ski har i går og i dag lagt inn linjer på Florasalen og hos rittmester Krause, det er lagt en linje til Ås, og det skal også være knyttet en ny direkte forbindelse med Oslo. Våre montører har gått over anlegget i Tivoli og bl.a. funnet en sikring med begge poler overbunnet med tykk kobbertråd, og dette har de jo sagt fra om. Dr. Kater er på Urlaub i Tyskland, og hans bordlampe forårsaket lokal brudulje i Tivoli. Telefonene har også vært i ugreie, men det kommer til dels av at Kykkelsrud har hatt for dårlig spenning. Jens Langballe fikk en eks-presstur til byen i formiddag i den anledning og fikk med tilbake én regulerbar transformator til centralen. Han fortalte om dette og mer til inne hos oss i kvell.

Tobruk er inntatt av englenderne (australske tropper), og 20.000 fanger er tatt. De fortsetter fremrykningen vestover, og fortroppene er alt 130 km. lenger vest. På den albanske front har grekerne fremdeles initiativet, på den viktigste av frontene, mot England, har det stilnet noe av de siste dagene. Er det stillhet før stormen?

Lørdag 25 januar 1941.

÷ 17° C. Klart.

I formiddag hadde jeg besøk av inspektør Oumard og en av lægene, en mørk herre. Man sa meg at det var helt feil, når vi hadde oppfattet plasskommandoens Bescheinigung vedk. behovet for inntil 240 tonn koks i tiden januar - mitten av mai derhen at det er den tyske Wehrmacht her på stedet som har dette behovet. Kvantumet trengs for å holde Høgskolen i gang, og die Wehrmacht ville bare hjelpe oss til å få det. Oumard haddé med et brev fra Forsyningsdepartementet som fremholdt det norske synspunkt, og sa at det er helt galt. Så må en da se hva det er å gjøre videre med denne ubekvemme materie. De nærmeste dager må bringe en avklaring og forhåpentlig løsning.

Kl. 16-18 har det vært skriftlig fellesprøve i landbrukshistorie for 34 studenter i J I og 8 i U II. Páll var ikke riktig tilfreds med prestasjonen. Han har veddet med Ola Norang om at hvis han får bedre enn 2.0 skal han spandere kinobillett på Ola, mens det er Olas tur å spandere, hvis karakteren blir dårligere. Etter å ha lest besvarelsen raskt igjennom tror jeg han får 2.0-2.5. Det kniper noe for ham med å forstå norsk enda, og da han ikke er av dem som går i dybden er besvarelsen nokså grunn.

Alle barna kom hjem fra byen i ettermiddag. Karen er i kvell på fest på Liahøy i Nordby sammen med 7-8 andre ungdommer her fra Ås.

Søndag 26 januar 1941.

÷ 22° C. i morges. Solen begynner å få mer makt nå, og ut på dagen steg temperaturen til ÷ 10°. Vakkert, kaldt vær.

Det er selvfølgelig kaldt for tyskerne også. Men det er litt påfallende at de soldater jeg spør alle svarer at det ikke er så verst. De smiler og er meget høflige, og noen er nærmest kammeratslig pratsomme og forteller f.eks. om forrige vinter, da vedkommende var i Prag og der tropet opp 3 mann høy på vaktene og følte seg utrygge. Her oppe synes de det er bra. Denne tilfredshet står i noen motstrid med den irritabilitet som den mørke lægen ga uttrykk for i går formiddag. Han beklaget seg sterkt over Ås-boernes fientlige holdning, truet og minnet om at vi er i krig. Men samtidig var han ulogisk og fortalte om hvor tyskerne led under den franske og engelske besettelsen etter verdenskrigen. Han selv hadde måttet gå ut i gaten for en engelsk offiser som han møtte på fortauget, franskmennene opprettet bordeller for sine svarte soldater - "tenk Dem, dette var i Tyskland!" Ja, selv Oumard som ikke har slått på noen misnøye før, måtte luften seg litt og sa at i butikkene her ute blir nordmennene åpenlyst betjent bedre enn f.eks. han selv, de beste varene blir stukket til side for norske kunder. Den mørke lægen supplerte med at smågutter gjør honnør for offiserene bare på ert, - men dette vil ikke bli tålt, under besettelsen i Tyskland ville en slik gutt uten videre blitt skutt ned. Og han forsikret at de vet på det nøyeste alt om oss. Jeg satt jo som et annet spørsmålstejn og hørte på alt dette, og sa at jeg må nok leve i en verden for meg selv, for disse ting er helt ukjent for meg. Og hva det angår at forholdet mellom tyskerne og oss ikke skal være godt kan jeg bare si at jeg personlig gjør hva jeg kan for at det skal gå bra, og dette trodde jeg var alminnelig kjent. Dette lot de til å være enig i.

Men det ligger i stillingens medfør at jeg må påtale uregelmessighetene. I går måtte jeg etterlyse et mikroskop som veterinærkompaniet hadde lånt fra det mikrobiologiske øvelseslaboratoriet før jul, og jeg ventet en tid på den soldaten som var sendt hit opp for å vise meg hvor han forklarer at han hadde levert det tilbake. Han hadde imidlertid gått til Traaen og forklart ham at det var levert på assistent Brekkes kontor, men at det ikke var noen til stede just da. Mikroskopet må altså stå der nede, men det er jo litt merkelig at Brekke eller Berge ikke har sagt fra om det. Jeg bad veterinærene

undskyldte saken, og undskyldningen ble vel mottatt.

Det er litt vanskelig med tyskernes filmfremvisninger som må arrangeres på til dels kort varsel. I går ettermiddag ringte underoffiser Hancke og spurte meget høflig om det passet at de i dag har forestillinger kl. 14-17 og 17½-20½. Jeg svarte at jeg ikke visste om noen hindring, og jeg skulle gi beskjed til Rye som greier med kinoen. Det var imidlertid ikke så greit farvann allikevel, fordi det er tillyst ordinær kinoforestilling fra kl. 20. Jeg ringte tilbake til Hancke om dette, og det gikk da ganske glatt å få skutt de tyske forestillingene fram 1 time. Vi må jo lempe oss gjensidig, sa han. - Senere på kvellen ble det ringt fra vekten i Tivoli at lyset var gått i en del rom. Jeg sendte da en montør dit bort, og da jeg ikke har hørt noe mer har det vært bare vært en sikring som har røket. Men de belaster lysnettet alt de kan, og noen særlig god samvittighet i den anledning har de nok ikke. Det merkes ellers på radioen at noe er i veien, for det er blitt en meget ubehagelig og generende dur og skraping i det siste, særlig om kvellen. Er det en planmessig forstyrrelse av sendingene fra England og Boston som er hensikten? Den frie norske senderen har jeg ikke hørt mer enn den ene gangen, forstyrelsene har vært for store.

Mellbyes svigerfar, professor Otto Pettersson på Holma gård i Bohuslen, er død. Han var født 12/2 1848 og døde 16 ds. Han var oceanograf og kjent verden over, bl.a. var det han som i 1899 fikk i stand den første verdenskongress for havforskning. Mellbye kommer formodentlig tilbake fra begravelsen i morgen eller tirsdag.

Barna reiste inn til Oslo igjen kl. 16.51. De reiser så tidlig for ikke å komme til byen etterat det er blitt mørkt.

Mandag 27 januar 1941.

Randi og Karen ble igjen til 7.15-toget i morges. Det var da ÷ 24° C. her hjemme og ÷ 27 på stasjonen, og det har fortsatt å være meget kaldt i hele dag. I fysikksalen var det bare + 5° i morges, og prof. Bjerke måtte innstille forelesningen med meieristene. Alle har gått og hutret, det er ikke mulig å få temperaturen tilfredsstillende opp i den gamle undervisningsbygningen bare med ved, ser det ut til. Og her på kontoret har jeg en 1000 watts ovenstående på hele dagen, og da er det bare såvidt det klarer seg.

Asgeir Bjarnason har søkt om å få påhøre Viks forelesninger i plantekultur og å få oppholde seg her ut over våren og kanskje lenger for å studere potetdyrking. Han har gjennom gesandtskapet i Stockholm fått anmod-

ning fra Arni Eylands og direktøren i Bændabanki, Hilmar Stefánsson, om å studere potetdyrking hos dr. Lunden. Nå er han begynt å arbeide i driftsundersøkelsene i Selskapet for Norges vel for å sette seg inn i landbruksregnskap, og han kommer til å begynne med til å være der inne 4 dager i uken og her ute 2 dager. Han bor hos Brunborgs ved Billingsstad. Asgeir har den beste eksamen som er tatt på Hólar, sier Páll. Han tok i vinter eksamen ved Småbrukslærerskolen med 2.07 i teori og 1.73 i praksis. Han besøkte meg i dag. - Likeledes fikk jeg besøk av Friðjón Júlíusson - også fra Dalasýslu - som også er småbrukskandidat fra i vinter. Han har fått arbeide ved Frøkontrollen og bor hos Martens. Det blir således 3 islendinger her nå framover.

Engelsk og amerikansk radio melder om uroligheter i Norditalia, og at tyske tropper skal ha besatt viktige bygninger i Milano, mens italienerne selv behersker situasjonen i Turin. Ryktet dementeres i en kort melding fra Roma. I Romania har statsminister Antonescu slått ned et kuppforsøk av Jerngarden, hvis fører, visestatsminister Horia Sima, er arrestert. Det tales om at noen hundre jerngardister er skutt. På frontene i Afrika og Albania går henholdsvis engelskmennene og grekerne mer eller mindre hurtig fram. Det ser kritisk ut for italienerne i Østafrika. Det bebudes en italiensk motoffensiv i Albania, og sperreilden på midt- og nordfronten er satt inn. På vestfronten har det vært stille den siste uken.

Tirsdag 28 januar 1941.

÷ 18° C. i morges, klart og kaldt i hele dag. Det er vanskelig å holde temperaturen oppe. Jeg har prøvet i dag uten elektrisk ovn på kontoret, men var kald til knes og stiv i fingrene. Alt kl. 8½ ringte tyskerne fra Samfundet om at vannet var borte. Dette var tilfellet også i de andre mer høyt liggende husene, bl.a. hjemme, men det kom fort igjen. Det var kommet luft i lédningene fra en brønn som var gått tom. Men det er forferdelig lite vann, og utsiktene framover er mørke. Telen er gått dypt, fordi snelaget på 3-4 tommer er for tynt.

Det var et par timers relativ ro for meg i formiddag, og jeg nyttet denne tiden til å skrive på budsjettforslaget for 1941-42 som nå bebudes levert departementet innen utgangen av februar. Jeg er ferdig med omtrent 1/3 av kladden.

I kvell har rektor og Lindeman hatt et møte med meg på sekretærkontoret om programmet for et møte vi skal ha torsdag kl. 12 med landtrat dr. Schmidt fra Reichskommissar og en representant for den tyske overkommandoen.

Onsdag 29 januar 1941.

÷ 22° C. og bitende sno over Kaja. I Oslo 18-20 kuldegrader.

Jeg var innom Bondelaget i formiddag, men det var intet spesielt nytt. Jæger-Leirvik satt inne hos Fjørtoft. Han var blekfet, men fattet, skrøt av noen kretssekretærer som skrev inn til kontoret for å bli orientert, og følte situasjonens alvor. Jeg var svært fristet til å be ham reise hjem, hvor det sies at han trengs i høy grad. Nå har han vært i Oslo siden nyåret. Fru Bjoner er invitert til middag hos Terboven i morgen kvell sammen med 7 gjester, visstnok alle tyske. Hun stråler, ble det fortalt. Fjørtoft slo på at når Mellbye i tilfelle nedlegger formannsvervet i arbeidsutvalgets hender bør dette velge en midlertidig formann, f.eks. Berger, inntil landsstyret kan samles til sommeren. Straks etter innfant Berger seg, kom hjemme fra Trøgstad, hvor han i går hadde holdt herredsstyre på ny manér, som diktator og med full tilslutning av det oppnevnte råd. Han hadde nektet konsesjon på salg av bygdens største gård Solberg til en 16 års bygutt. Dette er jo naturligvis noe å øve seg på. Men vi får se -. - Jeg telefonerte med direktør Steenstrup som nyttet høvet til å beramme møte neste onsdag i likvidasjonsstyret i Norsk Fruktnat og generalforsamling i samme 17 februar. Oppgjøret går langsomt, bl. a. fordi kaptein Hannevig sitter inne fremdeles, men nå skal han komme ut ved januar måneds utgang, mente S. - I Kali var intet særlig nytt. Jeg ble bevilget foredragstur til Fåberg 7-9 februar, med opphold i Hamar for å snakke med sekretær Narud.

Jenny har vært i byen med Astrid i dag. De og Randi gikk i Nasjonalteatret og så "Den uskikkelige prinsesse" med Stella Dybwad i hovedrollen. Det er første gang Astrid har vært i teatret, og det var jo en ikke liten begivenhet. Etter å ha spist i Kirkeveien 53 reiste vi hjem kl. 21.20.

Hjemme hadde det vært noe leven med den unge datteren til feieren i Vestby som hadde funnet veien til Tivoli igjen og nå ble arrestert av tyskerne, stengt inne på et værelse i et par timer, hvor hun skrek og bar seg voldsomt, sang salmer til slutt, da de under veldig skrik fra henne førte henne vekk. Frk. Anderssen hadde vært ganske rystet, som rimelig var.

Torsdag 30 januar 1941.

÷ 15° C., litt mildere midt på dagen.

Kl. 12.45 kom landtrat dr. Schmidt fra Reichskommissar sammen med byråsjef Irgens (før i Utenriksdepartementets traktatkontor, nå i Innenriksdepartementet). En representant for overkommandoen, en major, skulle også

kommet hit til forhandling, men var kommet til Samfundet. Da det dro ut for ham med å komme derfra reiste Schmidt og Irgens sammen med Lindeman dit bort for å hente ham, idet det ble sagt dem at Lunsj venter på dem her kl. 13. Men dette hjalp ikke, også de ble borte, og rektor og jeg ventet en hel time. Da jeg gikk for å se etter hvordan det ble med Lunsj, fikk jeg høre at herrerne nettopp var sett i Tivoli på en runde sammen med flere av offiserene her på stedet. Det gikk da heller ikke lang tid, før Irgens og Lindeman kom tilbake, begge trette - og sinte. Dr. Schmidt og majoren måtte reise tilbake til Oslo, hvor de måtte være nærværende i Hippodromen på Vinderen i anledning av edsavleggelse i regiment Nordland kl. 15. Forhandlingene var Irgens misfornøyd med - han hadde vært rasende flere ganger, ytret han. Og Lindeman hadde fått det glatte lag av dr. Schmidt, da han besvarte seg over at soldater er innkvartert i Cirkus, i samme hus som studentene som ønsker ro til sin eksamenslesning. Dr. Schmidt hadde snudd på saken, så han fikk det til at Lindeman ikke anså de tyske soldatene bra nok til å være i samme hus som studentene våre. Hva svarte Du da, spurte jeg. Jeg svarte ingenting, sa Lindeman, og dette var uten tvil det beste. Det ble ikke oppnådd noenting hva lettelse i belegget angår. Men tyskerne vil sørge for koks til oppvarming av festsalen som jo er meget kald nå om vinteren og er dårlig skikket som skolesal for deres sanitetsskole. Og bilene i Maskinhallen blir flyttet, så poståpneriet ikke skal bli genert av ekshaustgass mer. Dette var iallfall litt. Og så spiste vi 4 nordmenn Lunsj, og til kaffen tryllet frk. Anderssen fram et glass konjakk, og vi satt og pratet hyggelig sammen til Irgens måtte gå på 17.22-toget. Han fortalte om sin far, minister Johannes Irgens, at han ble født 1869 i en av fløybygningene her ved gårdsplassen, men han visste ikke hvilken. Faren hadde en erindring om en stor sal med mange redskaper i, og den skulle visst være i den bygningen hvor hans foreldre bodde. Tivoli var undervisningsbygning dengang, og det tør vel derfor være denne bygningen han har ment. Men han hadde bare uklare erindringer fra den tiden, skjønt han var over 7 år da faren døde 13/11 1876.

Fredag 31 januar 1941.

÷ 10° C. Ut over dagen steg temperaturen til 5-6 kuldegrader, og etter den langvarige kalde perioden vi har hatt, følte dette likefram mildt. Et lett snefall i formiddag har gitt oss et par cm. sne. Senere klarnet det. Men nå slår kulden inn, og Farberg er i stadig aktivitet med å tine opp frosne ledninger. 2 av arbeiderne som bor i Kilehagen, var her på kontoret og beklaget seg over at de ikke har hatt vann hjemme de 4 siste dagene, men har måttet

hente vann i meieriet. Jeg fikk utvirke at de får låne ett av byggevesenets 3 elektriske opptiningsapparater. Verre var det at tyskerne har stengt av dameklosettet i kjelleren i den gamle undervisningsbygningen, og dette er nå frosset. Og lokket over klosettskålen er gått av hengslene. Så Oberfeldwebel Oppermann som meldte av dette, var riktig opprådd. Like etter kom underoffiser Teriet og beklaget seg over vannet i Cirkus. Det lukter vondt og er urent. Ja vel, det viste seg at det er damvann de har brukt, fordi det ikke er ågt inn annen vannledning i denne delen av bygningen. Jeg henstilte straks til Styri å få skjøtt en gren på renvannsledningen, så soldatene kan få rent drikkevann. Sådant er jo absolutt uforsvarlig, og hadde jeg visst om dette hadde jeg sagt fra straks. Men renvannet må vi spare meget strengt på, vi har vann bare fra dag til dag, og badningen fredagene må vi innstille foreløpig. I går forlangte tyskerne bad, og det fikk de. Og i ettermiddag har de vært hos Stensrud og rekvirert bad i morgen. St. svarte dem at de fikk snakke med sekretæren - hva de ikke har gjort. Men de får få oppfyring og vann denne lørdagen også.

Her er atskillig forkjølelse i bygden og også blant studentene. Dosent Hiorth har ligget i influenza over 1 uke, men er nå i arbeide igjen. Statsentomolog Schøyen skulle hatt 2 timer i går, men kunne ikke komme, og assistent Garm som skulle ha begynt forelesningene i morgen i beslaglære, har sendt avbud på grunn av feber.

Ute i verden skjer ett og annet. Om morgenen 29 ds. døde den greske statsministeren, general Metaxas, og italienerne nyttet høvet til en større offensiv i Albania som imidlertid mislyktes helt, de måtte til dels gå tilbake til stillinger bak deres forrige. Den tyske riksjustisminister dr. Gürtner, døde natt til 29 ds., og Ungarns utenriksminister grev Czaky døde for noen dager siden. Jerngardens opprør i Romania er slått ned, men dens fører Horia Sima holder seg skjult. En ny regjering av militære er dannet. I Afrika går engelskmennene fortsatt fram. Derna i Libya er nå falt. Rooseveltdt har fått vedtatt sin lov om støtteaksjonen overfor England. Hitler holdt torsdag på 8 årsdagen for sin overtagelse av makten en stor tale som bl.a. hadde til hensikt å advare mot lovens vedtakelse, men etter hva det ble meddelt i Boston-kringkasteren i kvell har den ikke virket etter hensikten. Hitler sa bl.a. at Tyskland kommer til å angripe England hvor som helst det opptrer, og dette kan jo innebære uinnskrenket ubåtkrig i Atlanterhavet, med fare for torpedering av amerikanske skip. En tysk opplysning om at den amerikanske hær har bare vel 650 kampfly, og at av 2.800 kampfly som ble bygget i

1940 gikk 2.400 til utlandet, er karakteristisk for hvordan tyskerne ser på U. S. A.

Lørdag 1 februar 1941.

÷ 22° C. kl. 9. Temperaturen var nede i ÷ 26° i natt, men har mid på dagen vært oppe i ÷ 10°. Solen får mer og mer makt, og i de solvendte sale- ne er det ikke lenger klager over kulden i undervisningstiden, later det til.

Vår venn dr. Kater kom tilbake fra Urlaub torsdag natt. Han synes det er kaldt her oppe, og da han nå har fått en elektrisk ovn satte han den på største fres - som visstnok ikke var mer enn 1000 watt, men med den følge at smeltestykket gikk. Dr. Fischers oppasser Kolowski kom i dag og bad om et annet arrangement der borte, så dr. Kater kan få benytte sin ovn. Jeg har latt ønsket gå videre, men Langballe er i Oslo i dag, så saken får vente til mandag. Det er bare lysledning der i gjestefløyen, og den er nå belastet med 3.000 watt. Å få lagt teknisk ledning krever materiell som tyskerne i tilfelle får skaffe. Belastningen er for øvrig nå oppe i 482 kW, og vi har således bare 18 kW å løpe på til maksimalkvantumet Høgskolen kan ta ut, er nådd.

Underoffiser Teriet klaget over mangel på blending i trappeopp- gangen i gjestefløyen. Dette er riktig nok, men med den minimale trafikk det er der borte har jeg ment det måtte kunne klare seg. Men tyskerne er blitt varsomme, og vi setter nå inn blå pærer der borte.

Landbrukskandidat Jens Heggelund Smith som var tildelt kandidat- stipendium i jordbunnsfag, har trukket seg tilbake fra dette for å overta en midlertidig sekretærstilling i Landbruksdepartementet. Stipendiet er deretter blitt tildelt hagebrukskandidat Oddvin Reisæter som vil studere hagekunst - den første stipendiaten i dette fag. Han overtar fra i dag.

Hagebruksstudentene har fest i selskapsrommene i kvell.

32 mann fra arbeidstjenestens leir på Mysen var her på utferd i dag under ledelse av kaptein Gundelach og skogbrukskandidat Noodt. Professor Sandmo tok seg av dem. De fikk 1 glass melk på spisesalen til medbragt niste. De kom med 10.12- og reiste med 13.53-toget. Noodt fortalte at de har litt nøye med NS-påheng. Det er forlangt at guttene skal hilse med opprakt høyre hånd. Dette blir ikke gjort. Et besøk av statssekretær Fuglesang - for å ori- entere - ble ikke noe av. På mitt spørsmål om kapt. Gundelach er i slekt med forfatteren og NS-mannen Kristen G., svarte Noodt med å si at G. selv svarer at dessverre er han det. Befalet på Mysen gjør hva det kan for at arbeidstje- nesten skal ledes i helt faglig retning, slik som det også er blitt krevet.

Hvor mange har avlagt eden i regiment Nordland? Tallet er ikke oppgitt, og gjetningene er derfor mange. Vi vet at de stod oppstillet i 3 rekker i Velodromen torsdag, men hvor lange var rekkene? Det er gjettet på fra 40 opp til 300 mann. At tilslutningen har vært liten kan en slutte seg til av at det er gjort kjent at 17-åringer og andre som skal ta artium i år, blir lokket med å gå inn i regimentet med at de i så fall slipper å ta eksamen, men vil få de standpunktte karakterer lærerne gir dem ved fratredelsen. Statsråd Riisnæs som får mer og mer ord på seg for å være en ubalansert herre, har kundgjort at umyndige ned til 17 år selv kan treffe gyldig beslutning om å gå inn i regimentet, selv om foreldrene er i mot. Han dispenserer også fra staffelovens § 133 angående forfølgningssmåten overfor enkeltpersoner. Nå, det er vel de vanlige tyske bestemmelser som her innføres, men som er fremmede for oss.

Søndag 2 februar 1941.

÷ 7° C. i morges. Litt lett sne ut over formiddagen og grå himmel. Randi, Karen og Else kom hjem i går. Olav Hoff kom også. Han skal ha lærerpraksis ved gymnasiet på Grorud, hos rektor Nordby, og skal begynne 8 mars. Gunnar får Ski gymnas til øvelsesfelt og blir vel boende hjemme. Karen har vært borte fra skolen hele uken, og da hun i dag skulle ut på ski sammen med Björg greide hun ikke å komme lenger enn ned til meieriet, da ble benene for matte. Astrid føler seg heller ikke bra og har holdt sengen ut over dagen. Marit har ligget noen dager, men er oppe nå.

Mandag 3 februar 1941.

÷ 10° C., overskyet og surt hele dagen.

Randi og Olav Hoff reiste tilbake til Oslo i går kl. 22.50, Karen skulle reist i morges kl. 7.15 sammen med Else, men var for slapp og blir derfor hjemme et par dager.

Landbrukskandidat Røyset som under forsøksleder Hønningstads overoppsyn bestyrer forsøksgården på Furuneset i Askvoll, kom til Høgskolen i dag og blir her et par tre uker for å snakke med Vik, Ødelien og Glømme og sette seg inn i ny litteratur m.v. Det er kanskje særlig mikronæringsstoffene som interesserer. Han mener at jorden ute i kystbygdene på grunn av utvaskingen mangler både magnesia (beitene er gule) og molybden (rustflekksyke på poteter på nyland). Han er derfor interessert i gjødsling av poteter med patentkali.

Vethe har vært nede hos Lunden i formiddag og gjennomgått hans potetmanuskript. Jeg skulle egentlig også vært med på dette, men fikk ikke tid, fordi det har vært ett og annet med tyskerne. Børøe har ringt to ganger. Første gang fordi Tønseth har funnet en haug oljetvист i en potetbinge under det vestre rommet i redskapsbua som sykebilcorpset nå har tatt. Andre gangen gjaldt det de samme karene som har anbragt en ovn i dette rommet hvor det skal stå to syketransportbiler stadig ferdige til øyeblikkelig bruk. Rommet må da være såpass oppvarmet at biloljen ikke fryser. Jeg har bjeffet litt i disse anledningene, men naturligvis uten å oppnå noe. Jeg la overfeldwebel Oppermann alvorlig på sinne at anbringelsen av ovnen er meget brannfarlig. Men han forsikret meget trohjertig at jeg kunne stole fullt ut på ham, det skal bli holdt vakt dag og natt. Og skulle det brenne vil Høgskolen få full erstatning. - Verre er det dog at sanitetskompaniet har planer om å anbringe en stor ovn i festsalen og sette røret opp gjennom taket. Det er selvsagt for kaldt der til undervisning, men jeg slo på overfor underoffiser Teriet som ga opplysningen, at det dog må være bedre å få veterinærene ut av den landbruks-historiske samling - som de skulle ha flyttet fra 13 januar - og bruke denne til skolesal for sanitetskurset. - På forespørsel hos inspektør Oumard og på plasskommando-kontoret om brenselsituasjonen fikk jeg i ettermiddag meldt at i morgen reiser det en til Oslo for å få bragt spørsmålet på det rene. Direktør Fermann har sagt at det er nok koks i de tyske lagrene.

Jeg telefonerte med Anton i morges om at jeg stopper i Hamar torsdag kvell på vei til Lillehammer. Han sa det var best at jeg bor hos ham.

Johan Garnes døde 26 januar etter kort tids sykdom og ble begravet 1 februar. Han ble $62\frac{1}{2}$ år. - Vi er innkalt til møte i arbeidsutvalget torsdag kl. $17\frac{1}{2}$. For meg passer det dårlig, da jeg kl. $18\frac{1}{2}$ må reise til Hamar, men jeg kan i hvert fall være til stede ved møtets begynnelse. Det er da 45 år siden Norsk Landmandsforbund ble stiftet, og det blir utvilsomt et historisk møte, etter all sannsynlighet det siste Mellbye leder.

I finsk og svensk radio ble det i kvell gitt utførlige meldinger om verdensmesterskapene på ski i Cortina i Norditalia, hvor alle skinsasjoner unntagen nordmennene har satt hverandre stevne. Statsråd Stangs anstrengelser for å få våre idrettsmenn til å slutte opp om NS er mislyktes. Svensken Seyffarth er i Davos og har i skøytelandskamp mellom Sverige og Sveits satt ny verdensrekord på 5.000 m. med tid 8.13.7. Ballangruds rekord fra 1936 var 8.17.2. I år er våre skøyteløpere hjemme.

Tirsdag 4 februar 1941.

÷ 16° C. i morges. Strålende sol fram over dagen og oppe i ÷ 50 midt på dagen. Fint føre for gjødselkjøringen nå om dagen som siden nyttår har foregått med de hester som kan brukes. Brysseltersyken grasserer fremdeles, men det ser ut for at hestene skal greie seg.

Konsulent Eskeland stakk innom kontoret i formiddag. Han har moro av sekretær Strand som er så skremt at han hvisker, når talen kommer inn på de vanskelige spørsmålene. Jäger-Leirvik er visst også betatt av frykt. Og slike karer skal redde Bondelaget! Eskeland sa at det går ville rykter om at tyskerne tenker på innfall i Sverige. Her er sammendraging av tropper, lastebilsjåffører har fått beskjed om å holde seg i stadig beredskap og å møte med niste for 3-4 dager, og hovedveiene skal være sandstrødd. Også vest- og sydvestover foregår stadige troppetransporter. Dette stemmer godt med andre underretninger. Røyset forteller at Oslo nå har mer preg av militæret enn Bergen. Og oppover mot Sunnfjord ser en ikke lenger noen fly, hvorav det før jul var mange. Han hadde selv sett bombeanfall på en av rutebåtene, og pollen ved Furuneset og flatene der omkring ble undersøkt av tyske offiserer, så de trodde det gjaldt anlegg av en flyveplass, men senere har ingen vist seg. Når nordvesten setter inn vil for øvrig en slik plass være ubrukelig der borte, mente Røyset. - Jeløy radio er f.t. opptatt med å forstyrre utsendingene fra Boston og den hemmelige norske frihetssenderen. Vi hører bare duren av maskinene der nede. Det er altså besværlig stoff som kanskje særlig amerikaneren bringer. Et svakhetstegn? Det har vært relativt stille på frontene de siste dagene, men det ventes begivenheter på vestfronten. I Afrika har engelskmennene fremdeles initiativet. Italienerne viker både i Eritrea, på Somalifronten og i Libya, og det samme er i mindre grad tilfellet i Albania. Imens har Rooseveldt fått vedtatt sin lov om støtten av England, og 400 tunge bombefly er alt kommet fram uten uheld.

Forholdet til NS er dagens problem for mange. Landbruksskolebestyrer Haaland ble medlem i entotre i høst, men etterat han nå har fått kunnskap om sakenes virkelige stilling angrer han. Og Laurantzon og mange andre i Hedmark vakler på grunn av NS's prispolitikk overfor jordbruksvårene. Eskeland fortalte at SS-føreren Himmler hadde ytret ønske om å få se en norsk bondegård på sin vei til Trondheim, og det ble valgt en komité med L. til å ordne med dette og til å ta i mot ham. De ventet i Hamar en hel dag - forgjeves. Til slutt fikk de høre at delinkventen var reist forbi og nå befant seg i Dovre. Han fant visstnok på Tofte hva han søkte. Men L. & Co. var rasende. Vaktmester Anton Kongsten ved Ås skole døde ~~lignende~~. I går hadde

folkeskolen fri. Han hadde et slagtilfelle for 2 år siden, og forrige onsdag da han siste gang ringte ved en begravelse, var ansiktet delvis lammet. Han hadde vært kirketjener i 29 år på dagen og vaktmester ved Ås skole i 27.

Onsdag 5 februar 1941.

÷ 18° C. kl. 9, på stasjonen ÷ 20°. Mitt termometer viser visstnok 2 grader for høyt. Ut på dagen ble det en del tåke, men temperaturen steg ikke til mer enn de vanlige ÷ 6-7° C., og det tør vel bare være sjørøyk som er drevet innover. Nedbør blir det nok ikke. I Drøbak var januarnedbøren 12.4 mm - 1/3 av det vanlige. Her i Ås er det nok ikke blitt mer, snarere mindre. Og i Oslo var januar måneds middeltemperatur den laveste siden 1841, forlyder det.

Vanlig Oslotur i dag. Jeg måtte i trykkeriet med siste korrektur til en artikkel i "Meldinger" som siste hefte av årgang 1940 skal ut i disse dager. Jeg var også innom Bondelaget, hvor synet var litt mer fortrøstningsfullt enn forrige uke. Berger er her inne fremdeles, og han har møter i sin organisasjonskomité stadig, men nå legges siste hånd på verket, så innstilling vil foreligge i arbeidsutvalget i morgen. Han er ikke nå så viss på at en bør bygge på noen forordning fra Landbruksdepartementet, og jeg er enig i det. Kl. 13 skulle vi hatt møte i Norsk Frukmat, men Hafskjold er på Buskerud i dag i overstyremøte. Vårt møte må derfor utsettes 1 uke. Steenstrup var noe nedfor fordi hans yngste sønn har skrevet seg inn i regiment Nordland og i ettermiddag flyr sydover med sine 300 kammerater. Han hadde vært hjemom i går og sagt farvel, men hans eldre bror som går på Vånterlandbruksskolen var så hvitglødende av raseri at faren måtte ta avskjed med gutten ute på gangen. St. sa meg for øvrig uoppfordret at hvis jeg skulle bli arbeidsledig ville det bli sørget for meg allikevel i det minste et halvt år, men rimeligvis lenger hvis nødvendig. Det var også tenkt på Moen. Jeg vet intet mer om dette.

På Kalis kontor var det intet særlig. Det er vanskelig å få inn båter, 3 ligger innefrosset i København. En 8.000 tonns kullbåt fra Tyskland kom over Esbjerg-Kristiansand inn til Oslo forleden dag. - Men lufteneer full av rykter, verre enn siden i sommer, og noe må vel snart skje. I natt passerte et par hundre hvitmalte tanks Oslo på vei vestover, og en hel del lastebiler er også kamuflert med hvitmaling over tak og sider. Jernbanetog med soldater går uavbrutt sydover om nettene, og det skal være grensen mot Sverige som er målet, hvor usannsynlig dette enn høres. Narvik er bombet i natt, og atskillige sivile er drept. Av de 500 arbeidsløse som ble sendt til Tyskland, skal en hel del ha stukket av i Göteborg (hvor de skaffet seg engelsk pass) og i Malmø.

(hvor deres yrkesbrødre møtte opp på stasjonen og hånte dem så kraftig at en hel del stakk av toget). Veiene som fører til Sverige i Sørnorge er alle påbudt å være stadig sandstrødd, og sjåfførene på lastebilene synes mannjamt å ha fått beskjed om å være klar med 3 døgns proviant og ullteppe til øyeblikkelig kjøring for tyskerne. Langseter hadde moro på toget i morges over en plakate han 2 ds. så i Halden, hvor politiet ga ordre om at sjåfførene hadde å holde seg startklare fra og med 1 ds., mens plakaten var datert 2 ds. Det er kanskje flere tyske soldater i Oslo denne uken enn før, men det er vanskelig å si, de utgjør ikke noe dominerende islett i gatebilledet. På Kontraskjøret er det strukket sylstokkene til 2 brakker. Køene utenfor kjøttbutikkene om formiddagen er blitt litt større enn før, og brenselsnøden på østkanten skal ha øket. En kullhandler der våger ikke å komplettere lagrene sine av, ved av frukt for å bli plyndret. Jeg har prøvet å få litt ost de siste par gangene jeg har vært i Oslo. I dag fikk jeg et stykke gorgonzola hos Jensen & Co. I Bondelaget hadde de moro av en melding i et lokalblad om at stortingsmann Mjaavatn er blitt oppnevnt til viseordfører i sin kommune, Vefsn, skjønt han har erklært å være uenig med NS, men han måtte dog innrømme at han har en del greie på kommunal administrasjon, og han trodde nok at han kunne klare det arbeid som i tilfelle måtte bli lagt på ham. Det er vel ved en uaktsomhet at denne begrunnelsen er blitt offentliggjort. - Den hemmelige nyhetstjenesten i Oslo og videre utover synes å være under full utvikling. Jeg fikk lese en tysk innberetning til Berlin fra dosent dr. Ulrich Noach, datert 20/5 1940, hvori han på det sterkeste advarte sine landsmenn mot Quisling, fordi han ikke representerer noen del av nordmennene, og hans parti hadde ikke oppnådd å få inn en eneste mann på Stortinget ved siste valg. Hans bemerkninger er kloke og røber et forbausende godt skjønn på norsk lynne. Bare synd at hans råd ikke er blitt tatt til følge. "Tidens Tegn" for 30 januar ble beslaglagt fordi det inneholdt et dikt, hvis forbokstaver i linjene dannet setningen "God save the King". Et annet dikt som på lignende vis dannet devisen "Alt for Norge" ble omdelt flere steder i dag. Nylig fikk Nasjonalhjelpen et anonymt bidrag på kr. 100.000. Det var fra en skipsreder som av NS var presset til det for å undgå en eller annen skandalsak. Fabrikkeier Joh. H. Andresen skal ha betalt NS's partikasse kr. 25.000, også under press. Redaktør Gjerløy fikk en bot på kr. 3.000 for en artikkel i "Morgenbladet". Han fikk på kort tid tilbud om det 20-dobbelte av denne sum til å betale boten med. Dette er noen plukk ut av dagens prat. Og da jeg kom hjem het det for sikkert at Tyskland har stillet Sverige krav om utlevering av krigsflåten, hvilket skal være avslått. Det er annen gang dette er skjedd, men avisene melder jo intet herom.

Torsdag 6 februar 1941.

÷ 8° C. i morges. Klart, pent vær. Nettene er klare og med et mer enn alminnelig vakkert måneskinn.

Med sirkulære av 31 f.m. sender Norske Landbrukskandidaters Forening medlemmene rundskr. av 25/10 1940 fra de fire store lærerorganisasjonene og av 21/11 s.å. fra Embetsmennenes Landsforbund. Det gjøres oppmerksom på at i rundskr. av 8/11 1940 fra sistnevnte forbund til de tilsluttede foreninger, deriblant Landbruksfunksjonærenes Landsforening, heter det:

"Til orientering og eventuell videre kunngjøring sendes vedlagt gjenpart av sirkulærskr. av 25/10 1940 fra de 4 store lærerorganisasjoner til sine medlemmer.

Cirkulærskrivelsen er ikke konfidentiell, men heller ikke forutsatt offentliggjort i pressen.

Styret i Embetsmennenes Landsforbund slutter seg i hovedsaken til de synsmåter som det er gitt uttrykk for i sirkulæret, og ansees å være av betydning for storparten av vårt Landsforbunds medlemmer."

Det samme gjør også vår forenings styre som også melder at ovenfor nevnte rundskriv er sendt Den Norske Ingeniørforenings medlemmer i brev av 18 og 25 november 1940. Saken angår spørsmålet om loyal utøvelse av ens yrke og presset fra myndighetens side. "Det er vår plikt å vise full lojalitet overfor de således høvhjemlede myndigheter og landets gjeldende lover innenfor Haagerkonvensjonens ramme." Ut over dette går intet lovhjemlet krav til enkeltmannen."

Møte i arbeidsutvalget fra kl. 17½ under Mellbyes ledelse. Jeg var der bare den første halve timen, da jeg måtte gå for å nå Hamartorget. Mellbye ønsket arbeidsutvalgets tilslutning til å sammenkalle landsstyret til møte sist i februar, og tross sterk motstand fikk han drevet igjennom en enstemmig beslutning om dette, fikk jeg høre senere. Organisasjonskomitéen la fram i korrekturavtrykk sitt forslag til lover for et Norges Bondesamband som Norges Bondelag i tilfelle skal gå inn i sammen med Norges Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Skogeierforbund og landbrukets samorganisasjoner og sentraler m.v., et såvidt jeg ser vel gjennomarbeidet forslag, men hvis tendens jo er tydelig nok og betyr Bondelagets opphør. Dette siste er imidlertid slett ikke komitéens hensikt, men bare å være forberedt, om så galt skulle komme på tale.

Tirsdag 11 februar 1941.

Torsdag 6 februar om kvellen reiste jeg til Hamar, hvor Anton møtte på stasjonen. Han bor i eget hus på Storhamar, et vel 90 m² stort 2-etasjes koselig hus, med 2 store sammenhengende stuer og kjøkken nede og 3 mindre soveværelser, kontor og bad ovenpå - nokså lydt der oppe for resten - og med kjeller under hele huset, sentralfyring. 4 mål stor tomt som han har nytet godt ut til frukttrær og mellomkulturer av forskjellig slag. Jeg ble til fredag middag og hadde det hyggelig. Berit kom hjem fra Graffs husmorskole i Elverum til jul og hjelper nå moren i huset. Anne Margarethe går i 1 engelsk gym og Per i 3 middel. Barna er blitt store og har meget av morens dempede vesen. - Anton ble med bort i Hedmark landbruksselskap, hvor jeg hadde satt rektor Steen stevne. Han hadde lite å berette om forberedelseskurset som har til huse i vinter dels i folkeskolen, dels i Linderuds handelsskole hvor Steen er timelærer. Tyskerne har tatt Katedralskolen, men Steen's flyttet for 2 år siden ned i en villa i Skappels gate 14, nærmere Mjøsa, og ble ikke personlig berørt av beslagleggelsen. Undervisningen ved Katedralskolen foregår i folkeskolen, hvor det er skole hele dagen. Jeg talte med sekretær Narud om foredrag i Hedmark fylke, og han var interessert i å få meg til Østerdalen og eventuelt Solør 2 ganger på en 3-4 dagers tur etter 15 mars, da folk er kommet tilbake fra skogsarbeidet. Narud bor på Ajer og bad meg hjem til middag, en innbydelse jeg dessverre ikke kunne ta imot, fordi jeg hadde lovet å spise hos Anton og Signe. - Videre til Lillehammer kl. 14.10 fra Hamar. Herredsa- gronom Grue møtte på stasjonen og fulgte meg til evanords hotell, hvor han hadde sikret meg værelse - en sak som ellers ville hatt sine vanskeligheter, fordi Lillehammer er oversvømmet av tyske militære, men på Jevanord har de 3 rom igjen til norske gjester. Jeg holdt foredrag fredag kvell i Kråkvang lokale i Roterudbygda, ca. 5 km. innover mot Mesna. Formannen i småbrukerlaget er lærer Garlibakken som takket pent for foredraget og understreket dets tone av fedrelandskjærlighet som han sa preget det. Det er nokså meget snakk om NS i Fåberg, og så forsiktige folk er blitt var vel dette en måte formannen valgte å si det på at han står på samme side som jeg. Blant de 15 publikummerne var musikeren Mons Michael Lie som nå har slått seg på sølvrevavl sammen med kompanjongene Bjørn Bjørnson jr. og en Bjørneby. Lie er anti-NS og gal på sin slektning kst. statsråd Jonas Lie. Han er ellers interessert i anlegg av vatningsanordning. For en del år siden var han leder av Høgskolens orkester. - Lørdag formiddag var jeg hos redaktør Høvik i "Laagen" som var merkelig forbeholden i sine uttalelser om NS. Jeg sa at vi nå er nødt til å holde på Mellbye, og at hvis han må slutte som formann går Norges Bondelag

sin oppløsning i møte, men jeg kan ikke skjønne at noen har interesse av det. Etterpå var jeg hos fylkesagronom Lyngstad og sekretær Moen i Opland bonde- og småbrukarlag. Lyngstad bad meg om å komme til Valdres om 2 a 3 uker og holde foredrag på 3 steder, f.eks. i Røn; Heggnes og Fagernes. Også han og Moen uttalte seg om NS, men her var de ikke redde for å snakke bent ut! Det har nok ikke vært vellykkede møter NS har hatt her oppe, og den agitasjon som nå foregår mer i det skjulte nytter ingenting, folk begynner å more seg mer og mer åpenlyst over den. Pålegget om å stille kinoene til rådighet for agitasjonen har ført til stilltiende kinostreik, og nå noteres alle "borgerlige" som går på kino i Lillehammer, de skal huskes til senere. Jeg spiste middag hos skogbrukskandidat Halle Grindal som er disponent i Lillehammer Dampsag & Høvleri og bor i Thvetes gt. 4, syd for Idrettsplassen, en pen villa hvor han leier ut hele 1 etasje. Da jeg kom lukket en 12 års gutt opp, en kar som var frapperende lik Halle i unge dager. Det var Alf Magnus, husets eneste barn. Halle er blitt skallet og noe gammel, men ellers livlig som før. Han er ganske stram mot tyskerne. Hans frue er født Jørgensen og er Lillehammerdame. Hun snakket svært rosende om Bøhmers datter Gerd Halvorsen som hadde tatt seg av de to gamle gullsmid Hanestads under evakueringen av byen i april ifjor og skaffet dem husly i sin hytte. Ved middagen var også en svoger, Hahsen, og hans frue til stede. De er gjester hos Grindals, men H. har visst også noe undervisningsarbeid i Lillehammer. Fra Grindals gikk jeg på stasjonen for å møte Bernt på 16.15-toget. Han var alt kommet, med et godstog 2 timer før, og hadde brukt ventetiden til å gjøre noen erender. Men klippe håret som han også hadde tenkt å gjøre, ble det ikke noe av, fordi barbererne stenger kl. 17 lørdagene. Jeg fikk plass til Bernt også på Jevanord. Jeg tilbød meg å la ham sove på en divan på mitt værelse, men vertinnen, fru Heggeli, svarte at divaner har det vært slik spurlag etter at hun nok heller måtte skaffe et værelse. Kl. 20 holdt jeg foredrag i Daltun lokale i Saksumsdalen for 12-14 mann. Formannen heter Johannes Størønningen. En agronom Ingolf Kval pratet under samtalen etter foredraget en hel del tull om AIV-siloer som han mente måtte isoleres med halm el. lign. Bernt var en oppmerksom tilhører, men da jeg måtte ta situasjonen som den er nå, med fosforsyrerasjoneringen, kunne jeg ikke gå så grundig inn på grunnlaget for kunstgjødselanvendelsen som han hadde ventet, og derfor ble en del ting ikke klare for ham. Søndag kvell, da jeg hadde 2 timer på Fåberg kommunes kvellsskole som i vinter holdes på Frydenlund skole i Vingrom, tok jeg det helt skolemessig, og da ble det lettere for ham å følge med. - Søndag var vi på Storhove, hos Owrens. Bestyrerboligen, den gamle hovedbygningen og uthusbygningen var nedbrent under slaget den 13 april 1940. En ny ut-

husbygning var kommet opp, men på storfjøsset - hvor jeg ikke var inne - var det nå fullt av tysk gamp. Hele besetningen brente inne ifjor, men det er etter hvert kjøpt inn 7 hester, derav 2 vestlandshester, og vel så 20 kyr og 10 ungdyr som det er innredet provisorisk fjøs til i sauefjøsset. På tomtene til bestyrerboligen og hovedbygningen er satt opp mannskapsbaraker, og en større garasje er bygget mellom uthusbygningen og vognskuret ved hovedveien. Staburet står, men var skutt huller i som er reparert. Owrens hus var også blitt gjennomskutt av flere kanonkuler, men er satt i stand slik at skaden ikke sees. Under slaget måtte alle rømme til skogs. 2 dager senere kom Owren ned i gjen, og da så det fælt ut hjemme hos ham. Først engelskmenn og deretter tyskere hadde bivakert der og hadde ligget tett i tett på gulvet og brukt alt mulig som de fant av klær, og som lå strødd utover. Saftflaskene var ekspedert ved å slå av halsen, og innholdet var slengt rundt alle vegger. Ytterdøren var sprengt, barnas sykler undtagen én som var i ustand var forsvunnet, men bilen fikk stå i fred. Skaden for ham er taksert til ca. 1.000 kr. som ennå ikke er ham utbetalt. Elevene har fått tapet godtgjort fullt ut. Owren fortalte at da han var opptatt med å rydde og koste ut det grøveste stakk en tysk soldat hodet inn ad døren, med bajonetten på geværet, men da O. hadde bare en kost i hånden lot han ham i fred. Som tegn på den avstumpethet de dramatiske begivenhetene førte med seg, nevnte han at liket av en engelskmann ble liggende nordenfor huset hans ved veien et par dager uten at noen tok seg noe nær av det, inntil Røde Kors hentet det. Jahren kjøpte i vår Mahlum nord for Storhove og bor der. Det ble ikke tatt opp elever siste høst, og i vinter er det derfor bare 2 annenklasser, i jordbruk og skogbruk, i alt henved 60 mann. De har fått beholde festsalen, og spisesalen er delt i to, hvorav den ene halvdel er skolesal for skogbrukerne. Jeg hilste på husbestyrerinnen, frk. Hovland, som har en del strev med maten, men det går da, sa hun. Andre av funksjonærene hilste jeg ikke på, men de har det omtrent som før nå, mente Owren. Bernt traff en av kammeratene fra Garden, Hoel fra Ø. Toten som går i skogbruksavdelingen. - Det var noen vanskeligheter med å få sjåffør Ulsaker til å kjøre meg til Frydenlund om kvellen, for han har ikke mer enn 100 l. bensin i måneden. Jeg var altså heldig, fordi jeg kom i begynnelsen av måneden.

Bernt og jeg reiste fra Lillehammer i går kl. 6. Jeg hadde ment å bli med ham til Heramb, men måtte gi meg på det på grunn av et illebefinnde. Jeg hadde vel frosset på bilturene, og natt til mandag sov jeg bare 3 timer. Jeg klarte ikke å beholde maten, og reisen ned til Oslo var drøi. Jeg drakk et glass melk på Jernbanerestauranten i Oslo, men middagsmaten hjemme måtte jeg levere. I natt har jeg sovet fast, og i dag er jeg all right igjen.

Her på Høgskolen har det ikke skjedd noe særlig disse dagene. Det viktigste er visstnok at det var litt sludder med tyskernes badedager. De badet alle torsdag, men ga ikke beskjed om at det ikke ble noen badning lørdag, hvorfor det ble fyret i badet til unytte den dag. Noe nytt angående koksforsyningen foreligger ikke.

På de høyere skoler i Oslo er det en del kluss. Skolene har fått ordre om å besøke den nå pågående Hitler-Jugend-utstilling, men lærere og elever har nektet. På Hegdehaugen skole var det i går større oppvask med hunden. Flere lærere og visstnok 70 elever ble bragt på nr. 19, men ble straks sloppet løs igjen. Senere har skolene vært mer eller mindre ute av drift. For Karen og Else har dette for så vidt kommet beleilig, fordi især Else er nokså forkjølt og av den grunn har måttet holde seg hjemme.

Onsdag 12 februar 1941.

÷ 11° C. i morges. Koldt og klart. Det snedde her nede søndag, og sneplogen har gått for første gang etter jul.

Oslotur. I Kali intet særlig. Jeg ble anmodet om å ordne med foredragsturen til Valdres. Vethe reiser til ytre Sogn lørdag. Møte i arbeidsutvalget i Bondelaget kl. 13-15 og 18-20. Det ble meddelt av formannen at Reichskommissar har nektet oss å sammenkalle landsstyret til møte 25 februar. Mellbye hadde en samtale kl. 15 med dr. Richert som stilte ham en del personlige spørsmål, og som Mellbye skal ha gitt svar på til i morgen kl. 13. Jeg ba ham etter møtet i kvell om å søke å unngå et brudd, fordi dette vil bety Bondelagets oppløsning og dermed følgende kaos, og han lovet å overveie dette. Han virket trett.

Torsdag 13 februar 1941.

÷ 13° C.

Herolden annonsebyrå har fått seg overdratt alle statsannonser. Ordningen er den at annonsøren sender rekvisisjon direkte til hver avis og 2 gjenparter til Herolden. Da jeg i dag skulle ekspedere ut annonseringen av opptakelsen av studenter og av elever ved forkurset i år hadde jeg bruk for å henvise til innrykning i "Norsk Lysingsblad", og tidligere var dette så greit når det gikk gjennom Høydahl Ohme. Jeg måtte telefonere til Herolden som sa at jeg fikk ekspedere saken på vanlig vis til dette byrå, så skulle det ordne den. Formodentlig var dette ett av de tilfeller som ikke var tenkt på ved fastsettelsen av den nye ordningen.

Fredag 14 februar 1941.

÷ 15° C.

Professorutvalget begynte i ettermiddag på behandlingen av budsjettforslaget for 1941-42. Vi har riktignok ennå ikke fått beskjed om hva der er bevilget for terminen 1940-41, men får gå ut fra at proposisjonen og landbrukskomitéens innstilling blir fulgt i departementet.

Professor Bjerke sa i kvell at de høyere skoler begynner igjen i morgen. Karen har imidlertid fått beskjed om at Kristelig gymnasium ikke begynner før mandag, og Else er så forkjølt at hun får holde seg hjemme noen dager. Hitler-Jugend-utstillingen slutter søndag.

Randi var hjemme i går kvell og reiste inn med 7.15-toget i dag. Gunvor Oterholm var 30 år i går, og i den anledning holdt fru Moen selskap for henne. Asta Thunæs var der, og Bestemor og fruene Gjelsvik og Borgedal var der også. Det ble således 2 bridgelag.

Lørdag 15 februar 1941.

÷ 8° C.

Fortsatt arbeide i professorutvalget med budsjettet.

Fra Sveriges lantbrukslärareförbund har jeg fått anmodning om å holde et 20 minutters foredrag om "glimt av det norska jordbrukets förhållanden i närvarande tid" på forbundets årsmøte under den svenske landbruksuken som åpnes 17 mars. Jeg har svart ja, med den begrunnelsen at jeg også venter å få innkallelse til N.J.F.s fellesstyremøte i Stockholm under landbruksuken.

Sekretær Hovde i Nordland landbruksselskap melder at det blir avertert etter fylkeskagrtnr i Nordland, med ansettelse fra 1 april, og ber meg nevne en habil mann. Thorsrud mente at Heggdal som nå er på Gibostad i midlertidig stilling, bør kunne brukes, og dette er jeg enig i, hvorfor jeg i dag har skrevet til Hovde om ham.

Randi kom hjem i dag, men Anne er i Oslo, hun går på kino i kvell og i morgen på skitur i Nordmarka med Gunnar. Else som kom hjem torsdag sammen med Karen, har holdt sengen og hoster noe tungt og får holde seg i ro en dag till i allfall.

Søndag 16 februar 1941.

÷ 4° C. og

relativt mildt, men en bitende NO-sno gjør det temmelig bistert allikevel. Det har snedd 2-3 cm. i dag.

En stille søndag. Ungdommen har vært ute på ski, og vi eldre har tatt vår vanlige mosjonstur til Korsegården. På tilbakeveien møtte vi Eskerud som kom fra kirken og var i riktig godlag. Han holdt en vakker kransepåleggingstale forrige lørdag under vaktmester Kongstens begravelse, en tale som er gjengitt i lokalbladene. Karen reiste inn med 16.51-toget, hun venter at det blir tentamen i norsk hovedstil i morgen. Randi hadde tenkt seg inn med 22.09 men dette var antakelig innstilt - slik som en del andre tog nå, bl.a. til Sverige - og måtte vente til 22.50. Dette er svært sent, hun er i Oslo kl. 24.02, men hun ville heller det enn vente til 7.15 i morgen.

Mandag 17 februar 1941.

÷ 7° C. Det har småsnedd i hele dag, men det er ikke blitt noe videre av det likevel.

Fra postmesteren som nylig varslet om at vi måtte skaffe bedre lokale til poståpneriet for ikke å få det nedlagt - det er ekshausten fra tyskerne biler i Maskinhallen som har vært for generende for frk. Berntzen - kom i dag nytt brev om at det fremdeles er biler i Maskinhallen, og nå er det kommet til at "barnehaven med 25 barn er i assistentforeningens lokale i 2 etasje om formiddagen alle hverdager". Så nå må den siste flytte. Hva vi skal gjøre med tyskerne vet jeg ikke, men vi bør jo prøve å få beholde poståpneriet

De 3 siste lørdagene har Høgskolen hatt besøk av hver gang 1/3 av Arbeidstjenestens lagførerskole på Mysen. Sandmo har tatt seg av den. Onsdag 19 ds. er anmeldt besøk av 50-60 mann av Bondelaug i NS som har faglig kurs i Oslo. Dagen er uheldig valgt, fordi både rektor og jeg og rimeligvis også Bærøe er opptatt, men Breirem får demonstrere celluloseforingen og stå for mottagelsen av besøket.

Fortsatt behandling av budsjettforslaget i utvalget i ettermiddag. Nå står igjen å gjennomgå forslagene til nye stillinger etterat vedtak herom er gjort i professorrådet kommende torsdag, og når Bærøe kan komme tas gårdsbrukets budsjett og hva han for øvrig har plikt til å være med på behandlingen av. Vi skulle på denne måten bli ferdige med budsjettet til 1 mars således som jeg har sagt til sekretær Hunnes.

Rektor opplyste konfidentielt i utvalget i kvell at Lindeman som var i Oslo lørdag og snakket med byråsjef Irgens fortalte at Irgens hadde sett en skrivelse fra Innenriksdepartementet til Reichskommissar, hvori det erklarte seg enig i at en forandring i Høgskolens ledelse kan bli nødvendig, fordi den nåværende ikke er vennlig stemt mot tyskerne. En kan altså vente seg en aksjon i denne retning. Men blir det mer koks å fyre med da?

Tirsdag 18 februar 1941.

÷ 9° C. Lett sne i dag også.

Fra plasskommandanten - "Standortälteste Aas" - kom i går middag brev med krav om svar på følgende spørsmål:innen i morgen kl. 12:

1. Når begynte fyringen? 2. Hvor mange m³ rom centralfyres for Høgskolen?
3. Hvor mange m³ rom trenger Høgskolen til sine egne formål? 4. Hvor mange m³ har den tyske Wehrmacht tatt i bruk? 5. Hvilke mengder ved,koks og kull har den tyske Wehrmacht levert til nå? 6. Hvilke mengder ved,koks og kull har Høgskolen stillet tilrådighet til nå? 7. Hvilke mengder ved,koks og kull trengte Høgskolen i vintermånedene 1938/39 og 1939/40. - Oppgavene skal være attestert av lensmannen. - For å få gitt svar i rett tid måtte kontoret kaste alt annet arbeid til side,og da vi ikke fikk ringeste hjelp av bygningsinspektøren og det ikke forelå noen tall over bygningenes kubikkinnhold måtte vi ut og måle. I kvell foreligger svarene som er følgende: 1. 20/9 1940. 2. 48.365 m³. 3. Samtlige rom. 4. 5.864 m³. 5. 3.920 kg. koks. 6. 4.600 m³ ved og 850 m³ torv. 7. 1938/39: 1939/40:

Cinders	646.765 kg.	550.880 kg.
Koks ..	127.785 -	225.640 -
Kull ..	28.365 -	237.155 -

Moen og jeg fikk innkalling til dr. Richert kl. 17-18 i dag for å gi svar på spørsmål angående Bondelagets arbeidsutvalg. Strand som innkalte oss, var svært nervøs og sa at organisasjonskomitéen med formannen Berger i spissen hadde vært innkalt i går og visstnok også i dag, og han mente det vil være bra å ha en forhånds overlegging i Bondelaget før vi begir oss til tyskerne. Vi reiste kl. 13.53, og i Bondelagets møterom snakket vi om saken med komitéen. Glærum og Gjerdrum møtte også, og dessuten var Strand og Fjørtoft til stede, og fru Bjøner gikk til og fra uten egentlig å delta, og hun var heller ikke anmodet om å gjøre det. Saken gjaldt spørsmålet, om vi ville underskrive en erklæring om å ville fortsette i arbeidsutvalget, hvis Mellbye måtte gå fra som formann i Norges Bondelag. Til det svarte Glærum, Moen og jeg og etter en del overlegging også Gjerdrum at en sådan forhånds erklæring ville vi ikke gi, da det smakte av et forhånds arrangement, og vi ville ikke være med på noe som kunne se ut som om vi var med på å falle Mellbye i ryggen. Den formulerte erklæringen som ble lagt fram, og som visstnok Strand hadde formulert i samråd med Berger, ble det derfor ikke bruk for. Strand hadde ment at vi skulle tale med dr. Richert enkeltvis, men ved å telefonere til hans kontor ble det opplyst at kl. 17-18 holdt han foredrag for Bondelaget i landbrukssalen i Bøndernes Hus, men at vi kunne få tale med dr. Blankennagel

som dr. Richerts stedfortreder. Dette var jo litt eiendommelig. Moen spurte om Dietrichson hadde kjennskap til denne sak, men det hadde han ikke. Moen bad da om at det ble sendt bud etter ham. Først ble det sagt at han ikke var å få tak i, men M. svarte at han er i årsmøte i "Odin" som just nå hadde middag på Continental, og Strand telefonerte dit etter ham. Moen tok bladet fra munnen og uttalte sin store forbauselse over hva som her syntes å foregå bak generalsekretærens rygg, og bad seg fritatt for denslags arrangementer. Glærum og jeg sa oss enige i dette. D. kom i siste liten, men vi rakk å få hans forklaring på utsendelsen av det brev til kretsformennene fra Mellbye mangenen etter siste arbeidsutvalgsmøte, og som hadde vakt Berger & Co.s mishag. Det var datert 13 ds. og var påstått sendt ut bak arbeidsutvalgets rygg og i strid med dets oppfatning av situasjonen. D. benektet skarpt dette (men det brev som var sendt meg, var poststemplet 13.2. kl. 16-19, og det måtte derfor være blitt mangfoldiggjort av kontoret under Mellbyes redegjørelse i arbeidsutvalget, for øvrig et forhold av uvesentlig realitet), og han påviste at det inneholdt just det som M. sa i utvalget og som dette til slutt enstemmig erklærte seg enig i. Rundskrivelsen til kretsformennene inneholdt gjengivelse av M.s brev av 11 ds. til dr. Richert, hvori han bl.a. sier at han som formann må være den siste til å bryte Norges Bondelags lover. På spørsmålet om hvordan han ville legge an sin redegjørelse til landsstyret (hvis avholdelse altså er blitt nektet av Reichskommissar) svarte han at han ennå ikke har fått tid til å utarbeide sitt foredrag, men at han ville konkludere med å innby landsstyret til å fatte sådan beslutning:

1. Landsstyret arbeider etter de bestemmelser som er foreskrevet i Norges Bondelags lover.
2. Landsstyret går til fritt valg av formenn. Det anser skogeier Enger og sogneprest Trædal som trådt fra nestformannsstillingene, men at de fremdeles er medlemmer av landsstyret. Dersom myndighetene etter de foretatte valg vil la disse underkaste approbasjon og ikke godkjenner dem, blir landsstyret igjen å sammenkalle for å ta stilling til den således oppståtte situasjon.
3. Landsstyret behandler organisasjonskomitéens innstilling etter de bestemmelser som er angitt i livenes § 17. Det har altså her bare forslagsrett, men skal ledsage utsendelsen av innstillingen til lagene med sin uttalelse.

I rundskrivelsen rår M. til å få inn mest mulig kontingent, men denne kan inntil videre ligge hos kretssekretæren. Møtene i bondeuka bør holdes 22 februar, og hans "ord for dagen" som er blitt forsinket bl.a. fordi det

har vært under sensur, går nå i trykken og blir så sendt ut. "Venner! La oss holde sammen. La oss være sterke." Dette er slutningsordene.

Møtet hos dr. Richert i Klingenbergggt. 7 VIII varte i 3 kvarter fra kl. litt før 18. Til stede på tysk side var dessuten dr. Blankennagel som sa at han har ledelsen av mataukingen, og tolken gartner Fester samt en stenografidame. Moen førte ordet for oss - vi var inne alle 4. Dr. Richert sa straks at det var besluttet at Mellbye skal fratre som formann, men med full honnør. Noe spesielt nytt kom han ellers ikke med. Dr. Blankennagel understreket likesom dr. R. bøndernes betydning for landet, sa at det er tyskerne som har skaffet oss den økning av prisene på jordbruksvarer vi har fått, og at vi får 100.000 tonn korn fra Tyskland neste år, skjønt de selv trenger det. Moen sa greit fra om at vi 3 (han, Glærum og jeg) ikke ønsker å falle Mellbye i ryggen med en underskrevet forhånds erklæring som forlangt, og han streket under det psykologisk uheldige for mataukingen å fjerne Mellbye mot hans vilje. Dr. Richert - og også dr. Blankennagel - lot til å tro at Bondelaget administrerer noe av mataukingspropagandaen, og Moen sa fra at dette ikke er tilfelle. Da vi altså ikke ville gi noen forhånds erklæring om å ville fortsette vårt arbeid i arbeidsutvalget etter Mellbyes fratreden sluttet dr. Richert konferansen med å be oss om å sove på saken til i morgen. Dette var ellers sagt slik at vi etterpå sa til hverandre at denne bemerkningen måtte være adressert også til de tyske herrer selv. Vår beslutning var jo alt tatt. Vi hadde gjennom Moen sagt at vi henholder oss til Norges Bondelags lover med hensyn til vår fortsatte funksjon som medlemmer av arbeidsutvalget og står i tilfelle til landsstyret løser oss fra våre verv. Moen sa for sitt eget vedkommende at han for 2 år siden bad om å få slutte, men ble mot sin vilje gjenvalgt. - Moen og jeg spiste til kvells i Bondeheimen sammen med Dietrichson som reiste hjem med 20.20-toget, da han måtte være hjemme til kl. 21 av hensyn til sin ikke friske frue. Ved bordet snakket vi med folkehøgskolebestyrer Islandsmoen, Brandbu, som bl.a. fortalte at det tyske belegget i Gran, et par tusen mann og mange hester, ble vannlens i kulden og har måttet kjøre vann med meget strev visstnok fra Randsfjorden. Hjem med 21.20-toget.

Onsdag 19 februar 1941.

÷ 80 C. Fremdeles litt sne, men det blir lite av det.

Til Oslo kl. 10.50. Flittig arbeid i Kali. Vethe var i Fjærland i går og Abrahamsen telefonerte i dag med ham i Vangsnes. Strand spurte fra dr. Blankennagel om vi hadde noe nytt å melde på grunnlag av gårldagens konferanse, men det hadde vi jo ikke. - Det er ellers stille i byen nå. Karen

hadde tentamen i norsk hovedstil mandag (skrev om vikingetiden og dens betydning for oss åndelig og materielt og skrev $3\frac{1}{2}$ folioside mest om første del av spørsmålet), i landsmål i går og i engelsk i dag. I morgen er det tysk skriftlig. Hun er bra av forkjølelsen nå og håper å ha gjort det noenlunde bra hitil. Men nå begynner Randi å bli litt forkjølt igjen.

Bondelaug~~et~~ har landbruksfaglig møte i Oslo nå om dagene, og i dag hadde ca. 30 mann utferd til Høgskolen, hvor det traff seg så uheldig at hverken rektor, Bærøe (fru B. døde i dag på Røde Kors' sykehus i Oslo av kreft) og jeg var i Oslo. Men Styri - som Lauget for øvrig hadde telefonert til foruten til meg - overtok mottâingen av dem og fikk hjelp av Borgedal og Breirem, og jeg hører at Hans Jacob Styri (som for øyeblikket har lagt sine medisinske studier til side for å ofre seg for NS) også var nærværende. Det var litt vanskelig med maten for dem i denne rasjonerings tid, men frk. Anderssen hadde saltsprengt torsk og fruktgrøt (pris kr. 1.70) og kaffe etterpâ som Borgedal som formann i Ås forsyningsnemnd skaffet. De var her fra 12.25 til 17.22 ble det sagt, og det var vesentlig husdyrbruket som ble studert, celluloseforingen bl.a. I går kvell hadde Bondelaug~~et~~ fest i landbrukssalen i Bøndernes Hus, hvortil var innbudt fylkesagronomene som er i Oslo nå til konferanser i Landbruksdepartementet om mataukingen, og dr. Richert sa at han også skulle være til stede.

Torsdag 20 februar 1941.

$\frac{1}{2}$ 7° C. Noe mer sne i dag og i natt, så sneplogen gikk i morges. Årets første møte i professorrådet ble holdt i dag med hele 22 deltakere. 21 saker ble behandlet, hvorav de viktigste var at det ble valgt en komité til bedømmelse av ansøkingene til professoratet i skogskjøtsel (professorene Barth (formann), Eneroth (Experimental-fältet) og Heikinheimo (Helwingfors), en censurkomité for assistent Ordings avhandling for doktorgraden "Årringanalyser på gran og furu" (professorene Printz (formann), Eide og Holmboe samt dosent Ottestad), at rådet ikke kan sette i verk et vedtak av 12/10 1939 om sammenhengende arbeidstid for assistentene uten å få det godkjent av departementet. Ennvidere behandlet det Jordbruksavdelingens undervisningsplan som atter har vært drøftet i avdelingen, og hvis innstilling stort sett ble vedtatt, dog med et nærmere av rektor utformet tillegg om gymnastikk og idrett som etter departementets vedtak nå skal bli obligatorisk for alle avdelinger og årsklasser. Videre behandledes forestilling til Fiskeriinspektøren fra professor dr. Knut Dahl om tilknytning til Høgskolen av fiskeriundersøkelsene og at forsøkslederen tilpliktet å lese fiskerilære og jaktlære (vilthushold-

ning). Rådet uttalte sin tilslutning til Dahls forslag. Rektor bragte også på bane spørsmålet om årlig opptaing av utskifttere i noen år, inntil det er blitt utdannet mange nok for behovet, men dette ble besluttet å se nærmere på. Rådsmøtet ble hevet kl. 19.15 - pussig nok bl.a. med den begrunnelse i forsamlingen at de måtte skynde seg hjem for å lytte på den norske utsendingen kl. 19.30 fra London.

Fredag 21 februar 1941.

÷ 4° C. i morges. For første gang etter nyttår steg temperaturen ut på dagen til + 0. Det har også snedd litt mer i dag.

Ved utekspederingen av rådssakene i dag har jeg brukt Narud for første gang. Han er villig, men uøvet og måtte skrive om igjen et par brev.

Loe har endelig nå fått departementets godkjennelse av at utskiftningslandmåler Egil Øye antas som vikar de 2 årene assistent Mohn har permisjon som dommerfullmektig i Nord-Gudbrandsdal. Det ble skrevet til Øye i dag, med anmodning om å komme snarest mulig. Siden jul har Loe vært helt alene med sin store undervisningsbyrde - 10 t. forelesninger og 6 t. øvelser om uken.

Overingeniør Gulbrandsen ved Statens teknologiske institutt har arbeidet med en gassgenerator for traktorer sammen med direktør Ihlen ved Strømmen mek. Verksted og med direktør Arstad i firma Kullberg & Co, I går var herrene her ute og prøvekjørte traktoren med vedlass fra Prestegårdsskogen til Høgskolen, og med helt tilfredsstillende resultat. Den løse sneen i dag generte ingenting. Mandag skal traktoren demonstreres her ute for en rekke sakyndige, og hvortil representanter for pressen er innbudt.

Lørdag 22 februar 1941.

÷ 1° C. kl. 9, + 1° midt på dagen, senere litt kaldere igjen. Litt mer sne i dag også, uten at det dog blir noe av det.

Høie trenger penger til en rugemaskin, ca. 3.000 kr., og vi har bedt departementet om dem for over 1 uke siden. I dag ringte jeg til Melleberg som sa at han tror Høie får pengene. Uten at vi her ute vet om det er det nemlig satt av 25.000 kr. til arbeidsundersøkelser under titelen Forsøk på Høgskolens budsjett for 1940-41, og da disse ikke er kommet i gang er det her et ikke nyttet beløp, hvorav det nødvendige kan tas til rugemaskinen, mente M.

Jeg har i dag bestilt en felleskrans til 50 kr. fra 21 av lærer

ne m.fl. til fru Bærøes bære mandag. Loe, Smith og jeg sender en felles krans.

I kvell har tyskerne fest med dans i festsalen. De er sine egne musikere, og de kom til meg for å hjelpe dem med å få låne Orkestrets slagverk, hvilket de også fikk, skjønt formannen, meieristudent Evensen, før hadde sagt nei til dem i Samfundet. Det er invitert noen damer fra Oslo, hører jeg, og det er dekorert i festsalen. Jens Langballe forteller at Ragnvald Andersen som er medhjelper ved elektrisitetsverket, hadde begynt å pusse av rødmaling av en del elektriske pærer som tyskerne skulle bruke, og fikk en overhaling av vedkommende underoffiser som beskylte ham for engelskvennlighet m.v. Det var først da Jens kom og kunne snakke med dem at misforståelsen ble oppklart.

Tyskerne var ikke helt tilfreds med våre oppgaver over m³-innholdet i de av dem belagte rommene på Høgskolen og forlangte i telefonen i går detaljert liste over m³-innholdet i hvert rom innen kl. 17 i dag. Dette har de nå fått, men det viste seg at vi hadde regnet litt feil i deres favør, så det endelige kubikkinnhold ikke ble 5.864, men 6.138.35 m³. Da har vi ikke regnet kjellerrommet ved siden av badet som Høgskolen bruker til sadelmakerverksted, og naturligvis heller ikke selve badet. Et kjellerrom som de lagrer poteter i, er heller ikke med. Egentlig hører jo det ikke med til de rommene som skal oppvarmes. Vår beregning er forsiktig og absolutt i tyskernes favør. De er imidlertid ikke elskverdige, og jeg venter vanskeligheter med dem ut over dem vi stadig har på grunn av deres mangel på orden og presisjon. I dag ringte de og berammet filmforevisning i morgen kl. 16-20, men var dog så imøtekommende å flytte den fram 1 time av hensyn til Høgskolens ordinære forestilling som begynner kl. 20. På grunn av at sjefen kommer 5 minutter for sent, og fordi det alltid trekker ut med disse ting, vil timen mellom de to slags forestillinger trenges godt for kinoens betjening å stille alt i stand til neste forestilling.

Alle barna kom hjem fra byen i ettermiddag. Karen er ferdig med tentamen, men er ikke fornøyd med tysken - hun tenkte for meget, sier hun, og har som følge derav gjort noen stygge feil. Kanskje blir dette eksamen artium i år, og derfor er hun ikke riktig i humør. Hun har hatt en strid uke og er noe blek. Else har tatt med seg kjemien som hun skal ha tentamen i mandag.

Tirsdag formiddag var lensmannsfullmektig Reidar Wichlund på kontoret og tok opp forklaring i anledning av en anmeldelse som var tidligere volontør Ola Nordang har inngitt gjennom NS i Bergen. Han ble innskrevet som studerende ved Norges Handelshøgskole siste høst, men skal nå være blitt fylkessekretær for Hordaland i NS og har sluttet med studiene, i hvert fall inn-til videre. Jeg var i Oslo tirsdag, men har fått saken berettet av kasserer

Smith som er meget indignert. Ola sendte julehilsen til en ca. 10 personer her på Høgskolen, bl.a. alle oss på kontoret, assistent Hovland, pikene på spisesalen. Jeg husker også kortet som var et NS-kort og egentlig noe tendensiøst. Barna mine var forarget over det, men jeg tok det som et tegn på hans nåværende sinnsstemning, og da jeg 10 januar tilfeldigvis fikk rede på hans adresse i Bergen sendte jeg ham min takk for kortet med noen forhåpningsfulle ord om hva det nye året vil bringe. Senere har jeg ikke tenkt mer på saken. Imidlertid hadde en av dem som fikk kort fra ham, sendt sitt kort tilbake til ham, påskrevet følgende linjer av Sivle i et åpent felt på kortet over Olas underskrift (jeg citerer etter Husums hukommelse):

"Hvis svik atter i Norge må rå
skal svikeren gå over normannalik."

Det var dette som hadde fått Ola til å gi inn sin anmeldelse. Det fortelles nå at han straks hadde skrevet til Hovland og utpekt ham som avsenderen. Han hadde fortegnelse over dem han sendte kort til, så han kunne straks slå ned på synderen. Denne fortegnelsen har han vel sendt politiet og dermed trukket oss alle inn i anmeldelsen, for det var spørsmål etter meg også, men jeg var altså fraværende, og senere har jeg ikke fått noen henvendelse fra lensmannen Hovland erkjente visstnok straks at han var avsenderen, ~~og i går var han i Oslo for å avgi nærmere forklaring i NS. Jeg har ikke sett ham senere, men han er vel kommet hjem igjen, selv om de i NS er svært morske når det gjelder slike saker.~~ Smith fortalte i dag at Thoresen i Fjerdinghagen her i Ås er blitt arrestert, fordi han på Åsgård hadde kommet med noen skarpe ytringer så en eller annen angiver hørte det. Mer skal det altså ikke til. Og de politiske fanger skal være blitt så mange at Nr. 19 i Oslo har måttet utvide. I det siste skal mange skolefolk være satt fast, og der er megen uro i skolekretser med avsettelser og innsettelse av NS-folk i rektorstillinger m.v. I Trondheim er de 3 rådmennene avsatt fordi de ikke ville ekspedere en NS-melding til de 1.200 kommunale funksjonærer. Her rår noe av et skrekkelig, men den påberopte tilslutningen til NS er ikke blitt større enn før, sikkerlig tvert i mot mindre.

I kvell er det avslutningen på bondeuka i Norges Bondelag. Hver krets arrangerer selv sine møter denne gang, og Fjørtoft har derfor hatt det stille denne gang. Han regner at det i kvell holdes møte i ca. 400 bygder. Kringkastingen hadde i kvell et bondeuke-program på 1 time, med tale for dagen av Aksel Berger, en maning fra Einar Tvedt og en sketsj av Jæger-Leirvik. Den siste var platt i sin overdrevne bondevennlighet, og de to første var noe leit smakende av organisasjonskomitéens langvarige sysling med sin innstil-

ling og arbeidet med å bygge bro over fra Norges Bondelag til et Norges Bondesamband. For den som ikke er litt orientert, hørtes Bergers tale utvilsomt ut som begravelsen av Norges Bondelag. Har han kanskje alt fått henvendelse fra dr. Richert om midlertidig å overta formmannsvervet etter Mellbye? - Jeg hadde tenkt å gå i Ås landbrukslags møte på Åsgård i kvell og bl.a. høre konsulent Sakshaugs foredrag om beitebruk, men jeg hadde de 250 sirkulærer om N. J.f.s norske avdelings årsmøte under landbruksuken i Oslo å skulle ekspedere, så jeg måtte la det være.

Søndag 23 februar 1941.

÷ 4° C. i morges. Litt sno og sne det meste av dagen, nokså bistert. Barna hadde dog en god skisøndag, og Karen fikk fargen igjen i kinnene. Else og Anne reiste inn med 16.51-toget i følge med Gunnar som har ligget et par dager for vondt hals. Ola Norang og Omdal drakk kaffe hos oss og spiste fastelavnsboller. Tross all rasjonering har Jenny latt oss få fastelavnsboller av den gamle sorten og med det vanlige tilbehør. Hvordan blir det neste fastelavn, tro? I Oslo er bakerne blitt enige om ikke å føre fastelavnsboller i år, men derimot, kringler. Her ute har bakerne boller, men de er bakt av det vanlige hvetemelet og er mørke som rugbrød.

Tyskerne festet til langt på natt i festsalen, hører jeg. Loe var der nede i formiddag og syntes det ikke så bra ut. De har jo tatt ut alle benkene og stabet dem opp ute i korridoren, hvor det derfor er trangt og rottet. Og en del soldater var fulle og har vel spydd både her og der. Barna mine hadde hørt sang og skrål sent i natt, det var vel soldater på tilbaketur. Ellers har det vært ualminnelig få soldater å se ute i dag.

Det har vært forholdsvis stille på frontene de par siste ukene. Grekernes trykk i Albania fortsetter uten opphør, og av Tepelini skal det ikke være stort igjen. I Etiopia, Somaliland og Eritrea trykker også engelskmennene stadig på, men italienerne sier at de gjør hård motstand, og noe avgjørende er ikke inntruffet. Tyskerne melder om en mengde bombing av engelske og allierte skip, de par siste dager endog ved langdistansefly ute i Atlanteren. Et engelsk kystvaktskip på 4.400 tonn har de senket ved Færøyene. Og forrige søndag ødela de engelske anlegg på en flyveplass ved Reykjavik, meldte de, - så Páll ble ganske hvit av forbitrelse. Mellom Indokina og Thailand (Siam) er det blitt en slags fred ved japansk bistand. Men utenriksminister Matsuoka later til å ville megle mellom England + U.S.A. og Tyskland + Italia også, men har nok her gjort en tabbe som er blitt meget unådig opptatt i Berlin - mens Roma

i følge engelske meldinger tok imot forlydendene om megling med tilfredshet. Bulgaria og Tyrkia har sluttet en ikke-angrepspakt som Tyskland søker å utnytte som en diplomatisk seir, mens England mer nøkternt sier at det ikke har noe å bemerke til denne traktaten, tvert i mot. Det som nå interesserer amerikanerne mest, er om Bulgaria må gi tyskerne lov til gjennommarsj mot Hellas for å komme italienerne til hjelp i Albania - det tenkes nok på besettelse av Saloniki. Imens pågår Amerikas arbeide med å skaffe England mer krigsstyr for full kraft, etterat Rooseveldt har fått vedtatt de lover han bad om. Situasjonen i Østen tilspisset seg sterkt for 1 ukes tid siden dels fordi England trekker styrker til seg i og omkring Singapore, dels på grunn av sablasling i det japanske overhus. Men japanerne glattet over, og etterat den australske statsminister hadde talt ut nokså kraftig er det blitt roligere.

Mandag 24 februar 1941.

÷ 70 C.

I formiddag er overingeniør Gulbrandsens vedgasstraktor blitt demonstrert for representanter for departement og teknisk sakkyndige, Ås jordstyre, pressen og studentene som samtlige var meget vel tilfreds. Etterpå middag for 15 innbudne på Strømmens mek. verksteds regning. Det viste seg for øvrig at frk. Anderssen hadde regnet 10 kr. for lite i betaling som representasjonskontoen får bære tillikemed utgiftene til øl. Langballe representerte Høgskolen ved anledningen. Staten skal kjøpe 500 vedgassgeneratorer til fordeling over distriktene, men denne foranstaltning får neppe den til siktede betydning, fordi den kommer så altfor sent.

Jeg reiste til byen med 9.20- og Jenny med 10.50-toget, da rektor også reiste inn. Jeg var i trykkeriet med en avhandling av Thurmann-Moe og på politikammeret og fikk nytt pass til "Alle Länder Europas" - slikt går på tysk nå. Passkontoret er nå i Rådhusgt. 8, en ny gård som for øvrig må rømmes av de kommunale myndigheter, da den tyske marine skal ha huset. Det var svær trafikk og liten orden; jeg stod i 2 feilaktige køer i over 1 time innen jeg kom på riktig sted og da ble ekspedert nokså greit. - Vi overvar fru Bærøes kremasjon kl. 15 i det gamle krematorium som var fylt til siste plass. Sogneprest Leganger forrettet, og Brynjulf Langballe og banksjef Bærøe var marskalker. Ingen kranser ble lagt på, og høytideligheten var vakker og enkel. Vi gikk etterpå til nr. 53, spiste middag og reiste hjem med 18.45-toget.

Da jeg kom hjem fikk jeg høre at Gestapo var på Høgskolen i

formiddag. Kontrollassistent Frank var blitt avhørt på mitt kontor. Besøket har nok stått i forbindelse med arrestasjonen av Thoresen, Fjerdinghagen, og gjaldt ransaking etter hemmelige trykksaker til skade for tyskerne. Frank hadde visst hatt en artikkel om "Prinsesse Ragnhild"s forlis, og i den skal tyskernes etter sigende lite sjømannsmessige framferd være skildret. Jeg har ikke sett artikkelen. Blant studentene vakte besøket atskillig oppsikt, og det har vært pratet en del om, hvorvidt det er kommet meget av disse hemmelige trykksakene hit. Jeg kjenner ikke til dette, men har nyttet høvet til å henstille at studentene er ytterst forsiktige med slike ting og ikke lar dem slenge omkring, men brenner dem.

Tirsdag 25 februar 1941.

÷ 8° C. Pent vær hele dagen.

Major Enger, Drøbaks tidligere ordfører som nå nyttiggjør seg sine tekniske kunnskaper som konsulent i luftvernsspørsmål og f.t. er leder av et luftvernanlegg på Moss glassverk, var her fra 13.53-toget til vel 15.30 og så på luftvernforholdene. Han fant kjellerkorridorene i de store bygningene i centrum tilstrekkelige som tilfluktsrom under bombing, men vil se nærmere på spørsmålet om mulig beskyttelse mot gassangrep. Han anbefalte at man i leilighetene søker tilflukt i kjellerne fremfor å fly inn i skogen.

Professorutvalget hadde møte kl. 17-19. Lindemans beretning og regnskap for Nerliens fond for 1940 foranlediget ingen bemerkninger og går videre til stiftsdireksjonen og Kirkedepartementet. Planteskolefullmektig Øines har fått 3 måneders permisjon med full lønn fra 10/12 1940 og får den i tilfelle forlenget inntil videre. Fra Blakkstad asyl foreligger erklæring for at han må asylbehandles i minst 6 måneder fra innleggelsen. Vannverket nærmer seg fullførelsen, men det er allerede en overskridelse på ca. 4.000 kr., og en nå gjenstår betalingen av renseanleggets maskinelle utstyr, ca. kr. 14.000. Følgelig besluttet utvalget å be departementet om å få overskride bevilgningen med inntil kr. 18.000 under henvisning til nødvendigheten av å få vannverket i driftsmessig stand.

Onsdag 26 februar 1941.

÷ 19° C. kl. 9. Det var ÷ 24° nede hos Bærøe tidligere i morges, og ved Kråkstad stasjon var det hele ÷ 31°. Temperaturen steg imidlertid raskt til 4-5 kuldegrader ut på dagen, idet det skyet litt over.

Oslotur. Var på det tyske konsulat i Klingenberggt. 7 for å få

innreisetillatelse til Sverige i anledning av landbruksuken i Stockholm som åpnes 17 mars. Det var stor trafikk og mange misfornøyde mennesker. Jeg fikk et søknadsskjema som jeg fylte ut og skaffet et passfoto til, men vedkommende (norske) herre som ekspederte trodde ikke på at tillatelsen blir meg innvilget. De 2 timene jeg sølte vekk på konsulatet kunne vel således vært bedre anvendt. Jeg får svar i løpet av 8-10 dager og må selv holde meg underrettet om det, d.v.s. jeg må telefonere.

Vethe er fremdeles på foredragstur i Sogn, han er i Jostedal en dag og ventes tilbake til Oslo mandag. Brun hadde fått noen ganske gode potetfotos som Sjøwall har tatt, eventuelt til bruk for Lundens potetbrosjyre. Især var ett fotografi utmerket godt. Korrekturen på brosjyren er ferdig og trykningen kan begynne. Under vår vanlige konferanse viste Brun en spesiell interesse for Bondelagets stilling nå. Jeg sa ham at den er blitt eiendommelig derved at tidligere bad tyskerne Mellbye innstendig om å bli stående som formann, men da ville han gå, mens nå er forholdet omvendt, og nå sier M. at han ikke kan bryte Bondelagets lover og har da intet annet å gjøre enn å vente med å nedlegge sitt formannsverv til han kan gjøre det i landsstyrets hender. Nå vil imidlertid Terboven ikke tillate at landsstyret kommer sammen, og det har derfor lange utsikter for Mellbye å bli kvitt vervet på lovlig vis. På den annen side vil en voldelig fritagelse for ham av formannsvervet utvilsomt vekke en voldsom forbitrelse blant Bondelagets medlemmer og vil føre til et stort frafall av medlemmer som kan virke katastrofalt. Dette ønsker jo tyskerne ikke, idet de vil ha ro om arbeidet med mataukingen. Hva vil så skjef? Bondelaget har iallfall intet annet å gjøre enn å vente og se.

Torsdag 27 februar 1941.

÷ 10° C. Gråvær og stigende temperatur ut over dagen, sydlig trekk, men ingen sne. Kanskje får vi nå en litt mildere periode.

Da jeg kom hjem fra byen i går ettermiddag lå det melding til meg fra plasskommandoen om at badningen torsdag innstilles, men at sanitetskompaniet da vil skaffe koks, og så blir det badning fredag kl. 14-18½. Denne beskjed fikk jeg gjentatt i formiddag. Kl. 14½ ringte major Falk og bad meg om en personlig konferanse om koksspørsmålet. Jeg gikk straks ned på hans kontor i brakkebyen, og vi hadde en halv times rolig samtale om saken som resulterte i at jeg lovet innen søndag ettermiddag å skaffe ham supplerende opplysninger om hva Høgskolen bruker pr. år og pr. måned av koks m.v. i varmeanleggene i de 3 bygningene det er tysk belegg i, og likeså hva Studentsam-

fundet bruker. Han vil også gjerne ha oppgave over hva Høgskolen mener å kunne kreve av kull, koks og ved pr. måned og siden 20/9 i fjor, da fyringen begynte. Jeg fikk også spørsmål om hva vi kan lagre på Høgskolen. Det er dr. Falks mening å ville få denne saken helt klarlagt, så en kan bli ferdig med den - gå til Wehrmacht og byråsjef Irgens og få en grei ordning. Da jeg nevnte vanskelighetene med å få godsvogner på jernbanen, svarte han bare at "die Wehrmacht macht alles". En grei kar, syntes jeg, men han klaget over stor travelhet og virket litt tung og trett.

I formiddag hadde jeg besøk av en reisende Einar Normann fra Kjøkkenforsyningen A/S, Oslo, som driver margarinfabrikken "Den nasjonale Margarine De-Na-Ma- A/S", hvis formann i direksjonen er generalkonsul Hildisch, formann også i De-No-Fa's direksjon. Normann hadde med seg følgende brev fra Innenriksdepartementet, datert 21 ds. og undertegnet av kst. statsråd Hagelin og parafert av Helge Grønstad: "Innenriksdepartementet ønsker at innkjøp av margarin for Stats- og kommunale institusjoner skal skje gjennom firmaet Den nasjonale Margarine De-Na-Ma A/S, Amtmann Meinichs gt 15, Oslo." På mitt spørsmål om dette betyr en monopolisering, svarte Normann uten videre ja. Jeg sa at jeg skal konferere med husbestyrerinnen om saken, hun var nemlig ikke til stede da.

Professor Barth har i formiddag hatt konferanse her ute med 2 av Reichskommissars forstmenn angående 20 års planen for vårt skogbruk. På kort varsel ble det skaffet dem en enkel middag kl. 14. Kl. 16 gikk de til professor Eide for å fortsette sine konferanser med ham.

Det kom i dag protestskr. fra sanitetskompaniet (Dienststelle F. P. Nr. 31570) angående 3 griser kompaniet kjøpte av arvelighetsforsøkene med svin i desember og senere har hatt til foring på foringsforsøkene, idet kompaniets skyller er foret opp på dem. 22 ds. meddelte Berge kompaniet at Forsyningsdepartementet har bestemt at grisene skulle selges, - og dette er visstnok også blitt gjort. Kompaniet insisterer nå på at grisene er dets eiendom og henstiller til Høgskolen at avtalen om saken blir oppfylt. Rektor snakker nå med Berge og Breirem om saken. Breirem har for øvrig allerede talt med inspektør Oumard som var svært sinna over tildragelsen og mente at han var blitt lurert på hele arrangementet. Når det blir litt ro over saken finnes det vel en ordning. Og kompaniets brev hit av 26 ds, er holdt meget rolig.

Fredag 28 februar 1941.

÷ 30 C. Atskillig yrsne det meste av dagen.

I går ettermiddag ble jeg kalt ned til veterinærmajor Falk som er Standorttålteste og som sådan har fått jobben bl.a. å få greidd opp med kokksspørsmålet her på stedet, en sak som Høgskolen tok opp i begynnelsen av desember, men ennå ikke ser noensomhelst løsning på. Han bad meg til søndag til en tid som han senere skal bestemme skaffe oppgave over det forbrukte kvantum fyringsmidler siden i høst til nå i de 3 bygningene hvor det er tysk belegg samt en kalkulasjon over behovet for resten av vinteren. Likeledes bad han om oppgave for Studentsamfundets vedkommende. I dette siste har tyskerne fyret selv i vinter, så det blir for meg bare å be dem gi major Falk de ønskede oppgaver. I dag har vi da måttet legge alt arbeide med renskriving av budsjettforslaget for neste år til side og i stedet skaffe de forlangte opplysninger om fyringen. Dette siste er ikke så lett og må for en betydelig del bero på fyrbøter Stensruds skjønn, da det ikke er holdt noe egentlig regnskap med forbruket i hver enkelt bygning.

I ettermiddag gikk Skjervold i J I opp i landbrukshistorie. Han hadde lungebetendelse under den ordinære prøven og fikk derfor gå opp nå. Jeg tok ham inn på kontoret hos meg, og her satt han fra kl. 17 til 19 og arbeidet med sin besvarelse, mens jeg skrev ferdig det som stod igjen av tittel 1, Lønninger, i budsjettforslaget for 1941-42.

Lørdag 1 mars 1941.

÷ 2° C. Det har snedd en del i dag, og sneplogen har gått på hovedveien. På Høgskolen har det ikke vært nødvendig å brøyte. Gjødsekjøringene på gårdsbruket er for det meste ferdig nå, men hagebruket kjører en del gjødelse. Føret er meget godt.

Jeg har i dag fra Lunding fått melding om fellesstyremøte i N. J.F. i Stockholm 17-19 ds. under landbruksuken, og at det er søkt om innreise-tillatelse for Ødelien og meg - Korsmo reiser ikke. Fra Sveriges Lantbrukslärareförbunds sekretær kom det også i dag brev om at han har søkt sitt utenriksdepartement om innreisetillatelse til Sverige for meg. Han ber om titeler på mitt foredrag, og jeg svarer at den blir "Landbruksundervisning i Norge". Jeg kommer til å behandle opplysningsvirksomheten i jordbruket, med særlig tilknytning til landbruksskolenes virksomhet.

Randi, Karen og Else kom hjem i ettermiddag, alle friske og kjekke. Else har nå begynt for alvor med tentamen som holdes innimellom den vanlige undervisning. Det er atskillig uro i skolekretser nå, og Oslo kommunale handelsskole er blitt stengt for 2 år, forteller Else. Lillehammer gymnas er

midlertidig stengt og rektor satt inn, eller kanskje er det slik at han er innkalt til Oslo sammen med 2-3 elever som var blitt trakassert vekk fra skolen etter hva NS vet å berette. Påbudet til lærerne om å gå aktivt inn for NS's synsmåter faller vanskelig, og det har vært og er en del avsettelse og innsettelse av NS-folk i stedet. Men intet herom kommer i avisene. Den norske radiosenderen i London er imidlertid godt underrettet. I kvell ble den dog så sterkt forstyrret at det nyttet lite å lytte. Kanskje er det dette at Bulgaria nettopp har tiltrådt aksemaktene, som vi ikke skal få vite noe om. Men den finske og svenske radioen gir tilstrekkelige meldinger om dette, hvis virkninger vi får vente med å trekke slutninger av. Den spanske ekskong Alfons XIII døde kl. 12 i går i Roma av en hjertelidelse.

Søndag 2 mars 1941.

÷ 10 C., fram på dagen over 0, takdrypp og sneras, kram sne, men grå himmel og muligheter for mer sne.

Jeg telefonerte i 12.30-tiden med direktør Elofson - hvis telefonadresse er Flottsund 90 - angående innreisetillatelsen til Sverige. Han sa at den er innlevert for 1 uke siden, og saken skulle således være på glid. Han sa ellers at da dr. Richert talte med den svenske landbruksattasjén dr. Bogenholm i Stockholm for en tid siden sa han at det vitenskapelige og saklige samarbeide mellom de nordiske landene skal søkes holdt oppe som hittil, og ut fra dette syn skulle det ikke kunne gjøres noen vanskeligheter fra tysk side med Ødeliens og min innreisetillatelse.

Kl. 14 leverte jeg brev til major Falk som den Standortältesten for de tyske tropper her på Høgskolen og ved Ås st., med en ytterligere fremstilling angående brenselsforbruket i centralfyringen på Høgskolen i vinter, med såvidt mulig nøyaktig påvisning av hva som er gått med i de 3 bygningene hvor det er tysk belegg. Majoren var ikke så lite røff, men hvor meget han egentlig mente med det vet jeg ikke, det er kanskje tysk militær vis å opptre slik. Jeg hadde imidlertid lagt alle opplysninger til rette så greit som jeg kunne, og han fikk svar på alle de spørsmål han kom med. Jeg har regnet med 3 ulike fyringsperioder, nemlig 20/9-19/12, 20/12-19/2 og 20/2-mitten av mai. I 1. og siste periode regner jeg med et forbruk pr. døgn av $\frac{1}{2}$ favn ved i Tivoli, 1 favn i Cirkus og 3 favner i gl. undervisningsbygning, i 2. periode henholdsvis 1 favn ved, 5 m³ torv og 5 favner ved - i alt i Tivoli 105 favner ved i Cirkus 90 favner ved og 300 m³ torv og i undervisningsbygningen 580 favner ved. Rommenes m³-innhold i de 3 bygningene er utregnet til 25.210 m³, hvorav

det tyske belegg omfatter 6.138 m³. Forholdsvis regnet blir da den tyske andel 140 tonn koks eller 17-18 tonn pr. måned. Det var om å gjøre å få fastslått det månedlige forbruk. Under våre forhandlinger på majorens kontor i brakkebyen ble overvaktmester Klein innkalt, og med kommandostemme sa han til ham at Høgskolen skal rømmes i løpet av dagene onsdag 5 og torsdag 6 mars. Han sa "Jawohl!" men skjøt litt etter inn et spørsmål om der Krankenkraftwagenzug, som har belagt 3 rom i undervisningsbygningens loftetasje, og jeg sa at også sanitetskompaniet har en sovesal m.v. i denne bygningen. Men da vi ble på tomannshånd sa majoren at når han viste en så stor imøtekommenhet at Høgskolen skulle bli fullstendig rømmet - og herom ville han gi ordre før han torsdag kommer hit opp for sammen med meg å besiktige innkvarterinssituasjonen - ville han at det skulle bli slutt med tyskfiendligheten. Jeg ble jo ganske forbløffet, og da jeg ikke hadde noen anelse om hva han siktet til med tyskfiendligheten, sa jeg dette, - hvorpå han svarte at han ikke mente meg personlig. Og han slo neven i bordet og så fullstendig rasende ut og sa noe mer i samme dur som jeg ikke riktig oppfattet. Jeg var imidlertid helt rolig og bare så på ham. Jeg opplyste om at jeg er i Oslo onsdag i anledning av landbruksuken. Han sa da at han kommer hit opp torsdag, og jeg lovet å være til disposisjon. I morgen er han i Oslo for å konferere med sin divisjon og med byråsjef Irgens. Han sa ennvidere at vårt brenselsforbruk skal erstattes til 1 mars. Dette forstyrrer min gjennomsnittsberegning pr. måned, idet forbruket pr. måned under denne forutsetning har vært vel 19 tonn koks. Majoren var for øvrig høflig, bød meg sigaretter, øl og snaps, hvilket jeg altsammen avslo under henvisning til at jeg straks skulle spise middag. - På hjemveien gikk jeg innom rektor og avla rapport.

Mandag 3 mars 1941.

20°C. Lysere vær i dag. Sneplogen har gått i morges og formiddag på bygdeveiene og her på Høgskolen. Bygden bruker 3 hester for plogen, vi 2. Det var atskillig makt i solen ut over dagen, og dette hjelper på vannsittuasjonen.

Jordbrukerne hadde fest i selskapsrommene lørdag kvell. I formiddag har frk. Anderssen meldt fra at det ut på natten ble slått ut en rute i kjøkkenet. Kjølstad i J III har snakket med henne og sagt at synderne tør være et par skogbrukere som har hatt noen veterinærstudenter som gjester, og da disse ut på natten ville ha mer øl og fant oppgangen til spisesalen stengt

har de slått ut ruten. Frk. A. og pikene måtte gå i trekken på kjøkkenet i går og gjør det ennå i dag også, og frk. A. har gikt. Hun forlanger vedkomme-
de skogbrukere innkalt til rektor.

Tirsdag 4 mars 1941.

÷ 20° C. Grått igjen, men ikke synderlig sne.

Jeg ventet major Falk i dag, men ved å ringe til Veterinærkompa-
niet kl. 14½ ble det svaret at han var i Oslo, men kommer opp på Høgskolen i
morgen ettermiddag, hvortil jeg svarte at da er jeg opptatt med møter i Oslo.

Strand innkalte meg til møte i morgen kl. 13 i arbeidsutvalget.
Det vil bli gitt en viktig meddelelse, sa han. Etter anmodning forsøkte jeg å
få gitt Moen beskjed om møtet, men han er i Oslo i dag.

På forespørsel i det Tyske konsulat om hvordan det går med av-
gjørelsen av min søknad om innreisen til Sverige ble det svaret at jeg får
ringe igjen om 2-3 dager. Deretter ringte jeg til direktør Spildo, og han lov-
te å undersøke i Reichskommissars landbruksavdeling om denne kan utvirke den
nødvendige tillatelsen for Ødelien og meg. Selv har han også god lyst på å
bli med til Stockholm.

Onsdag 5 mars 1941.

÷ 20° C. Snevær, til dels våt sne.

Et ekstratog var oppsatt med avgang fra Ås kl. 8.50 og ankomst
til Oslo kl. 9.40, hvilket var høvelig tid til å nå opp i Universitetets aula
kl. 10.15 til åpningen av landbruksuken. Vi var 42 som benyttet oss av dette
ekstratoget. Aulaen var helt full. Ingen innbydelser var utsendt, men dr. Ri-
chert hadde meldt sitt nærvær. I siste øyeblikk ble han forhindret, og først-
mammen dr. Stahlmann representerte i stedet. Ellers var det det vanlige fram-
møte av landbrukets spisser. Sundby holdt en kort velkomsttale, hvorefter det
var et 3 kvarters foredrag av Spildo om "Aktuelle problemer vedrørende landets
matproduksjon" og et på ½ time av Breirem om "Husdyrproduksjonen fremover, ut
fra de siste års erfaringer" - vektige ting alt sammen, men især var Breirem
glimrende. De malte ikke situasjonen med lyse farger noen av dem. Kl. 12 var
den lukkede del av årsmøtet i N.J.F.s norske avdeling tillyst, men de holdt på
for lenge i aulaen, så vi kom ikke i gang før 12.20. Da var 21 medlemmer sam-
let i Salongen i Håndverkeren. Korsmo ledet møtet, og jeg la fram beretning og
regnskapene for 1939-40 og fikk samtlige godkjent uten bemerkninger. Valgene
bød heller ikke på sensasjoner - gjenvalg over hele linjen. Korsmo stilte sin

plass til disposisjon, men ble likevel gjenvalgt med 16 st. Ødelien ble gjenvalgt med 19 st., og i det etterfølgende korte styremøte ble Korsmo gjenvalgt som avdelingens formann, Ødelien som nestformann og Spildo som medlem av redaksjonskomitéen. Stedje var ikke til stede. Det ble opplyst at han er syk, det ble sagt av strupekreft. Senere på kvellen fikk jeg høre at det er magen som er begynt å blø igjen, og han skal være så dårlig at han ikke får posten inn til seg. Årsmøtet var over kl. 13½, og jeg gikk bort i Bondelaget, hvor alle satt og ventet på statsråd Fretheim. Kl. 14½ ble det telefonert at han var opptatt i en uoppsettelig konferanse, men at han kom kl. 17½. Jeg gikk på "Cecil" og spiste middag sammen med landbrukslærer Christensen. Aksel Berger og Fjørtoft satt ved et annet bord, men vi snakket ikke med hverandre. Kl. 17 begynte den åpne del av N.J.F.s norske avdelings møte som omhandlet foredrag av sekretær Hans K. Nordby om "Kunstig vatning - et middel til sjølbeging". Han redegjorde for Vatningskomitéens forsøk på Høgskolen og på Ås gård i Hakadal de 3 siste årene og forklarte sine lysbilleder godt, men trevlet litt i farten og snakket feil noen ganger. Han var ferdig kl. 17.55, og hakk i hel begynte Selskapet for Norges vels foredragsmøte i samme sal, festsalen i Håndverkeren. I dette holdt direktør Hillestad et særdeles godt foredrag om "Vår kornproduksjon og matforsyningen", hvoretter statskonsulent Kvadsheim i et mer kåserimessig halv times foredrag snakket om "Beitedyrkingen som ledd i arbeidet for vår selvbergning med mat" og på sin energiske måte hamret inn i tilhørerne kulturbeitenes betydning for våre husdyrs sommerernæring, en sak av langsiktig betydning, men dog av den mest nærliggende aktualitet i år. Hillestad hadde for 6 uker siden brukket høyre ankel under en skitur og hadde sist lørdag tatt av gipsingen, men det lot ikke til å genere ham noe å stå på kateteret i 3 kvarter. Fra kl. 20.45 var det fellesspisning i det samme lokalet, festsalen, med 130 deltakere. Flere hadde ønsket å være med, men verten hadde ikke regnet med mer enn 60-70 og var redd for at torsken ikke rakk til. Det gjorde den dog rikelig. Og kjeks og ost var det også nok av, samt ½ øl og et par drammer til manns. Til slutt ble det etter kaffen endog utvei til en pjolter for dem som hadde god nok tid - hva jeg ikke hadde, om jeg skulle rekke nattoget. Jeg snakket bl.a. med statskonsulent Nordang som var i praterlaget, men allikevel ikke fortalte noenting annet enn at det stod bra til, hva en kunne se på ham, og at hans kone sa det og det - om ham selv. Han er nokså meget på Nordang i sommerhalvåret og har flyttet kontoret dit i den tiden. Jeg vekslet også et par ord med fylkesagronom Gjerdrum som hadde vært i Bondelaget kl. 17½, hvor statsråd Fretheim møtte. De ventet i 20 minutter på meg, men jeg var som ovenfor nevnt opptatt i N.J.F.s møte til kl. 18, og da

anså jeg det for sent å gå i Bondelaget. Fretheim hadde gitt melding om at han mandag ettermiddag hadde vært på Grefsheim og meddelt Mellbye at Reichskommissar hadde fritatt ham for hans formannsverv i Norges Bondelag, og da M. ikke ville binde seg til ikke å uttale seg om situasjonen ble han anmodet om å holde seg i ro på Grefsheim inntil videre. Han deltok derfor ikke i bankrådets møte i Bøndernes bank i går, og ledelsen av "Ny Jord"s årsmøte ble overtatt av nestformannen, kjøpmann C. B. Rosenberg. I arbeidsutvalget ble det ikke gjort noe vedtak, men det forlyder at det skal ha møte igjen fredag formiddag. Saken hadde ryktes fort, og 2-3 oplendinger spurte meg i kvell om hvordan situasjonen ligger an i Bondelaget. Jeg svarte bare at jeg ikke er orientert ennå, men at det forlyder at Mellbye har måttet gå. Fretheim var til stede under fellesspisningen, og han takket for maten og knyttet noen pene ord til om at det er bonden som skal redde oss alle når tidene er så vanskelige som de vi nå må imøtese.

Torsdag 6 mars 1941:

÷ 20° C. Det har lagt ned nokså meget sne i natt og i løpet av i dag, og sneplogen gikk i morges.

Veterinærsoldatene i den gamle undervisningsbygningen flyttet ned i brakkebyen i formiddag. Rye ble bedt om å prøvekjøre en film kl. 9, men det var ingen kommet, da han møtte opp i kinoen, og det hele var en slags blind alarm. Det var ringt et par ganger til meg i går kvell i 21-tiden om samme sak som det selvsagt hastet overmåte meget med, det var ordre fra overkommandoen. Det hele løste seg ut i vanlig forestilling i dag kl. 15-17-19. Men jeg måtte avgi Rye fra kl. 17 til tross for at vi er opp over ørene opp tatt med å få gjort budsjettforslaget for 1941-42 ferdig til å sendes til departementet. Melleberg sa tirsdag i telefonen at han må ha sine budsjetter ferdige til budsjettkonferanse den 15 mars. I kvell er jeg ferdig med min del, men Rye må ha litt av formiddagen i morgen til å kontrollere tallene i hovedtabellene, så budsjettet kan ikke bli postlagt før i morgen og er altså ikke i departementet før lørdag.

Strand har innkalt til møte i arbeidsutvalget i morgen kl. 11½.

Jeg var innbudt til å overvære førsteframvisningen av en frukt- dyrkingsfilm under hagebrukets foreningers fellesmøte på landbruksuken i dag, men tiden rakk ikke til det. I kvell kom Anton hit ut med sin bror, og Jenny og jeg var der inne. Han bad meg tenke over om ikke likvidasjonsstyret i N. Fruktmat kan gi disponert Sagnæs en uforbeholden erklæring om at hans for-

hold som disponent i Norsk Fruktmat har vært helt klanderfri, og at jeg søker grosserer Finborud i morgen i denne anledning. Han mente at derved kan muligens Sangnæs's bebudede saksanlegg mot direktør Steenstrup og kanskje flere avverges. Jeg vil dog oppriktig talt helst fortsette med å være utenfor denne historien, og nå da Norges Bondelag har kvittet seg helt med sitt økonomiske ansvar er min oppgave i likvidasjonsstyret oppfylt, så representantskapet kan løse meg fra den plikt jeg som finansutvalgets formann mener å ha hatt ved å være medlem av dette styre. Det som nå står igjen å avvikle, bør skje ved juridisk bistand på vanlig vis ved booppgjør.

Fredag 7 mars 1941.

÷ 20° C. Gråvær, men ikke sne.

Jeg ventet til 10.50-toget for å ekspedere dagens post før jeg reiste til Oslo og derfra i morgen på foredragstur til Valdres.

Onsdag 12 mars 1941.

÷ 9° C. Vakkert solskinnsvær i dag som alle 4 siste dager.

Fredagen gikk med til møter i arbeidsutvalget i Norges Bondelag. Statsråd Fretheim overleverte et brev med underretning om at Mellbye har opphørt å være Bondelagets formann fra og med mandag 3 mars, og han har vært internert på Grefsheim hele uken, fordi han ikke ville gi sitt æresord på ikke å omtale det stedfundne. Han sa ikke at det var han som i følge med dr. Richert og en Gestapo-offiser reiste opp til Grefsheim med brevet. Derimot ga han opplysning om at han tirsdag 4 mars hadde kalt Dietrichson opp på sitt kontor og spurt ham om det var så som han hadde hørt at D. ville gå sammen med Mellbye. Til dette hadde D. svaret at han hadde vært M.s sekretær i 31 år, og da anså han det rimelig at de ikke skilte lag. Hvortil F. bemerket at han forstod dette. Til arbeidsutvalgets møte fredag forelå det brev fra D. om at han fratrær som generalsekretær fra og med mandag 10 mars, men at han står til Bondelagets disposisjon i særlige tilfeller og oppdrag i den utstrekning han kan. Fretheim ønsket en uttalelse fra arbeidsutvalget om at det fortsetter sitt arbeide til tross for det inntrufne, og drøftelsene dreiet seg om hvordan svaret skulle formes. Karset ledet møtet, og han, Glærum og jeg var stemt for å gi svaret i vedtaks form, mens de øvrige ikke hadde noe i mot å gi det som en erklæring, hvilket helst ønskedes. Lørdag formiddag ble svaret gitt, men jeg kjenner det ikke ennå.

Jeg overnattet i nr. 53 og tok lørdag morgen toget til Fagernes. På toget traff jeg forsøksleder Foss og Asmund Enger. Sistnevnte var meget nyfiken, og jeg kunne jo også fortelle "siste nytt" fra Bondelaget. Foss var mest interessert i å drøfte Forsøksrådets framtidsplaner. Glarum ble i siste møte avløst av Ødelien som formann, mens Vik fortsetter som nestformann og Foss som sekretær. Han var inne på tanken å få en fast sekretær i Forsøksrådet som måtte bli dets administrator og ha til oppgave å forberede og arbeide med forsøksvesenets oppgaver. Jeg bemerket at dette kunne bli en interessant oppgave for en skikket mann, og jeg skulle ikke ha noe i mot å bruke resten av mine arbeidsår til å arbeide med den. Foss ble tankefull, men sa bare at det var alltid morsomt å snakke med meg, fordi jeg ofte kom med tanker som er av interesse. Jeg takket for komplimangen. Vi var i følge også på rutebilen helt til Volbu. Jeg steg av på neste stoppested, Heggnes hotell. 10 minutters vei utenfor hotellet er herredshuset Tingvang, hvor jeg holdt foredrag på årsmøtet i Østre Slidre ysteri. Det var tjukt med folk, og formannen, Torger Onstad, hadde en slitsom jobb med å være ordstyrer i den langvarige diskusjonen bl.a. om ysteriet skulle kjøpe lastebil - hvilket det besluttet seg til på etter mitt skjønn nokså løse premisser. Tidligere på kvellen var det vedtatt å skrive av 15.000 kr. på anlegget, men det 17.500 kr. til bilen måtte skaffes ved lån! Jeg kom ikke til før kl. 22, og jeg var trett etter den lange dagen, men jeg slet meg da i gjennom. På møtet hilste jeg på gårdbruker Ola Bjelbøle (Ås 1902) som overrasket meg ved å få formannen til å la ysteriet gi meg en geitost - jeg hadde nemlig nevnt at nede hos oss er det stor mangel på slik ost. I Valdres er det bra med matforsyningene, og på de 3 hotellene jeg bodde ble jeg ingen steder avkrevet klipp av mine brød- og fettkort. Da jeg søndag morgen forlot Heggnes hotell kom jeg til å snakke en del med innehaveren, en fhv sjømann Henriksen fra Nøtterøy, en grei og hyggelig kar som just den dagen feiret 46-årsdagen til en barndomsvenn, kaptein Gundersen på Wilhelmsens "Tirana" som tyskerne torpederte utenfor Holland i vinter og kom i tysk fangenskap et par måneder og deretter ble befrikk av engelskmennene og kom seg hjem og nå hviler ut på Heggnes. Henriksen fortalte at Foss og Vigerust er NS, likeså lensmann Skattebo og ysteribestyrer Bolterud. Foss har vært medlem i flere år, men er ikke aktiv. Det er derimot Vigerust. Jeg gikk fra Heggnes til Volbu, ca. 4 km., og hadde det hyggelig hos Foss til kl. 17, da bilen kom og kjørte meg til Fagernes. Vi snakket rundt omkring NS, men jeg lot meg ikke merke med det jeg visste, skjønt det var lett å forstå at Foss ikke hadde det godt. Han klaget over sin avstengthet og mangel på anledning til å snakke med noen om det som opptar ham. Fruen var dårlig i sommer, og hans helse har også

vært skrøpelig, men nå var det bra med dem alle. De to eldste døtrene går på landsgymnaset i Eidsvoll. Generator-personbilen Bolterud skaffet meg til Fagernes, var skammelig dyr. Jeg betalte 20 kr. for de 23 km., og enda fulgte 2 andre passasjerer med - men jeg betalte for oss alle, kan jeg tenke, det er likt valdrisene dette. På Fagernes ble foredraget holdt i Missjonshuset, hvor det møtte 14-15 mann, hvorav 6 ungdommer snart gikk igjen, de var nok kommet på feil sted. Formannen i småbrukerlaget er en lærer Kjos som var kommet fra Oslo samme dag og ikke hadde hatt tid til å ta seg mer av foredraget enn at han hadde avertert og slått opp oppslagene. Fagernes er intet godt sted å tale på. Til dette kom at tyskerne er nokså nærsøkte. Det er 300 av dem på stedet. De har hovedkvarter på Fagernes hotell, men også Fagerlund er belagt, og på Central hotell, hvor jeg bodde, var det også noen. Jeg la meg kl. 22, men våknet $\frac{1}{2}$ time senere av håndfast hamring på pianoet nede i salongen, etterfulgt av sang, d.v.s. flere soldater sang alt de orket. Slik holdt de ved til bortimot 24. Da dro de skrålende sin vei. - Mitt siste foredrag på denne turen holdt jeg i bedehuset i Røn, tett ved Furulund pensjonat hvor jeg bodde. Det var mandag kvell, og det møtte 15 mann som alle var meget interessert. Det ble meget snart nær kontakt mellom foredragsholder og tilhørere derved at vi gikk over til spørsmål og svar, og vi holdt på med det i $1\frac{1}{2}$ time, og tiden gikk fort. Møtet ble ledet av K.O. Storhaug som har en liten gård nede ved søndre veidele på Fossheim. Formann i småbrukerlaget er Erik Dalen. Gårdbruker Wangensten Holden hilste på meg og sa at jordbrukerne besøkte hans gård under utferden i 1921, da Tuff og jeg var utferdsledere. Bestyreren av pensjonatet som også er helseheim i sommertiden, Per Ødegaard, er en slektning av Tuff, og han bad meg hilse ham. Han har kjøpt en gård på vestsiden til sin sønn og bad om å få råd om gjødsling m.v. om han senere kommer med en henvendelse - det er 20 år siden han befattet seg med gårdsbruk. - Jeg reiste nedover igjen i går. Jeg forsøkte å komme med en av lastebilrutene på formiddag, men de var alle fulle, og jeg gikk derfor og ventet forgjeves i 3 timer til postbilen kom kl. 12.45. På toget nedover var det bra plass, men atskillig tyske soldater under anførsel av en løytnant som tør ha vært her ute, han så da også skarpt på meg uten dog å hilse. Toget var heldigvis ikke mer forsinket enn at jeg rakk 21.20-toget til Ås.

Formiddagen i dag er gått med travel ekspedisjon. Kl. 13.53 reiste jeg til Ski for å delta i mitt første møte i tilsynet for Follo landbruksskole. Landbruksdirektøren var på besøk og samtalte med skolens lærere og tilsyn om forskjellige retningslinjer. Jeg rakk bare å høre på diskusjonen en halv time, da vi gikk til middag på Vanaheim pensjonat som drives av

Agnes Andresen som har god hjelp i kusinen, Sigfrid Nordang. Jeg hilste på begge. Kl. 17.07 reiste jeg tilbake til Ås og hadde møte i professorutvalget fra kl. 18. I dette ble det foreslått oppnevning av sensorer ved anstundende prøve i 3 årsklasse og bl.a. et par saker i forbindelse med budsjettet for 1941/42 (53.100 kr. til nybygging og anskaffelser til fjørfe- og pelsdyrgården og melding fra Rådet for jordbruksforsøk om at det i møte 4 ds. har vedtatt å gå inn for opprettelsen av et sentralinstitutt for planteforedling i tilknytning til åkervekstforsøkene). Budsjettforslaget ble sendt departementet fredag 7 ds.

Ved kaffen på Vanaheim fortalte Dietrichson at han tirsdag 4 ds. ble kalt opp på statsråd Fretheims kontor, hvor statsråden - etter dagen før å ha vært på Grefsheim - spurte om det var riktig som han hadde hørt at D. ville slutte som generalsekretær i Bondelaget når Mellbye sluttet. D. svarte at det var rimelig at han gjorde det, etterat han nå har vært M.s sekretær i 31 år. "Jeg kunne tenke det," svarte så Fretheim. Hvoretter D. fredag 7 ds. sendte arbeidsutvalget sitt avskjedsandragende. Det er således ikke ganske korrekt, når det nå heter at NS har avskjediget D., selv om jeg innrømmer at dette er å se på situasjonen på mildeste måte.

Østlandske blindeforbund viste film i Kinosalen i kvell.

Torsdag 13 mars 1941.

÷ 7° C. I flere døgn har det nå vært skarp frost om nettene og varmt om dagen, og slik har det vært i dag også.

Ekstraordinær generalforsamling i Norsk Fruktmat fra kl. 14 i Håndverkeren, værelse nr. 2 i 3 etasje, ledet av direktør Steenstrup i formannen, sekretær Størseths fravær. Likvidasjonsstyret fikk decharge for regnskapet til ut 1940 fra det overtok avviklingen 17/7 1939. Opposisjonen (disponent Sangnæs og grosserer Finborud) som rådet over 307 aksjer mot flertallets vel 1500, stemte mot godkjenning, og deres sakfører, advokat C.A. Gulbranson, kom med beskyldninger mot Hafskjold og meg om at vi drev dobbeltspill. Han begrunnet påstanden på at Gartnerhallen og Norges Bondelag har tegnet aksjer for 2.500 kr. hver i Norsk Fruktmat Nye A/S og således er interessert i dette nye selskap. Steenstrup erklærte straks at grunnen til denne tegningen var at en derved sikret at det nye a/s kjøpte det gamle selskaps anlegg på Skreia for 105.000 kr. Sangnæs hadde da muntlig meddelt at han ikke lenger var kjøper, i all fall ikke for 100.000 kr., og advokat Baard Frøen som representerte det Nye A/S på møtet, slo kraftig bena under Gulbransons påstander. Bondelaget

har transportert sine 250 aksjer i det gamle selskap (i likvidasjon) til skolebestyrer Nordlid, og for ham og Bondelaget møtte advokat Sverre Lie. Protokollen ble i advokat Rolf Løchens fravær ført av hans kompanjong advokat Karl Getz. Likvidasjonsstyret ble gjenvalgt mot opposisjonens stemmer. Jeg ville jo helst vært fri for fortsatt befatning med denne avviklingen som Bondelaget nå anser seg ferdig med, idet det har avsatt kr. 6.000 til dekning av det garantiansvar som måtte antas å påløpe, og aksjene er altså nå Nordlids. Men jeg ville ikke skille lag med Hafskjold som naturligvis også helst vil fratre, men ikke vil springe fra arbeidet nå når det er omtrent avsluttet. Møtet ble hevet kl. vel 16.30. Jeg rakk såvidt å få litt middag i nr. 53 før jeg dro hjem kl. 19.45 sammen med Jenny som har vært i byen og kjøpt sko.

Landbruksskolebestyrer Lyche har sammen med direktør Arstad i Kullbergs Maskinforretning vært her i dag og fått demonstrert den vedgassgeneratorordrevne traktoren fra Strømmens verksted som er her ennå.

Møtet i Kali i formiddag ble kortvarig. Det ble besluttet at jeg overtar 3 foredrag i Odalen og Solør sist i mars.

Fredag 14 mars 1941.

÷ 30° C. Varmt utover dagen. Det drypper fra takene, og veiene begynner å bli bløte. Gjødselkjøringen på gårdsbruket drives med alle disponible hester.

Under travelheten i går måtte jeg også få avsted telegrammer til Sveriges Lantbrukslärareförbund og til den svenske avdelingen av Nordiske Jordbruksforskeres Forening om at ingen av nordmennene får slippe over til landbruksuken som åpnes i Stockholm mandag 17 ds. Tyskernes nektelse av innreisetillatelse er ikke gitt noen begrunnelse, men jeg hører at det bare er forretningsdrivende som får reise. Da direktør Jahnsen i Statens kornforretning for en tid siden fikk innreisetillatelse måtte han underskrive en erklæring for at han i Stockholm forpliktet seg til ikke å sette seg i forbindelse med den norske legasjon.

Sekretær Hovde har sendt 1 kasse lofottorsk + rogn til Breirem, Loe, Mork, Ottestad og meg forat vi kunne "få en smak". I dag er den kommet, og det ble 7 kg. fisk + 2 kg. rogn på hver. Litt til Langballe ble det også. Kassen kom fra Gravdal i Lofoten og hadde vært 6 dager underveis. Den var adressert til meg, og i kvell er fisken omdelt.

Lørdag 15 mars 1941.

÷ 6° C. Skarpt om natten, varmt om dagen - "dagsneja" hører jeg at det kalles i svensk værmelding.

Rektor reiste til Bergen i går kvell for å delta i dag på Michelsens fødselsdag i rådsmøte i Chr. Michelsens institutt for vitenskap og åndsfrihet. Han kommer igjen i morgen kvell.

S II har hatt fest på selskapslokalene i kvell. Forrige lørdags kvell hadde J III fest. Natten etter var det slått ut en rute i kjøkkenet og tatt noe øl m.v. Det viste seg å være en besøkende veterinærstudent som var synderen. Han var gjest hos en skogbruker, hadde drukket seg full og gjorde innbrudd. Kjølstad som var jordbrukernes tillitsmann, har meldt til rektor at vedkommende veterinær - hvis navn ikke kjennes - gjennom skogbrukeren skal ha tilbudt seg å erstatte skaden. Rektor har ikke gjort noe med saken ennå, men har bare sagt til skogbrukerne at de må være ansvarlige for at deres fest ikke blir tilsølet på denne måten. Hvilket tillitsmann Jensen har lovet.

Alle barna fra byen er hjemme i kvell. Anne, Karen og Else har vært hos lensmannen og fått legitimasjonskort. Mor, Jenny og Inger har skaffet seg det for et par dager siden. Randi skal ha det i Oslo, hvor hun er hjemme-hørende. Kortet har 5 års gyldighet. Jeg har fått tjenestemannskort som tjener både som legitimasjonskort og som pass i grensesonene. Sådant kort skaffer de fleste av Høgskolens lærere og funksjonærer seg.

Søndag 16 mars 1941.

+ 2° C. Varmt solskinn og smeltende sne. Jenny og jeg gikk for-middagstur til forbi Nygård sammen med Marit og med Margaret som besøker henne. Det tok rent på i solskinnet.

Randi skal begynne i morgen i assistentstilling på Landbruksdepartementets produksjonskontor i morgen. Det blir tjeneste fra kl. 9 til 13 antagelig de første 14 dager, idet ingeniør Glenne ikke gir slipp på henne før 1 april, hvis hun ikke kan skaffe stedfortreder. Ingeniør Foss derimot gikk med på å la henne slutte straks, idet fru Foss overtar arbeidet etter henne. Randi har spurt Dotta Eskerud om hun vil vikariere, men hun har arbeid hos Skard til 1 juli, riktignok bare for 85 øre timen, men hun er uviss på om hun skal gi dette opp. Eskerud vil at hun skal slå til. Vi får da se.

Fredag hadde studentene langrenn avdelingsvis og i dag hopprenn i Kjerringbakken. Stor moro!

Kl. 17½ hadde jeg en konferanse med major Falk om brenselspørs-

målet. Han tilbød i erstatning for fyringen i halvåret 20/9 -20/3 100 tonn koks og for resten av fyringstiden, 2 måneder, 15 tonn pr. måned. Jeg slo til selv om det var i nedkant av min beregning som i seg selv var rummelig i tyskernes favør. Jeg nevnte samtidig at etter veterinærenes fraflytting fra Høgskolen den 5 mars er 2 sovesaler blitt ledige, og vi ønsker dem levert tilbake til Høgskolen. Det er mulig at vi får det ene rommet tilbake, men det andre (meieri-læresalen) har sykebiltroppen allerede flyttet inn på, og den får vil vel neppe. Men det er mulig at vi får igjen festsalen.

Follo krets av Norges Bondelag hadde møte på Åsgård i kvell. Bestyrer Dolven holdt foredrag om potetdyrking og -omsetning. Det var full sal, men noe matt stemning. Dette skyldtes nok at det er blitt kjent at kretsen antagelig går sin oppløsning i møte, en klar reaksjon etter Mellbyes avgang som Bondelagets formann. Det kommer til å skje på den måten, mente formannen, Karl Presterud, at kretsens underavdelinger melder seg ut, og da kretsmennene ikke kommer til å kreve inn kontingenten går det hele i stå av seg selv. Kretssekretæren, lærer Nuland i Nordby, fortalte meg at han har måttet si opp, fordi kretsfører Mørk i NS har krevet at han gjorde dette og meldte seg inn i partiet, ellers ville han miste lærerstillingen.

Hakekorsflagget ble heist igjen i dag på undervisningsbygningen, og jeg så det også i brakkebyen ved stasjonen. Vi har ikke sett det her ute siden panserjegerne reiste.

Mandag 17 mars 1941.

+ 20 C. Vær som i går.

Etter forslag av Korsmo prøvte jeg å få sendt hilsmningstelegram til N.J.F.s møte i Stockholm, men såvel den sivile som militære sensur i Oslo nektet dette. Sistnevnte henviste meg til ledelsen av postvesenet, men noe brev var det jo ikke tid til å sende. I kvell fikk jeg følgende telegram fra Stockholm, undertegnet Eliasson: "Sveriges Lantbrukslärareförbund samlat till årsmöte beklagar djupt Edert förhinder och sänder härmed sin varma hälsning." Der borte har man altså forstått hvorfor vi nordmenn har glimret ved sitt fravær fra den svenske landbruksuken denne gang.

Frk. Anderssen har nå kjøpt smørkopper til samtlige faste spisegjester på spisesalen, ca. 160, en utgift på over 300 kr. Hun var i formiddag travelt opptatt med å veie opp 10 dagers smørporsjoner, og jeg venter at det skal bli misnøye med de knappe rasjonene etter den relative rikelighet på fett som hittil har rådet i husholdningen. Det blir også nå knappere med

kjøtt. Da jeg sa at vi får noen besøkende kanskje torsdag kvell ble bestyrerinnen nokså stram og sa at de får få sild og poteter, "det får de i byen". Men vi er ikke så rikelig forsynt med fisk og sild heller, dessverre.

Tirsdag 18 mars 1941.

÷ 3.5° C. Vær som i går. På Kaja og nedenfor parken er veien bar, og føret på veien begynner å bli vanskelig. Jeg har spadd vekk sne av gårdsplassen vår i kvell, da det begynte å vise seg litt fuktighet på kjellerveggen. Jens har gjort det samme på sin side. Sneen damper fort vekk i denne varme solen, men det blir lite vann av den. Og i ettermiddag måtte vi sende ut sirkulære om at renvannet blir stengt av mellom kl. 17 og 9 inntil videre. Dette sirkulæret hadde selvfølgelig til følge at tyskerne ringte opp og sa at dette var umulig, soldatene står opp kl. 6.30, og de må vaske seg. Styri må vel derfor gi seg på dette og holde springene oppe i tiden kl. 6.30-8. Verre blir det med WC-ene i Samfundet, noe tyskerne ikke hadde tenkt på. Men også dette får Styri ordne. Heldigvis er de 2 pumpene i pumpehuset ved Årungen nå reparert, og i morgen kommer en montør fra Kverner bruk for å sette dem opp. Der ved skulle vi iallfall kunne pumpe Årung-vann opp i Frydenhauggropa til filterring gjennom sanden der, hvorfra det så kan pumpes inn i renvannsledningene og da skulle vi kunne undgå vannkjøring. Men telen ligger tykk ennå, og fjordisen er over halvmeteren, så folk går over fjorden mellom Moss og Horten, fortelles det.

Jeg skulle hatt konferanse med furer Cyriax i formiddag om potetleveransen som Bærøe ikke kan fortsette med under potetsettingen, men B. er i Oslo i dag, og da jeg er i Oslo onsdag og torsdag må vi vente til fredag med dette.

Onsdag 19 mars 1941.

0° og skarp nattekulde, men varmt midt på dagen.

I Bondelaget var det nærmest bedrøvelig i formiddag. Jeg var oppom for å se protokollen fra møtet den 7 og 8 ds. og snakket herunder med Strand som på mitt spørsmål om han er medlem av NS svarte bestemt nei. Frk. Jensen er mildt forferdet over utviklingen, og Fjærtøft har sagt opp på 3 måneder fra 12 ds. Han håper å kunne komme over i "Nasjonen". Einar Tvedt går fremdeles i Oslo. Han er av arbeidsutvalget oppnevnt til propagandaleder og har allerede hatt sammenstøt med Fjærtøft som ikke vil la seg si noe av ham.

Aksel Berger er blitt administrator, og arbeidsutvalget har besluttet å fungere inntil landsstyret blir sammenkalt sist i juni. Dette støtter med min oppfatning av det prinsipielle i situasjonen, nemlig at vi må handle i overensstemmelse med Bondelagets lover, og da kan vi ikke løpe fra våre verv, men må så snart det er mulig legge avgjørelsen i landsstyrets hender, den myndighet som har oppnevnt oss. Men det ser ut som om oppløsningen av Bondelaget er i full gang, så det hele smuldrer rimeligvis opp i ingenting. Styret i Oslo og Aker krets har nedlagt arbeidet. Og når utskriften av arbeidsutvalgets protokoll av 7-8 ds. kommer fram til kretsene vil den uten tvil påskynde oppløsningen ytterligere, og det er vel derfor at tyskerne ventet så lenge med å gi tillatelse til å sende den ut at den ikke ble ekspedert før i går fra kontoret. Utenfor Glassmagasinet traff jeg Trædal som da hadde vært oppe hos Fjørtoft og der hadde sagt at det blir sammenkalt et møte av Trøndelagskretsene for å ta stilling til situasjonen. T. sa ikke noe om dette til meg, og han var i det hele nokså forbeholden og understreket at han hadde lovet å holde seg utenfor disse saker. Strand var kjed over et anonymt brev av 12 ds. som er sendt rundt til tillitsmennene i Norges Bondelag, og som ikke legger fingrene imellom, og Fjørtoft fikk ikke sove i natt, men måtte skiftetøy to ganger, slik svettet han. Jeg har fått dette brevet jeg også, det var poststemplet Oslo-Ed 15 ds. og ble mottatt i går. Hvem som har sendt det aner jeg ikke, men vedkommende er forbausende godt underrettet og a jour like til de siste dager. Det er tendensiøst og uriktig på visse punkter, spesielt der det gjelder å sette nazistemplet på arbeidsutvalget og kontoret. Det er bare Olga Bjoner, Hope og Jøger-Leirvik som er medlemmer av NS, men det er riktig at organisasjonskomitéen som består av disse 3 + Berger og Tvedt, med Strand som sekretær, har utarbeidd et utkast til omorganisering av Bondelaget i retning av NS som de har strevet hårdt med å få arbeidsutvalget til å ta opp som sitt forslag, og som NS og Landbruksdepartementet er holdt stadig underrettet om, og hvis godkjennelse komitéen stadig har sørget for å skaffe seg - en kontakt som jo er så eiendommelig at hvis den ble kjent utover i kretsene ville reise en storm av motstand.

Det anonyme brevet gjengis her:

"De fleste kjenner vel til nazistenes brutale overgrep mot Norges Bondelags formann, statsråd J.E. Mellbye og generalsekretær V. Dietrichson. Ved disse handlinger er det lyktes Nasjonal Samling og tyskerne å få herredømme over Bondelagets kontor og centraladministrasjon. Vi anser det derfor nødvendig å gi bøndene en sannferdig fremstilling av det som har hendt. Som det vil fremgå av det følgende er det umulig for Bondelagets tidligere ledel-

se å komme i forbindelse med tillitsmennene. Vi må derfor be dere om å underrette flest mulig om det som er inntruffet.

Mandag den 3 mars fikk statsråd Mellbye besøk på sin gård Grefsheim av konstituert statsråd Fretheim, landbruks"ekspert" i Rikskommisariatet dr. Richert samt en Gestapo-offiser. Fretheim meddelte ham at han var avsatt som formann i Norges Bondelag. Videre ble han av Gestapo-offiseren underkastet et langvarig nerveslitende forhør, og tilslutt forelagt en "erklæring" som han skulle undertegne. Denne erklæring gikk i hovedtrekkene ut på at han ikke skulle sette seg i forbindelse med Bondelagets tillitsmenn eller på noen som helst måte befatte seg med politikk. Mellbye nektet å underskrive og fikk da beskjed om at han inntil videre ville bli internert på Grefsheim. Han får ikke bevege seg utenfor hovedbygningen. Også fru Mellbye er internert. Fire tyske soldater avpatruljerer gården. Post og telefon til Mellbye er under sensur, og man må søke om å få adgang til gården.

Tirsdag den 4 mars ble generalsekretær Dietrichson kalt til Fretheim som gav ham øyeblikkelig avskjed. Også han ble forbudt å sette seg i forbindelse med Bondelagets tillitsmenn.

Fredag den 7. mars holdt kst. statsråd Fretheim møte med de nazistiske medlemmer av Bondelagets arbeidsutvalg samt de nazistiske sekretærer. Her ble det besluttet å utnevne Berger til midlertidig administrator og Tvedt til propagandaleder.

Forspillet til disse begivenheter er følgende:

Etter representantskapsmøtet i fjor høst, hvor Olga Bjoner, Berger og deres kampfeller led et klart nederlag i sitt forsøk på å nazifisere Bondelaget, har NS-klikken benyttet alle midler for å omgå beslutningen som ble fattet der. Det gjaldt for dem først å skaffe seg flertall i arbeidsutvalget. Derfor ble nestformennene Trædal og Enger tvunget til å tre tilbake, og nazistene Hope og Berger kom inn i stedet. Samtidig reiste naziklikken krav om at det heretter skulle tilkomme departementet å utnevne tillitsmenn i Norges Bondelag.

Disse begivenheter gjorde det klart for alle at det nå var slutt med Bondelagets selvbestemmelsesrett, og Mellbye forlangte å få innkalt landsstyret for at dette kunne ta standpunkt til den oppståtte situasjon. Men nazistene var redde for et landsstyremøte under Mellbyes ledelse, og benyttet mule- og klovsjuken som påskudd til å utsette møtet. På arbeidsutvalgets møte i midten av januar måtte Olga Bjoner imidlertid innrømme at det var hun som hadde forhindret landsstyremøtet. På møtet i arbeidsutvalget foreslo Mellbye å oppløse Bondelaget på lovlig vis, d.v.s. ved innkalling av landsstyre og delegert

forsamling, da det var klart at N.B. ikke lenger fikk fortsette sin frie, faglige virksomhet. Nazi-klikken som altså på ulovlig vis hadde tiltvunget seg flertall i arbeidsutvalget, satte seg imidlertid imot med nebb og klør, og Mellbye lot da forslaget falle. Men han ville ha landsstyret innkalt, da han ikke selv ville eller kunde være ansvarlig for begivenhetenes utvikling. Departementet nølte lenge med å svare på Mellbyes krav om landsstyremøte, og nazi-klikken forsøkte i et nytt møte å forhindre det, men måtte denne gang bøye seg.

Etter hvert gikk det opp for nazistene at Mellbye ikke var til å rokke, og Terboven sendte derfor et brev til N.B. og meddelte at det inntil videre ikke fikk holde landsstyremøte, og at han forbeholdt seg å bestemme når et slikt møte kunne finne sted! Mellbye ble videre spurt om hva han aktet å foreslå på landsstyremøtet. Han gav et svar som i realiteten gikk ut på at han ville kreve at nestformennene skulle gjeninnsettes og Bondelaget fortsette sin frie faglige virksomhet. Dessuten sendte Mellbye kretsformennene et sirkulære med beskjed om det inntrufne, og bad kretsene arbeide så godt de kunne på egen hånd.

Det var jo klart at Bondelagets centrale ledelse ikke lenger kunne gjøre noe.

Dette sirkulære bragte nazistene i opprør, og de forsøkte nå å få Mellbye til å gå på en pen og stillferdig måte, f.eks. ved å skylde på sin sviktende hørsel og fremskredne alder. Men Mellbye avviste med forakt dette forslag og sa at han aktet å stå til han fikk holde landsstyremøte. Mellbye ble kalt til Rikskommisariatet, men heller ikke de tyske trusler hjalp. Mellbye holdt fast ved sitt.

Da det således ikke var mulig for nazistene å skaffe seg herredømmet over N.B. på en måte sin i det minste hadde skinn av rett, var det ingen annen utvei enn å ty til den brutale makt. Så ble Mellbye og Dietrichson avsatt.

Norges Bondelag er altså ikke lenger en fri og faglig organisasjon som skal ivareta den norske bondes tarv. Bondelaget er blitt et redskap i Quislings hender, et redskap som skal tjene til å undertrykke Norge og Norges interesser. Enhver norsk bonde må sørge for at dette redskap blir slått ut av hendene på tyrannen. Det kan bare gjøres på en måte: ved å melde seg ut av det tidligere Norges Bondelag. Å protestere på noen annen måte er fæfengt. Bare ved at alle nå melder seg ut av N.B. kan organisasjonen reddes for fremtiden. Når det fremmede åk er kastet av vil N.B. kunne reise seg større og sterkere enn noen gang før. Bønder! Vis de nazistiske volds menn og

landsforredere med hån tilbake! Slå ring om Norge! Fylk dere rundt deres gamle høvding, statsråd Mellbye. Han og hans livsverk er nå i fare, men dere - og bare dere - kan berge ham og det ved å gjøre fast front med ham, mot dem som truer Norges sak. Dere har makten i landet nå, ingen kan styre mot bøndernes vilje i dag! La statsråd Mellbyes manende appell til kretsformennene finne gjenklang hos hver ærlig norsk bonde: "La oss holde sammen. La oss være sterke!"

P.S.

Det er nødvendig å tilføye et par ord om N.B.-s kontor. De underordnede sekretærer Strand og Fjærtøft samt Olga Bjoner, Tvedt og Jæger-Leirvik har motarbeidet Mellbye og Dietrichson og løpt ærender for Quisling helt siden 9 april. Men lønn og diett har de like freidig hevet i N.B. Det vil føre for langt å regne opp alle deres meritter her, men det bør nevnes at i vinter er en rekke skrivelser fra lag, kretser og fylkeslag blitt underslått av sekretærene. De forsøkte også å holde tilbake sirkulærene til tillitsmennene om den beslutning som ble fattet på representantskapsmøtet i fjor høst.

Vi advarer derfor tillitsmennene på det innstendigste mot å ha noe med dette kontor å gjøre. Det som sendes ut derfra er bare kamouflert nazipropaganda." -

I Kali var det intet av betydning. Dr. Lundens potetbrosjyre forelå fersk fra trykkeriet, og omslagsbilledet som Sjøwall har tatt originalfotografiet til, og som Brun har belønnet med en premie på 100 kr., gjør seg meget godt. Det ble besluttet at jeg reiser på foredrag til Eidskog og Odalen 29-31 mars.

Randis arbeid i Produksjonskontoret består foreløpig i ekspedisjon av trykksaker, tildels i pakker, og dette er jo nokså anstrengende. Fra kl. 13 er hun hos Glenne, og der går det ofte på overtid. Så til 1 april blir det en travel tid.

Torsdag 20 mars 1941.

÷ 20 C. Vær som i går.

I formiddag var jeg i møte i kontrollkomitéen for Driftskredittkassen for mindre jordbrukere. Fylkesagronom Lyngstad fortalte at de tyske tropper i Lillehammer for 2-3 dager siden i huj og hast ble ført over til Bergen - en fæl transport i sneslapset.

Da jeg kom tilbake fra Oslo ble jeg oppringt fra Samfundet og spurt om det kunne skaffes plass for flere soldater i internatet. Jeg svarte

at vi nødig vil ha noen omflytning i denne tid, da studentene leser til eksamen, men at vi kan tales nærmere ved om saken på mitt kontor i morgen. Rye ringte i kvell om at en offiser hadde gått over de belagte rommene i dag, men hadde ikke henvendt seg på kontoret. Underoffiser Drerup ved plasskommandantens kontor telefonerte om bad i morgen kl. 13 $\frac{1}{2}$ -18, og denne sak er i orden på betingelse av at tyskerne skaffer koks, hvilket ble lovet tilkjørt i morgen formiddag fra Samfundet.

På toget inn til Oslo traff jeg dr. Anton Espeland som bor i Son. Han var svært opptatt av sine skogbrukshistoriske granskinger som har ført til at han må gi både professor Printz og professor Hagem rett i deres syn på grunnene til Vestlandets avskoging. Det er både en klimaforverring og rovugst som har funnet sted. De gamle skogene i Storbritannia og øyene nordenfor, i Skåne og Nordsjøens sydlige kystland har klimaforverringen tatt - og likedan har forholdene vært i det sydvestlige Norge. Han har ført undersøkelser fram til det 15 århundre, men har så tatt en pust, fordi materialet nå begynner å bli så overveldende. Han spurte meg om han skulle holde et foredrag i Det norske skogselskap, og jeg støtته ham til. Jeg spurte ham litt ut om husdyrene i vikingetiden, men hans kunnskap om dem var mikroskopiske. Dog stod han ikke helt fast. "Jeg har sett villsau", sa han, og fortalte om at han engang i Austevoll hadde snakket med en bonde om slik sau, og ved tilfældigvis å se ut gjennom vinduet så han en liten flokk i utmarkeken ikke så langt borte. Hvor lenge siden dette hendte opplyste han ikke noe om, og hendelsen er da heller ikke så oppsiktsvekkende.

Fredag 21 mars 1941.

+ 20° C. og en SV liten kuling i morges og ut over formiddagen. Senere stilnet det og skinte opp, og trekken ble NO, men værtypen er urolig. På Stabekk falt det 1" sne i morges, fortalte redaktør Skatvedt i telefonen. Her ute kom det ikke mer sne enn at det lå et tynt slør, og regnet etterpå ble det ingenting av. Nå er imidlertid pumpene montert, og det viser seg at Årung-ledningen ikke er skadd av frosten, så nå kan vi da pumpe Årung-vann opp i Frydenhauggropa og etter å ha passert et sandlag pumpes over i renvannsledningene og bidra til vår vannforsyning. I denne anledning har vi for sikkerhets skyld sendt ut et sirkulære om å koke renvannet inntil videre, når det skal brukes i husholdningen. Tyskerne føler seg genert av vårt vedtak om avstenging av renvannet i tiden 17 ettermiddag til 9 morges. De må ha vaskevann kl. 6 $\frac{1}{2}$ -8 og kl. 18-19, hvilket vil si at de ønsker at vannet

er stengt fra kl. 19 til 6 $\frac{1}{2}$. Jeg har latt ønskemålet gå videre til Styri og har for øvrig underrettet rektor.

Sandmo meldte fra at sykebilcorpset har satt bilene sine i rekke foran undervisningsbygningen akkurat i den tørre delen av veibanen, og mente at det var provokasjon. Jeg var nede og snakket med kontorets folk som forklarte at det er mønstring av motorene som foregår nå, men mandag ettermiddag er de ferdige. Jeg har ventet major Falk i hele dag, men hverken sett eller hørt noe til ham. Derimot var furer Cyriax punktlig på mitt kontor kl. 11. Bærøe kunne ikke være til stede, da han er i Oslo i årsmøte i Nofo. Jeg telefonerte med ham kl. 8 og fikk høre at det han ønsker, er at de poteter vi har fylkesforsyningsnemndas tillatelse til å levere tyskerne til ut april ønskes levert så snart som mulig av hensyn til renplukkingen av potetbeholdningen og leveringen av settepoteter. Dette fikk fureren beskjed om, men han måtte konferere med inspektør Oumard og skal komme igjen antagelig søndag. Søndag blir jeg imidlertid opptatt av et besøk av statssekretær Backe fra Berlin som kommer i følge med statsråd Pretheim og muligens ekspedisjonssjef Thomle, og fureren må derfor i tilfelle søke meg ca. kl. 16, etterat herrene er reist herfra til Johansson i Ski. Direktør Spildo ringte om saken og bad om at Bor-gedal, Breirem og rektor kunne være til stede, og at vi serverer en enkel lunsj som avslutning på besøket. Med hensyn til Randi beklaget han at han ikke kan ansette henne fast før 1 juli, men han anser stillingen for sikker.

Fra Nordlid kom brev om at han er innkalt til møte i Finansutvalget tirsdag. Men da Aker og Oslo krets av Norges Bondelag er trådt ut av funksjon anser han seg ikke lenger å være medlem av Bondelaget og finner det derfor ikke å være i orden at han møter. Jeg telefonerte til ham at jeg har bemerket grunnen som jeg respekterer, og bad ham melde avbudet til Fjærtøft. Den ne ringte senere i dag om at N. møter allikevel denne gang, fordi det blir lagt fram regnskapet for siste år, og da er det jo bedre at han behandler dette enn at en varamann innkalles.

Den hemmelige norske senderen har vært meget tydelig de siste kvellene. Jeg hører ikke stort på radioen i denne tiden, men i går kvell lyttet jeg, og en måtte trekke på smilebåndet, da senderen med slett skjult fryd berettet at en del av våre NS-folk er blitt betalt med falske tusen- og hundremarksedler, med numre til inndratte serier og derfor helt verdiløse. - På frontene raser slaget i Albania uforminsket, men det synes som om grekerne har overtaket. Det samme har engelskmennene i Afrika. Luftkampen over England og Tyskland og torpedringene og bombingene til sjøs er sterkere enn før.

Litt før kl. 19 ringte Rye at en tysk offiser og oberfeldwebel Oppermann var rundt på befaring i undervisningsbygningene og internatet med vaktmesteren som i dag er kommet tilbake fra sykehuset - det viste seg at han har gått der inne og ventet forgjeves på plass, men at han nå blir innlagt mandag 24. Jeg møtte opp ved Cirkus, og offiseren viste seg å være løytnant Meulmann som i den siste måned har hatt kommandoen over sykebil-korpset, hva jeg tilfeldigvis nå fikk vite. Jeg var vel litt bøs, men jeg vil le ha rede på hvem vi hadde å gjøre med. Han gikk gjennom korridorene og åpnet rommene uten å banke på, hvilket jeg dog prøvte å hindre ved at jeg banket på. Det var akkurat i kvellsmat-tiden, så rommene var for det meste tomme, og befaringen vakte derfor ikke den oppmerksomhet den ellers hadde gjort. Til slutt inspiserte han også den halvdel av 1 etasje som tyskerne har belagt i Cirkus. Jeg la bl.a. merke til at det nordvestlige rommet som var assistentrom tidligere, er gjort om til stue, og der står vaktmesterens piano. Det er opp til 5 mann på rommet. Løytnant Meulmann sa at hans folk må flyttes fra undervisningsbygningen, fordi det blir for varmt på loftet, og ventilasjonen er dårlig, de frister ingen menneskeverdig tilværelse der. Av den grunn skal de vel over i internatet. M. kom med en bemerkning om at de hadde gjort en feil ved å belegge samlingsrommene som hører undervisningen til. Til slutt sa han at Høgskolen får i morgen et brev fra plasskommandanten. Foranledningen tør være mønstringen av bilene på plassen foran undervisningsbygningen. De stod som før sagt midt i passasjen, og da studentene skulle opp til spisesalen m.v. i det store frikvarteret smøg vel en del av dem seg mellom bilene. Dette forstyrret vel mønstringen. Og nå skal visst studentene pålegges å holde seg på baksiden av bygningen. M. prøvte å være rolig, men det lyktes dårlig, og han kom to ganger med vendinger om at vi må kunne historien bedre. Rittmester Krause har fått et spesielt oppdrag, formodentlig å kjøpe inn hester. Mandag 17 var det møte på Åsgård, hvor det skulle vært kjøpt 6 hester fra Ås, mens 3-4 ble antatt. Prisene er høye, Sverre Sundby fikk 3.000 kr. for sin hest, og en mann fra Kråkstad fikk 3.500 kr. for en 6-7 års hoppe.

Foredragsutvalget og Studentsamfundet hadde kunstnerisk kvell i Kinokjelleren i kvell. Så blir det en danseaften, og så er semestret slutt

Lørdag 22 mars 1941.

+ 3° C. Pent vær.

Det av løytnant Meulmann bebudede brev kom til rektor i mid-

dags og var undertegnet - ikke av plasskommandanten, men av ham selv. Det gikk ut på avsperring av plassen foran den gamle undervisningsbygningen mandag 24 ds. kl. 12-18 og torsdag 27 ds. kl. 8-14 samt utlevering av nøkkelen til hovedinngangsdøren til bygningen i samme tid, idet bakdørene anvises for sivile. Brevet har følgende slutningstirade: "Sie sind persönlich für die rechtzeitige Bekanntgabe und Durchführung dieses Befehls verantwortlich und haben entsprechende Massregeln zu ergreifen." Nå! Oppslag ble selvsagt straks utferdiget.

Karen og Else kom hjem med 16.09-toget.

Søndag 23 mars 1941.

+ 2° C. Klar himmel og sol, men isnende trekk fra nord. Veibanene er bare og begynner å tørke, og melkekjørerne må bruke vogn, men ellers ligger sneen ennå solid nok. Jennys og min formiddagstur gikk til Korsegårdsmyren, hvor det er nesten tomt for torv. Det var for så vidt godt at dr. Falk telefonerte i går formiddag om at vi skal få 30 tonn koks i tiden 20/3 - 20/5, og at vi også får 100 tonn koks for tiden 20/9 1940 - 20/3 1941, men han kunne ikke si når vi får dette siste kvantum, han måtte forhandle med intendanten om dette. Han underrettet dessuten om at vi skal få tilbake det mikrobiologiske samlingsrommet - som for det meste har stått ubenyttet i vinter, fordi det har vært for kaldt å sove i. Rommet skal overleveres av løytnant Meulmann.

Ola Norang var hos oss til kaffe. Han har vært dårlig en ukes tid av forkjølelse, men er nå frisk. Forrige lørdag betrodde han meg at han er innskrevet i NS, men at han ikke vil være aktiv. Jeg har ikke sagt noe hjemme om dette, men han var synlig engstelig og lettet, da ingen så anderledes på ham enn før.

Vi skulle hatt besøk av statssekretær Backe fra Berlin i dag. Han skulle kommet i følge med statsråd Fretheim og muligens ekspedisjonssjef Thomle, men vi fikk avbud i går. I stedet er det meningen å komme tirsdag ettermiddag.

Mandag 24 mars 1941.

+ 7° C. Kulden har vært skarp i natt, og isen øker i stedet for å minke, selv om det er 12-14 varmegrader midt på dagen.

Bygdens skolebarn så fruktfilmen som er tatt opp av Det norske Hageselskap m.fl. De var her fra kl. 12-13 med sine lærere. Kl. 17-18 nyttet studentene og andre her på Høgskolen høvet til å se den. Den er vakker.

Sykebilkorpsset hadde mønstring på plassen foran den gamle undervisningsbygningen som var avsperrert kl. 12-17. De første par timene skjedde intet annet enn at mannskapene spiste middag. Vi hadde for sikkerhets skyld satt ut vakter som ble inndratt kl. 13. Intet skjedde.

Jenny fikk brev fra Bernt i dag. Han er frisk nå, men har antakelig hatt et tilfelle av magekatarr. Selv tror han at han har hatt en snev av gulsott. Ringsaker landbrukslag hadde årsmøte på Heramb lørdag 15 ds. Ole Heramb er formann i laget (det er nok Ringsaker bondelag dette gjelder) og de hadde hatt atskillig strev med å stille i stand til fest. Men det hadde nok vært morsomt, og Bernt kom ikke i seng før kl. 1/9 neste morgen. De er nå om dagen opptatt med gjødselkjøring, men gutten lengter hjem, d.v.s. han stunder mot påskeferien og håper å få komme hjem paldesøndag.

Journalist Karlsen i "Nationen" har vært her ute og fotografert i det nye hønsehuset, og Langballe har hatt besøk av en ingeniør Jacobsen fra Statens teknologiske institutt tror jeg det var for å konferere om generatorer. Det begynner å bli vanskeligheter med beverthingen, men disse gjestene fikk kaffe og smørrebrød som vanlig før.

Tirsdag 25 mars 1941.

± 4° C. Nattekulde og varm sol om dagen.

Møte i finansutvalget i Bondelaget kl. 10.15-11, hvor regnskaps oversikt pr. 18 ds. ble lagt fram. Jeg bragte på bane spørsmålet om overdragelsen til Fjærtøft av forlagsretten til "Jul i Bygden", og Nordlid og jeg var enige om at den under de nå rådende forhold kunne gå over til ham, men Berger var i mot. Vedtaket i finansutvalget den 3 oktober 1940 gikk ut på at juleheftet skulle overdras Fj., hvis Norges Bondelag blir oppløst. Dette siste er jo ennå ikke skjedd, og derfor lot jeg ikke saken gå til vote ring. Nordlid er medlem av styret i Aker og Oslo krets, og da dette har nedlagt sitt verv er han i tvil om han bør fortsette å møte i finansutvalget. I det umiddelbart påfølgende møte i arbeidsutvalget som ble ledet av Berger i egenskap av Bondelagets "administrator", og hvor Bondelagets økonomiske stilling var den viktigste sak, bragte jeg på bane dette spørsmålet vedrørende Nordlid, da den er av prinsipiell betydning. Det ble ikke noen klarhet, og det ble ikke gjort noe vedtak. Jeg nevnte også at professor Moen ikke ønsker å møte i arbeidsutvalget mer, idet han påberoper seg at han på landsmøtet i fjor hadde frasagt seg gjenvalg, men ble valgt allikevel. Jeg

mener at han har akviesert ved valget i og med at han senere har møtt i arbeidsutvalget. Dette ble ikke motsagt. Jeg nevnte også at formannen i Follo krets har sagt at han mottar den ene utmeldelsen etter den andre fra underavdelingene, og det ender derfor med at kretsen oppløses av seg selv. Ennå er ingen melding fra kretsen kommet til kontoret, men det er ikke valgt nytt styre, og kretssekretæren har sagt opp, og det blir ikke krevet inn kontingent. Etterat det er avsatt vel 72.000 kr. til eventuell utbetaling av lønninger etter virksomhetens opphør og 22.000 kr. til pensjonsfondet har Bondelaget til rådighet vel 82.000 kr. Fra nyttår til nå har utgiftene oversteget inntektene med ca. 40.000 kr. Inntektene har utgjort 4.000 kr. Vi kan således holde det gående vel så et halvt år. Arbeidsutvalget besluttet imidlertid å sende kretsene en henstilling om å sende inn kontingenten snarest mulig. Et par forslag til melding til pressen om situasjonen ble ikke bifalt, heller ikke en omfattende plan om møter i fylkesorganisasjonene som var beregnet å koste ca. 5.700 kr. Derimot var man enig i at Berger reiser til Trondheim, hvor det visstnok torsdag holdes et fellesmøte for Trøndelag. Organisasjonskomitéens forslag til en videre utbygging av bondeorganisasjonen som Tvedt hadde satt så meget inn på å få fram nå, ble etter noen bemerkninger av Berger lagt til side. Finansutvalget fikk pålegg om å ta opp forslag til innsparinger under de nåværende forhold.

Mens jeg var i Bondelaget ringte Rye at besøket av statssekretær Backe og statsråd Fretheim som var varslet til i ettermiddag, atter har måttet utsettes.

Onsdag 26 mars 1941.

÷ 40 C. Fortsatt kaldt om natten, men i dag også liten varme.

Oslotur. Først i trykkeriet med korrektur, og hvor jeg lovet å sende en del av manuskriptet til beretningen som i år er blitt svært forsinket. Deretter i departementet, hvor Melleberg satt på landbruksdirektørens kontor og så igjennom posten i direktørens fravær. Han fortalte at NS's personalkontor har akseptert Styri som professor, men har ennå ikke uttalt seg om Mork og Traaen. Lunden blir nok forsøksleder, men ellers er departementet tilbakeholdent når det gjelder opprettelsen av nye stillinger. Jeg var inne hos Randi med en sending mat. Hennes rom vender mot Kronprinsens gate, med dør ut til korridoren og gjennomgang inn til sekretær Brønstad. Et hjørnerom på den andre kanten, støtende også til produksjonsdirektørens forværelse, har visstnok sekretær Loraas. Randi og en ung herre var travelt opptatt med utsendelse av

skjemaer.

Vethe er på en 2-3 dagers foredragstur i Vestfold, hvor fylkesagronom Nordbø holder mataukingsmøter. Brun og jeg hadde en times samtale om situasjonen, utsiktene for våronna m.v. Intet særlig nytt. Rye ringte om at en tysk offiser og 2 menige hadde vært på kontoret i formiddag og ville snakke med meg. Da jeg var i byen ble det spurt om jeg kunne komme ut til møte kl. 17, men jeg kunne ikke komme før kl. 18 på kontoret. Da jeg kom ut ringte jeg nr. 297 i Samfundet, hvor feldwebel Gieren svarte og sa at det var han som hadde søkt meg, og at foranledningen var spørsmål om innkvartering. Han kommer i morgen kl. 10.15. Rye har beklaget seg over at en tysk offiser var i Cirkus i går morges og ville få en av vaskekonene til å låse opp for seg, så han kunne komme inn på studentrommene. Hun nektet eller lot som om hun ikke forstod, og det ble ikke noe mer.

Jugoslavias regjering undertegnet i går i Wien en overenskomst med Tyskland om tilslutning til aksemaktene. Dette er jo et alvorlig nederlag for engelsk diplomati og oppveies lite av at ikke-angrepspakten mellom Sovjet og Tyrkia er fornyet og pusset opp i disse dager. På frontene er det intet særlig nytt, og ødeleggelsene av skip foregår som før, men de tyske og engelske oppgavene over senket tonnasje er meget ulike.

Internatbygningen på Statens småbrukslærerskole brente ned i går kvell. Brannårsaken var feil i en pipe. 36 elever og 7 andre ble husvile, men de fikk reddet ganske meget. Det var naturligvis fare for bygningene omkring, så tett som de ligger der, men Asker brannvesen var på pletten 10 minutter etter, og snart også brannvogner fra Bærum, og Semsvannet er bare 80 a 100 m. unna. Bygningen var assurert i Norges Brannkasse for taksten, ca. 80.000 kr. Melleberg som fortalte dette, klaget over hvor vanskelig det vil bli å få den bygget opp igjen nå når det nesten ikke er materialer å oppdrive, og dyrt blir det også, formodentlig et par hundre tusen:

Torsdag 27 mars 1941.

÷ 8° C. Temperaturen var nede i 12-14 kuldegrader i natt. I går natt var det ÷ 18° i Kråkstad. Midt på dagen i dag var det + 4-5°.

Kl. 10 $\frac{1}{2}$ kom løytnant dr. Kater og feldwebel Gieren og krevet å få utlevert internatet i Cirkus for innkvartering av soldatene i Student-samfundet, prinsipielt de som sover i gymnastikkhallen, 90 mann. Jeg svarte at denne saken må gå til de høyere myndigheter, og jeg kunne ikke si noe om når

svar kan bli gitt. Gieren kommer på kontoret lørdag formiddag for å høre. Dr. Kater opplyste at han hadde undersøkt saken nøye og hadde funnet at internatet er å sidestille med hoteller, og som tyskerne kan rekvirere. Han sa at han er tilfreds med sine egne folks underbringelse i Tivoli, men nå vil han vel benytte høvet, mens hans sjef dr. Gratz er sykmeldt noen dager for en øyenlidelse, til å ordne det godt også for resten av kompaniet. Ved å ta hele Cirkus blir det rimeligvis plass også for sykebiltroppen, og da kan de si at de ordner seg slik at undervisningen ikke generes. Jeg innlot meg ikke det minste på å diskutere, men nevnte bare at eksamen er nær forestående, og at uro i demene tiden er meget uheldig. Rektor drøftet senere i dag situasjonen med Lindeman og meg, og L. reiser i morgen til Oslo for å konferere.

Professorrådet hadde møte i ettermiddag. Landbrukslærer Byrkjeland fikk 350 kr. av Landmarks legat til videre undersøkelser over den gamle sjølhjelpsdrift i noen bygder i Hordaland og professor Thunæs 140 kr. til avslutning av sitt arbeid om utredning av historiske og rettslige forhold vedkommende Landbrukshøgskolens grunneiendommer, særlig As gamle prestegård. Forslag fra styret i Norges Landbrukshøgskoles elevers og venners legat til noen endringer i statuttene ble anbefalt. Og det ble besluttet å ha påskeferie fra onsdag 9 til tirsdag 15 april. Den viktigste saken var spørsmålet om årlig opptaing inntil videre i utskiftningsavdelingen, idet det nå framover er bruk for flere utskiftningskandidater enn før. Årlig opptaing ble anbefalt under forutsetning av at det skaffes tilstrekkelig lærerhjelp i matematikk.

I går var frøken Henriette Wenche Nissen her med et fortsettelseskursus på 12 husstell-lærerinner fra Stabekk.

I ettermiddag bredte et rykte seg om at det har vært statskupp i Jugoslavia. Det ble bekreftet i kvell i kringkastingen fra London og Boston, mens den tyske utsendingen fra Oslo ikke nevnte saken med ett ord. Peter II har overtatt kongemakten fra i dag, skjønt han ikke blir myndig (18 år) før i september, og sjefen for flyvevåpnet er blitt statsminister. Hæren og marinen støtter kuppet, og det forlyder at flere medlemmer av den forrige regjeringen som undertegnet overenskomsten i Wien tirsdag, er afrestert. Det er stor glede over hele landet, meldes det, og englenderne hoverer over at dette skulle inntruffe i dag, da Hitler har forberedt en festlig mottagelse av den japanske utenriksminister Matsuoka som er på reise i Europa, kom fra Moskva til Berlin tirsdag og skal videre til Roma. Det meldes om et par erobringer i Afrika, bl. a. er Harrar i Etiopia inntatt. På den andre siden melder de allierte at de har tatt englendernes vestligste utpost i Libya, og at de har senket 38.000 tonn skip i går.

Fredag 28 mars 1941.

÷ 8° C. Været som før, men himlen har skyet over i kvell.

Tyskerne steller til fest i festsalen i morgen kvell og har i den anledning vasket gulvet der, flyttet ut i korridoren kateteret og skranken og tømret opp en scene m.v., og vaktmesterens piano som uten tillatelse var flyttet opp i Cirkus, er i dag bragt ned i festsalen i gjen, men svært ustemt, så det ble spørsmål om stemning eller å få låne Høgskolens piano i kinosalen. Til det siste svarte jeg at dette også ble ustemt ved å flyttes, hvorfor jeg tilrådet at det kostes på stemning av vaktmesterens piano som de allerede har i festsalen - hvilket er blitt besluttet.

Borgedal og deretter Breirem har hatt besøk av 2 mann fra Reichskommisariat som skulle snakke om kredittspørsmål i jordbruket. Borgedal telefonerte om middag for dem, og de fikk dagens kost, lapskaus og saft-suppe. Frøken Anderssen klager over knapphet på mat til disse nesten daglige gjester. I morgen kommer ca. 30 mann fra arbeidshjelpens leir på Mysen, og de skal ha melk til medbragt niste. Melken må de betale. Men i Oslo begynner det å bli enda knappere. Spydevold forteller i dag at flokker av byfruer reiser hit ut til Ås og kjøper hva de kan komme over - og enda er det litt å få kjøpt. Det begynner å bli som i Berlin i 1923, ser det ut til. Men det er ikke rart for soldatene heller, etter hva vaktmesteren sier. De får en kjøttkake eller et stykke fisk ved siden av poteter til middag - og vel må jeg spise lite, sa han, men jeg ville ikke greidd meg med det som soldatene nå må klare seg med. De får lov å steke de potetene som er igjen etter middagen, men noe rikelig med brød har de ikke lenger. Især går dette kan hende ut over østerrikerne i Cirkus som ikke kjenner kokkene (i Samfundet) og således ikke kan få noen godbit nå og da. De ser da også bleke og elendige ut. Og de er ikke så disiplinerte lenger som før, mener vaktmesteren. Befalet har ikke den kommando over dem som de hadde, og især synes overfeldwebel Oppermann å ha mistet taket på sine folk som ler bak ryggen på ham.

Studentsamfundet har sitt siste møte i morgen før sommerferien. Det arrangeres som en dansekveell på spisesalen. De får holde på til kl. 24. Vaktmesteren er i Hakadal i morgen i sin fars begravelse, men venter å komme tilbake ut på kvellen.

Bæroe får levert 165 ctn. poteter til tyskerne i morgen i stedet for tirsdag. Han ønsket å ha klart bord i god tid før sjauen med settepotetene, og det har jeg skaffet ham, og han er tilfreds.

Mandag 31 mars 1941.

Med 5.38-toget lørdag reiste jeg til Oslo og derfra videre kl. 7.15 til Skotterud, hvor jeg var framme i 11-tiden, ca. 20 minutter forsinket. Jeg holdt foredrag på årsmøtet i Eidskog meieri kl. 21, - og for å nå fram til den tid måtte jeg altså reise som jeg gjorde. Jernbanerutene er middelalderske for tiden, og verre blir de nok. På Bergens- og Dovrebanen innstilles alle nattog fra og med i morgen inntil videre, og mange påskereisende kommer derved i vanskeligheter. Visergutten i Kali stod lørdag i kø fra kl. 2½ for å kjøpe billetter til Bruns familie som skal til Spiterstulen i helgen. Han hadde omsider fått nummerbillett, nr. 184, og hadde gått inn på jernbanerestauranten, hvor jeg fant ham kl. ½7. Han skulle få billetter kl. 8. Jeg spurte når nr. 1 stillet seg i køen. "Kl. 19 i går", var svaret. Køen utenfor reisekontoret var meget anselig, da jeg gikk forbi. Det var slike som ikke hadde fått nummerbillett; det var bare de 200 første som fikk det.

På Skotterud tok herredsaagronom Uglum imot meg og spanderte dagen til forbi middag på meg. Han har en liten eiendom i nærheten, og jeg ble med hjem til ham til middag. Jeg ringte til Jacob Koren Lund som er herredsskogmester i Eidskog og bor på den andre kanten av stasjonsbebyggelsen ved Skotterud. Han kom opp til Uglum like før vi skulle sette oss til bords, og han spiste med. Etterpå drakk vi kaffe hos Jacob. "Hele bygden" var på årsmøtet som ble holdt i Idrettslagets hus. Etteråt jeg hadde holdt mitt foredrag på 3 kvarter og vist filmene "Kolko" og "Potettrivalene" spiste vi pølser og drakk øl til, inntil vi gikk derfra i 23-tiden. Jeg ble buden hjem til meieribestyrer Andvik og frue sammen med styrets formann, Nyeng, og frue, og vi satt og pratet og drakk konjakkpølter til bortimot 1. Hele dagen snedde det tett, men sneen var finkornet, og det ble ikke stort av det.

Søndag var jeg oppe kl. ½7 og reiste til Skarnes kl. 7.33. Jeg gikk ut på stasjonen før, Sander, i den tro at jeg var framme, da det stemte med klokkeslettet. Men i siste liten kom jeg meg på toget igjen. På Skarnes møtte herredsaagronom Bjørnstad som er fra Rendalen og har vært interessert i å komme inn på Høgskolen etter å være ferdig med småbrukslærerskolen. Landbrukslærer Nordlien er hans beste venn fra denne, og han hadde tenkt å følge i hans fotspor, men har nå slått det fra seg. Kl. 15 bilte jeg til Sand i Nord-Odal, hvor jeg kl. 16½ holdt foredrag i herredshuset. Herredsaagronom Aas fra Tolga styrte møtet som omfattet ca. 25 deltakere, hvilket man syntes var mange. Kvellen før hadde landbruksskolebestyrer Øverland holdt NS-foredrag for 3 til hørere, deriblant lensmannen og sjåfføren. Folk møtet seg over det og sa at u-

tenom disse så en ikke så meget som en fugl. Jeg hilste såvidt på Øverland på stasjonen, da jeg kom; da skulle han reise. Foredragslokalet på Sand var svært dekorert med NS-plakater, og slike er slått opp over alt hvor de har kommet til i kommunelokaler, skoler m.v. Men det ser ikke ut til at folk tar dem ad notam. Og ingen vet hvem som har slått dem opp. Postføreren på Opstad som kjørte meg, hentet meg på Sand kl. 18, og 20 minutter senere var jeg framme på Skarnes igjen. Avstanden er 18 km., men taksten var drøi, 30 kr. Vi møtte doktoren på veien oppover, han er den eneste som har bensin, postkjørreren har vedgassgenerator. Jeg holdt foredraget på Skarnes i herredshuset fra kl. 20 og var ferdig vel 21½. Bare 10 mann møtte, tross utmerket lysing. Det var mest formenn i landbruks- og småbrukerlagene som var til stede, og det ble en kortere samtale etterpå. Det snedde natt til søndag og ut over søndag formiddag, men ganske lett.

Jeg reiste fra Skarnes i dag kl. 8.56. Toget ble stående lenge på Seterstøa for kryssing, og det var 35 minutter forsinket til Oslo. Jeg rakk akkurat 11.45-toget til Ås og var hjemme i 13-tiden. Det var atskillig større snefall her ute enn der jeg kom fra.

Rektor er i byen i dag til konferanse med statsråd Frøtheim om tyskernes krav på internatet. Ellers har det ikke hendt noe, mens jeg var borte. Lindeman hadde snakket med oberst Fougner lørdag, og han vil stille sin lille innflydelse på visse tyske hold til vår rådighet. Det var ingen tyskere å se hverken på Eidskogen eller i Odalen, når undtas at det var mønstring av biler på Skotterud lørdag og på Skarnes i dag, og i den anledning var der formodentlig møtt fram en offiser og et par menige, men jeg så ikke noe til dem. På Skotterud var det 2-3 soldater på lørdagsbesøk hos kjæresten. I 8 måneder hadde nemlig ca. 700 mann hatt kvarter der, og noen forbindelser var blitt knyttet. I Kongsvinger er det bygget brakker på Nor og visstnok også i sydvestkanten av byen, det ligger et par tusen mann der oppe. Og ved Arnes skal bygges mange brakker.

Herredsagronom Uglum som er agronom fra Rikheim 1907, fortalte at hans mors søster er gift med Johannes Hornes i Fana, og Ingebjørg Garnes og Kaja Liland og Marta Hornes er derfor hans kusiner. Marta har vært lærerinne her østpå, men har måttet slutte på grunn av døvhet. Johannes var jo også tunghørt og deltok derfor lite i det kommunale, i motsetning til broren Ole. En bror av Uglum er lærer og f.t. ordfører i Sogndal i Sogn. Johannes var dreng på Kaupanger, og der var hun som skulle bli kona hans pike.

÷ 16° C., da Anne og Randi reiste til byen kl. 7.15. På Skarnes var det også skarp kulde. Men fram på dagen steg temperaturen til 0.

Tirsdag 1 april 1941.

+ 1° C. Det har vært 7-8 varmegrader midt på dagen, og sneen tiner. Farberg har sprengt et hull i telen i Frydenhauggropa 7-8 m. fra pumpen, og nå filtreres Årung-vannet som pumpes dit opp, ganske betryggende, og vi kan se roligere på vannsituasjonen enn noensinde før i vinter. Departementet har også bevilget oss de nødvendige ca. 18.000 kr. til overskridelsen av over slaget - hvilket for øvrig ikke er en overskridelse på mer enn 3.000 kr., idet Styri hadde glemt å regne med ca. 15.000 kr. for pumpene, og dessuten har departementet slått ned bevilgningen 2 ganger med 5.000 kr. hver gang. Vi er altså faktisk kommet svært fint fra denne affæren. Og nå har vi departementet pålegg om å gjøre vannverket ferdig. Imens har riktignok fru Brandt begynt å røre litt på seg. Hun har en demningsrett fra 1828 i Årungen, og denne vil hun nok benytte seg av for å få erstatning for det vann Høgskolen kommer til å ta fra Årungen. Saken ligger f.t. hos riksadvokaten. Men fruene har spurt om det ikke ennå har skjedd noe, hvilket det ikke har.

Else sendte idag resultatet av tentamen ved Handelsgymnasiet i mars. Det ble 2.90 og 4.5 i bokføring og fransk. I handelslære, handelsregning, geografi og stenografi fikk hun 2, i korrespondanse og kontorarbeid, norsk og kjemi 2.5, engelsk 3 og tysk 3.5. Jeg er dessverre ikke fornøyd, skriver hun. Og spesielt bokføringen var nok en skuffelse. Det resultatet vil hun sikkert ikke ha opp igjen.

Kringkastingen fra London meldte i går kvell at det fredag stod et sjøslag i farvannet omkring Kreta mellom engelske og italienske skip. Italienerne mistet 3 kryssere og 2 jagere, og muligens ble ytterligere 1 krysser senket og 2 andre skip skadet, men det kunne ikke konstateres sikkert i mørket. Ingen engelske skip ble skadet, og ingen mann taptes. I dag melder italienerne at 1 engelsk krysser ble senket og 2 sterkt skadet. Keren er tatt i Eritrea, og over 10.000 fanger og meget materiell. Og englendernes styrker marsjerer nå mot Asmara, hovedstaden. I Ethiopia står det også slett til med italienerne. I Jugoslavia er der stor rømning av tyskere især til Romania. De beskylder serberne for å drive terror, hvilket benektes av dem. Det tyske diplomati har prøvet å drive en kile inn mellom serber og kroater, men nå skal kroaternes fører Mastsjisj har besluttet å gå inn i regjeringen, hvis sjef er general Simovitsj. Den japanske utenriksminister Matsuoka kom til Roma den dagen det uheldige sjøslaget ble holdt. Englenderne hoverer. Ellers intet særlig nytt fra frontene. Bombingene fortsetter. Tyskerne har nå trukket Island inn i faresonen, og noen fiskerbåter skal være senket. Páll raser.

Onsdag 2 april 1941.

÷ 10 C. Pent vær.

Oslotur. Prøvte å få kjøpt hyssing til kontoret, men fikk til svar at det var alle utsolgt for i november. Heller ikke glassperler til beholder å sette pennen i kan oppdrives i løs vekt. Nå, dette får vi klare oss med hva vi har, men verre er det med hyssingen. Det er laget et surrogat av papir som er tvunnet sammen til tråd, men det holder ikke.

I Bondelaget rådet der nervøsitet, og humøret stod på null. Just i formiddag var det forhør av personalet i anledning av det utsendte hemmelige cirkulærbrev som er gjengitt her tidligere. Det lot til at frk. Jensen ble forhørt lengst, i 3 kvarter, men jeg kjenner ikke resultatet. Det var en hyggelig bondegutt fra Ski som forhørte, ble det fortalt. Vi hadde møte i finansutvalget kl. 13.25-15, nærmest på foranledning av brev av 26 ds. fra Glærum og Karset som forlangte at den i siste arbeidsutvalg framlagte økonomiske oversikt pr. 18 ds. også forelegges Bondelagets kreditorer, spesielt Kreditkassen, og at administrator sammenkaller landsstyret hurtigst mulig, helst før 26 april, til behandling av den økonomiske stilling. Hva det første punkt angår sa jeg til Glærum i telefonen mandag ettermiddag at Kreditkassen har full dekning i sitt depot for kassakreditten, og andre kreditorer har Bondelaget ikke, hvorfor det ikke er noen grunn til å forelegge oversikt over den økonomiske stilling for noen utenfor Bondelaget. Dette sluttet finansutvalgets øvrige medlemmer seg til. Om innkallelse av landsstyret ble bare bemerket at finansutvalget ikke hadde noe imot det. Men Berger sa at han ikke ville gjøre det uten at det ble besluttet i arbeidsutvalget, og dette søkes nå sammenkalt før påske, antakelig 7 ds., selv om det er vanskelige reiseforhold på jernbanene i denne tid. Revisors protokoll ble gjennomgått, og noen forskuddsposter vedrørende Dietrichson, Strand og fru Bjoner m.fl. foranlediget vedtak om å be dem komme med forslag til en ordning. Ett forskuddsbeløp (reiseforskudd til Kothe Næss) ble strøket; reisen ble avbrutt på grunn av begivenhetene omkring 9 april ifjor og K.N. har senere vært ute av virksomhet. Det ble lagt fram oppsigelse fra Fjørtoft, datert 1 ds., med anmodning om å få fratre 1 juni. Oppsigelsen må behandles av arbeidsutvalget. Det ble også nevnt at Berger har henstillet til fru Bjoner å søke permisjon, og hun er villig til det mot å få full lønn i 4 måneder. Intet vedtak herom ble tatt i finansutvalget. Det ble avsatt 1.000 kr, til eventuelle prosessutgifter i forbindelse med Norsk Frukmat.

Jeg var innom konsulent Eskeland og fikk med meg skjemaer til eksamen i bokholderi lørdag.

• Brun er reist med familien til Spiterstulen og blir der til over påske. Det går nå inn mange ordrer på kali, men vanskelighetene med å skaffe det fram er store, tonnasjemangelen er kronisk. Det ble i dag meldt at Buskerud er uten kali for tiden, og ekspedisjonen av annen kunstgjødsel stopper opp av den grunn. Lysaker melder at det ikke kan leveres så meget superfosfat som fabrikkene har lovet. Heldige er derfor de som allerede har den kunstgjødsel de skal ha. Det kunne være grunn for flere enn noen få jordstyrer å ha lager i år. Jeg reiste innover på toget sammen med Døvles svigerfar, gårdbruker Sørhaug i Stokke. Han var især interessert i såkornsituasjonen som bestyrer av Stokke kornmagasin, og han mente at medlemmene av jordstyret i bygdene skulle gå rundt på gårdene og besiktige såkornbeholdningene, si sin uforbeholdne mening om tilstanden på den enkelte gård skriftlig og få eierens kvittering for mottagelsen herav. Det er visst ingen dum idé. Han ville at jeg skulle gå i "Nationen" med den. - Jeg snakket med Randi i telefonen, men da jeg kom tilbake til Kali fra Bondelaget var hun nettopp gått. Hun fikk med en boks fra mamma og litt penger til strømper. Senere fikk jeg gitt Else telefonbeskjed om at Randi kan kjøpe en elektrisk ovn for oss.

Eritreas hovedstad Asmara er nå inntatt, og nettet omkring Addis Abeba i Ethiopia snører seg sammen. Stillingen i Jugoslavia er uforandret, men det mobiliseres, og Tysklands diplomatiske krig overfor landet er intens. U.S.A. har lagt beslag på 35 danske, 28 italienske og noen få tyske skip i amerikanske havner for å hindre obstruksjon. Sydamerikanske stater har gjort det samme, men noen skip lyktes det besetningene å ødelegge. Engländerne melder om nedgang i tapt tonnasje fra uke til uke. Tyskerne på sin side melder om omfattende streiker i kullgruper i U.S.A.

Torsdag 3 april 1941.

÷ 4° C. Overskyet en del av dagen, men sur nordensno.

Den skriftlige eksamen begynte i dag med pedagogikk kl. 16-18, men egentlig var det muntlig prøve. Det ble gitt 4 fellesspørsmål. Rektor Ruge hadde glemt at han måtte avgi erklæring for studentenes deltagelse i undervisningen i pedagogikk og seminarøvelser, men jeg fikk den pr. telefon.

Dietrichson ville hatt meg som sensor i jordbruk i år, som avløser av Justnæs. Den skriftlige eksamen begynner torsdag 17 og slutter mandag 21 april, og onsdag 23 og fredag 25 april er det muntlige prøver, avslutning lørdag 26 april, samme dag som Høgskolen avslutter prøven for dem som blir kandidater i år. Da jeg dessuten kunne risikere å få 39 stiler å sensurere om

jordbruk blir trukket ut som skriftlig fag, var det helt utelukket at jeg kunne påta meg vervet, dette så meget mer som jeg skal være sensor ved Vinterlandbruksskolen i år også, denne gang i driftslære og landbrukshistorie.

Det er blitt bestemt at staten skal legge et potettørkeri ved Holstad, idet en bruker det nedlagte teglverks bygninger. Hvis de nødvendige maskiner kan skaffes fra Tyskland blir tørkeriet satt i drift til høsten. Omkostningene anslåes til 60 - 70.000 kr., og det blir arbeid for 12-15 arbeidere. Potetene blir særlig tatt fra Spydeberg og Åskim, forteller Østlandets Blad, som også opplyser om at tørkeriet var tenkt lagt i Moss, men der måtte det betales 20 øre pr. m³ for vannet, og dessuten var ikke tomten syn-derlig hensiktsmessig. Saken var avgjort fredag, og Baltzer Hoelstad fortalte det til meg på det tidlige morgentoget til Oslo lørdag, da han reiste med det for å nå toget til Hamar, hvor det skulle være årsmøte i foreningen for rødt og hvitt slettefe. Johannson kom med fra Ski og hadde som vanlig meget å fortelle. Han fortalte bl.a. at Mellbye ble fri den 14 mars. Han reiste den dag til Oslo, fulgt av en Gestapo-offiser. M. måtte skrive under en erklæring i 4 punkter, men det 5 punkt - om å avholde seg fra enhver politisk virksomhet - ble strøket fordi M. nektet å gå med på det, og det ville jo også vært det samme som å opphøre med all virksomhet for ham, og vanskelig å trekke opp grenser ville det også blitt. Samme dag ble Dietrichson tatt i forhør i 3½ time i Oslo av sjefen for Gestapo i Norge. Deretter forhørtes han av en norsk politimann. Samtidig hadde det vært husundersøkelse hos ham hjemme på Finstad, hvor fruen lå syk. De fant 3 brev, derav ett fra Skuggevik som takket for innkallelsen av "landstormen", nemlig gullmerkemennene i Norges Bondelag (Tollef Kilde 87 år, Devik 85, Skuggevik 78 o.s.v.) som man ønsket å se på representantskapsmøtet i november ifjor, og ett fra Hundseid som skrev at han angret på at han ikke tok imot innbydelsen til Finstad sammen med andre politiske gruppeformenn og generalsekretærer - han hadde hørt at det var så hyggelig, men han hadde trodd at det var ett av D.s vanlige konspirasjonsmøter. Disse brevene ble stoff til nytt forhør som imidlertid endte med at saken ble henlagt, naturligvis. Men nå kom D.s tur å være aktiv. Han gikk til politimannen som hadde forhørt ham, og forlangte å få navnet på den som hadde angitt ham. Navnet fikk han ikke, men han fikk opplyst at saken var henlagt. D. sa da at han hadde andre kilder, og han ville ha greie på hvem som hadde meldt ham - nevnte at Quisling var fersk statsråd i bondelagsregjeringen, og da gikk han daglig til D. for å få råd og hjelp. Q. skulle nok få høre hva som nå hadde skjedd - at det hadde vært

husundersøkelse hos ham uten hans vitende, mens hans frue lå syk og hjelpe-
løs og ikke tålte noe - og så hadde de ikke mer å fare med enn at saken
straks måtte henlegges. D. måtte imidlertid også underskrive den samme er-
klæring som Mellbye.

Det som går NS imot får vi vite noe om bare på omveier eller i
kringkastingen fra London eller også fra Boston, hvis den siste stasjon kan
høres tross forstyrrelsene av sendingen. I Oslo sirkulerer hemmelige aviser,
men vi her ute ser jo ikke dem uten ved et tilfelle. Jeg gjengir et nummer
for 20 mars som jeg synes inneholder atskillig nytt: -

- Til søndag den 10 mars var 10 hus brendt ned av tyskerne i
Svolvær. Brannvesenet i byen hadde fått ordre om at det ikke måtte gripe inn,
selv om ilden skulle spre seg til nabohusene som ikke direkte var omfattet av
terroraksjonen. I en liten fiskerhytte ble 8 mennesker jaget ut, og deretter
ble huset sprengt i luften. Også andre steder ble folkene tvunget til å stå
og se på at hjemmene ble ødelagt.

- 150 arresterte fra Svolvær er nå ført til Oslo, hvor det vil
bli holdt en særlig krigsrett over dem. Blant de arresterte er presten i Ka-
belvåg, hvis sønn reiste med til England, og den kjente forretningsmann Gunnar
Berg.

- For noen dager siden bebudet Quisling og "Fritt Folk" at syste-
met med gissler skulle innføres for å knekke motstanden i det norske folk.
Dette er nå satt i verk. Det er meldt fra Bodø at 24 personer skal stå til
rette, dersom det i Saltendistriktet skjer noe som gir nazistene påskudd til
represalier.

- I Skien er lagdommer Bonnevie avsatt fra sin stilling. En av
de nye høyesterettsdommere skal fungere i hans sted.

- Politiløge Kristensen på Møllergaten 19 er fratatt sin stilling
- Kommunefunksjonærene i Bergen har gitt et rakrygget svar på
Innenriksdepartementets lojalitetskrav. Av de 4018 svar som ble gitt, var 15
imøtekommende, mens resten gikk ut på å betrakte departementets krav som seg
uvedkommende.

- Nå er "ansvarsprinsippet" gjennomført også i Kragerø. Det har
bl.a. ført til at den herostratisk berømte lektor Jone har gjort politisk
karriere. Jone som ble medlem av NS etter 9 april og senere avanserte til
lokal fører, har beskjeftegt det norske rettsvesen meget sterkt. Han har ført
regulært slagsmål med sine elever i timen, æreskjeldt skolestyret, kolleger etc
i lokalpressen og ble til slutt avskjediget av departementet for uduelighet.

I nær framtid skal Jones sak inn for høyesterett som skal sette ham inn i stillingen igjen som lektor og tildele ham en klekkelig erstatning. Saken blir ført mot departementet, skolestyret og kommunen.

- Også på Gjøvik har det vært skolestreik. Skolens rektor er NS-mann og "skolestyret". Helt siden NS har fått makten har det vært uro ved skolen. Men begret fløt over da rektor, etter pålegg av hirden, ila elevene en rekke meningsløse straffer. Bl.a. ble middelskolens beste elev, en pike, bortvist i 8 dager fordi hun hadde båret en ring med kongens initialer. Elevene stilte da overfor rektor og NS krav om at hirden ikke måtte vise seg i skoletiden, og at ingen uvedkommende skulle blande seg i skolens anliggender. Disse krav ble imøtekommet, og skolen tok dermed til igjen. Streiken var helt effektiv, og rektor brøt helt sammen under presset fra elever og lærere.

- Bondekvinnelaget i Brandbu har holdt møte og enstemmig besluttet å melde seg ut av Norges Bondelag som protest mot Olga Bjoners arbeid for "den nye tid".

- En av de nye menn er dr. Strømme, tidligere offentlig læge på Notodden. Han måtte bort derfra på grunn av alkoholisme. Deretter var han ett år på Ørje Kursted for alkoholister, men oppholdet førte ikke til noen bedring. Da den nye medisinaldirektør startet sin aksjon til hjelp for nødstilte barn i Nord-Norge ble Strømme ansatt for å arbeide med denne oppgave. Han ble sendt til Bodø, men ingen av representantene for Nasjonalhjelpen eller for Norsk Folkehjelp så noe til ham. Han tilbragte nemlig en uke med ustanselig rangel og fyll sammen med en forhenværende dyrlæge Seglem som er helt ubrukelig på grunn av de samme dårlige egenskaper. Disse to ranglet bl.a. sammen med den nye NS-ordføreren. Det eneste dr. Strømme fikk utrettet, var å få medisinaldirektoratet til å forby et handelsskolekursus som Dundas hadde åpnet i folkeskolens lokaler om ettermiddagen. Den nye ordføreren var nemlig en fiende av Dundas. Deretter ble Strømme konstituert som stadslæge i Bodø, og fortsatte å drikke.

- Den norske Lægeforenings' centralstyre har sendt Medisinaldirektøren en protest mot at følgende setning i den senere tid er tatt inn i annonsene ved avertering av ymse ledige lægestillinger: "Søkeren må gi opplysninger om tidligere og nåværende politisk medlemskap." Lægeforeningen hevder at det alltid har vært et prinsipp at det bare skal tas hensyn til søkerens faglige kvalifikasjoner. Det samme synspunkt er med styrke fremholdt i en skrivelse fra Rikshospitalets samtlige overlæger til direktøren.

- Etter direkte forespørsel pr. brev og pr. telefon har til nå kun et par læger i Oslo og Aker villet avertere i "Fritt Folk". Blant dem som har avertert i bladet, er den nylig uteksaminerte dr. Wallace som i studietiden for en lengre periode var bortvist fra Universitetet for tyveri. I den senere tid har "Fritt Folk" gjentagende ganger inneholdt en utførlig annonse fra Oslo og Aker lægeforeninger. Første gang ble det opplyst at det berodde på en misforståelse, siden at annonsen var innbeordret av Medisinaldirektøren og var gratis.

- På sitt framlegg til budsjett har Innenriksdepartementet ført opp 50.000 kr. til et seilflykontor under ledelse av Trygve Gran. Denne post er dog blitt strøket av Finansdepartementet.

- Arbeidsdepartementet fører opp 500.000 kr. ($\frac{1}{2}$ million kr.) til utgifter for hirdens reiser.

- Under sin forelesning på Landsorganisasjonens skole på Sørmarka i forrige uke ble reichsstellenleiter Mugge vist en så kjølig behandling at han reiste igjen uten å vise fram den filmen han hadde med seg. To andre forelesere, dr. Kasper og dr. Zlotos, innfant seg ikke til sine forelesninger. Samtidig er det gitt beskjed om at de ikke ønsker å holde sine foredrag på kursene i inneværende uke.

- De konstituerte er meget misfornøyet med sine uniformer, ikke fordi de er tyske, men fordi de bærer distinksjoner av 4 klasse. Ved representasjoner og mottakelser blir de derfor skjøvet meget langt ned i rekken av notabiliteter. Tre statsråder har nektet å bære uniformene.

- Transportvanskelighetene blir større for hver tid som går. Ved Vestbanen har kontoret som tar imot gods vært stengt i 4 dager, da lagerforholdene var vanskelige og lokalene overfylt. For Oslo kan transportvanskelighetene få alvorlige følger, særlig når det gjelder mattilførslene. For bygdene er stillingen ikke bedre. Da det nå til våronnen trenges store tilførsler av såvarer, kunstgjødsel og redskaper.

- "Skredet er løst" skrev "Fritt Folk" etter skøyteløpet på Hamar. Den fordrukne Reichborn-Kjennerud uttalte også sin glede over at idretten igjen var kommet i så god gjenge. Det var virkelig et imponerende skred som var løst. Et skøyteløp i Norge - endog sesongens eneste - med 4 deltakere og hele 12 betalende tilskuere. Det er forståelig nok at sportsjournalistene i Oslo ble strengt forbudt å besøke stevnet. Avisene hadde sine referater fra N.T.B.

- I utlandet har også nordmenn deltatt. Kom ikke her. Riktignok

ble hirdguttene slått av Tyskland, Italia, Slovakia, Ungarn og Bulgaria, men de "hevdet flaggets ære", sa Axel Stang da han kom hjem. Er vi vant til å se Norge på 6 plassen i skikonkurranser, når Sverige og Finnland ikke deltar? Hirdguttene har funnet en helt ny måte å hevde flaggets ære på. I slalomløpet "kjmrte guttene aldeles glimrende" fortalte avisene, "tre minutter bedre enn under treningen". Men de ble nest sist.

- De nye makthavere har lokket de norske idrettsmennene med mange penger, vidunderlige reiser og gratis opphold på de fineste hoteller. Norske idrettsmenn har ikke latt seg kjøpe. De kommer heller ikke til å la seg kjøpe. Det bør Reichborn-Kjennerud & Co. nå forstå. -

Ja, dette var nyhetsstoffet i den hemmelige avisen. Til slutt kom en parole for den 9 april 1941 (som det går rykter om at NS vil bruke til å feire de falne norske soldater): Den 9 april utfører alle sitt daglige arbeid som vanlig. De som ikke er på tur holder seg inne resten av dagen! Alle beboelsesvinduer til gaten blendes fra kl. 17. Man fjerner seg straks fra de gater hvor tysk militær opptrer i formasjoner. Ingen demonstrasjoner! Bli ikke provosert! Ingen teater- eller restaurantbesøk denne kvell! Et rolig folk i sorg og ettertanke, men med isnende kulde til overfallsmennene, går vi høyreist og seierstro inn i et nytt og begivenhetsrikt år. Frihet for land og folk!

Katharina Lngballe var hjemme sist søndag. Hun fortalte at det nær Glittre er opprettet en konsentrasjonsleir for ca. 60 av fangene fra Svolvev, med et 2 m. høyt tett plankegjerde omkring. De bærer vann til Glittre, hugger ved m.v. og går vakt. Sogneprest Kristen Skjeseth, Kabelvåg er en av dem. Oversøsteren på sanatoriet er NS og ivrer meget, men forgjeves for å få søstrene innmeldt.

"Søkere må gi opplysning om tidligere og nåværende medlemskap i politisk parti" - dette er en stående tirade i lysingene nå i "Norsk Ly-singsblad".

Husum har fått kuma og har vært borte fra kontoret hele uken. Kassereren er illé ute, fordi dette treffer inn just i kvartalsoppgjøret.

Den hemmelige norske senderen var klar i kvell, til en avveksling. Vi fikk høre om Josef Terboven at han er født i Essen 23/5 1898, at han ikke utmerket seg på skolen, men visstnok har middelskoleeksamen, og like så har han vært innom et handelsgymnasium, hvor han har tatt en eksamen. Vi finner ham ansatt i Kreditbanken i Essen, da han 1923 meldte seg inn i Hitlers organisasjon. Han ble utnevnt til gauleiter i Ruhr, og der ble han beskyltet for en voldtektsaffære som søktes bragt for domstolene, men er dysset

ned. Da Hitler kom til makten i 1933 ble Terboven sjef for administrasjonen i Westfalen (statsråd, minister?), utnevnelsen fant visstnok sted i 1938. Myten om at T. opprinnelig var platearbeider, tør således være feilaktig. Senderen raljerte ellers over T.s finansielle innsikter og besettelsesmaktens store pengeforbruk i Norge. - Boston kunne også høres. Der ble det fortalt som sikkert at kroatenes fører Matsjek nå er gått inn i regjeringen som visestatsminister, hvilket tyskerne ennå benekter. Det ble også meldt at Ungarns statsminister grev Teleki i natt plutselig er død.

Kl. 22.15 kom dr. Falk og ringte på. Jeg lukket opp, og han bad om at jeg i morgen kl. 10 må møte til konferanse med ham om en viktig sak. Det er befaling, tilføyde han. Jeg undret meg. Det er også påfallende at han personlig underrettet meg. Jeg aner ikke hva saken gjelder.

Freitag 4 april 1941.

÷ 4° C. Finkornet snevær i hele dag. Forvarsel på regn?

Konferansen hos plasskommandanten, dr. Falk, gjaldt en innberetning fra distriktslæge Trædal angående exhaustgassen som trenger fra tyskerne biler i Maskinhallen inn i posthuset og de andre rommene som støter til hallen, og som T. betegner som sundhetsskadelig, og henstiller at hallen ikke blir brukt som garasje. Jeg sendte innberetningen til dr. F., oversatt til tysk av dosent Hiorth etter rektors pålegg. Det hele var en vanlig tjenestelig sak, men dr. F. så at han ergret seg kolossalt over den. Han spurte om vi ikke hadde fått den koksen han hadde lovet Høgskolen som erstatning for fyringen i vinter, 130 tonn. Jo, vi hadde det - 119½ tonn akkurat, men jeg lot være å nevne denne detalj. Ja, og så fortsetter dere å motarbeide die Wehrmacht! Jeg ble paff. Riktignok husker jeg at han dengang vi drøftet spørsmålet om erstatning la særlig vekt på at det nå skulle bli slutt med den tyskfiendtlige propaganda på Høgskolen, men da jeg ikke visste om noen slik propaganda og følgelig ikke kunne tenke meg til noe spesielt, siden han ikke nevnte det, la jeg ingen vekt på dette, - og minst tenkte jeg på at koksen skulle være dr. F.s vederlag for at vi fra Høgskolens side skulle la alt seile sin egen sjø og la tyskerne rå seg på Høgskolen som de ville. Men dette var øyensynlig meningen. Derfor ergrelsen, raseriet, som dog ikke ga seg et så høyrøstet uttrykk som jeg hadde ventet. Jeg var helt rolig og pointerte at for meg var dette intet annet enn en vanlig ekspedisjon som måtte sendes til ham som øverste sjef for de tyske tropper her ute. I oversendelsesbrevet hadde jeg føyet til at Høgskolens vedkommende hadde forstått det slik etter befaringen den 30 januar at

bilene skulle fjernes fra Maskinhallen. Dette var jo en kritikk overfor sjefen for sykebilkorpsset, hvis biler det gjelder. Dr. Falk tilkalte derfor løytnant Meulmann og viste ham brevet. M. ble alvorlig og kom med noen avledende bemerkninger - at ved å sette opp en tett beskyttelsesvegg i Maskinhallen mot de tilstøtende rom ville gassen ikke trenge igjennom, at det nå snart er vår, og at de to biler som alltid må være ferdig til øyeblikkelig bruk, står i et eget rom, i redskapsbua - og uten å si det direkte innrømmet han klagens riktighet. Dr. Falk avskar imidlertid fortsatte ytringer av denne art ved å si at han var utilfreds med Høgskolen i denne sak som han mente måtte oversendes politiet, d.v.s. det tyske politi. Løytnanten var visst ikke så begeistret for dette, men nyttet høvet til å si at han ikke hadde noe å besvare seg over når det gjaldt der Inspektør (altså meg), mens han fant Høgskolens ledelse lite imøtekomende. Herrene prøvte å eksaminere meg om lærernes tyskfiendtlighet, hvortil jeg noe kort svarte at vi er nordmenn allesammen. Dr. F. kom med en bemerkning til M. om at dette er den forbannede nasjonalstoltheten, og at de ikke kom noen vei med den. Dr. F. forlot oss en kortere tid, og M. og jeg snakket om andre ting, hva dr. F. også gjorde en tid mens vi ventet på løytnanten. Bl.a. fortalte han at han i det sivile er kjøpmann og fabrikant. Dr. F. hadde forsøkt å snakke om litteratur, bemerket at vi nordmenn leste engelske og amerikanske diktere, men ikke f.eks. Hamsun som måtte gi ut sine første bøker på tysk forlag (?), således "Hunger" ("Sult"). M. anbefalte meg å lese professor Herman Harris Aalls bøker, hva jeg innrømmet at jeg ikke hadde gjort. Vi burde i det hele lese mer historie - så ville vi få vite at urbefolkningen i Norge kom fra Tyskland. Jeg tok ikke opp noen diskusjon med ham. Til slutt kom dr. F. tilbake, og kl. vel $\frac{1}{2}$ 12 kjørte vi opp til Maskinhallen i hans bil. Vi besiktiget hallen, hvor det stod mange sykebiler inne, og hvor det luktet kraftig exhaust, og deretter Gårdsbrukets kontor og posthuset, hvor det også luktet exhaust i det indre rommet. Wilbergs leilighet var låst, og oppe hos Matea var vi ikke. Dr. F. hilste til avskjed og sa at han ville sende saken til politiet, hvilket jeg ikke hadde noe å bemerke til. Han nevnte dette under vår tidligere samtale i dag under fire øyne, også, men føyet til at dette ville bli meget ubehagelig. Kanskje var det for å få meg til å be om at dette ikke måtte skje, men jeg hadde ikke noe å skjule og sa ingenting. For imidlertid å ha mine kort i orden refererer jeg her så utførlig som jeg har gjort det som foregikk. Jeg avla rapport for rektor ved tilbakekomsten.

Før jeg gikk hjem til middag ringte dr. Kater og bad om svar innen i morgen middag på hans krav av 27 mars om å få innkvartere militære i Cirkus. Jeg lot purringen straks gå videre til rektor, men ringte også til departementet, hvor jeg traff bare Hunnes som ikke visste noenting, men fortalte at statsråden har vært syk et par dager, landbruksdirektøren er ute og besøker landbruksskoler, og Melleberg er sensor på Småbrukslærerskolen. Han fant imidlertid fram saken og bragte den straks opp til ekspedisjonssjefen, Solheim. Rektor ringte så til ham, men han hadde ikke noe å opplyse, såvidt jeg forstod. Det er vel det vanlige, at departementet ingenting gjør eller kan gjøre i en slik sak, og den står derfor meget dårlig. Lindeman hadde hørt av oberst Fougner at rittmester Krause her ute skulle være å snakke med, og han mente at jeg burde få tak i ham. Men han har ikke vært å se, og dette alternativ er bare et halmstrå. Han er så opptatt med rekvireringen av hester at han neppe vil ha noe med de kjedelige innkvarteringsspørsmål å gjøre.

Et bilag til siste "Rutebok", nr. 7, er oppsiktsvekkende. Fra 1 ds er nattogene innstilt på Bergensbanen, Raumabanen og Dovrebanen, likeledes det første av de 2 nattog på Sørlandsbanen, og plassbilletter utstedes ikke i tiden 29/3 - 16/4, og 17-20/4 reserveres sitteplasser i daghurtigtogene bare mellom endestasjonene. På grunn av den sterke rasjonering av bensin og solarolje er bilrutene fra 1/3 innskrenket slik at en i dag ikke har full oversikt over innskrenkningene. Plass i bilruten Kristiansand-Flekkfjord må forutbestilles. Alle disse ting og en hel del mer som det prates om mann og mann imellom er merker på at tyskerne forbereder noe. Er det Sverige det gjelder, eller England? Men nå har det diplomatiske trykket mot Jugoslavia løpet ut i sandet, og det er da lite trolig at tyskerne innlater seg på nye eventyr i en annen del av Europa. De og italienerne har nå inntatt Benghasi og sier at de jager engelskmennene østover i Libya, mens disse ganske kort melder at de har trukket sine framskutte tropper tilbake, fordi havnen i Benghasi var verdiløs. I Eritrea ventes Massawas fall, og i Ethiopia er italienerne anmodet om å overgi seg. I U.S.A. har tyskerne og italienerne protestert mot beslagleggelsen av skip og internering av mannskaper, men protestene er avvist. Tyskerne melder om at alle Fords fabrikker står på grunn av streiker, og disse holder på å bre seg. Det er lammelsen av U.S.A.s ammunisjonsfabrikasjon som er provokatørens hensikt, og de kan sikkert bli meget besværlige.

Lørdag 5 april 1941.

÷ 10° C. Klart solskinn i dag og varmt midt på dagen.

3 årsklasse har vært oppe i bokholderi og veksellære i dag. Bernt, Anne, Karen og Else er kommet hjem på påskeferie i dag, Bernt uventet allerede kl. 15.27, solbrent og sund og frisk.

Loe nevnte for meg i dag at man i universitetskretser var forundret over at jeg var med på vedtaket i Bondelagets arbeidsutvalg 7 og 8 mars om å fortsette arbeidet i Bondelaget. Alle mener at dette nå er nærmest et NS-rede. Jeg forklarte ham stillingen og sa at jeg fortsetter inn til videre for å prøve å redde det som reddes kan, bl.a. sikre funksjonærene lønn i en overgangstid, og hindre at vårt arbeide går direkte over i Bondelaget. Vi ønsker landsmøtet sammenkalt snarest, men hvis dette fremdeles nektes kommer jeg til å ta stillingen opp til ny overveielse, og da er det mulig at jeg ikke kan fortsette lenger.

Jeg telefonerte både med Dietrichson og Strand i dag og bad dem komme med forslag om ordningen av de forskudd de har tatt opp. Dette lovet de begge, og Strand ringte senere at han har levert Fjærtøft sitt forslag. - Fru Dietrichson ble bragt på Rikshospitalet i går. Hun har sterke smerter, og D. lot til å være engstelig for henne, da jeg ringte; han var da på Haga, hvor han er rådgiver for den nye eieren, skipsreder Werring, eller nominelt hans datter.

Søndag 6 april 1941.

Palmesøndag. Skarp kulde i natt, men strålende vær i dag og varmt i solveggen. Professor Gran prekte i kirken, og lærer Øgreid var også oppført som taler. Anne og Gunnar var i kirken, men de har ikke sagt noe om det som foregikk. Sogneprest Einarsen har vært dårlig og hatt messefall en gang, kanskje er det han som har fått hjelp. Bernt, Páll og jeg gikk formiddagstur forbi mekaniker Holtet - hvor det stod et par biler som er ombygget til traktorer - og Cajuf revefarm og over Trosterud tilbake. Et par av småpikene har prøvet skiene og syntes føret var bra.

Fra i dag er Jugoslavia også kommet med i krigen. Belgrad er bombet 3 ganger i dag, med god virkning, melder tyskerne. Og de har overskredet grensen mellom Bulgaria og Hellas. I går ble en ikke-angreps- og vennskapspakt mellom Sovjetsamveldet og Jugoslavia undertegnet, og de russiske aviser skriver jugoslavisk-vennlig.

"Tidens Tegn" gikk inn i går. Det var nok ikke mer penger. Den siste redaktøren var R. Halle.

Mandag 7 april 1941.

÷ 4° C. Koldt i natt. Klar himmel og sol i dag.

Jeg ringte Norges Brannkasse i dag for å få rede på hvordan det ligger an med den bebudede forsikring av statens eiendommer - som for Høgskolens vedkommende ville løpe opp i ca. 5 mill. kr. Vi har en maskinforsikring i "Norden" på visstnok 23.000 kr. og 3 poliser i Brannkassen på tilsammen kr. 128.000 vedkommende elektrisitetsverket og pumpestasjonen ved Årungen, men ellers intet. I Brannkassen svarte man at saken hviler i Finansdepartementet. Jeg ringte deretter til Melleberg og slo på at Finansdepartementet kunne purre fra ham om saken, hva han ikke syntes å bry seg stort om. Han fortalte at heller ikke Småbrukslærerskolen er forsikret, men når det ble utbetalt forsikringsbeløp for det nylig brente internatet kom det av at politen var blitt stående siden Holtmarks tid. - Jeg purret ham også om departementets svar på rektors henstilling om at det tar seg av tyskerne krav om mer plass i Cirkus. Han svarte bare at statsråden visst har vært syk i uken som var, og ellers var han uorientert. Så hjelp fra den kant må vi ikke vente oss. Det har for øvrig ikke hendt noe i denne saken. Men da jeg var nede i undervisningsbygningen kom jeg over en sanitetsunderoffiser som studerte eksamensplanen. De er kan hende blitt oppmerksomme på at vi har eksamen nå, og at de vil vente til den er over.

Tirsdag 8 april 1941.

÷ 3° C. Koldt i natt også og klart solskinn i dag. Veiene er enten helt bare eller svært sølete. Men telen sitter dyp ennå.

Nissen fortalte i dag at det er munn- og klovsyke på Eiker og i Lier, bl.a. på kommunegården Jensvoll. Sykdommen begynte på en gård ved Reidstad, og man mener den er kommet inn i landet over Kristiansand med griser som ble ført inn der, mens Oslofjorden var islagt - hva den er ennå. Det meldes også om et tilfelle i Rakkestad.

Eksamen i driftslære i dag. Oppgaven lød slik: Dragkraften i jordbruket og de faktorer en må ta i betraktning ved kalkulasjon av dens kostende. - Siste skoledag i dag før påske. Forholdsvis mange studenter blir her i helgen, da reiseforholdene er blitt vanskelige. En av kjøkkenpikene, Karen Sæther fra Nordmøre, fikk i går telegram om at hennes far er dårlig, og hun reiste i dag, men venter å trenge 3 dager for å komme hjem. Narud reiser hjem i morgen, men Rye blir i ro.

Onsdag 9 april 1941.

Et par varmegrader, i morges, 7-8 kuldegrader i natt. Klart solskinn ut over dagen, men med noen lette skyer mot kvell og litt mildere.

Oslotur. Først i Selskapet for Norges vel med eksamensbesvarelser i bokholderi. Eskeland var hjemme, men en av damene var tilfeldigvis på kontoret. Bondelagets kontor var også lukket, og Nordlid som jeg hadde håpet å få noen eksamensstiler fra til sensur, var også borte, formodentlig ute i Vollen. Jeg leverte manuskriptet til årsmeldingen for Høgskolen for 1939-40 i dag - så sen har jeg aldri vært før, men det skyldes de noe oppløste forhold vi faktisk lever under, og som skaffer meg meget mas og mangel på ro til å arbeide med annet enn den daglige ekspedisjon. I trykkeriet var det den vanlige virksomhet. Arne Johansen fortalte at deres eneste NS-mann, en setter, i går var flyttet over til NS's rikstrykkeri, hvor han hadde fått en faktorstilling. De skal være NS alle der. I Driftskredittkassen skulle det være helg fra kl. 14. Kontorsjef Matthiesen fortalte at styret har foreslått navnet forandret til "Driftskredittkassen for jordbruket", og at det har søkt om 20.000 kr. til propagandavirksomheten. I Kali tok de fri kl. 13, men jeg satt til 16 og fikk skrevet et par artikler. Brun var kommet tilbake fra Spiterstulen og skulle være her nede i påsken. Det går inn mange bestillinger på kali nå, importørene er visst innstilt på å dekke også en større eller mindre del av neste års behov. Vanskelighetene med tonnasje er imidlertid stor. Vethe fortalte at sønnen Lars kanskje blir holdt tilbake på Hvam sammen med de andre elevene. Det skyldes at en elev uforvarende hadde besøkt en gård som hadde munn- og klov-syke. Det står jo ingenting i avisene om hvor syken opptrer, så ingen kan ta seg i akt. Nå er den altså også i Nes på Romerike. Kl. 14-14½ var det alldeles stille i hele byen, ingen telefoner, ingen kjøring i gatene. Det skal ha vært mange på Karl Johan, men formodentlig mest NS og tyskere. Dette var til minne om de falne i krigen. Ingen demonstrasjoner ellers av noen art. Jeg reiste hjem kl. 16.35 sammen med Randi som var fri kl. 14, men hadde arbeidet 1 time til, fordi det er travelt med utsending av trykksaker til jordstyrene. Hun fortalte at det nå skal oppnevnes nye jordstyre etter de nye regler, og var indignert over at slikt skal settes i verk nå da våronnen står for døren. Det er en del vanskeligheter med såvarer. Gulrotfrø skal vi få fra Holland mot selv å sørge for valuta. 40 tonn såkorn til Nordnorge skaffes fra Finland og en del til det øvrige land fra Sverige.

Kl. 19½ talte kong Haakon i London kringkaster og minntes årsdagen for krigens utbrudd og sluttet med 1 minutt stillhet til de falnes ære. Deretter talte statsminister Nygaardsvoll, kontreadmiral Dawes, general Flei-

scher og kommandørkaptein Riiser-Larsen, hvoretter professor Worm-Müller i et 10 minutters foredrag gjenkalte i erindringen de siste stortingsmøter i Oslo, Hamar og Elverum, og hvori han på sin vanlige spirituelle måte satte brikkene på plass og indirekte gjendrev Quislings nokså tendensiøse, men ellers rolige foredrag i går kvell i Colosseum i Oslo. I øyeblikket fører det dog ikke noen vei at partene står på hver sin side av Nordsjøen og skjeller hinannen ut for forredere, men det er ganske karakteristisk for situasjonen nå.

På den nye krigsskueplassen, på Balkan, har tyskerne hatt store fremganger. Belgrad er besatt og i morges også Saloniki. Et gresk armékorps i Vardardalen skal ha overgitt seg, og tyske pansertropper skal være kommet fram til den albanske grensen i Sydjugoslavia, hvor Skoplje er tatt, hvorved forbindelsen mellom Jugoslavia og Hellas er avskåret. Den viktige byen Nisj i Østjugoslavia er også tatt. Jugoslaverne skal ha erobret Skutari og besatt Fiume men formodentlig har italienerne tatt disse byer tilbake i dag. Churchill har holdt en tale i Underhuset i ettermiddag, der han bekreftet disse tapene, og han erkjente at tyskerne hadde vært for raske. Det står visstnok 75.000 engelske tropper i Hellas, men disse har ennå ikke vært i ilden, englenderne har bare hjulpet med fly. Tyskerne og italienerne melder om stor framgang i Cyrenaika, en sak som englenderne ennå tar med ro, skjønt de innrømmer at tyskerne kanskje har fått over større styrker enn ventet. Imidlertid er Massawa besatt og dermed hele Eritrea i engelsk besiddelse. Likeså rensker englenderne opp i Ethiopia. På hovedfronten i vest er det den vanlige bombing, kanskje noe sterkere enn før fra engelsk side. Især er det gått ut over Kiel.

Torsdag 10 april 1941.

Skjærtorsdag. Himlen har vært lett overskyet til ut på ettermiddagen, da solen kom fram. Det har vært mildt, men sneen er kornet, og føret er upåklagelig, når det smørres. Etter vår formiddagstur nedover til Arungen så vi linerlen hjemme på gårdsplassen, hvor det ennå er mest bare is og sne. Stæren skal være kommet ca. 20 mars, men jeg har ikke sett den ennå. Men den satt på uthuset til herredsaagronom Uglem på Skotterud lørdag 29 mars.

Jeg ble litt ergerlig over tyskerne som kl. 12 ringte om at de skulle bade i dag kl. 15. Det er jo så at skjærtorsdag og langfredag ikke helligholdes i Tyskland, men når det vet at vi gjør det synes jeg at de burde respektere det. Heldigvis var Stensrud lett å få fatt i, så han kunne få beskjed. En annen ting har tyskerne også hatt fore i dag, nemlig visering av motorkjøretøyer. Dette skjedde fra kl. 8 på Åsgård. De som ikke hadde bilen i

kjørbar stand - og det var nok mange, bl.a. Høgskolen for personbilens vedkommende - fikk jo møte med kjørekortet, og så ble det besiktigelse i garasjene, en sak som betjenten fra politikammeret i Drøbak + 3 tyske militære ikke var videre glad over, men som de jo måtte foreta.

Tyskerne satte ut doble vaktposter på Høgskolen i går ettermiddag, og likeledes patruljerte to og to soldater. Her på gården var det imidlertid absolutt stille. Alle studenter som er her, leser til eksamen og tenker ikke på demonstrasjoner av noen art, selv om de nok kan ergre seg over tyskerens mangel på evne til å forstå oss. Foran Tivoli er kommet et skilderhus i går. Og på den gebrekkelige flaggstangen foran på gårdsplassen er hakekorsflagget ofte heist, som regel dog ikke helt til toppen; det er vel noe i veierenten med stangen eller flagglinen. *Hansen tror det skyldes at det ryktes at det er mange revolusjonære blant folk, og som kanskje kunne tenkes brukt på dager som 9 april.*

Fredag 11 april 1941.

Langfredag. Strålende sol fra morgenen og mildt vær, etter middag overskyende. Det har vært en 3 dagers snestorm på Sunnmøre, forteller dosent Mork. Sneen smelter, og veiene er sølete undtagen hovedveien som er tørr.

Bestemor, Jenny, Astrid og jeg var i kirken, hvor Natvig prekte. 4-5 tyske soldater var der også og fulgte med i salmeboken. Natvig snakket om den kjærlighet som tilgir alt, med tydelig adresse til vår nåværende stilling. For tyskerne er dette ikke bare søt tale å høre. Men de må jo glede seg over framgangen på Balkan, hvor Zagreb (Agram), Kroatias hovedstad, er besatt og landets utskillelse fra Jugoslavia er proklamert. Westkommanderende hos general Wavel, general O'Connor, og øverstkommanderende over troppene i Palestina, general Mimm, er blant de 3 tilfangetagne generaler i Cyrenaika forleden dag. Men samtidig meldes at U.S.A. har okkupert Grønland for å sikre flybasene der. Imidlertid vil det bli streik på de skip som trafikerer de store sjøer i Statene, og Wendle Willkie er vendt tilbake fra en foredragsreise i sydveststatene og uttaler at det er mindre stemning for krig enn for 2 år siden. Roosevelt ber om en lov, etter hvilken Statene kan overta oplagte utenlandske skip mot en rimelig godtgjørelse. Dette gjelder bl.a. danske skip.

Lørdag 12 april 1941.

Som i går, mildvær og sol ut over dagen, litt tiltyknende og tåke ut på kvellen. Jeg satt en stund på kontoret og gjorde unna noen ekspedisjoner. Det er svært mange forespørsler fra mulige aspiranter, og søkningen både til Høgskolen og til forkurset i Hamar blir sikkert meget stor.

Inger har vært i Oslo siden onsdag sammen med Helge Omdal. De kom tilbake med 19.31-toget i kvell forlovet og blide. Kvellen artet seg derfor som et improvisert forlovelsesgilde innenfor familien. Gunnar kom også.

Søndag 13 april 1941.

+ 3° C. Vakkert, mildt vær. Bestemor, Astrid og jeg var i kirken, hvor Einarsen preket. Han virket noe trett etter sin langvarige forkjølelse. Tyskerne måtte ringe i formiddag også. Det gjaldt kinoforestilling i morgen fra kl. 14. Men ellers har påskedagen vært stille og hyggelig. Inne hos onkel grasserer de røde hunder. Lille-Michael er nettopp ferdig med dem, og nå er det pikens tur. De må derfor holde seg for seg selv. Helge kom opp etter middag og har vært her resten av dagen. Vi har ikke brydd oss stort om nyhetene heller, en blir jo lei skrytet og ensidigheten fra begge sider, det er litt vanskelig å danne seg en objektiv oppfatning av den virkelige situasjonen. Matsuoka har stoppet litt lenger i Moskva på tilbakereisen til Japan enn ventet, og han og Molotov har nå undertegnet en freds- og støttetraktat som har til hensikt å begrense omfanget av krigen. Tyskerne beretter om at de har tatt 80.000 greske og 40.000 serbiske fanger, og nå holder de på med opprensning. Men det later til å være forhastet at Belgrad er besatt, bombingene fortsetter og ødeleggelsene er svære. Engelskmennene innrømmer fremgangen, men understreker at avgjørelsene kommer ikke til å foregå på Balkanfronten og heller ikke i Afrika. De legger mer vekt på at Rooseveltdt har erklært Det røde hav for å være utenfor krigssonen og at amerikanske forsyninger derfor kan sendes direkte fra U.S.A. til Hellas, og at han har tatt Grønland under sin beskyttelse. Bombeødeleggelsene på vestfronten og senkningen av skip skjer i økende tempo.

Mandag 14 april 1941.

+ 5° C. I går kvell silret det godt i takrennen, og det har nok regnet en del ut over natten. Men i dag har det vært opplett, men dog overskyet og med rask sydlig trekk i luften.

Sogneprest Leganger holdt barnegudstjeneste i kirken i dag, og den var fullstappet, og L. forstod som vanlig å få barna med seg. Noen uregelmessigheter i gangen i kirketjenesten var der, bl.a. ble bare den første delen av kirkebønnen lest, og organisten hugg i straks presten hadde sagt sitt siste amen, så den stille bønn gikk fløyten, men kanskje gjorde det ikke så meget for barna.

Tirsdag 15 april 1941.

+ 20° C. i morges. I går kvell var det regn og sludd og til slutt litt sne, så de bare flekkene var hvitskimret i morges, og det var is på vannpyttene. Det har vært varm sol i dag.

Sigfrid Nordang besøkte oss i går, kom til middag og reiste kl. 22.50. Hennes far brakk lårhalsen for en måneds tid siden og har senere ligget på Lillehammer sykehus. Sigfrid reiser opp til ham sist i uken.

Karen lå i går og Anne 1 påskedag. De sier det er vårslapphet. De er kvalme og slappe og kaster opp, har vondt i hodet. Bernt skulle reist i dag, men føler seg uvel, fryser litt og har feber. Han blir derfor hjemme til i morgen i allfall. - Påll var i Oslo i går på fest med islandske kammerater og kom igjen i dag kl. 16.12. Han holdt festtalen som han har skrevet på i flere dager. - Dietrichson og sønnen Øystein var her i dag i anledning av at Ø. søker seg opptatt i skogbruksavdelingen. Ø. reiste med 13.53-toget for å ordne med visering av bilen i morgen, men D. spiste middag hos oss og reiste med 16.22. Fru D. er under behandling på Radiumhospitalet, en smertefull behandling, men med godt håp, sier D.

J III og M III hadde skriftlig eksamen i dag i plantekultur og meieridriftslære. Oppgavene lød: "Engfrøavl" og "Om arbeidsanvendelsen i meieriene".

Frk. Anderssen meldte i dag at forsyningsnemnda kniper inn på beholdningene. Vi får ikke anvist mel og smør i en hel måned, fordi husholdningen har litt på lager. Det blir nødvendigere enn hittil å påse nøye at alle som får mat leverer merker, bl.a. lærere som spiser sammen med sine søsorer. Kaffe- og terasjonene innskrenkes fra 21 ds. til 10 gr. pr. uke. Etermiddagskaffen må derfor sløyfes, og middagsservering kl. 15.-15½ må det også nå bli helt slutt med.

Sanitetssoldatene morer seg med å sparke fotball på plassen foran den gamle undervisningsbygningen og i kvell også i veien syd for Cirkus, altså midt i passasjen inn til Høgskolen. I går røk det en rute i fysikklaboratoriet. En skal ikke beskyldes disse karene for å vise overvettets stor hensyntagen til oss som bor her.

Onsdag 16 april 1941.

Det frøs på litt i natt, men i dag har det vært varmt i solen og mer vårlig enn noen dag før. Sneen har fått ben å gå på.

Oslotur. Først innom Grøndahl & Søn og kjøpte en flora til

Bernt. Så i B ndelaget, hvor Strand ennå ikke var kommet tilbake fra påskeferie, han kommer i morgen. Fru Bjoner derimot som jeg ikke ventet å se der, råket jeg på i korridoren. Hun klaget over at hun hadde ligget syk i helgen, og ellers var verden sørgelig. Etterpå hørte jeg at det i engelsk radio er meldt at hun har nedlagt vervet som formann for bondekvinnelagene, og Fjørtoft fortalte at fru Ragna Arentz fra Trøndelag er blitt ny formann, men at fru Herberg fortsetter som sekretær, hvilket vel beror på en inkonsekvens. Det er blitt stort frafall innen bondekvinnelagene. Og innen Bondelaget fortsetter oppsigelsene fra kretssekretærene og nedleggelse av vervene i kretsstyrene. Jeg bestemte møte i finansutvalget til i morgen kl. 16 $\frac{1}{2}$, men kan neppe selv være til stede. Berger får lede møtet, og da det vesentlig er regnskapsoversikt som skal forelegges arbeidsutvalget som har møte umiddelbart etterpå under Bergers ledelse, skulle det allikevel greie seg. Jeg var et øyeblikk borte på Samtrygds kontor, hvor vi bestemte møte i likvidasjonsstyret i Norsk Fruktmat til onsdag 23 ds. kl. 14. Jeg er da sensor på Vinterlandbruksskolen, men jeg kan vel delta litt pr. telefon i det minste. Steenstrup er kommet direkte fra Stockholm, hvor misnøyen med tyskerne øker stadig. Blir de trukket med i krigen i mai, og hvordan kommer russerne da til å stille seg? Det er spørsmålene. I Finnland er man på randen av hungersnød. Kommer Sovjet der som en "reddende" engel? - I Kali var det intet særlig. Bernt kom innom og hentet floraen og reiste videre til Ringsaker kl. 14.40 sammen med sin lærlingekammerat Jan Gundersen. Bernt er omtrent frisk igjen i dag.

Tyskerne melder om så stor framgang i Jugoslavia at de antyder den jugoslaviske hærs sammenbrudd. På den greske hovedfront har grekerne og engelskmennene trukket seg tilbake til sterkere stillinger, og i Cyrenaika går tyskerne også stadig på, men uten større resultat. I Eritrea og Ethiopia rensker engelskmennene opp for italienske tropper. I propagandaen slår englenderne nå på at det ikke er landevinninger som er av betydning i en krig, men at motstanderen forblør seg. Det er dette tyskerne skal gjøre, slite opp sine beste tropper i uavladelige kamper.

Torsdag 17 april 1941.

+ 1° C. i morges og tåke. I natt litt kraving på vannpytter. I gårdsbruket kjører de ut resten av husdyrgjødselen i disse dager.

Den muntlige eksamen begynte i dag med plantekultur og driftslære. Bestyrer Carlsen på Jønsberg er sendor i driftslære og bor hos Borgedal.

Foss er sensor i plantekultur og har vårt eneste gjesteværelse som også gjør tjeneste denne uken som kontor for revisor; disse to avfinder seg dog med hverandre.

Gjennom Rye fikk jeg anmodning om å møte i Studentsamfundet i dag kl. 10. Da jeg kom dit visste ingen hvem som ville snakke med meg. Jeg traff fureren som hadde vanskeligheter med fryseriet og tenkte på å sage is - hvilket han i så fall må skynde seg med. Og av en annen fikk jeg høre at det er sykebiltroppen som sparket fotballen i ruten i fysikken og skal betale den. Da kl. var over $\frac{1}{2}$ ll gikk jeg, men var ikke kommet lenger enn til Skogsdammen, da jeg ble hentet tilbake. Jeg forlangte da å få grei rede på hvem som ville snakke med meg, og omsider kom det fram at det var feldwebel Gieren. Men han var på stasjonen i øyeblikket, så jeg fikk vente. Jeg svarte da at jeg ikke hadde tid lenger, men at jeg er å finne på mitt kontor. Et kvarters tid etter kom to soldater med beskjed om at jeg hadde å bli med dem. Jeg svarte at jeg ikke kunne komme just da og bad en av soldatene ringe til Gieren om det. Nå, jeg måtte til slutt snakke med ham i Samfundet, og da gjaldt det svaret på kravet om å skaffe kvarter i internatet for 130 mann, at jeg hadde vært uforskammet o.s.v. Den unge mann var svært streng, men jeg ganske rolig, forklarte ham at saken f.t. ligger i Landbruksdepartementet og at jeg personlig bare venter på beskjed. Han forlangte imidlertid svar fra meg, og på spørsmål når ble fristen satt til i morgen kl. 11, da han vil møte på mitt kontor. Hvoretter jeg gikk og underrettet rektor som straks satte seg i forbindelse med departementet som lovte svar før kl. 11 i morgen. - Jeg var i ettermiddag i møte i finansutvalget og deretter i arbeidsutvalget i Bondelaget, og da jeg kom hjem hadde Rye ringt om at det var større utflytning fra Tivoli i ettermiddag, så en kunne lure på om våre gjester vil forlate oss.

I finansutvalget, hvor vi var fulltallige, ble framlagt regnskapsoversikt fram til i går. Det er kommet inn ca. 11.000 kr. i kontingent siden forrige utvalgsmøte, men i alt 9 kretssekretærer har nedlagt arbeidet. 72 bondekvinnelag har meldt seg ut, og 9 bondelag o.l. likeså. Det er riktig at fru Bjoner er gått av som formann og etterfulgt av fru Arentz som midlertidig formann i Bondekvinnelaget. Men fru A. er innmeldt i NS. Den forelagte revisjonsberetning avsluttedes sendt arbeidsutvalget. Dietrichson og Strand foreslo en ordning av deres forskudd som ble akseptert. I arbeidsutvalget møtte bare Berger, Glærum, fru Bjoner og jeg, fru B. bare en kort tid, da hun holdt NS-foredrag i kringkastingen, mens arbeidsutvalget holdt møte. Glærum sørget for at vi ikke fikk gjort annet enn å prate om økonomien og til slutt beslutte å innkalle landsstyret snarest mulig i anledning av den finansielle

le situasjon og for avholdelse av eventuelle valg. For meg var det avgjørende at jeg derved får avlaste et mulig ansvar arbeidsutvalget tør være kommet i derved at grunnfondet som nå er på vel 102.000 kr., hvorav 100.000 etter § 5 i lovene ikke må røres, er deponert i Kreditkassen som sikkerhet for kassakreditten som nå er oppe i ca. 40.000 kr., et forhold som de unormale forhold er årsaken til.

Fredag 18 april 1941.

+ 3 $\frac{10}{2}$ ° C. Disig. Ut på dagen pent, varmt vær.

Utflytningen av Tivoli (og Cirkus) i går ettermiddag var bare en øvelse. De kom igjen kl. 20.30.

Kl. 10.35 kom oberfeldwebel Gieren og skulle ha svar på spørsmålet om flere rom i internatet. Jeg ringte til rektor som ennå ikke hadde hørt noe fra departementet, men han purret ekspedisjonssjefen som opplyste at det forelå intet fra statsråden, men departementet arbeider med saken og vil gi et svar i løpet av i dag eller i morgen tidlig. Dette måtte da Gieren nøye seg med. Han hadde ellers god tid i dag og ble her nesten 1 time. Han fortalte at han er kompaniets "Mutter" og står nest sjefen, fortalte at han er fysiker, men mangler ennå et par semestre på sin utdannelse, og sa at han har gjennomlevet redslene i Rhinland under den fransk-engelske besettelsen til for 10 år siden og snakket noe om gjengjeldelse som dog ikke blir av overfor oss nordmenn som 80% av minst er tyskfientlige. Vi forstår ennå ikke at tyskerne har all makt og kan gjøre hva de vil, men at det for ham som har sin utdannelse er lett forståelig at vi vil skjerme Høgskolen mest mulig, og den skal også holdes gående. Men de 90 soldater i Gymnastikkhallen har det "schrecklich" og må over i internatet. Jeg svarte at saken nå ligger hos statsråden, hvorfor jeg personlig i øyeblikket er utenfor den, men at jeg oså venter på svaret. Han spurte meg da om hvor langt min myndighet strekker seg, hvilket han fikk svar på. Han fortalte at man ikke minst i veterinærkompaniet var misfornøyet med meg og anså meg for tyskfientlig. Jeg fortalte om episoden med dr. Falk og exhaustgassen fra Maskinhallen og dr. Trødals innberetning, hvilket han kjente til. Jeg sa at jeg var blitt meget forbauset over dr. Falks opptreden, og det lot til at han forstod det. Han snakket noe om at en del også blant de tyske offiserene er rå mennesker. Kanskje tenkte han da på at det sies om dr. F. at han drikker og morer seg med å skyte ut vindusruter med revolver. Så snart jeg har noe å meddele fra departementet skal Gieren bli underrettet, sa jeg. Jeg føyde til at vi i alle fall ikke ønsker noen innflytning før eksamen i 3

årsklasse er over, d.v.s. ikke før etter 26 ds., og dette lovet han å passe på. Han respekterte ønsket om ro under eksamen.

Nils Tomter kom med 2 favner riktig pen bjørkeved i dag.

Obersoldat Hering fra sykebilcorpset kom i går og skulle ha assistanse med oppføring av et klosett ved garasjen i Kalvehagen. Jeg fikk Styri til å skaffe håndverkere til arbeidet mot vanlig skriftlig rekvisisjon og betaling av arbeidshjelpen samt at de selv skaffer materialer. Hering ble så blid at han ble stående og prate aldri så lenge og fortalte om seg selv som er kjemiingeniør og spesialist i kosmetikk, hvor han hadde opparbeidet seg en god stilling, snakket om den store spesialisering man i Tyskland kan skaffe seg på de tekniske områder og var svært interessert i utnyttelsen av tran. Det var tydelig at han tenker seg selv en framtid her i Norge. Hering som er berliner, sa at hans navn er nokså alminnelig i Tyskland. Det har antakelig noe med vassdrag å gjøre, et oldtysk navn.

Lørdag 19 april 1941.

+ 30° C. Mildt, pent vær. Sneen smelter, og dammene på jordene er maksimale. Våren nærmer seg, om enn langsomt.

Departementet har heller ikke i dag gitt noe svar på spørsmålet om avgivelse av internatet. Fristen overfor oberfeldwebel Gieren er forlenget til mandag, den dag da også han må ha avgitt melding.

Vaktmester Bjerke fikk fri for å reise til Kløfta i dag. Hans far døde for 2-3 uker siden, og familien er sammenkalt til arveskifte. - Narud fikk reise til Oslo med 13.53-toget.

Jeg var i Oslo i ettermiddag og kvell og sensurerte tegninger og bokholderibesvarelser på Vinterlandbruksskolen. - Randi og Anne kom hjem denne helgen.

Tomter kom med resten av bjørkeveden i dag - 2 lass.

Søndag 20 april 1941.

Samme gode vær i dag, men det kraver litt om natten ennå.

Jeg har vært opptatt med sensur av besvarelsene i husdyrlære (37 stk.) og handelsslære (17) det meste av dagen. For øvrig stille. Tyskerne hadde fest i går kvell, men Hitlers 52 fødselsdag i dag har ikke vært manifestert på noen særlig vis. Her på Høgskolen står alt i eksamenslesningens tegn, og studentene viser seg derfor ikke.

Bernt overrasket ved å komme hjem, mens vi spiste til kvells. Han har gulsott og må holde seg i ro hjemme et par uker. Da han kom tilbake

til Heramb etter påske var han stallkar i 2 dager, hanglet og ble slappere, kastet opp og ble gul i øynene. Da lægen kom sa han bare at det var best å reise hjem en tid. Det er eiendommelig at gulsotten ser ut til å opptre epidemisk der oppe i denne tiden. Men den er jo ikke smittsom.

Den jugoslaviske hæren er i oppløsning, og nå synes fronten i Hellas også å vakle. Meldingene fra Nordafrika er heller ikke gode. Tonen i kringkasteren fra London er blitt en annen enn før, men selv om påkjenningen er voldsom er det ingen som tenker på å gi seg. Det er på havet avgjørelsen vil foregå, heter det, og der er Storbritannia, og U.S.A. de sterkeste.

Mandag 21 april 1941.

+ 30° C. Pent vær.

Randi og Anne reiste til byen med 7.15-toget.

Møte i professorutvalget kl. 12 $\frac{1}{2}$, hvor en søknad fra professor Skard om å få bruke 7.000 kr. av overskuddet på frukthagen 1940-41, kr. 7.500, til framtidig løsning av fruktlagerspørsmålet, ble anbefalt, mens det samtidig ble anført at penger til denne sak formodentlig må skaffes på annen måte enn den det er søkt om. Johannes Thorsrud, dosentens brorsønn, fikk gå opp som "privatist" ved forkurset i Hamar, og Bekkevik i J III som var syk 2 mdr. i høst og derfor har fått utsettelse til juni med bygningslæren, fikk fortsatt $\frac{1}{2}$ studiebidrag til 15 juni.

Muntlig eksamen i bygningslære og maskinlære begynte i dag. Vi kom i kvell i vanskeligheter med natteløst for vår ekstralærer i utskiftningsrett, sekretær Nærstad, da det eneste gjesterom vi har igjen måtte reserveres overingeniør Botolfsen som er sensor i maskinlære. Nærstad må få en divan inne i professorrådssalen.

Tyskernes oppførsel begynner å bli merkelig. Bakke beklaget seg i formiddag over at noen har slått ut en rute i garasjen og nappet en gummislange til vask av biler. Tidligere lånte han dem gummislangen i badet, men måtte selv lete den opp, da den ikke ble levert tilbake.

Jeg reiste til Oslo kl. 16.51 og sensurerte husdyrlære- og bokholderibesvarelser på Vinterlandbruksskolen til jeg måtte springe på natt-toget. Drakk kaffe hos Nordlids, hvor en frk. Darre-Hansen som er forlovet med en sønn av landbruksdeirektør Bjanes nettopp var på visitt.

Torsdag 22 april 1941.

+ 30° C. Samme pene været. Veiene begynner å bli tørre og fyker.

Heller ikke i dag har vi fått statsråd Fretheims svar på spørsmålet om tyskerne skal få plass til 130 mann til i internatet. Imens går imidlertid eksamen sin gang, og studentene er ikke berørt av den nervekrigen som foregår om Cirkus, heldigvis. Det er dog en absolutt mer amper stemning blant soldatene enn før. Ikke bare sparker de fotball på den store plenen i parken, men de ekserserer på jordene, hvor gresspirene nå så smått tar til å grønnes og ikke tåler tråkk. Og vaktmesteren meldte i formiddag at den ene halvdel av det store teppet i festsalen er forsvunnet. Det var fest der lørdag kvell, og søndag var vaktmesteren borte, og han var der dessverre heller ikke i går. Men langt vekk kan vel teppet dog neppe være kommet. Det er satt i gang undersøkelse. Den siden av teppet som er igjen, har vaktmesteren nå tatt ned og gjemt. Men det er dog et stivt stykke at ikke engang en så stor og pen gjenstand får være i fred lenger.

Grosserer Hans Clausen, Odda Smelteverks hovedforhandler, var her på besøk i formiddag, - hos meg, Ødelien og Vidme, og samtidig nyttet han høvet til å få med seg en del saker fra veksthusene. En grei og bra kar. Korsmo var her også i samme tid. Han drakk kaffe hjemme og syntes det var godt å kunne snakke uten å tenke på at noen passer på. I pensjonatet er der en lurer, mener han.

Bestemor er 79 år i dag. Ragna sendte brev og Sigfrid en eske sjokolade, og det kom blomster fra Gunnar og Anne og Helge og Inger, fra Marit og Moens. I ettermiddag har det vært sjokolade og kringle. Den siste er mørk som grovbrød i vanlige tider.

Onsdag 23 april 1941.

+ 3° C. Kuldegrader i natt, men varmt solskinn i dag.

Jeg reiste til Oslo med 7.15-toget og har vært sensor i landbruksrett i den videregående avdeling ved Winterlandbruksskolen, med advokat Rolf Løchen som eksaminator. Siste parti var riktig godt, med 4 l-ere på rad. Austad og jeg ble dessuten ferdig med sensuren i bokholderi og handelslære. Jeg rakk 16.35-toget fra byen.

Fru Loe har vært på visitt hos mor i dag, dagen derpå, men hyggelig allikevel. Hun hadde med sneklokker fra egen hage. Bernt er også nede i dag og begynner nok å friskne til. Men han er temmelig gul nå.

Torsdag 24 april 1941.

Temperatur og vær som i går. Isen på Oslo havn er vekke, men den

ligger ennå fast i Bundefjorden. I bakliene er det sne. Skogsdammen og Svanedammen er islagt, men begynner å bli skjør. Telen ligger tykk, og tyskernes eksersis på jordene er meget skadelig for gressroten.

Jeg var på Vinterlandbruksskolen i hele dag som sensor i driftslære og landbrukshistorie i den videregående avdeling. Bonden eksaminerte.

Fredag 25 april 1941.

+ 5° C. Overskyet ut over dagen, men nokså lett.

Den muntlige eksamen avsluttedes i formiddag med kulturteknikk og meieridriftslære. I ettermiddag og kvell har Rye vært opptatt med å regne ut karakterene og føre dem inn på eksamensvitnemålene.

Bærøe meldte fra at skvettlæret i trillen som har stått i Anotomihuset siden i høst, er forsvunnet. Saken er meldt tyskerne. Likeså måtte jeg klage over tråkket på kunstengen. Dette har resultert i forbud mot dette, men det blir nok ikke effektivt før i morgen, for i ettermiddag har det f.eks. vært teltslagning på jordet sønnenfor gymnastikkhallen. Det arbeides med oppklaringen av spørsmålet om hvor det er blitt av den forsvunne halvdelen av portierteppet i festsalen, men ennå er resultatene negative.

Lørdag 26 april 1941.

+ 4° C. Kuldegradene om natten synes nå å være forbi, men den overskyede himmelen har i dag ikke utløst seg i mer enn noen snefiller.

I går ettermiddag hadde professorutvalget et kortere møte til behandling bl.a. av spørsmålet om en student som har valgt hovedoppgaven i ett fag senere kan velge den i et annet. Prinsipielt hadde man ikke noe imot det, men å gjøre det så sent i året som nå, selv om vedkommende har fått utsettelse til 1/7 med inneleveringen, har dog sine betenkeligheter. Assistent Lys-holm har sagt opp stillingen for å bli kompanjong hos sin svoger skogbrukskandidat Sven Bugge, Rena, og det ble besluttet å anbefale at han får stille godkjent vikar så snart som mulig. Stillingen søkes lyst ledig straks. Det er spørsmål om å utnevne forsøksleder Eide til professor i skogskjøtsel uten bedømmelse. Saken har vært hos skogbruksavdelingen som frarår dette bl.a. ut fra den betraktning at Eide betinger seg et utdannelsestipendium og således selv ikke anser seg som fullt habil på forhånd. Utvalget vedtok å uttale at da avdelingen ikke uttaler seg om ansøkningskompetanse må det avholdes bedømmelse.

I formiddag, mens jeg var travelt opptatt med forberedelsene til

eksamensavslutningen, ringte oberfeldwebel Gieren om at han gjerne ønsker grønnsaker levert fra Høgskolen. Jeg brukte et par timer for å få denne sak avklart, da vedkommende lærere og medhjelpere var vanskelige å få tak i. Resultatet var for så vidt negativt som det f. t. ikke fins grønnsaker av betydning å levere, og produksjonen er vesentlig beregnet på å dekke det vanlige lokale behov, men tyskerne får henvende seg i Hagebrukets butikk som de andre kunder. Samtidig spurte Gieren om hvordan det går med spørsmålet om mer rom i internatet. Jeg svarte at vi har ennå ikke fått svar fra landbruksministeren, men vet at han arbeider med saken. Vel, sa Gieren, så får vi gå på med den.

Kl. 14 samledes man til en særdeles enkel eksamenshøytidelighet i kinokjelleren. Landbruksdirektør Bjanes var til stede, og en del av lærerne og funksjonærene samt atskillige studenter hadde innfunnet seg, så rommet var godt besatt. Fra veksthusene var det bragt ned litt grønne planter som dekket mot scenen, og på katetret var det to buketter med nellikker. Brødr. Hals (frk. Øvstaas) hadde skaffet oss en fremragende trio (Arvid Fladmoe, violin, Hans Balchen, cello, og Thoralf Nordheim, klaver) som innledet med Svendsens "Poponaise" og deretter spilte Griegs Norsk dans nr. 1, svært enkle saker riktignok, men fremragende spilt. Så ga rektor en kort oversikt over det kuld som uteksaminertes nå, og delte ut eksamensvitnemålene. Det var 23 landbruks- og 5 meierikandidater som ble ferdige nå. 7 landbrukskandidater var ifjor så lenge borte på grunn av krigen at de har fått utsettelse til juni med levering av hovedoppgaven og bygningsberegningene, og Gran blant meieristene er meieribestyrer i Høland siden jul og venter til neste år med sin eksamen i M III. Talen for kandidatene ble holdt av professor Berge. Han kom inn på de genetiske betingelser for å tilegne seg kunnskaper og ta en god eksamen og holdt seg således til sitt eget fagområde. Så overleverte rektor doktordiplomet til assistent Døvle som er den eneste som har tatt doktorgraden i landbruksvitenskap siden forrige eksamensavslutning, og musikken intonerte Griegs "Våren" (som lød litt for meget a la begravelse, der den jo pleier bli spilt så ofte) og fortsatte med Griegs Norsk dans nr. 3, "Gildet på Trollhau-gen", enkle saker alt i hop. Og så sang vi 1 og siste vers av "Ja, vi elsker". Det hele tok 50 minutter. En halv time senere satt vi ved bordet i selskapslokalene. Det var landbruksdirektøren, rektor, jordbruksavdelingens lærere unntagen Vik, Glømme, Borgedal og Bærøe, men med Krosby, meieriavdelingens 2 faglærere og de nye kandidatene på et par nær, i alt 41. Menyen var flyndrefilet, oksestek og is, drikkevarene rødvin, sherry og øl samt kaffe etterpå. En sigar og en sigarett lå ved hver kuvert. Jeg ønsket velkommen til bords, ved

desserten talte rektor for kandidatene, og landbrukskandidat Malm svarte. Det var for resten her et litt merkelig tilfelle. Jeg hadde ikke fått snakke med Malm før i kinosalen om talen, og da unnslo han seg med den begrunnelsen at Johnsen blir bestemann. Johnsen er imidlertid en av de 7 som tar resten av eksamen i juni, og selv om de alle ble budne til middagen er jo ingen av dem kandidat enda, og som jeg sa kan vi i et slikt tilfelle ikke diskontere på framtiden. Malm holdt da talen som var kort og nokså middels, men pointrik nok. Så takket landbruksdirektøren for maten i en litt lengre tale om og for Høgskolen. Han ville reise med 17.22-toget, og det klarte seg akkurat. Kl. 18 $\frac{1}{2}$ var det hele slutt. En enkel, men hyggelig festlighet som kandidatene sikkert vil minnes. Det var ikke så greit å få den til, fordi vi hadde det tyske trykket på oss ganske kraftig. Jeg hadde derfor ikke satt opp noe oppslag om programmet i kinosalen eller om at det var middag etterpå, og flere av lærerne i de andre avdelingene visste i det hele ingenting. Jeg hadde landbrukskandidat Dolven på min høyre side og Dalen på venstre.

Det var avslutning på Follo landbruksskole også i dag, og jeg var buden dit. Det var middag på Bogers hotell for 70 personer til slutt.

Søndag 27 april 1941.

Vakkert vær fremdeles, men nå begynner vi å lengte etter uvær og regn. Bekkene er usedvanlig små, og tegnene på en tørr vår og forsommer begynner å bli faretruende tydelige. I fjellet er det bare halvparten av vanlig snemengde. Bernt forteller at på Ringsaker slåes den elektriske kraften av kl. 19.

Vår søndagstur gikk bare til Herumshagen i dag, men etterpå fortsatte jeg til professor Berge for å hente manuskriptet til talen hans i går som jeg tar et referat av til "Nationen". Der fikk jeg et glass vin, og jeg nyttet høvet til å bese hele huset som jeg ikke har vært inne i siden det ble ferdig. Da jeg kom hjem var Jens Pettersen kommet syklende fra byen. Han ble til over aftens. Han var svært stille og forsiktig, og vi snakket absolutt ikke om NS. Han fortalte at hans mor er i Oslo nå i 16 dager i anledning av at hennes gamle lærerinne frk. Scheie ligger på sykehus. - På veien bort til Berge traff jeg landbrukskjemiker Buchholz som var ute på en dagstur på sykkel. Han bar NS-merke, men snakket vesentlig om frimerker. Han var noen år formann i Filatelistklubben i Oslo, og han gjorde da en del brudulje, hvilket nok kunne trenge, men han ble ikke likt. Det nåværende styre forandrer også en del på kursen, men nå kritiserer Buchholz.

Mandag 28 april 1941.

+ 6° C. Kuldegrader i natt. Det trekker i kvell sammen mørkere skyer som kan tyde på litt regn, og den svenske værmeldingen varsler nedbør i sydlige og vestlige deler av Sverige. til natten.

Da jeg kom på kontoret i forniddag ringte Bærøe om at det hadde vært spektakkel i går kvell med tyskerne. De hadde skamslått et par lærlinger og fjøsmester Dahlsrud. Vi ble enige om at han skulle forhøre lærlingene og jeg Dahlsrud for å få rede på hva som hadde hendt. Til meg fortalte D. at han kl. 23 i går kvell kom tilbake fra en spasertur som han la om Halaskogen. Han gikk veien ned til gårdsplassen forbi posthuset, og på høyde med dette så han i mørket lyset av en syklist som kjørte raskt på veien rundt Svanedammens vestsida og innhentet en annen som hadde sprunget på den andre siden av dammen. Det lød skrik og jammer der borte, hvilket han hadde hørt en gang før også, før han kom ned til posthuset. D. fortsatte å gå ned mot gårdsplassen, men nå kom syklisten og kjørte rett på ham. D. var blendet av sykkellykten og så til å begynne med ingenting, men da vedkommende slo etter hodet hans dukket han seg, så slaget traff ikke. Men straks etter fikk han et slag på kinnet. D. spurte hva dette skulle bety. Tyskeren hørtes helt rasende ut og brølte noe på tysk som D. ikke forstod, da han ikke kan tysk. Så fikk han et spark i hoften, og D. tok da til bens og kom seg inn på rommet sitt i Cirkus (i 2 etasje, det gamle røkeværelset). Han hørte like etter tyskeren nedenunder, men så ham ikke mer. D. mener å ha sett på skulderstroppene at tyskeren var en underoffiser. D. ante jo fred og ingen fare, og han ble derfor svært oppskaket over tyskerens brutalitet. Han hadde ikke opplevd noe slikt i alle de mange år han har bodd her på Høgskolen. - Reidar Wichlund fortalte senere på formiddagen, nei det var kl. 10.15, mens jeg snakket med Dahlsrud kl. vel 12, at det hadde vært levn på veien ved Skogsdammen og nede på stasjonen i går kvell, og det hadde nok vært verre der nede enn på Høgskolen. Jeg hørte litt skråll etterat kinopublikummet hadde passert, i 22.15-tiden omtrent. Men også i 2-tiden i natt skal det ha vært spektakkel. Rye hadde lagt seg i 22-tiden, så han, men han hadde hørt at tyskerne hadde ryddet gårdsplassen for nordmenn og beordret dem øyeblikkelig inn på rommene. Hva som ligger bak disse opplagt provokatoriske tumultene vet jeg ikke. Hvis det da ikke er misnøye med at de rimeligvis skal flytte herfra. Obersoldat Hering fortalte i formiddag at sykebilkorpsset skal reise onsdag og sanitetskompaniet fredag. Hering bad for resten om at vi ikke måtte skjære alle tyskere over én kam. Han tok nok avstand fra slike ting. Han bad meg ellers undersøke hvorfra en sladder skrev seg om at Haldis Wilhelmsen var sett forlate Tivoli kl. 5 en morgen.

Ved å spørre Oline Pedersen i dag fikk jeg grei beskjed om at hun hadde hørt Stensrud si det. Men kvinnene skylder på hverandre, og historien hadde utviklet seg slik at en steddatter til fru Erlandsen på stasjonen som skal omgås tyskerne noe, var uvenner med Gunvor Arnesen, en av pikene i husholdningen som er her fra Ås, og nå var Gunvor blitt betegnet som ryktets opphav.

Lørdag kvell ble jeg ringt opp fra Samfundet litt før 22. Det gjaldt en kjedelig sak som de måtte snakke med meg om personlig. Vel, jeg kom, og på plassen foran Samfundsbygningen stod 2 soldater, hvorav den ene, Zittermann, vesentlig førte samtalen, og Thoralf Wichlund. Det gjaldt 3 studenter som hadde oppført seg upassende overfor tyske militære på Gjestgiveriet tirsdag eller onsdag kvell. De ville få meg til å snakke med fru Hansen for å få henne til å oppgi navnene på de tre. Jeg svarte at dette jo var en politisak, men da jeg ved å tenke meg om fant at det kunne være bra å være orientert fra første hånd, svarte jeg at jeg skulle snakke med fru H., selv om det nå var sent på kvell. Jeg gikk dit ned, men fru H. var lite meddelsom om selve saken, og hun sa rett ut at hun ikke visste hva de het, da de ikke har sin gang der nede. Men Gjestgiveriet var blitt stengt lørdag, og da hun kl. 18 samme dag gikk til dr. Falk for å få rede på grunnen til stengingen, svarte han bare at han ikke kjente noe til stengingen, det måtte være en forordning av lensmannen. Dr. F. hadde bare beordret offiserene som bodde i Gjestgiveriet, å flytte (og Thoralf hadde sagt til meg at han hadde måttet skaffe dem rom annetsteds, det viste seg å være på Solbrå pensjonat), og soldatene var forbudt å søke Gjestgiveriet. Men fru H. var klar over, sa hun, at det var henne de ville til livs. Jeg gikk tilbake til Samfundet med disse opplysningene, og Zittermann kom med en bemerkning om at de nok hadde noe tidligere å ordne opp med hos fru Hansen. I går formiddag ringte underoffiser Hanke fra Samfundet og sa at jeg innen kl. 12 måtte gi opp navnene på de tre studentene som hadde vært på Gjestgiveriet. Da jeg svarte at jeg ikke hadde noen anelse om hvem de var, og at de nå på søndag var vanskelig å få tak i i en fart, spurte han om jeg kunne skaffe navnene til mandag kl. 12. Jeg svarte at jeg ikke kunne si noe som helst sikkert om det, jeg måtte i tilfelle sette opp et oppslag. I formiddag sa Reidar Wichlund at han hadde fått rede på hvem det var. Det var de nye landbrukskandidater Blidensol, Digernes og Hagem samt studentene Lofthus, Midtthun og Mikaelsen. Digernes var reist, men de øvrige 5 skulle møte hos dr. Falk mandag kl. 11. Hvem de egentlige tre av dem er vet jeg ikke, og jeg har ikke hørt om hva resultatet av innkallingen til plasskommandanten er blitt. Men Reidar sa at guttene hadde diskutert med de tyske militære på Gjestgiveriet, og disse

inspektør Oumard og oberfeldwebel Gieren, så de hadde ikke vært videre heldige i valget av motparter. Fru Hansen snakket om at det også var en dame der, og at det var et eller annet i forbindelse med henne, men det var visst ikke riktig. - Det hele har altså løst seg opp i ubetydeligheter, men en provokatorisk hensikt ser det dog ut til å være også i denne saken. Det har ikke vært noen henvendelse i dag om rømning av Cirkus, og jeg har heller ikke hørt noe om det forsvunne åklæde i festsalen.

Tirsdag 29 april 1941.

8 varmegrader i morges, men regn kom det ikke i natt. I dag har solen skinnet varmt, men i skyggen holder det seg naturligvis kjølig.

Mellom kl. 3 og 4 i natt var det stor trafikk nede på veien av militære. Det har visstnok vært flytning av soldater fra Drøbak som med jernbanen fra Ås er reist nordover.

Onsdag 30 april 1941.

Det var en ishinne på Skogsdammen i morges, da jeg gikk på 9.20-toget, men senere i dag har det vært varmt, 15° i 18-tiden da jeg var hjemme igjen. En og annen har begynt å spa og stelle i hagene, og den første kunstgjødselen kommer nok også ut på kunstengen her og der. På Jæren har kornsåningen så vidt begynt.

Jeg var først i Creditbanken og hevet penger og deretter på Vinterlandbruksskolen og fikk censorhonorar, ca. 200 kr., hvilket var mer enn ventet. Og så var jeg oppe hos Randi i departementet og betalte henne for en elektrisk ovn og ga henne med penger til husleie og kost. I Kali var det stille. - Fru Else Pettersen, f. Tvedt, er kommet på besøk og blir til i morgen.

Arvesen fortalte i morges om begivenhetene søndag kvell. Det var en av veterinærunderoffiserene, "Pastoren", som visstnok var årsak til det hele. Han hadde vært på kino og syklet derfra, og på Høyde med Skogsdammen kjørte han i skumringen på en mann og falt selv i veien. Dette ble det ledd av, og i raseri langer han til visstnok den han kjørte på. Reidar Wichlund var tilfeldigvis også på vei hjem fra kinoen og var i nærheten, og han søkte å bilegge striden. "Pastoren" syklet imidlertid ned til sin sjef og meldte det passerte. Dette hadde da til følge at det ble gitt ordre til å rydde veiene for folk, også her på Høgskolen. Verst gikk det vel ut over bankkassere Eldorhagen jr. som befant seg ved Menighetshuset og ble slått ned så han

rullet i grøften. Da han prøvte å reise seg igjen ble han slått på ny, det signaliseres etter assistanse, og med ridepisker dansende hele tiden på ryggen ble han ført inn i en barakke og inn i et større rom, hvor militære satt i den ene enden. E. ble satt for seg selv i den andre enden, og alle anmodninger om å bli sluppet ut ble uenset. Så fant han på å be om å få snakke med rittmester Krause som han hadde ekspedert noen ganger i banken. Krause kom virkelig også, og E. fikk da gå. Som rimelig er er stemningen ute i bygden blitt nokså amper.

Det ble fortalt forskjellige episoder om Bjørn Mortensen i Asker - en sønn av statsråd R. Mortensen som betegnes som den verste NS-mann der i bygden. Sverre Nordlid er ansatt ved Asker meieri. Han hadde en binders festet i luen. Mortensen kom inn på meieriet i arbeidstiden og river luen av hodet til Sverre, går med den inn i meieributikken og begynner å pakke den inn for å sende den til hirden. Bestyrer Snildal (som er blitt NS) står smilende og ser på, men sier at gutten dog bør få luen sin igjen. "Nei, ikke før han tar binders ut, kaster den på gulvet og tramper på den," svarer M. Vel, de går ut igjen til Sverre, og M. gjentar hva han hadde sagt. Nå, for Sverre var det kan hende intet annet å gjøre enn å lystre. Men misnøyen med Snildal er blitt meget stor blant leverandørene, sa Vethe. (Jeg får føye til at det å gå med binders i luen eller på trøyeoppslaget el. lign. er en demonstrasjon mot NS og betyr at de bør bindes. Andre bærer på skobesparere, for det betyr å sparke dem ut.) - En annen av Mortensens gjerninger er at han i følge med 2 fra Gestapo trakk avsted med direktør Gjessing på Dikemark midt under en lægekonsultasjon. G. ble arrestert for fiendtlig sindelag mot tyskerne, løslatt fredag kvell, men tatt igjen lørdag morgen. Denne arrestasjon har hatt til følge at overlægene ved sykehusene i Oslo har skrevet til tyskerne og forlangt erklæring for å kunne arbeide trygt videre, ellers nedlegger de arbeidet.

Høgskolens elskverdighet mot veterinærene ved under vannmangelen i vinter å la dem få hente vann fra vannledningen i grisehuset er blitt lønnet på en helst litt uventet måte. Vi må nemlig nå betale leie for 3 vannvognner de har fått overlatt fra Oslo renholdsverk til å kjøre vann fra Årungen. I sitt brev føyer riktignok departementet til at eventuelle krav på godtgjørelse av skade på vognene må være Høgskolen uvedkommende. Ingeniør Drangsholt som har vært Riksarkitektens konsulent for Høgskolens vannverk, fortalte på As st. i ettermiddag at det er sannsynlig at vannverket må avgi vann til barakkebyen på Dysterjordet, iallfall er Riksarkitekten for det, sa han. Jeg svarte at da har vi øyeblikkelig prosess med Darre Brandt på Frogn herregård, på grunn av at Årung-vann derved føres over i et annet avløp.

Torsdag 1 mai 1941.

10° C. i morges, sol hele dagen, men ikke den varmen som i går. På gårdsbruket har de begynt å spre kunstgjødsel på engen, og rotfrukthaugene jevnes ut. I planteskolen rotslås trær og busker for ekspedisjon, og det begynner å bli liv og rørelse noe hvert sted. Men en del læringer har slått feil, og nye må i all hast innkalles.

Åklæet som var forsvunnet fra festsalen, er kommet til rette i dag. Gefreiter Freimuth fant det stukket vekk i et hull, jeg vet ikke hvor, og oberfeldwebel Oppermann leverte det til vaktmesteren med en hel del ord som han ikke forstod, men det lot til at han beskyldte sanitetet for tyveriet, de var noen "Schwein". Bjerke har nå tatt godt vare på det. Sykebilfolkene vet ikke noe om at de skal reise, eller hvor hen. Men ryktet vil vite at de skal reise 2.000 km., det vil formodentlig si til Kirkenes. Fra London meldtes i går kvell at tyskerne har 12.000 mann i Åbo, landsatt der de siste dagene. Betyr dette at russerne trykker på? Krigen i Hellas synes nå å være omtrent avsluttet, kong Georg er flyktet fra Kreta til "den midtre Orient", og den greske regjeringen er avløst av en militærregjering som er på Kreta, og som nå vil avslutte krigen. Tyskerne har besatt noen øyer i nærheten av Dardanellene og Lilleasia og gjør stillingen ømtålig for tyrkerne og russerne. Det foregår også noe i Algeciras, og fra London forlyder det at Tyskland trykker på Spania for å få gjennommarsj for tropper mot Gibraltar. Eritrea er erobret, og i Ethiopia holder engelskmennene på å jager vekk restene av hertugen av Aostas hær. På den libysk-egyptiske front har tyskerne tatt Sollum, men englenderne holder Tobruk og gjør stillingen usikker for tyskerne, som ennå har et stykke vei igjen til Suez. - De sykebilfolk jeg snakket med i formiddag, var smilende og blide, visstnok fordi vi hadde fått igjen teppet. Men de lengter tilbake til arbeidet sitt. Nå har de vært her et halvt år og må videre, freden er det langt igjen til, og de vet ikke hvordan det står til hjemme. De syntes at jeg er en lykkelig mann som har mitt arbeide og har nok å gjøre.

Frk. Bjørlykke fortalte etter landbrukskandidat Hagem at episoden på Gjestgiveriet hadde forløpet slik at de 3 landbrukskandidater in spe hadde gjort det samme som de så de tyske offiserene gjorde, da de hengte bandolæret på veggen, med "slirekniven". I stedet for den siste hadde de bare foldekniv, men den ble lagt ved siden av livremmen. Da de gikk, gjorde de honnør og slo helene sammen. Det var visst dette siste tyskerne ble sinte for, mente Hagem. Og Lofthus har sagt det samme til rektor. Det satt en norsk dame sammen med tyskerne, sa H., og det var dette de unge studenter især mislikte. Da de ble kalt ned til dr. Falk fikk de en skrape.

Else Pettersen reiste kl. 10.50. Med samme tog reiste mor til Ski for å besøke Sigfrid Nordang som var 40 år lørdag (26). Hun kom igjen med ~~22.09~~-toget.

Det er sendt ut melding om at 1 og 17 mai i år ikke er fridager. Terboven holder i kvell en tale på Colosseum i Oslo som kringkastes, og som inneholder en oversikt over hva tyskerne har utrettet i Norge i det året som er gått. Det blir sikkert en interessant tale, sett fra ensidig tysk synspunkt - men for nordmenn blir det nok en lidelse.

Fredag 2 mai 1941.

Samme vær som i går. I går ettermiddag kjørtes pigglådden på Kjerringjordet straks rotfrukthaug-tomtene var jevnet utover. Jorden er tørr nok til det allerede.

Oberfeldwebel Gieren kom kl. 10 på kontoret og meldte at han ikke kommer til å gjøre mer med saken om mer plass i internatet. Han bekreftet konfidentielt at de skal reise, men jeg fikk ikke vite når eller hvor hen. Belegget skal bli et annet og mindre - som har levet utenfor kulturen, sa han, og mente vel dermed at vi skulle få vanskeligere forhold enn nå, hvilket en nok kan tvile på. Samtalen varte en halv times tid og dreiet seg om at vi er uvennlig stemt mot tyskerne, og Høgskolen er nå regnet blant de skoler som er imot dem og derfor formodentlig skal stå under særlig oppsikt. Han forstod ikke logikken i denne aversjon, for tyskerne er de seirende over alt, engelskmennene er et aldrende folk, mens tyskerne er de som bestemmer den nye tid. Han var høyrøstet og arbeidet seg opp i et lite raseri og gav uttrykk for tyskernes ubøyelige vilje til, om nødvendig brutalt, å sette sitt igjennom. Det tåles ikke at den tyske hær latterliggjøres, hvilket våre studenter hadde gjort bl.a. under affæren på Gjestgiveriet 23 april. Fru Hansen må i fengsel, sa han, Gjestgiveriet er lukket, og de impliserte studenters sak er ikke henlagt med at de fikk en skrape hos plasskommandanten. På Gierens spørsmål til fru Hansen om hun hatet tyskerne, hadde hun svaret at hatet dem gjorde hun ikke, men hun foraktet dem, - og sådanne ytringer måtte belønnes, mente G. For vi tyskere er stolte over å være tyskere, sa han. Jeg bemerket at vi nordmenn er også stolte over å være nordmenn. En tysker vil heller være gatefeier i Tyskland enn konge i et annet land, fortsatte han. Det samme sier vi om oss, repliserte jeg. Vi kom inn på forholdet mellom sanitetskompaniet og Høgskolen som jeg sa ikke har vært godt, men små misforståelser var vel årsaken. Kunne vi i all ro snakke sammen om sakene ville det sikkert vært lettere å oppnå forståelse. Men å fare fram med brutalitet, slik som søndag kvell, fremmer ikke det

gode forhold, men avler bare bitterhet. Til dette svarte G. at de har store vanskeligheter med å holde soldatenes forbitrelse mot nordmennene i tømme. Men vi er alle under jernhård disiplin, sa han, og nordmennene må lære å forstå. Jeg sa at også vi må holde følelsene i tømme, og vi gjør det. Affæren på Gjestgiveriet er den eneste jeg kjenner, hvor studenter har gått over streken overfor tyskerne her, men den kan meget godt forstås og unnskyldes, selv om jeg må beklage den meget. G. nevnte da at en tysk soldat, Klausen, "en tykk mann", mandag kvell kl. 23.15 var blitt stengt veien av 15-20 studenter som gikk i rekke tvers over hovedveien. Jeg hadde ikke hørt om dette tilfelle før, men bad ham holde meg underrettet om sådanne, så jeg kunne undersøke dem. Han svarte ikke på dette, men rådet meg i stedet til å sammenkalle studentene og formane dem. Jeg beklaget meg over at det gjentagne ganger, og senest nå i morges var meldt at tyske soldater ekserserer på Høgskolens engskifter, skjønnet det var lovet at dette skulle være forbudt. G. bekreftet forbudet, men sa at dette måtte gjelde sykebilcorpset, og han gjorde meg den tjeneste å ringe dit (Ås 214) og anmodet om at øvelser på disse jorder straks opphører av hensyn til skaden på gressroten.

Lørdag 3 mai 1941.

+ 5° C. i morges og ÷ 5° i natt. Vi har tatt lauvdekket av rosesene, men det var kan hende for tidlig. Noen har sådd gulerotter, og Bøhmer snakket i dag om å så erter. Bernt har innskrenket seg til å rake sammen lauv og tørre kvister og brenne dem. Så får vi se hva det kan gjøres til uken. Alle har ellers begynt å arbeide litt i hagene. Det er varm sol ut over dagen, men trekken står fra nord, og den er nokså isnende ennå.

Jeg takket oberfeldwebel Oppermann for at han hadde skaffet til veie åklæet i festsalen - som han mente kanskje var en strek av en nordmann. Det ble nemlig funnet stukket vekk i et hull i et rom i den gamle undervisningsbygningen som tyskerne ikke bruker. Løytnant Meulmann som jeg også snakket med i dag, og som var svært blid, slo på det samme. Støren hadde rapportert at det på meierisamlingen var forsvunnet en del billedrammer - døren som er noe skrøpelig, er brutt opp 3 ganger i vinterens løp, men først for 3 dager siden merket han tapet av rammene - og jeg nevnte denne saken for Meulmann som innestod for sine folk og anså det utelukket at noen av dem er implisert. Og da antydte han muligheten av at en nordmann kan ha vært ute for å gjøre fortred.

Tønseth måtte i morges ha min hjelp til å få tilbake grisehuset

håndkjerre som tyskerne i går "lånte" til å transportere maten fra Samfundet til Tivoli. Noe vedrask etter østerrikerne i høst ble i går kjørt i "fyren".

Anne kom uventet hjem med 22.09-toget i går kvell. Hun er nemlig fri i dag. Karen og Else kom i dag 15.27. Inger og Astrid er dårlige i magen og har kastet opp. Det er en "omfarsyke" som går her i bygden fremdeles.

Oberfeldwebel Gieren ringte i dag om en sladdersak som obersoldat Hering også snakket med meg om søndag, nemlig at Haldis Wilhelmsen skulle vært sett forlate Tivoli en morgen kl. 5. Gieren opplyste at både Haldis og søsteren Dagny arbeider på kjøkkenet i Samfundet, og de er begge bra piker som sladderer ikke må skade. Han nevnte Oline Pedersen og fyrbøter Stensrud som sladderens kilder. Skjønt denslags ikke er min plikt snakket jeg allikevel med dem begge og skremte dem litt, og forhåpentlig passer de seg bedre senere. Det som hadde hendt, var bare at Stensrud hadde sett Haldis utenfor Tivoli en natt kl. 2 stå og snakke med en tysk soldat. Fru professor Berge hadde vært på besøk hos fru Baltzer Hoelstad og så også Haldis, sa Stensrud.

Søndag 4 mai 1941.

Samme klare himmel og sol, men også samme kjølighet i luften. Isen på dammene er nå borte, og så varmt som det er midt på dagen går restene etter vinteren sin vei etter hvert. Men på Årungen ligger isen ennå.

Dagen har vært stille.

Mandag 5 mai 1941.

+ 8° C. Lettskyet, barometret fallende. Blir det regn?

De tyske soldatene er blitt mer snakkesalige og interesserer seg sterkt for at de skal flytte. Aber wann und wohin? Das wissen wir nicht. Ennå - men alt gjøres ferdig til oppbrudd.

Bærøe har fått 3 pr. for en av unghingstene, og nå er den solgt til Vestfold for 16.000 kr. Gårdsbruket har én til som ikke er stilt ut i år, men den er enda en grad bedre, sier Spydevold. En annen unghingst som ikke har fått premie, er solgt for 9.000 kr., så nå har Bærøe over 40.000 kr. innenfor rekkevidde, mente Spydevold i ettermiddag. Det har vært middag på lillesalen for statskonsulent Ejørnstad og den andre prisdommeren og for en kjøper, og Bærøe har skaffet whisky - hvilket husholdningen ikke har noe av.

Fru Moen er 64 år i dag. Mor og Jenny var hos henne til kaffe, og jeg ble buden bort etterpå og fikk både sjokolade og kringle og bløtkake og kaffe. Og damene spilte bridge. Oddlaug Sandberg er her på besøk noen dager.

Tirsdag 6 mai 1941.

+ 30 C., i natt 3-4 kuldegrader. Klar himmel til fram på ettermiddagen, da det begynte å bli mørkt i været, noen snefiller kom da jeg gikk hjem til middag, og i kvell blåser og sner det litt og er surt. Bernt begynte å spa litt i hagen i formiddag, men sluttet, da vi ennå ikke har fått det lovede lass gjødsel fra gårdsbruket. Teleskorpen er ganske tynn, og det er for så vidt intet til hinder for å begynne vårarbeidene, hvilket også mange nå har gjort. På Årungen lå isen søndag, men er vel nå vekke; det er langt fra fullt vanne i Årungen, hvilket jo er det vanlige når isen går opp.

Det var svært bråk på veien i natt i 2.30-tiden. Tyskerne hadde festet i Samfundet og var blitt fulle. Da de gikk tilbake til soverommene slo noen på tromme, andre sang, og til slutt prøvte en underoffiser å overdøve dem alle, han var nok ment på å skulle kommandere. Oppasser Kolowski som var inne her i formiddag og meldte av om en knust vindusrute, tok sterkt avstand fra soldatenes opptreden. Han likte seg i det hele ikke og var nedtrykt.

Bøhmer har sammen med Ødelien begynt å redigere en landbrukstidende i "Morgenbladet". De får 2-4 spalter hver uke og disponerer 200 kr. måneden, hvori deres eget honorar er inkludert. Nå i vårtiden er denne plassen for knapp, og igår fylte de en hel side, sa B. Jeg har levert en kort og en litt lengre artikkel om våronna og om forholdsregler for å bøte på en tørr vår og forsommer.

Tyskerne venter på marsjordre, men vet ellers ingenting. Nattvakt Hansen fortalte i dag at det var bestilt 60 vogner på Ås til i går morges, mer de ble avbestilt i siste liten. 4 andre vogner ble bestilt og avbestilt og atter bestilt til Elverum i går. Det var derfor noen som reiste i går ettermiddag.

Onsdag 7 mai 1941.

Det var yrsne som kom i går kvell, selv om det blåste en del, og det ble ingen vete av den. I dag har det vært godvær igjen, men med enkelte sneilinger helt lokalt. Det holder seg kjølig. Men litt poteter er satt, og ellers har folk begynt å røre litt på seg på åkeren og i hagene. Bernt har spadd rundt rabarbraen og halve stykket nederst i hagen, hvor det var grønsaker i fjor. Vi fikk nemlig 1 lasse gjødsel i morges.

Bytur i dag. I Bondelaget var det stille. Strand meldte at det er mulig vi får holde representantskapsmøte ved St. Hans, og at nektelsen av landsstyremøte nå straks ble meldt av statsråd Fretheim i telefonen, men vi skal få det skriftlig. Ellers slo Strand av de optimistiske strenger og ment

at hvis arbeidsutvalget er dyktig nok klarer Bondelaget seg. På spørsmål om landbrukskandidat Reppen fremdeles arbeider i Bondelaget svarte Strand ja, men han skal få arbeide i NS's statistiske avdeling. Fjørtoft var mindre optimistisk, skjønt han meldte at han skal overta disponentstillingen i "Nationen" ut på sommeren, kanskje i august. Han slutter i Bondelaget 1 juni og kommer til å begynne med til å reise en del for "Nationen" for å reorganisere systemet med tillitsmenn i kretsene. Han vil stå til Bondelagets tjeneste så langt som mulig. Men han ser med atskillig bekymring på avisenes framtid. NS har nå fått "Folketanken"s redaktør Johannes Kringlebotn inn som sjefredaktør av "Stavanger Aftenblad", og redaksjonsstaben der har fått beskjed om å bli i stillingene, ellers blir det 5 års fengsle og formueskonfiskasjon. Det arbeides også i "Bergens Tidende" og med "Aftenposten". I dag kom det brev fra de 5 Trøndelagskretsene (ikke Namdalen) om at de nedlegger arbeidet og bryter forbindelsen med hovedkontoret.

I Kali var intet særlig nytt. Jeg leverte i trykkeriet manuskriptet til avsnittet om været på Ås til årsmeldingen for 1939-40 som er under oppsetning. Spiste middag hos barna og reiste hjem med 19.45-toget. Karen var oppe i nynorsk stil i dag og skrev om "Mai måned (natur.liv og arbeid)". De 2 andre oppgavene lød: "Grei ut om det arbeidet turistforeningane i landet vårt gjer, og om det verdet som dette arbeidet har" og "Gjev ein karakteristik av ein eller flæire skapnader i dei norske folkeeventyra (Oskeladden, trollet eller andre)".

Kommet hjem fikk jeg høre at Gestapo har besøkt Høgskolen i dag og har tatt med seg hagebruksstudent Mikaelsen. Fru gjestgiver Hansen og urmaker Bernstein (som er jøde) ble også arrestert og ført til Oslo. Rektor ble truet med at Høgskolen ble stengt, hvis fiendtligheten mot tyskerne fortsatte. Hva det egentlig siktes til skjønner jeg ikke.

Torsdag 8 mai 1941.

+ 5° C. Det skal ha vært ÷ 7° i natt bortenfor Sørås, og det har vært kjølig i dag, med lokale ilinger som i går ettermiddag. Påll er blitt forkjølt, men går på forelesningene.

I professorrådet i ettermiddag la rektor fram brev fra Landbruksdepartementet av 3 ds. om at det "finner at nytt undervisningsreglement for jordbruksavdelingen kan utferdiges" og følger i det vesentlige avdelingens og rådets framlegg. Karakteren for grønnsak- og fruktdyrking (som det var spørsmål om å slå sammen med plantekultur) skal føres opp særskilt. Som-

merferien skal være på 1 måned, uten at datoene for dens begynnelse og slutt fastsettes. Det blir undervisning i gymnastikk fra i høst av, men departementet har ikke tatt stilling til spørsmålet om ordningen med lærerhjelp. Den viktigste sak i rådet denne gang var ellers professoratet i skogskjøtsel. Departementet sendte 5 april til uttalelse et brev fra professor Eide om at han på visse vilkår er villig til å overta professoratet. Da Eide ikke har meldt seg som ansøker, og rådet ikke har kallet ham, er saken blitt et prinsippsspørsmål for rådet som anser den som et angrep på dets bestemmelsesrett. Diskusjonen var derfor skarp, men det rådet full enighet, og det ble nærmest en finpussing av uttrykkene i vedtaket som fikk følgende ordlyd: "Under henvisning til reglene for ansettelse av lærere kan professorrådet ikke tilrå at stillingen blir besatt uten sakkyndig bedømmelse. Professorrådet har intet imot at herr Eide blir gitt adgang til å søke embedet, selv om søknadsfristen er utløpet." - I brev av 6 ds. har departementet bestemt at det inntil videre skal være årlig opptaking i utskiftningsavdelingen, og at det i år kan tas opp inntil 12 studenter. Det er den store avgang i aldersklassene i de nærmeste 10 år som er årsak i denne forholdsregel. - Thurmann-Moe skal stilles til departementets rådighet igjen som grøftekonsulent, og en vikar må antas snarest mulig, men det er bare 2 ledige skogbrukskandidater, sies det.

Rektor ga melding i rådet om Gestapos visitt på Høgskolen i går. Det var 3 mann, hvorav 2 var hos rektor og brukte skarpt språk, forbød ansamlinger på veiene, truet med lukning av Høgskolen og gjorde rektor ansvarlig for Høgskolens holdning mot tyskerne. De tok som ovenfor nevnt med seg hagebruksstudent Mikaelsen, Midthun ble forhørt, men sluppet fri, og det var spørsmål etter Lofthus samt Digernes, Blidensol og Hagem, altså de som er implisert i affæren på Gjestgiveriet.

Fredag 9 mai 1941.

+ 10° C. kl. 9. I natt ÷ 6° og rimete marker. Kald sno og sneilinger i formiddag, oppklarning i ettermiddag. Det er stor travelhet i planteskolen som dog snart har sendt ut hva den har i år, men ellers ligger arbeidet nede og venter på regn og varme.

En landbruksutstilling skal holdes på Høgskolen 7 og 8 juni. Det blir vesentlig utstilling av plansjer o.a. materiale fra Planmessen i 1936 og i forbindelse dermed omvisning på gårdsbruket m.v. og i de vitenskapelige institutter. Den er et ledd i arbeidet for mataukingen.

Styri har satt i gang arbeid med legging av forbindelsesledning fra renseanlegget på Frydenhaug til hydranten ved bensinstasjonen, en 4" led-

ning. Traaen telefonerte i dag at hans siste undersøkelser over ledningsvannet fra Årungen som nå går gjennom et provisorisk sandfilter i Frydenhauggropa, er uten gassdannelse og må betegnes som godt. Men han har ikke foretatt noen bakteriologisk undersøkelse denne gang, men forrige gang var det fritt for coli- o.a. sundhetsskadelige bakterier.

Det var badning for veterinærene i går kl. 14-16, og i dag forlyder det at de reiser i natt. I morgen bader sanitet og sykebil kl. 14-16. Og så de har alt klart til avreise, men ordren er ennå ikke gitt.

Lørdag 10 mai 1941.

20° C. i morges, ÷ 6° i natt. Nå spår imidlertid den svenske værmelding at det trekker litt varmere vær inn sydfra.

Møte i professorutvalget i formiddag. Et par søknader om å holde gris (Ødelien, vaktmester Bjerke) ble innvilget under vanlige forbehold, og søknad fra assistent Husby om å få sette opp et 2.4 m. langt kaninhus ved hekken bak "Parkhuset" som de nå begynner å kalle "Klokksgården", ble sendt O.L.Moen til uttalelse. I forbindelse med at professor Eide har satt som en av betingelsene for å overta professoratet i skogskjøtsel (hvilket professorrådet er imot) at han får leiligheten etter Barth, besluttet utvalget å minne om at dosent Mork nå står for tur til å rykke inn i eget hus.

Veterinærene har brukt hele natten og en stor del av dagen i dag til avreise. Hansen forteller at de skal til Kirkenes. Og i kvell, da jeg arbeidet litt i hagen, dro en liten eskadron feltartilleri forbi Høgskolen og har tatt brakkene i besittelse.

Randi, Karen og Else er hjemme denne helgen.

Engelskmennene synes å beherske situasjonen i Irak, men om skaden på oljeledningene berettes intet. Det kjempes omkring Tobruk og Sollum, og i Ethiopia er det heller ikke slutt i nord. Fra Hellas meldes intet. Luftkrigen over England og Tyskland raser frykteligere enn før, og senkningene i Atlanterhavet fortsetter i samme tempo. U.S.A. diskuterer konvoispørsmålet og øker krigsproduksjonen.

Den store plenen i parken er nå pløyet opp. Den var blitt svært flekket av fotballsparking. Det er meningen å stykke den ut i potetparseller. 12 har alt meldt seg.

Søndag 11 mai 1941.

Pent vær hele dagen. Kulden i luften i går, med sneilinger rundt

omkring, men uten noen nedbør av betydning, har mildnet litt i dag, men i kvell er temperaturen nede i 30°, og til natten blir det nok noen kuldegrader igjen. Jorden er tørr og lett å arbeide med nå, og til uken blir det sikkert sådd en del.

Vi flyttet dukkehuset opp på tørkeplassen i formiddag, og Helge har beskåret pære-espalieret.

Mandag 12 mai 1941.

6° C. kl. 9, i natt ÷ 3°. Klar himmel i dag og solvarme.

Det nye belegget ved stasjonen har alt meldt sitt nærvær ved å ri over jordene på Høgskolen på en vyrdsløs måte, så Bærøe er bragt i harnisk. Det er meldt til sanitetskompaniet som nå har plasskommandanturet, og som har gitt beskjed om at denslags straks må opphøre. Men det går nok ikke så fort. Bærøe telefonerte til Spildo som sa at det er mange klager også fra Aker om det samme, og han ønsker å få riktig mange slike klager for å få forholdet bragt til opphør. Det blir jo en merkelig matauk her i landet, når sådant skal kunne gå for seg.

Reichskommissar (undertegnet Otte) har 18 april sendt finansminister Sandberg et skarpt brev om at NS må ikke blande sine regnskaper sammen med statens. NS skal selv betale sine funksjonærer, hirdens jernbanereiser m.v., og statsrådene kan ikke belaste staten med andre utgifter enn de i egenskap av statsråder har. Hva som er uriktig utbetalt skal betales tilbake. Heller ikke må noen utgift til NS posteres på statsbudsjettet. Det blir vel derfor vanskeligheter med penger der i gården også. Og de høye lønningene går nok nedover. Hva blir så det neste?

Bernt har gjort i stand dukkehuset til Astrid, og Dietrichson skriver om gutten sin at han bl.a. kan alt i skogbruks-planteskolen på Finstad som han har vokset opp ved - et pluss til kvalifikasjonene!

Asbjørn Mikaelson, hagebruksstudent M.s bror som går på teknisk skole i Oslo, var her ute i formiddag for å spørre om det kan gjøres noe for brorens løslatelse. Han sitter på "nr.19", og ingen får komme inn til ham. Blidensol er også arrestert på samme sted. Det er formodentlig svært lite som kan gjøres for ham. M. snakket også med rektor.

Tirsdag 13 mai 1941.

10° C. i morges. Barometret faller, og svenskene spår varmere

vær. Dosent Økland fortalte i går at det begynner å bli lysegrønt på Bekkela-
get, og bjerkene i Søråslunden holder på å skifte farge. Våren nærmer seg.

Spydevold hadde viktige nyheter i morges. Kringkasteren i London
meldte i natt at Hitlers stedfortreder Hess har nødlandet i fallskjerm i
Skotland og ligger på sykehus i London for vrirket ankel. I Tyskland meldes
han som savnet, at han i det senere har vært sinnsforvirret og av Hitler vært
forbudt å flyve, og hans adjutanter i Augsburg (?) er arrestert. Dette siste
skal være fortalt av våre arbeiderblad, skjønt dette høres lite trolig ut.
Artilleristene i brakkene på Dyster skal være her bare i 5 dager, sier Spyde-
vold, og skal så nordover. De har 300 hester, mener han, andre sier 230. Skaden
på engen i går ble liten takket være den tørre bakken. Nå, senere i dag har
tyske soldater og hester vrimlet ut over jordene syd for Samfundet, og skal
dette fortsette blir det ikke rar gressroten igjen. Vi har da også skrevet
til departementet om saken. - Det Spydevold ellers berettet, leses i dagens
aviser. Men Hess ligger på sykehus i Glasgow, ikke i London, og det er tyske
arbeideraviser som har bragt meldingen. S. visste ellers å fortelle at det
spørs om ikke brannen på Voksenkollen, da Anne Kures hotell brente, var påsatt.
Betydelige verdiger strøk med, og døtrene til Simen har hørt at det strøk med
en hel del tyske offiserer. Dette har vist seg å være helt feil.

Ødelien er blitt formann i en komité som skal komme med forslag
om ordningen av landbrukets forsøksvesen. Dens øvrige medlemmer er ennå ikke
oppnevnt, men sekretær Lidtveit skal være komitéens sekretær. Han var her ute
i dag, og Ø. hadde konferanser på rådssalen med representanter her ute for ha-
gebrukets og husdyrbrukets forsøksvesen.

Spydevold er 60 år i dag.

Onsdag 14 mai 1941.

10 varmegrader i dag, men sneilinger og haglskurer har gått rundt
omkring ut over dagen uten selvsagt å gi fuktighet av betydning. Folk har så
smått begynt å så hvete og sette litt poteter. På Hvam har de også sådd litt
havre, sa landbrukslærer Haugen i dag.

Bytur i dag. I Heimen spurte jeg på bunad til Karen. Den kan nok
skaffes, koster 60-70 kr. uten skjorte og krever 120 prikker. I Kali intet av
betydning uten det at det ser ut til at adresseskrivingen for "Produsenten"-
blir overtatt av oss, - det store adresse materialet kan komme til nytte på
den måten. Opplaget er 140.000, og vi har 128000 adresser. Det er kjøpt en
ekstra adressemaskin i dag for 3.500 kr., og en skal prøvekjøre med utsendel-

sen av Landbruksdepartementets småskrift "Gjør Norge større". Med 2 maskiner tar det 1 uke å gjøre opplaget istand. - Jeg var på rask visitt i "Nationen" og fortalte om søkningen til Høgskolen. Karlsen telefonerte senere at han har skrevet en leder på grunnlag av noe jeg sa om nødvendigheten av å holde Høgskolen i gang i denne tiden, ikke minst fordi trangen til utdanning synes å være så stor.

Bernt reiste tilbake til Heramb i dag, d.v.s. i dag bare til Oslo, men i morgen videre. Han har vært hjemme $3\frac{1}{2}$ uke, men synes nå å være helt frisk. Bestemor holdt sengen i går, men er på benene i dag. Else har ligget et par dager for mageverk - det er farangen som så mange er plaget av nå.

Torsdag 15 mai 1941.

+ 2° C. kl. 8. I natt nede under 0, visstnok $\div 6.5^{\circ}$.

Styremøte i N.J.F.s norske avdeling kl. 13-14.45. Vi fikk lokale i Statens kornforretnings møtesal i Stortingsgt. 28. Tyskerne skal ha hele denne bygningen fra 15 juni, men ennå er intet bestemt om hvorhen Kornforretningen skal flytte. Stedje er syk, og Moen møtte i hans sted. Protokollen fra fellesstyrets møter i Stockholm 17-19 mars d.å. ble lagt fram og gitt sin tilslutning, med unntakelse av at den norske avdeling ikke finner en ordning med subseksjoner absolutt heldig hos oss, mens man derimot fant tanken om å innkalle til faglige møter foredragsholdere utenfra for å orientere om aktuelle spørsmål i andre land.

Det var blitt strømstans for 10.50-toget mellom Holstad og Ås, så jeg var ikke i Oslo før 12.40. Da Ødelien og jeg ville reise tilbake kl. 15.20, var 14.40 ennå ikke gått, så vi ble med det og var på Ås 16.30.

Karen kom hjem i ettermiddag. Skolen har fått vårferie i morgen og lørdag, K. tror det er for å unngå demonstrasjoner 17 mai, da alt er befalt å være som på en vanlig arbeidsdag.

Vi satte potetene i kvell.

Fredag 16 mai 1941.

4° C. i morges. I natt var det overskyet etterat det ut over ettermiddagen og kvellen i går hadde snedd litt, dog uten noen betydning. Sanitetskompaniet reiste i går, jeg vet ikke hvorhen. Spildo har gjennom landbruksavdelingen hos Reichskommissar utvirket en henstilling

til overkommandoen om at det må bli forbudt å ride eller gå over dyrket jord. Dr. Kater er sjef for "etterkommandoen", og forkommandoen til det nye belegget er kommet i Tivoli.

Lørdag 17 mai 1941.

4° C. i morges, klar himmel og flere kuldegrader i natt. På gårdsbruket er det satt ca. 100 mål poteter og sådd vårhveten i denne uken. Sundby henstilte i "Nationen" inntrengende å gå i gang med såningen straks, for ellers blir det kanskje for sent. Han venter jo også langvarig regn.

Sykebilkompaniet er reist i dag. For å spare bensin kjører de med toget til Ski, men det er ikke mulig å få nærmere rede på hvor de skal hen. Vi må passe på som smeder ved innlastingen i vognene, for at ikke noen av Høgskolens eiendeler kommer med. I Anatomihuset gjorde sanitetet nokså rent bord, og Bjørkli har ikke annet å gjøre enn å sette opp en liste over de savnede saker som vi så får presentere for dem eller for overkommandoen. En hvit lakert seng fra gjesterommene som jeg hadde lånt oberfeldwebel Oppermann, fikk vi tilbake i siste øyeblikk ved å appellere til løytnant Meulmann - O. var selvfølgelig ikke å se, det var gefreiter Freimuth som fikk stå for ledelsen av oppbruddet.

Det var gudstjeneste i kirken kl. 18 ved pastor Natvig. Kirken var fullstappet. Biskop Berggrav hadde skrevet om kirkebønnen litt, så den passet for anledningen. Også i nabobygdene var kirkene fulle. I kvell ble 17 mai-høytideligheten i London kringkastet. Der talte kong Haakon og statsminister Nygaardsvold, og talen for dagen ble holdt av professor Worm-Müller, en flammende tale som kringkastingen gav et lite brudestykke av. Rundt omkring i verden ble 17 mai feiret under stor tilslutning - og under stor oppmerksomhet og sympati fra andre nasjoner. Her i Norge var alle demonstrasjoner forbudt. Wergelandsstatuen i Oslo var bekranset tidlig i morges, og 15-20 arrestasjoner ble foretatt i den anledning. En krans på Falsenstøtten her ute har fått være i fred.

I kvell har Høgskolen fått et helt midlertidig belegg. Det er veterinærkompani nr. 702 (Dienststelle 13944) som er satt opp i Stolp (Pommern) bl.a. av tidligere sårede og består av 120 mann med 78 hester. 38 hester er satt inn i Maskinhallen og 18 i østre ende av kornbua, resten i kirkestallene og på Åsgård. Sjefen er stabsveterinær Helmerich, med dr. Münzberger som nestkommanderende. Underbeslagmesteren heter Strausz og vaktmesteren Rapenhagen. Deskal inn i brakkene ved Ås st. så snart det blir ledig.

Mors fetter Johan Albert Hoff døde 14 ds., henved 75 år, etter lengre tids sykdom. Han var kontorsjef i skytterstyret og bodde i de siste år ved Hvalstad, hvor han hadde en liten eiendom.

Kornprisene er fastsatt for kommende sesong. Hvete og rug er satt i 35 kr. pr. 100 kg., bygg i 31 og havre og blandkorn i 28 kr. Ifjor var prisene 7 kr. lavere for rug og 5 kr. lavere for de øvrige kornslag. Prisforhøyelsen gjelder fra 15 mai 1941. Samtidig forhøyes prisen på flekk og egg med 30 øre kiloet, en nokså illusorisk forhøyelse nå, da interessen mest kretser om hva en kan oppdrive å fore med. Forhøyelsen begrunnes med et pålegg av 12 pst. i jordbruksarbeiderens lønninger.

Søndag 18 mai 1941.

Samme vær som før, kuldegrader i natt. Men trærne begynner å grønnes svakt. Tyskerne som er kommet hit fra Pommern - med båt Stettin-Oslo, - forteller at der nede arter vært seg omtrent som her. Man er ferdig med såningen, men det er ÷ 1° om natten, og intet har spiret opp enda.

Mandag 19 mai 1941.

6° C. i morges, i natt kuldegrader. Solvarme ut over dagen, og trærne grønnes mer og mer. Svalene er sett og gjøken hørt.

"Nationen" beretter at J.A.Hoff ble kremert i Det gamle krematorium i Oslo lørdag. Jeg skrev noen linjer til fru Anna Hoff i kvell.

Randi og Else var hjemme denne helgen og reiste i morges. Karen leser til eksamen.

Det har i år søkt 29 til H, 60 til J, 16 til M, 70 til S og 22 til U, i alt 197. Til forberedelseskurset har meldt seg 132 og som hospitant 6. Søknadene går nå til avdelingene og til opptakelseskomitéen, hvis formann i år er Bøhmer. Det blir antakelig tatt opp 12 i H, 26 i J, 7 i M, 30 i S og 10 i U samt 30 ved forkurset.

Tirsdag 20 mai 1941.

7° C. i morges. I natt var det neppe kuldegrader, og i dag har det vært virkelig varme, med 30° eller mer i solveggen. Skogskolebestyrer Mangset ringte fra Steinkjer i formiddag og fortalte at der nord merker man en ny værtype; det regnet litt i går, og det er blitt varmere. Kanskje får vi også regn snart. Jorden er tørr og trenger væte.

Møte i professorutvalget kl. 13-14. Utferd for J I til Moss 28 ds. for å studere geologi ble innvilget. Sommerferien antydedes fra 30/6 - 20/8. Landbruksskolebestyrer Ragnvald Gravir får lov å studere arvelære og foredling av planter og dyr ved Høgskolen, men det er uvisst om han kommer, da han ennå ikke har stipendium. Agronom Per Forbregd, Opdal, fikk gå opp som privatist ved forkurset i Hamar i år. Han var tenkt å gå inn på Småbrukslærerskolen og var tatt opp ved dennes forberedelseskursus i Steinkjer 1939, men fikk i stedet lov å ta et kurs ved Norsk Korrespondanseskole. Der ble han ikke ferdig til opptakelsen ved Småbrukslærerskolen i 1940. Nå melder han seg da til Høgskolen. Det er 2-3 andre fra Småbrukslærerskolen som søker seg til Høgskolen i år, hvilket tyder på at de ikke føler seg trygge.

Tyskerne som er her er hyggelige karer å snakke med. Men de har spredt seg over alle de rommene de har overtatt etter det forrige belegget, skjønt de ikke har bruk for så meget. Nå har de også begynt å låne. I dag var det en hakkelsmaskin som de fikk fra foringsforsøkene. Underbeslagmester Strauss underholdt meg i formiddag lenge om tysk jaktvesen og vil gjerne komme i forbindelse med en jaktinteressert her på Høgskolen.

Italienerne i Ethiopia under hertugen av Aosta har kapitulert. Hans bror, hertugen av Spolato, er blitt konge i Kroatia. De er sønner av en fetter til kong Emanuel av Italia. England har slått troppene i Irak, men tyske fly har skaffet seg baser i Syria og angriper derfra. Kampene ved Tobruk og Sollum fortsetter, og besiddelsen av sistnevnte sted veksler mellom engelskmennene og tyskerne. Senkningene av skip og bombingene fortsetter. Det meldes i kvell at Island har sagt opp forbundspakten med Danmark som utløper i 1943. Landet skal bli republikk ved krigens opphør, og man vet alt hvem som skal bli den første presidenten, nemlig den hittidige minister i København Svein Bjørnson, - et forlydende som Páll betegner som lite trolig. Jeg snakket med Svein under festen for Lunding 2/10 1938 i København, men fikk ikke da inntrykk av at han er noe presidehtemme.

Frk. Bjørlykke hadde i dag hørt Borgedal fortelle at Høgskolen skal bli fri for tysk belegg, når de veterinærer som er her nå er flyttet ned til stasjonen. Vi skal nemlig ha en utstilling her i juni og trenger da Maskinhallen og Amatomihuset, og da blir det ikke plass for tyske tropper her. Dette med utstillingen er riktig, men hvor riktig det andre er vet jeg ikke. I dag har soldatene igjen vært kommandert til øvelser ut over på kunstengen ved fotballplassen og på åkeren syd for meieriet.

Onsdag 21 mai 1941.

Vær som i går.

Oslo tur. Kjøpte 2 flasker rottegift, fosfor, som vaktmesteren får disponere. Vi er for øvrig lite plaget av rotter nå. I Bondelaget var det stille. Jeg traff ingen av sekretærene, men Killingmo gikk ut og inn. I Kali heller intet særlig. Ble over hos barna til 18.45. Karen og Else leser til eksamen, men er i godt arbeidslag.

Kykkelsrud tok strømmen kl. 15-18 i dag, visstnok på grunn av ettersynsarbeider.

Torsdag 22 mai 1941.

Kristi himmelfartsdag. Denne dagen er ikke helligdag i Tyskland. Det har vært en kontrovers mellom Arbeidernes fagorganisasjon og Reichskommissar som hadde bestemt at 1 mai skulle være halv arbeidsdag med full lønn, mens fagorganisasjonen hadde sendt ut melding om at det ikke ble noen fridag. Nå får da arbeiderne i stedet full lønn for Kr. himmelfartsdag. Dagen har for øvrig forløpet absolutt rolig og i det vakreste solskinn.

Anne kom hjem i går, men har ennå ikke fått eksamensvitnemål. Hun fikk 2 tilbud om arbeid, et vikariat i Norges bank som hun sa fra seg straks - hun var redd for at det ble for mange tall - og en kontorpost hos en kand. jur. Svehdsen til 125 kr. måneden som hun spekulerte noe på, men som hun også sa fra seg. Det blir vel litt arbeid for henne her ute, men ellers begynner utstyret hennes å ta mer og mer av tiden.

Fredag 23 mai 1941.

Værdraget er nå kommet mer over på syd, og i kvell tyknet det til. Det har regnet litt sønnenfor i Sverige, og nå kommer nok regnet også til oss.

Sekretær Strømmé i Norsk Gartnerforening skriver at gartner Fester i Reichskommissars landbruksavdeling forleden uttalte sin kritikk over at jeg i et lite stykke "Kunstgjødsel og kvalitet" i Norsk Gartnerforenings Tidsskrift nærmest i en bisetning er kommet inn på den biologisk-dynamiske gjødslingsmåten og sagt at den visstnok er forbudt i Tyskland. Dette er ikke riktig, sa F. som synes å ha meget til overs for metoden. Har han ikke arbeidet med den før, skrevet eller agitert for den?

Etter Lindemans råd har jeg bestilt 1 fustasje Cell-vask hos M. Peterson & Søn, Moss. Med det noe bløtere vann vi får fra Årungen skulle dette nye midlet være brukbart i denne vanskelige tid, da her ikke fins såpe til husvask. Men det lukter noe. Vi har hittil brukt soda og/eller salmiakkvann, men de bonete gulvene lider svært under det.

Jeg begynte å spa opp en teig til kålrot i hagen ~~mede~~ ved stikkelsbærene i kvell.

Lørdag 24 mai 1941.

9° C. i morges. Etter regnet i natt er alting blitt friskt og grønt i dag. Det er mildt og fint regn som kommer nå. Solen har vært fremme gløttvis, men det blir mer regn. Jeg spadde ferdig nede ved bærbuskene i kvell, men jorden er ennå asketørr under de øverste par tommene.

Bare Randi var hjemme i dag. Karen er oppe i norsk hovedstil i dag. Randi sa at hun er blitt litt forkjølt. Anne har fått 3 t. arbeide pr. dag a kr. 1.25 pr. time hos Printz i en måneds tid. Hun skal klebe opp herbariet. Hun begynner mandag.

Søndag 25 mai 1941.

7 mm. regn siste døgn. Det fortsetter å duskregne.

Bjørlykke sammenkalte til styremøte i N.L.H. Høgskolelag kl. 17 hjemme hos seg. Han er formann, assistent Ording nestformann og Rye sekretær og kasserer. Jeg var med som revisor. Det ble besluttet å la virksomheten ligge nede inntil videre.

Småbrukskandidat Asgeir Bjarnason som nå oppholder seg her for å studere potetforedling m.v. på Forsøksgården, fikk i dag besøk av student Kristbjørg Olavsdóttir (fra Reykjavik). De kom begge senere inn til oss, og Kristbjørg blir over til i morgen tidlig. Hun syklet utover, og det ble litt for våtsamt i kvell å sykle tilbake. Hun studerer antropologi og arkeologi, og har vært i Oslo siden høsten 1939.

De tyske veterinærtropper som skal flytte ned i brakkene i morgen, er fredelige karer. Et par av dem har i går kvell og i ettermiddag vært ivrig opptatt med å fiske karudser i Skogsdammen. De er små, synes de.

Kvigene ble sluppet i Kilehagen fredag. I går morges var grinnen oppe, og det var et mas å fange kvigene inne igjen. I dag er det kyr i Åkebakkhavna, hvor sauene har gått en ukes tid. Det er noe snaut beite ennå.

Mandag 26 mai 1941.

12° C. kl. 9. Drivhusvarme ut over dagen, i 18-tiden en herlig varm styrtregnbyge og et skarpt lyn i NO som avslutning. 4 mm. regn siste døgn. Det gror, så en ser det! Gårdsbruket er ferdig med våronna så å si, og enkelte andre er det også, men størsteparten henger igjen. Det gjen tar seg i år som før at det gjelder å sette full fart på arbeidene for å bli tidlig ferdig, da får en godt av vårregnet og varmen.

Veterinærene har flyttet inn i barakkene på Dysterjordet i dag. De har gjort ganske godt rent etter seg i Maskinhallen m.v., men har ennå ikke overlevert noenting.

I kvell har jeg plantet bringebær - 11 Deutschland og 30 Asker. Staudebedet må vi bruke til tomater m.v., og staudene måtte vi flytte til rabattene syd for våningshuset. Ideell jord å plante i i kvell!

Jeg er ikke ferdig med Norsk Fruktmat ennå. Fra Handelsdepartementet (byråsjef Slåtto) er kommet purringsskr. til tørkeapparat-komiteen (Lindeman og Aaberg) med anmodning om beretning og regnskap, under henvisning til skr. derfra av 24/2 f.å. I telefonen meddelte Steenstrup i dag at "Trygd" gjør alt opp med Bøndernes bank nå, så det til slutt bare blir et sluttoppgjør mellom Bondelaget og "Trygd" - det blir å dele 6 a 7.000 kr. St. tror likvidasjonsstyret får en rettssak med Sangnæs og Finborud.

Tirsdag 27 mai 1941.

15° C. og strålende solskinn og varme i hele dag. I kvell ble det derfor planting av kålrot og forskjellige kålslag så lenge vi så.

Arkitekt Micheelsen fra Riksarkitekten var her i formiddag til konferanse om projektene om biblioteksbygningen som vi har fått lov til å arbeide med, i allfall på papiret. Det kan bli tale om å legge den i Fougnerhaugen (neppe), der hvor "Parkhuset" nå står eller på tomten til den gamle smia ved Svanedammen. Det er også nevnt en plass i den projekterte bebyggelsen på Sørhellingsa, men dette peker såpass langt ut i framtida at rektor har vondt for å gå med, - men dette turde dog være mest å tenke på, kan hende. O.L.Moen later også til å mene det.

Onsdag 28 mai 1941.

Fullstendig sommervarme. Kjøpm. Stokka på "Solbrå" som kjørte grasklipperen kl. 18 i sitt ansikts sved, mente det var 27° i dag.

1 årsklasse hadde geologisk utferd til Jeløya i dag under ledelse av statsgeolog Strand og assistent Semb, og de studenter som hadde utrustet seg med regnkappe eller endog vinterfrakk, fikk jo lov til å henge disse unødvendigheter fra seg på Moss st. Igår hadde de zoologisk utferd til Tøyen, men halvdelene fant det lønnsommere å sitte hjemme og pugge.

Bytur i dag. Jeg var oppom "Nationen" og snakket bl.a. med kst. redaktør Hoel som fortalte at Aadahl overtar redaksjonen allerede i neste uke. Jeg snakket deretter med Strand og Fjørtoft. Strand mener det blir landsmøte 23-25 juni (24 skal være helligdag i år, og dagen blir i tilfelle brukt til komitémøter). Berger skal en tur til Sunnmøre i pinsen. Nede i Karl Johan traff jeg for øvrig Langeland som så godt ut og var svært nyfiken etter opplysninger om Bondelaget. Han mener at utmeldelse ikke er nødvendig, for når en ikke betaler kontingent går en ut automatisk, - men melde seg ut ville han ikke.

I Kali var intet nytt. - Jeg hadde en kort samtale med avdelings sjef Mosling i Produksjonskontoret. Han fortalte at landbrukskandidat Hagem er satt inn, og nå må sekretær Skatvedt ha en mann i hans sted. Jeg anbefalte Dalen som nå er midlertidig hos Ødelien. Det var spurt om departementet kan gjøre noe for å få Hagem løsladt, men Mosling trodde ikke det. På hans anmodning fortalte jeg det jeg visste om grunnen til hans arrestasjon, og den er jo bare episoden på Gjestgiveriet i april under eksamen. - Karen er oppe i tysk i dag og er dermed ferdig med den skriftlige del av artium. Hun blir over til i morgen, da mamma kommer inn for å se på tøy til bunad for henne og gjøre andre innkjøp. - Da jeg kom utover igjen kl. 17.16 var jeg innom skredder Fjeld som har skullet sy en sommerdress til meg, men var uheldig. Nå syr han en ny som blir ferdig til St. Hans. Jeg har kjøpt 2 mansjettskjorter (som tar 120 prikker) og en hagesprøyte.

Borgedal skal inn til Oslo i morgen og få en avgjørelse hos de tyske myndigheter på om M₂skinhallen og Anatomihuset samt 3 saler i den gamle undervisningsbygningens loftetasje og festsalen kan bli frigitt for å overlates mataukings-utstillingen her 7 og 8 juni. Det begynner å bli knapt med tiden for utstillingskomitéen nå.

Astrid var hjemme fra skolen i dag på grunn av kuma. Hun hadde noe feber i natt.

Lørdag 31 mai 1941.

Torsdag reiste jeg til Oslo med 5.38-toget og videre kl. 7.30

til Lillehammer for etter innbydelse å feire landbrukslærer Bjørn Owrens 60 års dag. Nordlid stødde til på Ring. Han kom fra Fjellstad, hvor Vinterlandbruksskolen har lærlinger. Gårdsbestyreren der heter Østby, en bror av Østby-Deglum. Vi fikk værelse på Jevanord hotell, spiste litt, og jeg sov i 2 timer. Så bilte vi til Storhove kl. 18.30, og snart hadde de 47 gjester innfunnet seg. Det var dekket i de 2 stuene. Vi fikk kjøttsuppe med kjøttboller, fiskepudding og svinestek med salat, bønner og erter og vingelé med eggesaus, øl og dram og rødvin, etterpå ekte kaffe, og det var visst nok av røkesaker også. Ingen merket noe til rasjneringen, og alle følte seg vel. Det var 5-6 eldre damer, og jeg hadde frk. Oline Rindal - søster til fru Owren - til bords. Nordlid hadde kjøpt et pent lite sølv askebeger, med innskripsjon B.O. 29.5.41 på, og dette leverte vi til ham straks vi kom. Ved desserten åpnet skolebestyrer Jahren talernes rekke og overleverte jubelanten en sølvbolle med blomster fra kollegene ved skolen, ledsaget av varme og anerkjennende ord. Senere ble det mange taler. Nordlid hilste fra Ås-kammeratene, og etterat Owren hadde takket for talene grep jeg ordet og konkluderte med en skål for hjemmet, adressert til fru Sigrød Owren. Sogneprest Parelius Jacobsen takket for maten i en munter og vel turnert tale. Men han hadde ikke satt seg ned før landbrukskandidat og gårdbruker Rolstad som eier Boleng i Fåberg spratt opp og takket jubelanten som kollega og venn. Den beste av talene var vel Bernt Owrens, husets eldste sønn. Han er kjemiingeniør og har ansettelse i Larvik (?). De to andre barna er Åse og Helge, begge går enda på skole. Tiden gikk behagelig med samtale og boston. Kl. 1 fikk vi nattmat, labskaus. Og vel 2 ruslet Nordlid og jeg ned til Lillehammer i et vindunderlig forsommervær, lyst og skinnende. Owren hadde ordnet med rom for oss på en nabogård til Storhove, og han ville absolutt at vi skulle blitt over, så vi kunne brukt fredagen til å snakke sammen. Men N. og jeg hadde allerede avtalt at vi skulle reise til Heramb om formiddagen kl. 11.25 fra Lillehammer, og dette kunne vi ikke nå gjøre om igjen. De fleste var fremmede for meg, men noen av gjestene kjente jeg dog. Det var foruten Rolstad konsulent Onsrud på S. Bjørnstad i Biri og utskiftningsformann Svenneby, hagebrukslærer Lysbakken, gårdsfullmektig Rokke og bestyreren selv, Jahren. De andre lærerne på skolen var forhindret. Jeg traff også Kristian Bjørstad som eier og bor på Fagstad og er adm. direktør i Fåberg sparebank. Han var premierløytnant dengang jeg ble kjent med ham ca. 1908, men senere har jeg vel ikke snakket med ham. Vi hadde jo også litt vondt for å kjenne hverandre igjen. Lysbakken hadde en fru gårdbruker Dahl til bords, og jeg satt ved hennes høyre side. Hennes foreldre var beg-

L. Havnang

ge bergensere, men hun var født og oppvokset i Oslo, hvor faren drev forretning. Jeg undres på om dette er fru Marte Dahl som har skrevet meget gode artikler i "Laagen" om bondekoneforhold, om bondepolitikk m.v.

I går formiddag reiste vi da tilbake til Veldre. På toget som stod over 1 time på Lillehammer og følgelig ble like meget forsinket, traff jeg tilfeldigvis Ivar Sveipe fra Sør-Fron som omkring 1917-18 var 3 år i hagebruket ved Høgskolen. Han var ikke meget soignert, uten snipp og skitten og flekket som en fullstendig landeveiens travet, og jeg hadde snakket mer enn $\frac{1}{2}$ time med ham, før jeg kjente ham igjen. Han kjente visst ikke meg, før vi til slutt presenterte oss for hverandre. Han skulle til Vea hagebruksskole for å få podekvister. Han eier en liten gård i Sør-Fron som hans søster driver, og han kunne derfor si med en del sannhet at han er føderådsmann. Han reiser atskillig omkring som gartner i dalen.

Ole Heramb møtte opp på Veldre med trille og 2 hester. Så fint hadde hverken Nordlid eller jeg kjørt på mange år. Vi ble svært pent mottatt av husbondsfolket og var snart benket ved et godt middagsbord - suppe, hermetiske svinekoteletter med bønner og erter og syltede plommer, øl og dram og hvitvin -, og så gikk vi en runde på den 700 mål store gården, hvorav 430 mål er åker i år. Det har vært knapt med nedbør, bare 8 mm. forrige fredag og lørdag, men åkeren spirte dog godt, og med regn heretter vil utsiktene bli gode. Gården ligger utmerket samlet i et lite Ø-V-gående dalføre, med bygdeveien i dalbunnen og husene øverst på skråningen ~~net 200~~. Her, d.v.s. i den skråningen som ligger sydvendt, er utmerket god silurjord, mens det i den lavere del mot øst er myr som til dels er dårlig formuddnet og ikke mer enn såvidt bærer traktoren oppe. Sydsiden av dalen som altså ligger i nordskråning, er det noe mer skarpt jordsmonn. Heramb viste interessert fram redskapene som er moderne særlig hva våronnsredskapen angår. Han er selv en brukbar smed, og Ole er også hendig og har laget bl.a. et pent salongbord, 2 lenestoler og 1 elektrisk stål-lampe i stuen. Bernt og den andre lærlingen, Jan Gundersen fra Bærum som også er student og skal inn på Vinterlandbruksskolen og Høgskolen, fulgte med. De var blitt ferdig med såningen til middag, og guttene fikk fri resten av dagen. Vi var også i stall og fjøs. Begge er gamle, fjøsbygningen fra 1834, og det er lavt under taket, men dog meget bra etter forholdene. Stallen derimot er for mørk. Det er hestene som står hjertet nærmest, og de 14 gampene blir godt stelt. På fjøset står nå 38 kyr, og i søndre del var ca. 20 lamsauer som ble sluppet på havn i formiddag med de 20-30 lammene. Bernt fortalte at melkemengden nå er 12.5 l. i gjennomsnitt pr. ku. Det er mange vårbære. Ca. 20 av de

dårligste kyrne er blitt utrangsjert siden i fjor vår, og 10-11 kviger er også solgt, nå, 6 var nok slakteokser. Av griser har de bare 7-8 til gårdens behov, griseholdet som var nokså stort før, har ikke lønnet seg. En stor halmstakk utenfor fjøsbygningen vidnet ikke om fórmangel, og 3.000 kg. halm ble levert forleden dag. 30-40.000 kg. høy er solgt i vinter, og det er ennå tilstrekkelig igjen.

Vi fikk en pjoalter, da vi kom tilbake etter runden. Og det ble aftensmat og deretter en ny pjoalter. Husdamen, en frk. Ballestad fra Gjerpen, vartet opp ved bordet og var inne etterpå, men deltok lite i den ellers livlige samtalen. Hun kom 1 mai og er visst ennå ikke akklimatisert. Heramb fortalte at den første lærlingen på gården var Ivar Nesheim. Han tok eksamen ved Vinterlandbruksskolen 1894, og det var vel i 1893 han var på Heramb. Nordlid mente at det har vært 87 av skolens lærlinger på gården og Heramb var litt kjed over at han ikke hadde sørget for å få fotografi av dem alle, det ville jo blitt et ganske morsomt galleri å ha. Fru Heramb er fra nabogården Saug, og hun fortalte meg om at hun har gått husmorskoler hos frk. Agnete Snarud i Elverum, men at hun syntes utdannelsen var for svak, en kommer opp i så meget på en stor gård. Og dette er riktig nok, og vi ble fort enige på det punkt. Vi visste ikke ordet av det før kl. var 23.30.

I formiddag var jeg inne på rommet som Bernt deler med Hjalmar, en av arbeiderne som er fruens fetter. Det er i føderådsbygningen og er spartansk, men som slike rom pleier være. Når talen er om släktskap får jeg nevne at Iver Herambs mor er fra Rindal i Fåberg og er en kusine av fru Sigrid Owren, og hans far er fra Jørstad, likeledes i Fåberg, og er fetter til prost Jørstad, statsmykologens far. Andreas Heramb heter nå eldste sønnen (han forpakter en gård i Brandval) og er oppkalt etter farfaren. Ivar Jørstad er vel oppkalt etter sin farfar (faren het Nils Kristian), og det samme er vel tilfellet med Iver Heramb. Datteren på gården er gift med Sigurd Syverud som eide Ingeberg, en meget god liten gård i nabolaget som han imidlertid solgte og har de par siste årene bodd i Brumunddalen, hvor han har bygget en stall for 12 hester og driver dels med en travert på Bjerkebanen som ikke har innbragt ham stort i vinter, dels leier han ut hester.

Vi reiste fra Heramb kl. 12 i dag. Bernt skysset oss de 8½ km til Veldre i dogcarten. Toget var 1 time forsinket i dag også, og fullstendig overfylt, så vi stod i brekkvognen til Hamar, hvor vogner fra et annet tog ble skjøtt til. I dette fikk vi god plass i en 2 kl. kupé. Anton Langballe reiste med oss til Eidsvoll, hvor han treffer Victor, hvis vertsfolk

har et lite sted der som de har innbudt ham og Anton til i pinsen. Det er nok meningen å få fagkyndig hjelp til våronnsarbeid der, trodde Anton. Toget skulle vært i Oslo kl. 18, men kom ikke fram før 19.25. Jeg hadde derfor god tid, til 21.20-toget til Ås gikk.

Søndag 1 juni 1941.

1 pinsedag. Torsdag ettermiddag kom det en kraftig regnbyge over Ås - vi hadde snerten av den på Eidsvoll, da jeg reiste til Lillehammer -, men senere har det vært varmt og drivende. Alt i hagen har derfor vokset veldig. Det var kjøligere i natt, og i går natt var det bare 4° C. på Heramb. Men dette er jo bare bra for veksten. Hjemme har alt vært stille, ingen tyske visitter eller noe annet av betydning. Alle småpikene er her i ferien og hviler godt ut. Inger og Helge syklet sammen med Randi og Dalen til Son i dag, hvor et par av dem badet og deretter solte seg, så de nå er både sol- og rødbrent og ikke så lite øre. En skal ikke ta denslags for brått. Dalen har fått arbeide i Buskerud landbruksselskap etter Hagem som er arrestert, han skal begynne 3 pinsedag og er meget vel fornøyd med å komme i litt mer framtidig arbeid enn det han hadde hos Ødelien.

Mandag 2 juni 1941.

Det samme solvarme været om dagen, litt kjøligere om natten.

Litt kontorarbeid til tidsfordriv. Ødelien ringte kl. 16½ om Låg i J II som var blitt kalt hjem og nå er kommet tilbake og sier at hans far er død og skal begraves fredag eller lørdag. Låg skal opp onsdag i skriftlig jordkultur og fredag i skriftlig husdyrlære, og nå er han visstnok interessert i å høre om han kan få utsettelse med noen fag. Dette blir jo professorutvalgets sak, men da det neppe kan sies å være en velferdssak for ham skulle jeg tro at det beste for ham er å søke å få fastsatt begravelsen til lørdag, og ellers gå opp til eksamen etter planen.

Det er stille på Høgskolen. Studentene leser til eksamen av alle krefter. Tyskerne er borte og forstyrret ikke. Bare lærlingene går her i helgen og har ingenting å gjøre. Våronna er ferdig, det er ryddet opp rundt huse- ne. Lærerne og deres familier er ikke å se heller, bare de minste og halvstore ungene søker hverandre og sjauer mer eller mindre. Syklene er i bruk som aldri før. Det er stor utfart fra Oslo i helgen. Folk vil ut på bygdene for om mulig å få tak i egg og annen mat. Melk blir det vel også rasjonering på.

Tirsdag 3 juni 1941.

Samme gode vær. De litt kjølige nettene gjør dagvarmen mindre trykkende, og den frisker også på veksten.

Eksamen begynte i dag med skriftlig matematikk i 2 årsklasse S + U og med kjemi og sosialøkonomikk i 1 årskl. Páll erobret seg en 3.8-er i kjemi og var nokså betuttet.

Kl. 10-10.50 holdt assistent Ording sin prøveforelesning for doktorgraden over selvvalgt emne: "Skoghistoriske analyser fra Raknehau- gen". "Aftenposten" hadde bedt meg om å referere den, hvis den bragte noe særlig nytt, og da dette var tilfellet fikk jeg låne manuskriptet og tok et noenlunde utførlig resumé. Kl. 17-17.50 holdt han sin forelesning over det oppgitte emne "Bartrærnes utbredelse i Norge og betingelsene for deres naturlig foryngelse i grenseområdene". Begge forelesningene var meget gode. Men publikum var ikke så tallrikt som det ville ha vært, hvis det ikke hadde vært eksamen.

Onsdag 4 juni 1941.

Været er uforanderlig det samme, med 9 a 10° C. kl. 9, over 20° ut på dagen og 4-5° om natten.

Ording disputerte for sin doktorgrad i dag fra kl. 11. Læresal I ble brukt såvel til disputasen som til prøveforelesningene, festsaler har tyskerne ikke formelt overlevert til Høgskolen, og dessuten er den så slitt etter vinterens militærbestøvling at den ikke er presentabel. Opponenten var professor Eide og dosent Ottestad, og ex auditorio opponerte professor Bøhmer som fikk ordet mellom de ordinære opponentene. Eides oppøns var ganske tam, det råde for stor enighet - og rart var ikke det, da doktorarbeidet er utført i samarbeid med Skogforsøksvesenet og trykt i dettes publikasjon. Bøhmer var betydelig mer krigersk, men var ikke helt ut heldig, og Ording forstod å parere. Ottestad fikk jeg ikke høre til slutt, men han skal ha tumlet med doktoranden nokså overlegent i statistiske og matematiske sfærer. Kl. 15.30 var disputen slutt, og 18 gjester samledes om frk. Anderssens utmerkede middag i selskapslokalene med glupende appetitt. Jeg gikk hjem kl. 23, men var den første som brøt opp.

Dagens skriftlige oppgaver var ved eksamen i jordkultur: "En utgreiing om gagnlige og skadelige virkninger av kalking og en kort oversikt over de viktigste framgangsmåter til rettleiing om kalkbehovet" og i meleriteknologi: "Melkesyredannelsens funksjon og regulering under ystin-

gen".

Torsdag 5 juni 1941.

Ingen forandring på været.

Eksamen fortsatte med skriftlig oppgave i utskiftning: "Om de viktigste hensyn som gjør seg gjeldende ved valg av skifteplan" og i skogtak-sasjon 7 spørsmål med flere underspørsmål. Páll var oppe i sosialøkonomi og fikk 2.3. Dosent Einarsen og sensor, universitetsstipendiat Barding var forbauset over hvor lite Páll ennå behersker norsk, han stod fast for uttrykk rett som det var, og svarte famlende.

Fredag 6 juni 1941.

9° C. i morges. Tiltykningen i går ettermiddag gav ikke regn, og i dag har himmelen vært høy og blå.

Dagens skriftlige oppgave var i husdyrlære: "Energibehovet til vedlikehold". 3 av jordbrukerne er foreløpig hindret i å gå opp, nemlig Bris-eid p.g.a. hjertefeil som skaffer ham åndenød når han sitter mer enn 2-3 ti-mer, Låg som måtte hjem til farens begravelse, og Aresvik som i dag er reist hjem på grunn av alvorlig sykdom i familien. Om professorutvalget vil la Aresvik få kontinuere til høsten er et spørsmål.

I 1 årsklasse begynner eksamen å ta på enkelte. Solum var først hos Ystehede og deretter hos meg og ville slutte, fordi han ikke orket mer - han får ikke sove, og tankene står stille. Jeg fikk ham dog til å gå opp i da-gens fag, anatomi, og det gikk bra. Forhåpentlig gir dette ham mot til å fort-sette; en 3.5-er i kjemi hadde nesten tatt knekken på ham. Páll fikk 3.5 i geologi i dag og var krigersk, fordi han mest var blitt eksaminert i Norges geografi, mente han. Men rimeligvis skortet det mer på hans geologiske viden.

Keiser Wilhelm II døde 4 ds. i Doorn i Holland, hvor han har le-
vet i sitt eksil siden verdenskrigen i 1918. Han ble 82 år - født 27/1 1859.

Krigen på Kreta er slutt, men den trekker videre østover til Sy-ria som er fransk mandatområde. Tyskerne spiller imidlertid første violin, og Egypt har avbrutt den diplomatiske forbindelse med Syria, og det ventes en-gelsk innfall fra Palestina. Det gjelder naturligvis oljekildene i Irak først og fremst. Tyrkia føler seg truet, og Russland synes heller ikke å være i så godt humør som før.

Ledsaget av overingeniør Botolfsen reiste Langballe 4 ds. til

Tyskland

Netter oppdrag fra Landbruksdepartementet. Reisen gjelder nok studium av landbruksmaskiner.

Lørdag 7 juni 1941.

Været er preget av relativt kjølige netter og varme, tørre dager. Veksten begynner å stå i stampe, og engen lysner på de tørre rabber.

Dagen i dag og i morgen står her på Høgskolen i "Landbruksdepartementets sjå 1941"s tegn. Denne utstillingen er et ledd i arbeidet for mataukinga og omfatter foruten et ganske bra kunstnerisk utstyrt materiale på halvhundre mannshøye plansjer som er leddet sammen ved hengsler og er stilt ut i husdyrbruks- og den landbrukshistoriske samling a la persiennen også en del redskap og materiell til ensilering og tilberedelse av fôr. Denne siste avæling av utstillingen er plasert i Maskinhallen, på plassen foran denne og borte ved låvebroen, og her er det også foretatt praktiske demonstrasjoner av bruken av dem. En generatortraktor har gått på et stykke i planteskolen på Sørhellinga, ved Skogsdammen. Det skal holdes 12 slike utstillinger ved fagskoler i landbruket. I dag er foruten denne ved Høgskolen åpnet en på Holt og en på Gjermundnes landbruksskoler. Åpningen her foregikk i festsalen som tyskerne har stillet til disposisjon for anledningen. Den var fullpakket, da åpningen fant sted kl. 11. Lokalkomiteéns formann, professor Borgedal innledet, deretter fulgte hovedkomiteéns generalsekretær, kontorsjef Karlgård, som ga en oversikt over arbeidet med utstillingen, og så ble åpningen foretatt av kst. statsråd Fretheim. Det var møtet fram mange av Østfold og Akershus fylkers landbruksfunksjonærer, dr. Richert og landbruksråd Svensson fra Reichskommisariat og plasskommandanter dr. Helmerich som dog måtte gå før det var slutt. Kl. 13 innbød utstillingen til lunsj i selskapskolakene for ca. 45 innbudne. Jeg hadde fru Audhild Krohn til bords. Menyen var oksestek med agurksalat, is og kransekake og 1 kopp ekte kaffe. Rødvin (St. Julien 1934), Amontillado og øl samt sigarer og sigaretter kompletterte menyen. Senere ble det servert øl i salongene, og Andresen-Reier hadde noen fl. sterk eplevin med seg.

Programmet for demonstrasjonene i dag og i morgen er dette:
 Kl. 13: I. Gårdbruker, landbrukskandidat H. Randby: Gjødsestell. (Ved Maskinhallen). II. Assistent H. Hvidsten: Lutting av halm. (Ved låvebrua).
 Kl. 13.45: I. Forsøksleder H. Boysen: Ugrasbekjempelse. (Ved Maskinhallen). II. Konsulent E. Fyrilciv: Siloer og ensilering. (Ved låvebrua). Kl. 14.30

I. Konsulent B. Sakshaug: Anlegg og stell av beiter. (Ved låvebrua). II. Landbrukslærer Ø. Haugen: Sortering og dyrking av poteter. (Ved Maskinhal-len). Et høytaleranlegg er montert på demonstrasjonsstedene. Etter pause til kl. 16 gjentas programmet en gang hver dag. Veksthusene, hønehuset, ~~fjøs~~ ~~og grisehus~~, grønnsakforsøkene og planteskolen er åpne for omvisning til bestemte tider begge dager. Fjøsset og grisehusene er det ikke adgang til på grunn av smittefaren. Jeg fulgte en klasse veterinærstudenter under ledelse av amanuensis Berg omkring i centrum 1 times tid fra kl. 9.40.

Her var jo mange kjente, av de eldre således Korsmo og Døsen. Ved lunsjen ble hovedtalen holdt av direktør Spildo som takket alle utstillingsens vedkommende. Dr. Richert - som Breirem forteller skal reise til Tyskland om 8 dager på militærtjeneste - talte for bonden, og Sundby som hadde ham til bords, kvitterte med noen ord for foregangsmennene i jordbruket, adressert til Døsen. Moen som hadde selskapets annen dame, fru direktør Adler, til bords, avsluttet med en skål for damene, hvoretter statsråd Frøtheim takket for maten. Fru Adler er sammen med direktør Gundersen leder av reklamebyrået Hermes i Oslo som har arrangert det kunstneriske innslag i utstillingen.

Samtidig med utstillingen gikk eksamen sin gang. S og U i 2 års-klasse hadde beregningsoppgaver i landmåling, og Rye hadde en del strev med å få lappet sammen en noenlunde anstendig inspeksjon, da så mange hadde forfall kortere eller lengre tid i inspeksjonstiden. Páll fikk 2.5 i anatomi og var sjeleglad. Helge fikk 2.8 i hagekunst og var ikke så godt fornøyd. Han fikk også 2.8 i fruktdyrking torsdag.

Else er hjemme denne helgen. Karen er i kvell på russelag hos en skoleveninne frk. Digranes. Spildo hadde hilsen fra Randi som han er meget godt tilfreds med, han sa at hun er "strålende flink".

Søndag 8 juni 1941.

Tilskyingen i går kvell skaffet oss bare noen få regnsdråper. De kjølige netter og varme dager fortsetter.

Flagging både i går og i dag fra undervisningsbygningen etter departementets ordre i anledning av utstillingen - og i går også fordi det var 7 juni. Gårsdagen ble ellers erindret i den norske radioen fra London, der kronprins Olav holdt en utmerket liten tale, og professor Worm-Müller på sin vanlige veltalende måten tolket tanker og følelser i forbindelse med dagen i 1895, 1905 og 1940 da konge, kronprins og regjering måtte forlate landet og søke ly i England.

Landbrukslærer Haugen som er Østfold-Akershus-utstillingens sekretær, mente i dag at besøket lørdag var 5-600 og i dag opp mot 1.000. Første dagen var det mange funksjonærer - også fra andre fylker - men i dag har det vært mest bønder. De besøkende var anmodet om å ta med mat, da det røk i stykker med matservering her ute; en plan om å få lottene i Oslo til å ta den på seg, røk også i stykker, fordi tiden ble for knapp. Fru Wilhelmsen tok på seg å skaffe øl, brus og selters som ble servert i Anatomihuset. - Til høsten skal det avholdes en større landsutstilling, forteller Haugen. Borgedal er allerede utsett til medlem av komitéen for den.

Mandag 9 juni 1941.

En regnskvett tidlig i morges og et par dråper senere på dagen, men ellers kraftig vind og urolige skyer.

Skriftlig fellesprøve i arvelære og muntlig eksamen i jordkultur for H II og meieriteknologi for M II i dag. Helge fikk 2.5. Meieristene i 1 årsklasse var misnøyd med noen av spørsmålene i arvelæren som omfattet siste del av forelesningene, hvor ingen av dem var til stede fordi det var blitt fortalt at Hiorth ikke ville gi noen spørsmål der. De truet med å gå til rektor, hvis H. ikke tar hensyn til dette ved bedømmelsen. Páll kom på kontoret til meg og var nedfor, fordi han mente å ha gjort det slett, og den lille gutten måtte få noen trøstens ord.

Fikk oppringning fra en kontrollassistent Bjarne Juliussen i Asker som på samme søknad som til opptaing i jordbruksavdelingen i år har søkt om å få gå opp som privatist ved prøven ved forkurset i Hamar. Denne siste søknaden er blitt oversett, og nå begynner kursets prøver i de 2 artiumsfagene Juliussen i tilfelle skal opp i allerede lørdag 14 ds. Utvalget besluttet under henvisning til at søknaden herom var oversett, å innvilge den.

Jeg hadde en kortere samtale i kvell med forsøksleder Glærum som er her nå som sensor i jordkultur. Han (og Karset) har samme oppfatning som jeg om at vi nedlegger våre verv i Norges Bondelag, hvis Landbruksdepartementet nekter avholdelse av landsmøte ved St. Hans. Han vil foreslå i arbeidsutvalget at avviklingen av Bondelagets gjøremål henvises til departementet som nå har tatt ledelsen i sin hånd. Et annet alternativ er å be politimesteren i Oslo lede avviklingen. Glærum og Karset har konferert med advokat Lie om den juridiske side av saken. Well, dette er muligheter for innstillingen av virksomheten som må overveies nærmere.

Tirsdag 10 juni 1941.

Ved middagstid kom regnet - endelig! Stilt og mildt og bløtt, så den tørre jorden kunne suge det til seg fullt og helt. Og etter hvert øket det på, og det har regnet kraftig og frydefullt i hele natt. Det er nesten utrolig! Men årsaken tør vel være en koldluftfront i NO som har mødt havluft fra SV, og så er det blitt herlig regn over hele Syd Norge.

1 årsklasse har hatt skriftlig felleksprøve i botanikk og 2 årsklasses S + U landmåling, og jordbrukerne har fortsatt med jordkulturen.

Jeg har arbeidet med min artikkel til Landbrukskandidatenes årbok "Høgskolen i årets løp" og har den ferdig i kvell.

Telefonerte til bestyrer Pukstad på Skjetlein i formiddag om J III's utferd til Trøndelag 25-30 ds. De kan få den planlagte overnattningen der, men må ta med ullteppe. Det er begynt å regne litt der nord også, men våren er 14 dager for sen.

Onsdag 11 juni 1941.

Regn til kl. 16. Det er kommet ca. 24 mm. i alt. Jorden er mettet og lokker og har åpnet seg, og ugraset viser seg i uanede mengder. Det blir litt å gjøre i hagen!

Bytur. Killingmo sa at det rimeligvis i dag blir avgjort om Norges Bondelag får sammenkalle landsstyret ved St. Hans. Vi gjennomgikk de viktigste økonomiske poster. Senere hadde jeg en konferanse med revisor Beckmann som er a jour med arbeidet, og som viste at Bondelagets formue pr. 1 ds. er ca 62.500 kr., når kassekreditten, ca. 51.000 kr., er fratrukket. Han tilrådet realisasjon av statsobligasjoner for 50.000 kr. for å få nedbetalt kassekreditten, men jeg innvendte at disse tilhører grunnfondet som ikke kan røres uten representantskapets eller evt. landsstyrets tillatelse. Revisor kommer for øvrig til å gjøre en anmerkning om at arbeidsutvalget tross alt har rørt ved grunnfondet, hvilket jo framgår av at N.B.s formue nå er 62.500 kr., mens grunnfondets 100.000 kr. er urørlige. - Strand er tross alt optimist og mener det må kunne finnes en form for fortsatt arbeid på grunnlag av organisasjonsutvalgets utkast, til omorganisasjon av N.E. i et Norges Bondesamband omfattende Bondelaget, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Skogeierforbund og sentralene, de siste med plikt til å innbetale promillebidrag, hvorved sikres en fast årlig inntekt av ca. 130.000 kr. Han mener at dette vil være bedre enn å risikere at Steinar Klevar etter Bondelagets eventuelle oppløsning vil nå grunnen alene med sitt Bondelaug, bestående av 1 fylkesbondefører i hvert fyl-

ke, med bygdebondeløpere i hvert herred oppnevnt av fylkesbondeløperen og ellers ledet etter NS-prinsippet. Alle medlemmer i NS som har sin hovedbeskjeftigelse i jord- og skogbruk og fiske, slås sammen i NS Bondesamband, hvor medlemskapet er gratis. En slik organisasjon blir ikke noe nytt Norges Bondelag med 60.000 medlemmer som er med på å bestemme det som skal gjøres, men består av en landsleder, fylkesbondeløperne og under dem kretsbondeløperne i hvert herred - flere medlemmer trengs ikke.

I Kali var det stille. Brun reiste til Trondheim i morges. Kjøpmennene bestiller rikelige mengder Kali, formodentlig fordi de har rikelig med ledige midler og derfor synes de like gjerne kan sette dem i kullkjøpsel som på folio uten renter i Norges bank.

Jeg spiste middag i nr. 53, hvor barna hadde det bra og er i riktig godt lag, eksamen synes ikke å ta på.

Skriftlig fellesprøve i fysikk. J II ble ferdig med eksaminasjonen i jordkultur og begynte på foringslæren. I U II var det eksaminasjon i utskiftningsfag.

Torsdag 12 juni 1941.

9° C. kl. 8, varm sol ut over dagen, men en kraftig regnbyge med hagl som innledning omkring kl. 15. Litt blåsende.

J II ferdig med foringslæren i dag, S II begynte eksaminasjonen i skogbotanikk. 1 årsklasse hadde skriftlig fellesprøve i landmåling. Wilhelmsen måtte bryte av kl. 11.10, helt ferdig. Traaen som var eksaminasjonsinspektør, ringte og spurte hva en skulle gjøre. Situasjonen var helt ny og uten direktiver å holde seg til. Jeg foreslo å ringe til dr. Sødring som så evt. fikk ringe til Traaen og kanskje Wilhelmsen for å skaffe seg et bilde av tilfellet. Dette ble akseptert. Etter å ha hatt denne telefoniske konsultasjon ringte Sødring til slutt til meg og sa at han mente at han kunne gi Wilhelmsen en sådan attest at han på grunnlag av den kan søke om å få kontinuere til høsten i landmåling og zoologi som han skulle opp i i morgen. Wilhelmsen kom senere opp på kontoret til meg og fortalte at han ikke klarte mer, tankene stod helt stille. Han mente at han ikke var legemlig syk, og jeg sa at i normale tider ville en søknad om kontinuasjon sikkert ikke blitt innvilget, men etter den psykiske påkjenningen en har vært utsatt for i denne tiden kan utvalget muligens se litt mildere på saken. Derfor prøver han seg med en sådan søknad. - Rektor er i Geografisk oppmåling i Oslo i dag, og prof. Bjerke var ikke å få tak i.

Det går rykter om at Høgskolen skal få ny innkvartering fra 16 ds. Foruten Ulvik som ble evakuert tirsdag, er Stavern og Brunlanes rømmet for å gi plass for tyskerne, og på toget i går kvell talte et par Mosse-fruer om at i Moss og på Jeløya er noen villaer rekvirert. Det snakkes også om evakuering i Tønsbergområdet. De vanlige reisepass til Vestlandet er ugyldige, og en må ha vektigere grunner for reisen enn besøk for å få lov til å reise. Det således sperrede område strekker seg fra Stad til Risør, ja nå er det formodentlig utvidet til Sandefjord, og forleden dag kunne en ikke reise fra As til Moss uten særskilt pass. Ingen nordmann vet hva som er i gjære. Vethe fortalte i går at lørdag ettermiddag kom 300 danske arbeidere som skulle videre til Trondheim for å arbeide på det store tyske orlogsverftet der oppe. En av danskene sa at det skulle komme i alt 3.000 danske arbeidere dit opp.

Fredag 13 juni 1941.

7° C. i morges og kjølig drag i hele dag, selv om solen har varmet godt. Det kunne godt bli kuldegrader til natten, slik som det er blitt tinrende klart i kvell etter det forutgående regnværet. I Sverige var det ned til ÷ 7° nattefrost i forrige uke, og da frøs det vekk en masse grønnsaker og fruktblomster.

1 årsklasse hadde skriftlig fellesprøve i zoologi for J og kjemisk analyse for M, og klassen er dermed ferdig med eksamen. S II har gjort seg ferdig med skogbotanikken, U II hadde landmåling og J II begynte med avls- og raselæren.

Jeg leverte Bøhmer en artikkel til hans og Ødeliens landbrukstidende i Morgenbladet i kvell. Forrige gang jeg var borte hos ham med en artikkel, fikk jeg et glass stikkelsbærvin, og i kvell ble jeg budt epledrikk - vel, det er jo bra, men markerer det forhold at vi er glidd noe fra hverandre i den senere tid.

Lørdag 14 juni 1941.

Det ble ikke nattefrost, men det har vært urolig skydekke i hele dag, uten at det er blitt regn. Og solen har vært framme.

Karen kom hjem i går middag for å hjelpe til med å ordne med et lite selskap hun holder for noen av kammeratene i gymnasiet. De kom med 19.30 toget, 8 par. Dessuten hadde hun invitert Páll - som har fått 2.3 i botanikk og er i strålende humør, fordi han nå føler seg viss på ikke å stryke i sum -

og Solum (J I) samt Amne og Gunnar og Inger og Helge. En av gjestene, Rolf Olsen som er i slekt med fru Ekeberg på "Banken", stoppet underveis fra stasjonen hos henne for å prøve å få sigaretter, men det var forgjeves. Etter denne forsinkelsen på vel $\frac{1}{2}$ time satte de seg til bords og fikk is og kransekake og et glass ripsvin. Deretter beså de seg på Høgskolen en times tid. Og så gikk dansen over til je. De får nattmat, lapskaus, og pilsner, kl. 2 og skårne smørrebrød kl. 6. De reiser nemlig tilbake til Oslo i morgen kl. 7.20.

Jeg måtte innkalle professor Tuffs varamann som sensor i avls- og raselære i dag, nemlig statskonsulent Lalim, fordi Tuff i går fikk innkallelse til Reichskommissar for å forklare seg i anledning av en skrivelse som 43 foreninger har sendt inn i anledning av forholdene, og som T. som tillitsmann hadde vært med på. Da det kom til stykket ble den tillyste konferanse i dag utsatt. Dette er den vanlige "hensyntagen" til våre folk, og som formodentlig har til hensikt å gjøre oss møre, men som virker stikk motsatt. I går ettermiddag kl. 18 hadde fru Moen invitert noen damer til te i anledning av at fru Tuff hadde fulgt sin mann utover og nyttet høvet til å gjeste gamle venner. Jenny var der borte, mens mor hadde hodepine.

Jeg ringte til Homb (J I) i dag og anmodet ham om å møte til landmålingsøvelsene mandag. Han ble som før nevnt syk under eksamen og skal kontinuere til høsten. Han hadde ikke tenkt på dette øvelseskurset og var takknemmelig over at jeg varskudde.

H II var oppe i grønnsakdyrking i går - Helge fikk 1.8 og var fornøyd - og i planteskoledrift i dag. Hagebruksskolebestyrer Nordal var sensor i dag. Han forteller at det er rekvirert mange hus på Sørlandet, især omkring Kristiansand og på Lista, og det har vært veldige godstransporter med Sørlandsbanen. Men ingen vet hva som forestår. Karen hører at torsdag gikk 17 ekstratog med soldater etter hverandre med Bergensbanen, og professor Lynge som sensurerer botanikk her ute disse dagene, hadde lagt merke til at det tømmes for soldater i Oslo.

Søndag 15 juni 1941.

Det trakk opp til regn fra i morges, og soloppgangen som ungdommen hadde gledet seg til, ble en skuffelse. Men Karen og en av guttene som hadde recket med, spilte tennis kl. 5. Det har regnet i hele dag, og for Páll og Asgeir Bjarnason som reiste til Oslo kl. 9.20 for å dra på hyttetu med de andre islendingene der inne, er det blitt en våtsam dag. Páll og So-

lum var oppe i hele natt og fulgte gjestene på stasjonen kl. 7.20. Páll fikk seg en rask tur til Vollebekk like før 9, da han hadde glemt å varsle Asgeir om hytteturen og kunne ikke komme fram i telefonen, men det greide seg så de rakk toget. Det har for øvrig vært en utpreget "dagen derpå", stille og rolig. De eneste som har hendt, var at mens jeg barberte meg ringte de tyske veterinærene om film i ettermiddag og spurte om kl. 15½ passet. Dette avhang av om Rye hadde denne tiden ledig, og da dette var tilfellet (han fikk varsel i går) var saken klar. I sluttet tropp marsjerte veterinærene til og fra forestillingen, og noen av rekonvalesentene i Samfundet diltet etter. Forestillingen varte 1 times tid, altså kortere enn før.

Krigen er flyttet til Syria, hvor engelske og såkalte "frie franske" styrker (hvis øverste sjef er general Gouille) rykker inn i 3 kolonner sydfra under motstand fra de regulære franske som administrerer landet som mandatområde, og hvis regjering i Vichy under admiral Darlans forsete og med den 85-årige marsjall Pétain som rikssjef arbeider i god forståelse med Hitler. Tyskerne nekter å ha fly i Syria, men kommunikeene sier noe annet, og de var nok på god vei til å besette flyveplassene. Damaskus skal være omringet av frie franske styrker. I Ethiopia fortsetter opprensningen, og engelskmennene holder fremdeles Tobruk i Lybia. Den gjensidige bombing på vestfronten fortsetter, kanskje med en liten økning fra engelsk side. Det er Ruhr som er blitt syltet ned de siste nettene, og Köln, Düsseldorf og Nordsjøhavnene samt de vanlige besøk på Franskekysten. Til sjøs fortsetter også senkningene.

Mandag 16 juni 1941.

Riktig varme i dag, klar himmel. I kvell har jeg plantet ca. 20 bringebær i stedet for en del som er gått ut, og en del kålrotplanter som det også er blitt noen luker i på grunn av tørken.

Skriftlig fellesprøve i jordbunnslære i 2 årsklasse i dag unntagen for M II som har vært oppe i meierimaskinlære, varme- og kjøleteknikk. Langballes eksaminasjon i meierimaskinlære ble utsatt til torsdag ettermiddag 19 ds., da han ennå ikke er kommet tilbake fra Tyskland.

Landmålingsøvelsene begynte i dag kl. 9 og kommer for Pálls parti - som har fått terrenget ved Loppullet til kartlegging - til å holde ved formiddag og ettermiddag hele denne uken, og de skal da være ferdige. P. var sammen med 15 andre islendinger i går i direktør Berdals hytte i Maridalen. Det regnet meget, så de var nesten bare innendørs, men hadde det bra likevel. Berdal var en hyggelig vert, og han hadde hilsen med fra ham.

Tirsdag 17 juni 1941.

Sommervær, og det gror. Jeg plantet kålrot i lukene i kålrot-radene mine i går kvell, og likeså skiftet jeg ut en del bringebær som merkelig nok ikke hadde kommet seg etter utplantingen i vår.

I dag har vi hatt besøk av fru Lilli Weydahl og Edith Vik. Edith kom på besøk til moren for 14 dager siden og blir her borte til midt i juli, da Oddmund har ferie og kommer og henter henne. De har det begge riktig bra. De er glødende tyskvenner, og deres møte med O.L.Moer forløp derfor ikke i absolutt enighet. Han viste dem for øvrig sine arbeider med omgivelsene rundt Svanedammen som i øyeblikket er tørr, men nå skal fylles etterat vannliljerøttene er luket vekk. Langs øst-siden er lagt en ny spaservei, og strandlinjen mot gårdsplassen er utbedret.

2 årsklasse hadde eksamen i rettslære i dag, U II muntlig prøve, de øvrige skriftlig fellesprøve.

Onsdag 18. juni 1941.

Midt på dagen tyknet det til, og det regnet mildt et par timer.

Bytur. Erender i Bøndernes bank og trykkeriet, hvor jeg leverte en artikkel fra Borgedal og fikk satt mer fart på årsmeldingen for 1939-40 som er 1 år forsinket og gjerne bør komme ut i inneværende budsjettår. I Bondelaget anviste jeg en del regninger og skrev under på rekvisisjon av kr. 5.000 av kassekreditten i Kredittkassen. Hilste såvidt på Fjørtoft som er i byen et par dager just nå, men ellers reiser for "Nationen". Killingmo fungerer som Fj.s stedfortreder, men er ikke skikket for en så krevende stilling. Strand prøver å holde humøret oppe, men måtte innrømme at det ennå ikke er gitt tillatelse til å holde møte i landsstyret, men saken flyter, og Strand har håp om å få et møte. Jeg sa ham at min frasigelse av mitt verv som medlem av finansutvalget blir opplagt i løpet av uken, hvis intet nytt foreligger. Han bad meg om eventuelt ikke å nekte å motta valg til arbeidsutvalget, hvilket jeg ikke lovet. Jeg snakket senere med Aadahl om situasjonen, og han var enig i at jeg fratrer nå. På mitt spørsmål om det at vi som er på Mellbyes side nå slutter, og at Bondelaget dermed uten tvil ikke kan fortsette virksomheten, men at det må gå inn i et nytt Norges Bonde-

samband, vil få noe å si for "Nationen" og bondelagspressen i det hele, svarte han med å vise til at "Nationen" har forandret sin undertitel "Organ for Norges Bondelag" til "O. f. N. bondestand". Det er bondestanden som blir hans blads lesekrete nå som før, og han håpet at det klarer å ri stormen av. - I Kali intet særlig. Det ble bevilget 200 kr. til J III's utferd til Trøndelag i neste uke. Brun reiser til Stockholm i morgen.

Else ble ferdig med eksamen i dag og kom hjem med 15.20-toget fra Oslo. Karen har fått vite at hun skal opp i fransk muntlig i morgen ettermiddag. Hun er fornøyet over det, pensumet er ikke så stort.

Traaen var innkalt til møte i Stortinget hos Reichskommissar i formiddag sammen med de 42 andre foreningsformenn som har undertegnet hen vendelsen med beklagelse over det dårlige styresett vi har. Aadahl var der også. Terboven holdt først en tale, og deretter hadde Hagelin ordet, hvorefter formennene for de 5 største foreningene ble arrestert for øyne ne på dem som var sammenkalt. Det var Buland for Arbeidernes faglige landsorganisasjon, Henrichsen for Kommunearbeiderforbundet, dr. Berner for Lægeföreningen bl.a. En del foreninger, bl.a. Norske Landbrukskandidaters Forening, fikk seg tildelt en tysk observatør (deriblant var det flere damer), og de øvrige og minste foreningene ble helt enkelt oppløst. Grosser Steen (Oslo handelsstand) og advokat Bødtker (Sakførerforeningen) er arrestert, og advokat J.B.Hjort sitter også inne. Antallet av arrestasjoner er blitt mange i det siste. Men roen blant oss norske er den samme beherskede som før.

Det er kommet melding om at fhv. rengjøringskone Marie Hermansen som har hatt pensjon i mange år, døde i formiddag og begravet lørdag 21 ds

Torsdag 19 juni 1941.

Sommervær. Tønseth forteller at de i dag har begynt å slå 13 mål på Lundbakken til siloene, og i parken er slåttene også begynt. Jeg så i går at Dietrichson på S. Finstad har slått av et lite engstykke, men der kunne det ikke være meget på. Det er først de siste dagene det er blitt noen virkelig vekst i engen, og da mest på virkelig godt gjødslet eng.

Nils Tomter har levert meg 7 favner granved i dag, derav 5 favner kappet. Jeg har før fått 2 favner bjerk, og veden kommer meg på 321 kr. Jeg regner da å ha nok for vinteren. Jeg bestilte 2 favner bjerk for vinterlevering.

I professorutvalgets møte i dag forelå søknader om kontinuasjon

til høsten fra L. Wilhelmsen (J I), O. Aresvik (J II) og E. Michaelsen (H II), samtliges ble innvilget. Det ble besluttet å foreslå for professorrådet at det opptas 12 i H, 18 i J, 6 i M, 30 i S og 10 i U i år.

Langballe kom tilbake fra Tyskland med 13,53-toget i dag, og kl. 16 eksaminerte han M II i meierimaskinlære. I morgen drar M II på utferd til Østfoldbyene med Mork - så det klaffet akkurat. Men meieristene var nervøse og lurte på om det kom til å klaffe. Det har for øvrig i går og i dag vært eksamen i driftslære, fjørfe og pelsdyr og bygningslære, og i dag begynte eksaminasjonen i landbrukskjemi.

I går var her 2 tyskere pr. motorsykkel fra Drøbak og forlangte oppgaver over husrommet på Høgskolen. Rye var den eneste som var til stede, og han gav dem de oppgaver som tyskerne tidligere har fått. I dag har jeg telefonert med dr. Helmerich som er plasskommandant ved Ås st., om å få disponere Anatomihuset til eksamen i ytrelære, og han opplyste at det er hærledelsen i Oslo som nå har bestemmelsen over de beslaglagte rommene på Høgskolen. De som kom fra Drøbak i går, var sendt hit opp av plasskommandanten der + politimesteren. Det er ellers sporadisk interesse for privatboligene. Breirem hadde forleden visit av et tysk ektepar + 2 barn som så på huset. Og et par andre har fotografert litt her og der. Det skal være kommet noen tusen tyske kvinner og barn til Norge i det senere, og det rår en del uvisshet også i anledning av at die Wehrmacht har rekvirert en hel del hus på forskjellige steder især i grensesone Vest, men også i Moss og omegn f.eks.

Freitag 20 juni 1941.

Sommervær. En folkeskoleklasse fra Moss har besøkt Høgskolen i formiddag - veksthusene m.v. og zoologisk og geologisk samling ble sett på i løpet av 3 kvarter.

Rektor er i Oslo i dag for å konferere landmålingskarakterene med sensor, direktør Klingenberg. Jordbruksavdelingen er i knipe med departementets bestemmelse om at J skal ha bare 1 måneders sommerferie hvert år. De søker nå utvirket dispensasjon fra den dette året under henvisning til at det er et overgangsår, og så får en da se om en ikke kan få en litt mer elastisk reglementarisk ordning.

Lørdag 21 juni 1941.

Tykk varmedis i natt, varmt sommervær i dag, 24° C. kl. 17.

Professorråd kl. 9-10.30, hvori assistent Ording ble meddelt doktorgraden i landbruksvitenskap. Til et ledig kandidatstipendium, hvortil hadde meldt seg 12 søkerer (10 J, 1 M + 1 S) ble etter jordbruksavdelingens og professorutvalgets forslag innstilt som nr. 1, 2 og 3 henholdsvis landbrukskandidatene Halvor Røyne (arbeidslære), Magnus Jørgensen (jordkultur) og Erling Harildstad (likeså). Det ble besluttet å ta opp følgende antall nye studenter: 13 H, 18 J, 6 M, 29 S og 10 U, i alt 76, og det ble overdratt utvalget å foreta opptakingen. 4 hospitanter ble tatt opp, derav 3 i kjemi - damer som vil utdanne seg i næringsmiddelkjemi.

Søndag 22 juni 1941.

Samme varme vær. Det vokser kolossalt nå, og slåttene på Lundbakken (Damskiftet) er nok ikke svært meget for tidlig, målt med tidligere rasjonelt mål, og det er ganske godt med gras.

Kl. 5.30 i morges er det blitt krig mellom Tyskland og Russland. På tysk side står dessuten Finland og Romania. Grenseelven Prut mellom Romania og Bessarabia er overskredet. Hitlers begrunnelse for å begynne krigen er at Russland har trukket store troppemasser (160 divisjoner) sammen ved den tysk-russiske grensen, at det har sabotert overenskomster og samarbeider med England. I en radiotale til det russiske folk kl. 11 benektet Molotov dette blankt og sa at Russland nøye har overholdt sine avtaler. Helsinki-kringkasteren benyttet seg i kvell foruten av finsk og svensk også av tysk. Churchill talte i parlamentet i ettermiddag og forsikret at England skulle gjøre alt for at tyskerne skulle få det hett på deres fronter mot England, og at han ville hjelpe Russland økonomisk og materielt av all evne. I Japan har det vært regjeringskonferanse.

Randi kom hjem kl. 10 $\frac{1}{2}$. Inger har vært med Helge til Drøbak og kom tilbake i kvell kobberrød. Ungdommen har ellers solet seg i hagen. Ola Norang reiser hjem i morgen og kom i ettermiddag og sa farvel. Han tror han kommer til å drive med veiarbeid i sommer, for å tjene litt penger. Páll skulle også reist i morgen, til Apelsvoll. Men han har hovnet opp i høyre kne, formodentlig noe i forbindelse med leddgikt han engang har hatt, og hevelsen varer antakelig et par dager. Han har leid værelse hos O.L.Moen fra 1 september. Sommerferien varer til 21 august.

Skredder Fjeld sydde over jul en dress for Bernt som ble riktig

pen. Deretter sydde han en til meg som var umulig i armene og nærmest ubrukt. Han tok den tilbake (han syr for en konfeksjonsforretning i Oslo og fikk den vel anbragt der), og i går leverte han en ny som jeg har innvidet i dag. Den er velsittende og behagelig, og nå har jeg dress for sommeren.

Mandag 23 juni 1941.

Dette har vel vært den varmeste dagen hittil i år. 28° C. kl. 17. Ut på ettermiddagen gjorde solgångsvinden seg gjeldende og svalte godt. På gårdsbruket slår de gras og legger i silo så meget de rekker.

Påll reiste til Oslo kl. 13.53 og drar videre til Apelsvoll i morgen formiddag. Benet er bedre i dag. Helge er i tvil om han skal reise hjem i sommer og ta arbeid hos Fuhr eller et annet sted som hans mor skriver om, eller være her og ta den jobben hos Thorsrud som det har vært avtale mellom dem om.

Det har vært en herlig jonsokkvell denne gang. Anne har vært hos Eskeruds og var bl.a. en svipp med i Kinnsåsen (Kølaåsen), hvor det var trekkspillmusikk ved Daniel Solhaug og anledning til å kjøpe brus og kaker. Vi andre var hjemme og spiste bløtkake og wienerbrød bakt av krigsmel og drakk brus til. Randi er i byen og har invitert Gunvor Oterholm til seg, og de spiser eggedosis m.m.

Tirsdag 24 juni 1941.

Fortsatt varmt vær og disig om natten. Vi hørte skudd over midnatt, og det snakkes om bombing her og der også her østpå, men vi får jo ikke vite noe sikkert. I Bergen gjorde engelskmennene skade for 8 a 14 dager siden, og 8 mennesker skal være døde på Nordnes og en hel del såret. Men kanskje har også det tyske luftskytsset gjort sitt, det er også farlig når det er på nedvei igjen.

Oslotur, med møte i kontrollnevnden i Driftskredittkassen. Jeg var oppom skredder Petterson med en jakke som må stelles på langs kantene for å bli brukelig på reisene igjen. Kjøpte et par søljer til småpikenes bunader som det er blitt så moderne med i år, og som også er meget hendige festplagg. På inntur til Oslo traff jeg ingeniør Johnson i Odda smelteverk som er ute på en forretningstur og besøkte Ødelien i går. Han sa at fabrikken har solgt 30.000 tonn Oddaperler til Holland og Belgia, og det går meget trollmjøl innelands.

Onsdag 25 juni 1941.

Fremdeles samme varme vær.

Rye ringte kl. 23.30 i går og meldte at lensmannen hadde reist til Drøbak hjelpefengsel med en skogbruker som skulle vært blant dem som hadde vært litt glade i anledning av den nettopp ferdige eksamen og hadde sunget og skrålet litt på veien mellom Høgskolen og stasjonen. Jeg hørte dem, da de dro forbi min hage, hvor jeg stelte med noe. De sang "Klokk, klokk, klokk sa høna på haugen" til ære for meg, men de sang visstnok også noe annet som var myntet på tyskerne. Rye kunne ikke si hvem som hadde meldt skogbrukerne.

Oslo tur i dag, for det meste i Kali. Brun kommer tilbake fra Stockholm i morgen. Det er bestilt meget kali i år, staten således 15.000 tonn kaligjødsel 40%, i alt mente Abrahamsen at bestillingene er oppe i 40.000 tonn kaligjødsel. Men nå er det vanskeligheter med tonnasje, og skibningen til Vestlandet er det slutt med.

Karen var inne og fikk rede på den skriftlige artiumssensuren i dag. Hun fikk Mtf. i tysk og Tf. i norskstilene og engelsk og var meget fornøyd. På Kristelig Gymnasium har 2 fått Stf., nemlig en realist og Olga Smith i Karens klasse. Jens Loe har fått Ngtf. i alle skriftlige fag.

Torsdag 26 juni 1941.

Fremdeles varmt, men ullen overskying. I Sverige har det vært heftig tordenvær i Mälartrakten. Vi har ikke noe imot å få litt regn nå.

Landbruksskolebestyrer Bruskeland besøkte Breirem og Bærøe i dag.

Anne er 20 år i dag, og Sigfrid og Eskeruds er her på besøk. Hun har fått rosa silkenattøy av Gunnar, keramikkmugge av søstrene og en sølje av mamma og meg, teskje av Bestemor (nå er halve dusinet fullt) og kniplinger av Sigfrid. Jeg måtte gå under sjokoladen kl. 18 for å delta i møte i professorutvalget. Der ble det anbefalt en forestilling fra Breirem, Ødelien, Vik, Skard og Borgedal til Landbruksdepartementet om å opprette de foreslåtte assistentstillingerne hos dem fra 1941-42 av, under henvisning til det presserende arbeid med mataukinga. Professor Moen foreslår, med hagebruksavdelingens tilslutning, at Øines's planteskolefullmektig-stilling omgjøres igjen til assistentstilling i planteskoledrift og dendrologi og med plikt til å assistere ved grønnsakforskene. Vikarassistent Borgan har sagt opp til snarest mulig fratredelse for å overta sekretærstilling i Forsyningsdepartementet. Det besluttet å foreslå stillingen avertert og landbrukskandidat Dalberg antatt som midlertidig vikar.

Loe forteller i dag at det var Styri som anmeldte skogbrukerne til lensmannen tirsdag kvell. Og det var Lutnæs som ble arrestert. Han var ikke med på "kümmelen", men visste hvem som var med, men villé ikke oppgi noen navn. Han slapp ut igjen i går formiddag og reiste til byen, etter kammeratene som hadde ett eller annet erende der i går.

Styri er blitt vår nye skolestyreformann, med lærer Nuland i Nordby som sakkyndig medlem, og fru dosent Hiorth representerer husmødrene. Samtidig med at vi altså har fått NS-styre er Nordby skolekrets slått sammen med Ås og Kroer.

Til medlemmene av Ås husmorforening er det i dag kommet melding om en forordning som overdrar et kontor i Innenriksdepartementet (Hagelin) å føre tilsynet med de foreninger som ikke er av næringsøkonomisk art, og gir dette en vidtstrakt myndighet. Fredag skal det være møte på Åsgård, hvortil medlemmene oppfordres å komme. Jenny har straks meldt seg ut både av Ås husmorforening og Ås sanitetsforening, og det samme har Marit og fru Skard gjort.

Finland er nå blitt drevet inn i krigen på grunn av russernes hensynsløse bombing av finsk område - de skylder på at det er tyskerne de er ute etter. Den svenske riksdag har hatt hemmelig møte og har gitt sitt bifall til regjeringens beslutning om å tillate tyskerne å sende 1 divisjon fra Norge til Finland over svensk område. Meldingene fra den nye krigsskueplassen er ennå sparsomme, men tyder på en planmessig tysk framrykking på den polske og rumenske front, men med kraftig russisk motstand. Det tyske luftvåpen ødelegger forbindelseslinjer bak de russiske linjer.

Ragna skriver 23 ds. til mor at alt er bra på Skorpen. Molla (Lille-Ragna) har fått 1.42 på handelsskolen på Stord, og Else Marie er opp tatt på husmorskolen fra 4/8. De har hatt besøk av tyskere som ville kjøpe mat. Telefonen er stengt, så de vet lite om hva som skjer.

Karen var inne og hentet artiumsvitnemålet i ettermiddag. Hun har Mtf. i alle muntlige fag, og pointssummen er 69, altså en solid Mtf. i hovedkarakter. Hun er strålende glad. Og på skolen syntes de det var "flott" at hun skal studere ved Landbrukshøgskolen. Nå, det innskrenker seg til søknaden om å få hospitere i kjemi i vinter samtidig med at hun får være med på professor Lindemans næringsmiddelkjemiske undersøkelser. Men særlig dette siste er jo bra. Da jeg var nede hos L. etter kvells i går og drakk en pjoelter sa han at han vil prøve å sette de 3-4 kjemihospitantene til vinteren på parti sammen med meieristene.

Fredag 27 juni 1941.

Lummer varme.

Assistent Husby meldte nokså irritert at skolebarn fra Greåker som besøker Høgskolen i dag, har fisket masser av vannliljer i dammen foran undervisningsbygningene. Han snakket dem til rette og ville at "Høgskolen" også skulle si dem et Pauli ord.

Journalist Brandt i "Aftenposten" var her i formiddag og samlet stoff til en lørdagsside. Han fikk alminnelige opplysninger av meg og fotograferte en del i følge med Bærøe, og Langballe ble intervjuet.

Holstad potettørkeris andelslag ble opprettet onsdag i møte på Ski. Helge Thirud ble valgt til formann. Tilslutningen er ennå bare måtelig. Det betales 2 kr. pr. tegnet mål poteter, og ut over dette beløp har andelstakeren intet ansvar - hvilket ikke har stått klart. Staten bygger anlegget som skal amortiseres i løpet av 10 år, hvorefter det går over til laget.

Lørdag 28 juni.1941.

Et ganske kraftig tordenvær fra kl. 3.30 utover til 6-tiden, ledsaget av godt regn som gikk over til fint dusjregn framover dagen. Ønskeregnet. Nå blir det fart i rotveksttynningen, men mangelen på arbeidsfolk er stor. Forrige gang, 10-11 juni, fikk vi 27 mm. regn. Bærøe har i sin landbrukstidende regnet ut at dette svarer til en vatning med 135 sprøyter a 10 liter på 50 m². Dette for å vise hvor lite vanlig hagevatning betyr mot en god rotbløyte. Det elektriske lyset og kraften var borte fra i morges til kl. 13½, og bl.a. telefoneringen til Oslo var vanskelig en tid, vi måtte ekspederes over Ås. Ly-net hadde slått ned på antakelig 2 steder i Høgskolens fjernledning og smadret noen isolasjonskopper.

Jernbanen melder at inntil videre transporterer den bare matvarer o.l. Derved oppstår det straks vanskeligheter. Lindeman ringte således om at Merlien ikke kan sende kjemikalier, og spurte om det kan finnes en ordning med returfrakt fra Oslo. Jeg ringte til politimesteren om saken, og han skulle straks sette seg i forbindelse med Transportutvalget. Han sa ellers at han får 6 mdr. permisjon antakelig fra mandag og lurte på om det blir vanskelig for ham å reise vekk. Da jeg i anledning permisjonen betegnet ham som et lykkelig menneske svarte han meget kontant: "Jeg er ikke det spor lykkelig!" Permisjonen er således ikke ønsket.

Astrid har vært på eksamen i dag og skal nå begynne i 4 klasse og er dermed ferdig med småskolen. Tiden går!

Søndag 29 juni 1941.

Det ble 17 mm. regn i går. I dag har det vært varmt, men mens vi drakk kaffe i hagen kom det noen skvetter og en kraftig liten byge som vetet jorden en del. Randi og hennes veninne Edith Fjæreide som har vært her siden i går kvell, var sammen med Inger i Drøbak og badet, men de fikk ikke en dråpe regn. Randi og Edith syklet til Oslo kl. 20.

Måndag 30 juni 1941.

Fremdeles varmt. Anne fikk brev fra Bernt i dag, og han melder om 30°, og da er det varmt med kälrot og AIV, synes han. Men han har hatt en tur til fjells pr sykkel, og der var det rømme og fjell-luft. Her på gården begynte slåtten i dag, og Julius Sundby melder om det samme fra Sundby. Engen er tynn, fordi den mangler kløver.

Bankkasserer Grydeland og hans sønn Anders har vært her i dag for å levere artiumsvitnemål og høre etter, hvordan utsiktene for hans opptaing i U er. Den foregår i morgen, og min munn er derfor lukket med syv segl - i dag. Men han har de beste utsikter til å komme med. De spiste middag hjemme.

Tirsdag 1 juli 1941.

Sommervarme. Jorden begynner å bli svært tørr.

Møte i professorutvalget kl. 12-14. Gjennomgåelsen av søknadene om opptaing ved Høgskolen påbegyntes og ble ferdig for de 17 jordbrukeres vedkommende. Søknadene til hagebruksavdelingen ble sendt tilbake til avdelingen, bl.a. fordi den hadde innstilt 2 til opptaing som ikke har fagskole, men bare har hospitert ved Gartnerskolen. Neste møte 11 juli.

Onsdag 2 juli 1941.

Samme vær.

Oslotur. Først på posthuset for å få rede på hvordan vi skal få sendt trykte dokumenter til Sverige og Finland i forbindelse med bedømmelse av ansøkerne til professoratet i skogskjøtsel. Deretter i Bondelaget, hvor Strand opplyste at Fretheim vil prøve å få møte i landsstyret 25 juli. Hvis så dette treffer de ønskede vedtak er alt vel, hvis ikke - ja da må det være klar over følgene, mente S. På spørsmål om jeg tar imot innkalling til møte i arbeidsutvalget svarte jeg at jeg jo har fratruddt fra i går, og der-

er det utelukket at jeg avgir møte. Men personlig står jeg fremdeles til hans rådighet med opplysninger etc., idet jeg viste til min snart 25-årige forbindelse med organisasjonen. - Så var jeg i departementet, hvor Randi fikk penger til husleie. Jeg nyttet høvet til å snakke med landbruksdirektøren om muligheten for å purre tyskerne om frigivelsen av rommene de har beslaglagt på Høgskolen. Han mente vi bør skrive til departementet om saken. Hunnes fortalte bl.a. at vedtakelsen av budsjettet for 1941-42 er utskutt fra nå til sist i august av hensyn til feriene. - I Kali ble det besluttet at jeg reiser til Hedmark en ukes tid fra fredag og Vethe til Telemark og Aust-Agder 14 dager fra mandag. En ny filmmaskin ble prøvet, med ny film fra kaliindustrien, smalfilm. Forbedringer begge to, men ikke så store.

Torsdag 3 juli 1941.

Tett tåke ut på morgensiden, dagen varm. Men det har skyet til ut på ettermiddagen. Kanskje får vi regn. I Sverige spår de torden. Det siste tordenværet over distriktene her gjorde en del skade, bl.a. ble Kråkstad-transformatoren på Skiseng ødelagt. Mandag kvell ble vi uten lys i 2½ time på grunn av at et tysk fly nødlandet ved Løken i Kråkstad og rørte kraftledningen såvidt. De tyske soldatene på stasjonen var kommet op på Høgskolen for å se film - men de måtte returnere med uforrettet sak.

Jeg har i dag ordnet med reisen til Hamar, telefonert med Anton som Jenny og jeg skal bo hos, og med Bernt som vil låne meg syklen sin. I morgen kl. 12½ møter jeg Berger i Bondelaget for å overlevere finanssakene.

Fra 1 juli har vi fått en del forhøyelser av omsetningsavgiften på en rekke manufakturvarer, skotøy m.v., fra 6 til 30%, for sølvtøy og luksusvarer visst enda mer. Pengenes verdi synker ubønnhørlig. Langballe fortalte i dag om visse vanskeligheter han og Botolfsen hadde hatt med å skaffe penger, da de kom til Berlin for 1 måned siden. De hadde ikke ett øre, da de kom dit. De måtte leie seg inn på et billig hotell første natten og bo på kreditt, inntil de neste formiddag kunne heve penger i en bank. Maskinfabrikken Lanz i Mannheim skulle skaffe dem billett Stettin-Berlin, men dette hadde ikke klaffet, og reisen i Tyskland skulle nok vært betalt av dette firma. De reiste på 1 kl., og jernbanebilletten kostet ca. 700 kr. for hver.

Fredag 4 juli 1941.

Det begynte å regne i 5-6-tiden, og det har vært til dels kraftig regn i hele dag. Jenny og jeg reiste fra Ås kl. 10.50 og videre kl. 14.40 til

Hamar, hvor vi var i rute kl. 18.15. I Oslo hadde jeg først et erende i Bøndernes bank, hvor jeg tilfeldigvis traff Mellbye. Jeg fortalte ham at jeg i dag hadde fått brev fra Glårum om at han i brev l ds. til statsråd Fretheim har nedlagt sitt verv fra s.d. som medlem av arbeidsutvalget i Norges Bondelag, og at jeg også har nedlagt mitt verv fra samme dag. Jeg sa at jeg nå reiser til Hedmark på en 8 dages tur og er hos fylkesgartneren. Depotsjef Wiberg nevnte for meg at Norges Bondelags konto vedrørende Norsk Fruktmat ennå står til rest med kr. 898.58 og bad om oppgjør. Jeg henviste ham til Berger som nå har overtatt finanssakene i Bondelaget, og bad ham for øvrig henvende seg til Steenstrup - som har foranlediget at Trygd har innbetalt kr. 6.000, og som nå bør betale resten for å få alt på én hånd, hvilket også var forutsetningen, da dette vil forenkle det endelige oppgjør mellom Trygd og Bondelaget. Wiberg sa at han ville skrive eller telefonere til Steenstrup. Deretter hadde jeg en kort konferanse med Berger i Bondelaget. Han var dårlig i magen og ute av humør. Vi underskrev begge en melding til Akers sparebank, Bøndernes bank og Christiania bank og kredittkasse om at Berger heretter underskriver dokumenter i stedet for meg.

Anton tok imot oss på Hamar st., og vi har senere koset oss hjemme hos ham. Vi kom straks i livlig prat om hans arbeid som nå særlig konsentrerer seg om skolehagene som er i god gjenge, med 55 skolehager de siste årene, og som særlig tar seg av agitasjonen for grønnsakene, og om fruktdyrkingen som han fremmer dels ved å arbeide for omsetningen gjennom konserverfabrikker (Oplandske konserverfabrikk i Brumunddal, fabrikk ved Løten brenneri), dels ved å få i stand demonstrasjonshager, hvorav han har 10 stykker a 120 trær hos småbrukere ved Tangen st. og en stor hos Huse på Ihle i Furnes. Av den siste som er på 600 trær, er 380 gått ut de 2 siste vintrene, og disse må suppleres ved nyplanting. Det er særlig gravensten det er gått ut over, mens åkerø, cox's pomona, säfstaholm og ribston pippin har greidd seg bedre. Han fortalte om sine planer med å få i stand en forsøksfrukthage for Hedmark med egen forsøksleder under Stedje. Han hadde funnet en liten gård, Brattbakken i Veldre, som dog ikke var ideell bl.a. på grunn av kulden som står fra Furnesfjorden, og som Stedje derfor ved besiktigelse sammen med Oddvar Lund erklærte for uskikket overfor Bjarne Braastad som i mellomtiden hadde kjøpt småbruket for 14.000 kr. og derved forskuslet det hele. Anton arbeider også med opbevaringen av grønnsaker og frukt og har herunder tatt opp spørsmålet om å yde bidrag til bygging av stampehus. Ett slikt skal bygges ved Stai og ett ved Hamar.

Lørdag 5 juli 1941.

Det klarnet opp i løpet av natten, men i 15-tiden kom en regnskur, og vår plan om en sykkeltur til Nordstad i Stange løp i vasken. Kl. 19 kom Bernt syklende fra Heramb, 27 km., og jeg ble derved uavhengig av andres sykler. I 17-tiden kom Signes brorsønn Per Gjølstad som skulle videre til Møelva i barnedåp, såvidt innom at han rakk å drikke kaffe, og sammen med ham en eldre frøken, Jetta Baanerud fra Vinger, som blir hos Signe et par uker. Per Langballe er ute på seiltur med Hamar seilforening i kvell og natt til Hovindsholmen. I morgen skal de rundt Helgøya, hvis vinden er gunstig. Han er ivrig, men faren er litt engstelig for denne seilingen i de flatbunnede båtene med senkbar jernkjøl, og som Per sammen med en jevnaldrende kammerat holder på å bygge en av i farens garasje. Vi andre spaserte i kvell ned til Reidars hus lenger ute på Storhamar som ligger pent til nede ved Mjøsa. Ingen var hjemme.

Anton hadde fra kl. 19 møte i Hamar med fylkesagronomene og Paul Øvergaard om landbruksfunksjonær-ordningen i Hedmark. En fylkesvalgt komité med ordfører Nordli i Løten som formann og 4 andre medlemmer, bl.a. Ole Rømer Sandberg, har avgitt en innstilling om sentralisering om landbrukssekselskapets kontor i Hamar, med kontor i Hamar for samtlige fylkesagronomer, med spesialiserte fylkesagronomer og med herredsagronomene som deres assistenter. Anton og jeg hadde diskutert forslaget før han gikk. Forslaget er uheldig for så vidt som funksjonærenes virksomhet jo allerede omfatter hele fylket, og landbrukssekselskapets sekretær i Hamar er det sentrale ledd i det hele. Distriktene vil ikke gi slipp på de funksjonærene som nå bor ute i dem, og de må jo også stå i nær kontakt med dem. For fylkesgartneren er forholdet naturligvis tilsvarende, men han er alene om hele fylket og da må han bo sentralt, hvorfor det var naturlig for ham å flytte til Hamar.

Søndag 6 juli 1941.

Det klarnet opp i morges, men skyet fort til igjen, og det var overskyet resten av dagen, men ikke regn.

Anton og jeg syklet i formiddag til Nordstad. Vi traff Jens Nordstad hjemme. Grosserer Nils Snilsberg og frue fra Hamar var på besøk, og vi ble budne på en pjolter og deretter på kaffe og kaker. Det ble pratet om tidene og opplyst at NS ikke har over 100 medlemmer i Stange og 68 i Hamar, og tilslutningen synes å avta. Fruen likte å høre at Olga Bjøner er uten befatning med bondekvinnelagene lenger. Vi så på frukthagen, hvorav den gamle del var full av kart, mens den nye delen var sterkt skadet av frosten i vinter. Noen av

de store trærne var også døde. I nyplantningen er jorden holdt åpen, med gulrot som mellomkultur, men krusesyken er kommet. I morgen skal det sprøytes med karbolineum, og det overgroende ugraset skal også fjernes. Anton ønsker å få anlagt en forsøksplantning på 500 frukttrær (400 säfstaholm og 100 franskar eller franser, de siste (en lokalsort fra Hardanger) for bestøvningens skyld) på Nordstad, og vi så på jorden vest for frukthagen som eieren har tenkt på til dette. Plantningen kommer i tilfelle bort i et myrjordsstrøk, mens det for øvrig er svær alunskiferjord. Dette har gjort Nordstad betenkt, og han slo på å minske plantningen til f.eks. 300 trær. Der ved blir det også mindre risiko med denne matepleplantningen, selv om trærne blir gitt eieren gratis. Antons plan er å la 2 rekker få en sterkere kaligjødsling og å la halve feltet være grasbunnet, den andre halvdel åpen. Dette er for bl.a. å undersøke om frostvirkningene kanskje er mindre på godt kaligjødslat jord, og hvor den er graskledd. Overfor Antons bemerkning om at Kali A/S antas å være interessert i et slikt forsøk sa jeg at vårt besøk i dag bare var orienterende, og at det må legges fram en fullt utarbeidet plan med overslag og begrunnelse, før det blir tatt noe standpunkt av selskapet. Nordstad var klar over det. Han er en dyktig mann, styrer Stange brenneri og er en betrodd mann, agronom fra Jønsberg. Han har egen gårdsstyrer.

Vi dro tilbake til Hamar i 14-tiden, hvor Anton hadde møte med lærerne Bjerkli og Hansen for å planlegge kringkasting av en skolehagedemonstrasjon i høst. Jeg dro direkte "hjem" til middag og tok det med ro til Bernt måtte reise kl. 18½, og ble med ham på stasjonen. Utenfor denne trafikk jeg journalist Torkildsen i "Østlendingen" som pumpet meg litt om Glærums og min uttrede av vervene i Norges Bondelag og om muligheten for en oppsmuldring, hvilket han ikke anså for utelukket, Paul Øvergaard kom forbi, han skulle hjem med toget. Fylkesagronomene Sund, Lunaås og Hoel kom også, og jeg ble med dem bort på hotell Metropol og lyttet på London. På møtet om forslaget om funksjonærordningen var de blitt enige om å uttale seg mot det, men uten synderlig begrunnelse for ikke å ville "belære" komitéen, - et litt svakt standpunkt. Da jeg kom tilbake i 21-tiden var Bjerkli og Hansen samt assistent Fjørkenstad kommet. De drakk kaffe og satt til kl. 22.

Fylkesagronomene er stort sett fornøyd med årsveksten på selve Hedmark, hvor vårhveten og bygget ålt har skutt aks enkelte steder. Men i S. Østerdalen er det for tørt, og i Solør er det 14 dager senere enn vanlig, og kommer høsten tidlig - hvilket lett kan hende - blir det en katastrofe,

mente Sund. I N.-Østerdal har de fått mer regn, og der står årsveksten bra. Men nå er det varme vi ønsker, sa de alle.

Sund har en sønn som tok realartium (Mtf.) i år og vil inn på Høgskolen. Han skal begynne over jul i 1 kl. på Jønsberg. Han fikk Stf. til middelskoleeksamen og var russeformann i Kongsvinger. Han er 20 år. Jeg bad faren ikke vente at gutten kommer inn på Høgskolen før om 3 år. Han har en sønn til som skal begynne i realskolen i høst, og som også tenker på jordbruksavdelingen.

Mandag 7 juli 1941.

Godvær i hele dag. Berit er 20 år i dag. Jeg fant et rav halskjede til henne hos en gullsmed i Hamar, hvor skolehagenevnden (Anton, Bjerkli og Hansen, sistnevnte uten stemme i dette tilfelle) kjøpte 12 fiskebestikk og 2 lysestaker i sølvplett som bryllupspresent til Hansens datter som i 10 år uten godtgjørelse har hjulpet nevnden med forskjellig kontorarbeid. Etterpå gikk nevnden + jeg på Victoria konditori og drakk "kaffe" og spiste bløtkaker.

Kl. 11 $\frac{1}{2}$ var Anton og jeg på Blestad småbruksskole, hvor bestyrer Gulbrandsen tok imot med kaffe og kaker. Vi hadde en lengre prat om småbruksskolens leseplan som fra januar 1941 er utvidet fra $\frac{1}{2}$ til 1 år. I forbindelse hermed kom G. inn på Høgskolen kontra Småbrukslærerskolen og nevnte at i den Reparømentale komité hvor han satt sammen bl.a. med rektor Loe, hadde han inn tatt et kanskje noe mer tilspisset standpunkt enn meningen var, fordi Loe provoserte ham til det ved å forlange Småbrukslærerskolen nedlagt. G.s og mitt syn på undervisningen for småbrukerne falt mer sammen enn han visst hadde trodd - og hva jeg også hadde tenkt, idet jeg trodde han var mer aggressiv. Så kom vi inn på Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Det siste holder det gående med arbeid for mataukinga og lignende faglig virksomhet som vederlag for statsbidraget. Kontingenten kreves inn som vanlig. Angående bestrebelsene for samarbeid mellom de to organisasjonene sa han at dette var utelukket etter Dolvens linje, men vi ble igrunden nærmest enige om at når vi atter får normale tider må vi ikke gjøre tidligere dumheter om igjen, men arbeide helst i ett forbund. Han gikk med på å drøfte dette problem med Ole Rømer ved leilighet. Vi gikk litt omkring på gården som er på 160 mål dyrket + 54 mål kulturbeiter og 13 mål granskog. 20 mål er hage som ligger vakkert til vest for den herskapelege hovedbygningen som er fredet, og hvorav den eldste del som er dobbelt tømret kanskje er 250 år. Frukttrærne var for en stor del ødelagt av frosten, men grønnsakene stod fine. I vår solgtes planter fra benke-

ne for 5.000 kr. Omsetningen av gårdsdriften er ca. 40.000 kr. Besetningen er på ca. 20 storfe, derav 13 kyr og 1 okse, dessuten 3 hester, 3-4 kje, 10 dalasau og 250 høner. På geitene var det kommet lungeorm, derfor var det nå bare kje som var kjøpt i Gudbrandsdalen. Fjørfebesetningen er blitt innskrenket til det halve på grunn av kraftfórsituasjonen. Jeg så også 10 bikuber, og det skal være en del sølvrev, noen ender, gjess og kalkuner. Det er 30 elever, 3 lærere og bestyreren. Til slutt spiste vi utmerkede hermetiske svinekoteletter, ris og tyttebær til middag, og husbestyrerinnen frk. Teige (Oles brordatter) presterte som avslutning det kunststykke å la oss få ekte kaffe.

Kl. 16 $\frac{1}{2}$ var jeg på Hol hos Ole Rømer Sandberg som var alene hjemme, familien er på seteren, og jeg drakk kaffe nok en gang. Anton var ikke med. Vi pratet en times tid om bondelagssaker og nevnte Gulbrandsens interesse for samarbeid med småbrukerne. Ved leilighet vil Ole Rømer snakke med ham. Derimot vil han ikke diskutere saken i sin klubb - Bj. Braastad, Dehli Laurantz og Eilif Sandberg er NS. Det antas å være ca. 200 NS på Nes og kanskje 2.000 i hele Hedmark, altså 1%. Interessen for NS synes å være i et avventende stadium. Ole Rømer hadde fått mistanke om at fylkesmannen hadde foreslått ham som styremedlem i Hedmark landbruksksselskap som nå skal nyorienteres (det ble spurt om det er så at en Høgetveit som er disponent eller funksjonær ditt eller datt (lærer ved Arstad skole, Ottestad?), skal bli den nye formannen), og han ringte til fylkesmannen som svarte bekreftende. I skr. av 7/6 1941 til Landbruksdepartementet har han så undslått seg, fordi han har det travelt og ikke har den rette tro, og har foreslått Laurantzon i stedet. - Vi gikk en runde på gården, hvor den store nyplantningen av frukttrær er nærmest ruiner - bare de rotekte gravensteinerne står igjen helt uanfektet - og 4 mål søtlupin må pløyes om og blir tilsådd med mainepe. 110 mål poteter (240 og arnica) stod pene og uten synderlig sprang i rekkene. 40 mål hedmarks gråert på ompløyd voll stod usedvanlig frodig. 80 mål vårhveite var jevn, ikke for tykk, men med noe sotaks. 10 mål voksbønner lover godt, men 5 mål pastinakk var ikke rensset ennå og så følt overgrodd ut. Et stykke pastinakk til frø stod derimot pent. - Vi spiste en god aften, og kl. 20 kom Ole Rømers mor og hans søster fru Inger Amundsen fra Veslestua, og kvellen gikk med hyggelig samtale inntil damene trakk seg tilbake ved 22-tiden, og da var det også tid for meg til å bryte opp.

Tirsdag 8 juli 1941.

Sommervær. - Det er Signes og Antons 21 bryllupsdag, og fra Hamar Glasmagasin fikk vi sendt opp 1 frukttfat og 6 asjetter.

Anton og jeg reiste til Løten med 11.25-toget. På Hamar st. hilste jeg på Melleberg som er på ferie og tenker seg med tiden til Klones. Aukrust som har vært på befaring i beiteutvalget i Pihlske almenning i går, reiste hjem med toget, og vi var i følge til Løten. Han tar 3 uker ferie fra lørdag og reiser til Lom, til "Larstræet" på Aukrust, hvor han har bygd en 70 m²'s hytte som også er vinterhus, og hvor familien er nå. Sønnen Odd er nettopp ferdig med statsøkonomisk eksamen med rent laud (2.14) og hittil beste karakter - Grude Wold har 2.15. Odd er naturligvis jordbruksinteressert og har tilbudt Sundby sin tjeneste, men i disse tider er det vel ikke så greit for sentralene heller. Jeg gav ham de siste opplysninger om Norges Bondelag. Han syntes at saken har vært grepet galt an, men forstod at nå er det ikke noe å gjøre lenger. Han er interessert i søtlupin på den næringsfattige sandjorden i Østerdalen. Jeg slo på at dette problem kanskje først og fremst er et smitningsproblem. Wexelsen tror også at varmesummen kan være snau. Rime-
ligvis må en prøve å oppformere bestanden av kvelstoffbakterier gjennom lengre tids innblanding av belgvekster i såfrøet - slik som på Vidarshov og Hol.

Fra Løten syklet vi til prestegården (på veien traff vi agent Høye (1.90 m.) fra Hamar, bror til Aage), hvor Anton hadde en forretning med sogneprest Rynning (bondelagsinteressert m.m.) som har plantet en del frukttrær i vestre del av hagen som er noe tilgrodd. Nyplantningen var merket av frosten. - Vi syklet videre til Krogsti og ble der til kl. 16½. Agronom Olav Fjestad har eid gården i 3 år. Han var før bestyrer av Nes kommunegård i 6 år og forpaktet senere Åset i Åmot og er anset som en dyktig bonde. Han vil i likhet med Jens Nordstad gi plass for en frukttreplantning på 500 trær. Her er det alunskiferjord, dyp, men noe tett og skorper seg litt etter regn. Den er næringsrik, bl.a. kalirik, og Antons plan med en ekstra kalimengde bør det kanskje sees næyere på her. Plantningen tenkes lagt vest fra hagen, langs hovedveien. Det er noe åpent for trekk som tidlig om våren skal være noe plagsom fra NO, fra Åsmarken, men Fjestad var dog ikke redd for den. Gården har vært på handel, og Fjestad overtok den nokså nedstyrt. Den er på ca. 200 mål og kostet kr. 37.000 + 11.000 for løsøre. Den har vært oppe i 160.000. Der er meget å gjøre med jordveien, med hagen som det ennå ikke er skikk på, og med husene. Fjestad er fra Stange, gikk Jønsberg 1926 og har 3 brødre som er agronomer, hvorav Ellef er bestyrer hos Torbjørn Gjølstad. Fruen er fra Nes og er datter av en landhandler.

Vi syklet videre til Løiten brenneri, saft- og syltetøyfabrikk hvor bestyreren Olav Imset (Jønsberg 1921) tok vel imot, viste oss hele anlegget, også nybygget som skal gi plass for saft- og syltetøyavdelingen, og som ble påbegynt 1 mai og skal være ferdig 1 august og bygges av bedriftens egne folk på en helt ut håndverksmessig måte. Nybygget er 20 x 16.64 m. i 3 etasjer og med 2 lageretasjer i loftet. Det er planen å presse distriktets skrapfrukt og lage saft og syltetøy av bærhøsten, blåbær, tytebær og kanskje multer. I år var overskuddet over 100.000 kr. som brukes til avskrivninger på byggeanlegget som beregnes til 170 a 180.000. Lageret var nå bare på 2-300 fl. epledrikk og 6.000 fl. husholdningssaft samt noen 8 kilos dunker blåbær- og tytebærsyltetøy. Imset (som hadde skadet venstre fotblad under et tungt fat) har studert konservering i Düsseldorf 1937 og Berlin 1939 og leder bedriften utmerket. Brenneriet gir arbeiderne sysselsettelse bare en del av året. Det er meningen at saft- og syltetøyfabriken skal skaffe dem kontinuerlig og godt betalt arbeid resten av året. Det holder allerede på å gro opp arbeiderhjem omkring anlegget, og det bygges en ny og moderne bestyrerbolig.

Vi var hjemme kl. 22. Berit var reist til Skreia kl. 14, hvor hun skal luke ugras på Nils Onstads fars, stasjonsmesterens, småbruk noen dager. Fru skogforvalter Risberg (sykepleierske fra Falun) var på visitt, da vi kom, og vi fikk jordbær på de nye asjettene.

Onsdag 9 juli 1941.

Morgentåke som skaffet noen regndråper fra kl. 8. Jeg syklet til Vidarshov kl. 10 $\frac{1}{2}$ i småregn som gikk over i lummer sommervarme. Wexelsen fulgte omkring. All åpen åker stod pen unntagen søtlupinen (dyrkningsordre fra Reichskommissar) og gjødsellupinen. Jeg så en formering av en vårhvetelinje for Vik og en for Glærum som begge var litt myke, men hadde dog klart regnet i år bra, og en høstruglinje fra Vik (nr. 114) som var stiv, men med lang halm. Likeså var der oppformering av poteter og rotfrukter, bl.a. kålrot. Slåtten er halvferdig, med alt det slätte på hesjer. Bra med kløver i 1 og delvis i 2 års eng, lite i 3 års. Lucernen har reddet avlingen på et tørrlendt engskifte. Det gamle (7 år) lucernefeltet gir fremdeles bra høyavling, 8-900 kg., men skal pløyes opp til høsten. Landbrukskandidat Feste arbeidet med kløverbestøvning i et lite veksthus, hvor det var varmt.

Om de kommunale beiterådene opplyste Wexelsen følgende: Fyl-

kestinget oppnevnte en komité med Aukrust som formann, og senere ble Wexelsen sekretær, med det oppdrag å avgi forslag til en ordning med sikte på å skaffe gårdene og især småbrukene mer kulturbeite. Komitéens sammensetning var ikke så ulik beiteutvalgets (en må tro at den ene myndighet ikke vet hva den andre gjør). Komitéen anmodet kommunene om å oppnevne beiteråd på 3 mann til å ta opp oppgave over hva der er og hva som trengs av kulturbeite i hvert herred. Derved får komitéen materiale til å bedømme stillingen og til deretter å overveie hva som bør gjøres for å skaffe beite til dem som lite eller intet har, f. eks. oppe i almenningen. Det er andre enn jordstyreneres medlemmer som settes i beiterådene, og det er regnet med den nye tid, med nye jordstyrer m. v. Mandag 7 juli var beiteutvalget på befaring i Åstadalen som strekker seg fra Åmot opp gjennom Pihlske almenning til bort mot Øyers grense. Det var derfra Aukrust kom i går.

En rask visitt hos fru Christie som er blitt hvit og mager og med ørnenesen mer utpreget enn før. Den eldste sønnen Johan som er flyingenier, var på studier i Sverige, da krigen brøt løs ifjor. Han kom seg over til Norge og var med til opp i Gausdal. Så var han hjemme til ut i mai, kom seg over til Sverige og til Nordnorge, hvor han var med til slutt og ble med over til England. Han utdannes nå som flyveroffiser i Kanada. Han giftet seg like før han dro ut i mai ifjor, og hans frue som senere har bodd på Vidarshov, har en 4-5 mdr. gammel pike. Werner var hjemme til han ifjor dro på ski til Sverige og reiste videre gjennom Russland og Sibir til Amerika, er blitt utdannet som flyver i Kanada og skal allerede ha skutt ned 4 tyske fly. Amalie er f. t. hjemme og har pianisten Robert Riefling og hans far på besøk. Gestapo har vært på gården to ganger og søkt opplysninger om Johan og Werner. Det er i vår 14 år siden Christie døde, og jeg har neppe sett fru C. de siste 13 år.

Fra Wexelsen, hvor jeg drakk herlig te, ringte jeg til Glærum som etter innkalling hadde vært hos statsråd Fretheim visstnok i går og la fram de opplysningene om sin fratreden i Norges Bondelag som han hadde. G. etterlyste arbeidsutvalget og var forbauset over at det ikke var blitt sammenkalt. Han rådet meg til å underrette Fretheim direkte om at også jeg er fratrudd, - for å være sikker på at han får underretning.

Lummerheten gikk over i tordenvær mot kvell. Det stod som en blåsvart vegg både i vest, men især i nord, men berørte ikke Hamardistriktet synderlig. En planlagt tur til Huse på Ihle måtte oppgis. Fru Grøtvedt, f. Koht, bestyrererinne av jernbanerestauranten i Kongsvinger, kom på besøk. Hun er husmødrenes representant i fylkesforsyningsnemnda og gav opplysning om at det blir kjøtt- og fleskekort fra ca. 20/7. Nemnda hadde møte i Hamar i dag.

Torsdag 10 juli 1941.

Lysset var borte på Storhamar til kl. 3½. I går kvell slo lynet ned i en villa noen hundre meter fra fylkesgartneren, på østsiden av jernbanelinjen, ødela radioen og romsterte atskillig med linoleum, listverk m.m. Over Biri og Ringsaker var det orkan og haglskurer under uværet som var meget lokalt. Det har ødelagt 1000 mål skog ved prestegården i Biri, åkeren er slått flat, og hos M.A.Berg, Ringsaker, skal alle vindusrutene være gått. På Helgøya ble sikringene smadret til mel. Idag var det tett sommertåke til i 10-tiden, senere varmt og stille.

På Hamar st. traff jeg Jørstad og Melleberg. Anton fulgte Jørstad til kaptein Gyrod ved Ottestad, hvor det var en rekvisisjon på statsmøkologen. Jeg gikk i landbrukselskapet og hilste på Narud som fortalte at de kommunale beiteråd skal sende sine innsamlede opplysninger til landbrukselskapet - fylkesmannen hadde bestemt det under den ambulerende utstillingen på Jønsberg forleden. Så det blir ingen dualisme. Hedmark planteavlsutvalg (Glærum (form.), Carlsen, Gulbrandsen, Wexelsen, Øvergaard, og Narud som sekretær) holdt just møte og tok kaffepause, da jeg kom. Etterpå snakket Glærum og jeg i 10 minutter, og han fortalte om sitt møte med Fretheim. Han henstilte at jeg underretter F. personlig om min fratreden, hvilke jeg lovet å gjøre.

Kl. 12½ reiste jeg over til Helgøya med det lille d/s "Kvik" som var full av passasjerer. Mjøsa lå blikkstilte, og solen bakte. Jeg spiste middag hos landbrukskand. M.J.Dobloug, hvis gård Loddvika ligger ½ times kjøretur fra Sund SO på øya i lun heldning, med åpen utsikt mot Hamar og Stangelandet. Han var ivrig etter nyheter om Høgskolen og Norges bondelag, og jeg fortalte. Jeg nevnte mine samtaler med Gulbrandsen og Ole Rømer, og Dobloug vil snakke med Ole Rømer om saken ved leilighet. Han nevnte at hans egen bror Ansten på Stor-Deglum er NS og derfor ikke å snakke med. Ingvar Dobloug er også NS, likeså Eilif Sandberg på Hol i Nes - begge meget dyktige menn. Familieforholdene er etterhånden blitt noe innviklet her oppe. Loddvika er på 400 mål. Derav er i år 108 mål poteter. Hveten ble grunt sådd og tynn, men i år er dette nok en fordel. Gården har 600 frukttrær, gravensten, 30 år gamle og skulle nå være i bæredyktigste alder. I vinter gikk 50 trær ut, og hagen så ut her som andre steder i år. Ugraset var det ikke blitt tid til å holde nede. Fruktthagen skulle være en av gårdens største inntektskilder, og han har solgt opp til 6.000 kg. Nå ser det dårligere ut. Dobloug driver for øvrig meget med jordbruksmessige grønnsaker og er interessert i kjø

av potetkokeri for Øyas 20 gårder eller også for seg selv. Han interesserer seg for øvrig meget for rasjonaliseringen av jordbruksarbeidet og vil gjerne gjøre notater på sin gård. Han har en datter og en sønn Fål, oppkalt etter tipptippoldefaren som var far til dannebrogsmannen Ansten Dobloug. Der var 2 kvinnelige lærlinger, derav en frk Arnkvern, og en mannlig, Solberg, sønn til Sven J. S. på Sten i Hole på Ringerike som nå eies av landbrukskandidat F. Egede Moltzau.

Returnerte til Hamar med d/s "Hamar" kl: 16.50. Jørstad og Anton hadde spist middag og var just reist ut da jeg kom tilbake. Jenny og jeg reiste hjem med hurtigtoget kl. 18.50 fra Hamar og fikk god plass; men det var som vanlig forsinket, så vi var ikke hjemme før med nattoget.

Fredag 11 juli 1941.

Årets varmeste dag hittil. Da jeg gikk hjem til middag kl. 14 var temperaturen 32° C. Stille, fuktig-varm luft. Ut på ettermiddagen ble det tordenvær med kraftige regnbyger, lynnedslag i kraftledningen, og lyset var borte 4-5 timer.

Kl. 10-14 møte i professorutvalget, og om ettermiddagen kl. 15½ -17, til opptakelse av studenter og elever ved forkurset. Det søkte og ble tatt opp: H 29 - 13, J 61 - 17, M 16 - 6, S 70 - 27, U 22 - 10, forkurset 136 - 30. Øystein Dietrichson ble 1 varamann (ingen av årets skogbrukselever som ennå ikke er helt ferdig med sin eksamen ble tatt opp). Schjerven og Østby-Deglum nådde ikke opp i år heller, heller ikke Jon Skaaraas, men derimot Ingerd Stenersen (det blir 3 damer i H 1941/44).

Jeg skrev til statsråd Fretheim om min frsigelse i Bondelaget. Bøhmer og Ødelien - d.v.s. Bøhmer - har begynt med en landbruks-tidende i "Morgenbladet", og jeg har levert noen artikler. I dag ringte B. om å få en artikkel, og jeg fikk virkelig i stand en tross arbeidspresset, det ble noe om å skaffe mer silo-fôr.

Inger er i byen i dag og i morgen for å gjøre innkjøp og sy en kjole.

Lørdag 12 juli 1941.

Tordenvær rundt omkring i hele natt, med veldig illuminasjon av lynglimt så å si horisonten rundt. I ettermiddag var det også noen torden-skrall med regn. Jens Pettersen kom syklende i en slik ved kaffetid, søkkvåt.

Han var på vei til Son, hvor han sammen med en venn har fått låne en hytte. Han dro straks videre, da Randi ikke var hjemme. Kl. 20 kom Anne hjem fra en ukes sykkeltur i Vestfold med Gunnar. De var mest på Tjømøy, hadde slått opp teltet ikke langt fra Havna hotell og badet på Verdens Ende. De reiste tilbake over Sande-Drammen-Hurum og hadde ikke hatt regn på turen, heller ikke i går eller i dag, Lyset gikk i ettermiddag også, men kom igjen i 21-tiden. Kykkelsrud er slått ut og blir neppe i orden før i morgen en gang. Imens får vi kraft fra Nore.

Jeg fikk brev fra Spildo i dag, med forslag om at NJF's norske avdeling er med som arrangør av et foredragsmøte i Oslo 15-16 august sammen med Norsk Gartnerforening og Norske Planteskolers Forening. Han tenker seg følgende foredrag (han har konferert med Oddvar Lund): 1. Jordsterilisasjon (forsøksleder T. Bacher, Lyngby), 2. Frøavl av grønnsaker og rotvekster (av förädlingsledare Ernst Nilsson, Hammarhög), 3. Grunnstammer i norsk planteskoledrift (av hagebruksskolebestyrer Nordal, Dømmesmoen). Til møtet tenkes innkalt fylkesgartnerne og sannsynligvis hagebrukslærerne ved hagebruksskolene og landbruksskolene som reiser på skyss og diet. NJF's medlemmer får vanlig adgang til møtet, men ikke reisebidrag. - Jeg fikk ikke tak i Korsmo, i telefonen, men snakket med Ødelien og Moen som begge er enige i at vi deltar. Som foredragsemne fra vår side foreslo Moen sortsprøving av grønnsaker eller (etter å ha funnet emnet for krevende) oppbevaring av grønnsaker, med hagebruksskolebestyrer Johan Aas eller seg selv som innleder. - Senere i dag ringte sekretær Sjetne om saken, og jeg skal ha konferanse tirsdag med Oddvar Lund.

Søndag 13 juli 1941.

Varmt i dag også, men friskere. Mor og jeg var i kirken, hvor sogneprest Einarsen prekte for 20-30 tilhørere. Karen og Else badet i Drøbak. 20½° C. i vannet. Inger kom hjem med 19.27-toget, belesset med kopper og annet innkjøp. Dagen har vært stille, med hvile i skyggen i hagen.

Torsdag var det varmere rekord i Danmark og fredag i Sverige, med 35° C. begge dager.

Mandag 14 juli 1941.

Fremdeles varmt. Tordenrulling i SO, men ikke regn her. Ekspederte ut brevene om opptaking av studenter og av elever ved forkurset.

Kl. 14 kom to representanter for innkvarteringsavdelingen ved den tyske overkommando, i Oslo - Lagermeister Kirstein og Inspektør Prübe - og gikk over alle beslaglagte rom. Kirstein meddelte at de nå skal frigis, og det tyske inventaret skal de bringe bort i garasjen ved Studentsamfundet. Dette var en av de ikke mange lyse begivenheter i denne tid.

Anne har fått 1 måneds ferievikariat i Landbruksdepartementets produksjonskontor og skal ha assistentlønn.

Narud meldte i dag at han er opptatt ved Handelshøgskolen fra 1 septbr. Han ber om å få slutte snarest, helst fra 1 august, for å hjelpe til med slåttan på familiens gård i Østerdalen. Så tidlig kan jeg ikke la ham gå.

Kl. 21 kom en mann fra politikammeret i Drøbak og tok skriftprøve av alle skrivemaskinene på Høgskolen. Det var en anonym anmeldelse som lå bak, sa han. Men han svarte ikke, da jeg undret meg over at politiet gjorde så meget vesen av en anonym anmeldelse.

Tirsdag 15 juli 1941.

Fortsatt varme, men også noe regn i dag.

Jeg hadde konferanse i Oslo i dag, først med Oddvar Lund og deretter sammen med ham med Spildo om et hagebruksmøte i Oslo 15 og 16 august. Vi ble enige om møtet. Jeg skal søke å skaffe et foredrag fra NJF om oppbevaring av grønnsaker. Hagebrukskonsulenten skriver til de påtenkte utenlandske foredragsholderne. Det ble opplyst at skolebestyrer Nordal neppe kan holde sitt foredrag om grunnstammer i norsk planteskoledrift, fordi han er for sterk opptatt med utarbeidelsen av en lærebok i planteskoledrift. Møtet blir antakelig holdt i Håndverkeren, sekretær Sjetne greier med det.

Anne reiste til Oslo kl. 10.50 og satt allerede ved skrivemaskinen, da jeg kom ut fra Spildos kontor.

I dag kom brev fra Reichskommissar, Dienststelle Nr. 42575, datert 11 ds., om at de beslaglagte rom på Høgskolen frigis og skal rømmes i løpet av uken 14-19 juli.

Onsdag 16 juli 1941.

Regn i hele dag. En tanke kjøligere.

I Kali i dag. Brun har vært på Vasser en uke. Vethe kom tilbake fra en 9 dagers tur i Telemark og Aust-Agder i går, men var ikke på kontoret. Rye ringte at tyskerne ønsket å levere de beslaglagte rommene i dag og bad meg reise tilbake med 14.35-toget, så ville Lagermeister Kirstein hente meg på

Ås med bil. Dette skjedde også. Men da jeg ikke hadde fått høve til å gå over rommene enda foreslo Inspektør Prübe at jeg skulle sende ham skriftlig mulige reklamasjoner over manglende gjenstander snarest mulig, hvorefter han kommer hit ut forat vi sammen kan gå over rommene. Den rengjøring som ble satt i gang i går, må imidlertid gå sin gang for å bli ferdig til kurset som begynner den 22 ds.

Torsdag 17 juli 1941.

Overskyet hele dagen.

Astrid fikk nye sandaler i dag, og Karen og Else silkenattkjoler. De skulle også hatt sandaler, men størrelsen deres var ikke å oppdrive. Det er betegnende at slike begivenheter nå er blitt uvanlige. Manufakturforretningene ved stasjonen har snart ikke mer å selge, og de stenger derfor ganske enkelt butikken i den tiden betjeningen har ferie. Grøn-Hansen averterer således 14 dagers ferie fra 19 ds.

Rye og Narud har fått 3 mann fra parken med seg i ettermiddag for å bære madrasser og divaner til banking.

Fredag 18 juli 1941.

Overskyet i dag også, med litt småregn av og til.

I dag kom en sending fra Løiten Brænderi, inneholdende 12 fl. søt husholdningssaft, 18 kg. butt tyttebærsyltetøy og 1 do. blåbærsyltetøy. I kvell var frk. Anderssen hjemme for å smake, og dette resulterte i at hun vil bestille 500 fl. saft, om hun kan få dem nå.

Mor lå i dag, og Karen hangler etter å ha ligget noe før. Det er kvalme og slapphet, noe som går i denne tid. Else og Astrid har også vært snertet, Inger visstnok også.

Quisling er 54 år i dag, og det er begeistring i NS og kringkastingen. Ellers er stemningen matt på det hold, men overgrepene er mange. De resulterer dog bare i kompakt passiv motstand. Støren fortalte forleden at statsråd Skancke hadde avsatt bispene Støren, Maroni og Fleischer, men at han på Terbovens bud hadde måttet ta avsettelsen tilbake igjen. NS's geistlige rådgiver sogneprest Feyling har skrevet en ny forklaring som skal brukes fra høsten. Den går nå sin runde blant ikke-NS'er. I forklaringen til det fjerde bud står det at en framfor alle må adlyde Føreren. I Drøbak er det utnevnt en non-kandidat til ny sogneprest. Han er NS, men blir visst ikke venlig mottatt. En mann som skulle ha barnet sitt døpt, har

henvendt seg til sognepresten i Ås om å døpe det. Den nye presten heter Ander sen. Avisene inneholder opprop om å slutte seg til Den norske Legion som skal hjelpe finnene mot bolsjevikene. Det er undertegnet av prester, jurister, offiserer m.v. Det viser seg at det er svindlet grovt med mange navn, men ingen får lov å fraskrive seg undertegnelsen. Dette virker naturligvis til at tilslutningen til legionen er minimal.

Tyskerne (og finnene, ungarene og rumenene) trenger hardt på russerne som har mistet Smolensk, og Leningrad trues. Hundretusener av fanger og masser av krigsmateriell er tatt, beretter tyskerne. Men det kjempes hårdnakket, og tyskernes tap må også være store. I Japan har fyrst Konoye rekonstruert regjeringen. Matsuoka er avløst av admiral Toyoda som utenriksminister, han er også koloniminister. Japans stilling er vanskelig. Det har nylig opprettet en ikke-angrepspakt med Russland, og det er avhengig av jern fra USA og England. Men Tyskland trenger på, og en avtale gjelder akkurat så langt som hensiktsmessighetshensynene tilsier. Formodentlig betyr regjeringsrekonstruksjonen ny aktivitet, og da blir vel det i syd, mot Singapore og Hollandsk India

Lørdag 19 juli 1941.

Lettere vær. Litt kjøligere, 17-18° C., rått etter regnet.

Anne kom hjem kl. 15.27 og Randi kr. 16.12. Michael dro i går formiddag med familien til motorbåten ved Neset. Barna var hjemme i formiddag og provianterte. Jens er hjemme og passer kaninene, hugger ved m.v.

Søndag 20 juli 1941.

Gråvær. I ettermiddag har fuktigheten sivet ut av luften. Allikevel syklet Randi og Inger til Sigfrid Nordang på Ski med en kåpe som Inger har sydd. Hun fikk med tilbake 2 støvekluter til Anne og 1 til seg selv. Andreas Nordang er nå kommet ut av sykehuset og bor på Wieses pensjonat igjen. Han kan snart kaste krykkene. Sigfrid og Agnes håper at han vil slå seg ned hos dem på Ski foreløpig, men han trives også godt på Lillehammer. S. fortalte at Bjarne Klokk har mistet mange mår på grunn av vanskelighetene med foringen. Han er jo NS, og lokalbladene melder i disse dager om belønningen: Medlem av overligningsnevnden og av takstnevnden for Norges Brannkasse i Ski, og Magda er kommet inn i husstellnevnden og er varamann for edruelighetsnevnden.

Om V-tegnet (victory) som englenderne bruker som samlingstejn mot aksemaktene, er det oppstått en nesten tragikomisk strid, idet Göbbels's

propagandamaskin har tatt det opp og søker å erobre det fra fienden. Det fins nå over alt, også i avisene. På Universitetet er det kommet en svær plakat med V og "Tyskland skal seire". "Vi vinner" eller "vi vil vinne" er skrevet med kritt på veiene. Her ute er V-tegnet på veiene ofte ledsaget av et H 7 eller H VII. V knakkes i kringkastingen (3 korte og 1 langt). Når man møtes rekkes peke- og langfingeren opp sprikende i V-stilling - og med håndflaten inn. Vendes håndflaten ut er det enten provokasjon eller spørsmål om man er NS, som sliter i det, men uten fremgang. - Fra London meldes at Göring fra 13 ds. er permittert. - Dagen i dag er den opprinnelige V-bevegelses dag.

Avskjedigelsen av biskopene skjedde i henhold til forordningen av 5/12 1940 om den nye aldersgrensen, 65 år. Og den omfattet bare biskopene Støren og Maroni, men dessuten prostene Castberg i Strinda og H.E. Erichsen, Horten, samt sogneprestene I. Welle, Ø. Aker, Megrund i Askim og N.C. Erichsen, Elverum, og Høyem, Lillehammer. Ingen av disse er nok NS.

Mandag 21 juli 1941.

Gråværet klarnet opp ut på formiddagen, det har senere blåst friskt og høytørken er blitt upåklagelig. Får vi godt vær nå er høyet inne om 3-4 dager, mener Spydevold.

Undervisningsreglementet som særlig er endret for J's vedkommende, er i dag blitt ferdig til trykning. Likeså er vi klare til å ta imot potetkontrollør-kurset som begynner i morgen. 3-4 deltakere er kommet allerede i kvell.

Mor var hos dr. Ystehede i formiddag og fikk resept på hvitt hvetemel, foreløpig for 8 uker. Hun har magekatar, men foreskrives ingen diett. Hun er slapp, sover meget, blir lett anpusten og er naturligvis engstelig.

Tirsdag 22 juli 1941.

Været har vært utpreget "løst", med pludselige regnbyger og med stekende sol innimellom.

Potetkurset begynte nesten fulltallig kl. 10.45 med åpning av Spildo etterat konsulent Lier hadde holdt manntall. Etter Lier som så holdt første foredrag, fikk jeg ordet til en 5 minutters orientering. Ca. 40 funksjonærer, derav 6-8 småbrukskandidater, deltar. Det er 3 foredrag

hver formiddag og 2 t. demonstrasjoner på feltene hver ettermiddag. I ettermiddag ble det regn, og få var regnkledd.

Onsdag 23 juli 1941.

Gråvær og en del regn.

Oslo tur. Kjøpte glass og bestilte karafler til internatet. Med tyskerne forsvant bl.a. 38 vannglass og 17 karafler. Slike varer er ikke lenger så komplett på lager. Til syltingen kjøpte jeg 3 dusin gummiringer - jeg trodde det skulle blitt vanskelig å få sådanne, men det var det ikke.

Fylkesagronom Askeland var på visitt i kvell og fortalte om situasjonen i Fana og Bergen. Forbudet mot å vise seg utendørs etter kl. 21 - som er opphevet for Bergens vedkommende allerede - ble hårdhendt gjennomført i Fana. Herredskassereren var første kvellen ute i hagen og stelte med potetene etter kl. 21; han ble satt inn og fikk 50 kr. i bot. Tyskerne er til atskillig moro for gateguttene. Askelands datter Marta og hennes mann dro på sommerferie i forbudstid, kom seg ut av byen over Fløyfjellet og Blåmannen. A. selv var ute på tur da forbudet kom, men ble ikke genert av det. Det har ellers vært reisevanskeligheter i massevis for ham, men han er godt kjent og har greidd seg.

Rye har 14 dagers ferie fra og med i dag. Narud vikarierer med krum hals, og ~~det~~ ser ut til å gå bra.

Torsdag 24 juli 1941.

Godvær, men utrygg værtype.

Kontrollørkurset sluttet i kvell. Statsmykolog Jørstad var ikke helt fornøyd. Deltakerne var for gamle, Lundens foredrag var ikke vellykket, og av hensyn til været, med ettermiddagsbyger hver dag, skulle det vært snudd om på programmet, slik at demonstrasjonene ute var blitt tatt på formiddag.

Jeg nevnte for Jørstad at det skal bli hagebruksmøte i Oslo 15 - 16 august. Han var takknemlig for å få vite dette, fordi han på den tid hadde tenkt seg til Vestlandet, hvor han måtte treffe fylkesgartnerne. Nå legger han om og blir med på Oslo-møtet, hvor han treffer dem. Han sa at hele Sørfjorden fikk varsel for 1 måned siden om mulighet for evakuering, og at de må gjøre seg rede til å reise på kort varsel og ha med mat for 3 dager. Jørstad har mange sprøyteforsøk i Sørfjorden, og de vil i tilfelle bli ødelagt.

Fredag 25 juli 1941.

Pent vær. Høykjøring.

Magda Klokk ringte i dag til mor og bad henne besøke seg. Bjarne er i Ålesund og reiser antakelig også til Hjørundfjorden. - Inger ble ringt opp av Helge, og hun reiser til Grimstad med dagtoget tirsdag.

Lørdag 26 juli 1941.

Pent vær og høykjøring til kl. 13½, da regnet kom, men da var alt høyet kommet i hus. Det blir knappe 400 lass, men mer enn i 1940, og alt er av god kvalitet. Det høleregnet i 3 kvarter, og så ble det pent vær igjen.

Dietrichson var på visitt på kontoret i formiddag. Øystein kommer hjem kl. 17, da morens fødselsdag skal feires post festum, og nå var faderen i beknip med hva han skal si til sin sønn som ble bare 1 varamann til skogbruksavdelingen. Han hadde fått plan fra Skogshögskolan i Stockholm og har der børte 14-15 notable personer som han i tilfelle kan henvise Skogshögskolans vederbörande til. Eller også kan Ø. gå en vinter på Follo landbruksskole og bli agronom, det kan være bra for en skogbrukskandidat å ha litt greie på jord- og husdyrbruk også. Og så videre. Imidlertid var det kommet telegram fra Helge Hustad, Sandvollan, om at han ikke kan begynne ved Högskolen i år, og derved ble 1 varamann til skogbruksavdelingen å innkalle. Nå, en mer gledestrålende far har jeg neppe sett! Etterpå dro han til Bjørlykke for å drøfte hans siste idé, nemlig å starte en Hirsch-klubb. De har for øvrig diskutert emnet før en gang, og da fant de ut at her på stedet kunne det ikke bli tale om andre enn de to + meg. Så det ser jo litt vanskelig ut.

Anne kom hjem kl. 17.16. Hun har fått meget å gjøre, har overtid mest hver dag. Men så tjener hun penger, hvilket er formålet. Randi tenker seg i Nordmarka i morgen sammen med Edith Fjæreide for å plukke blåbær. Barna hjemme har plukket en del blåbær i Kajaskögen, og i kvell gasset vi oss med blåbær og sukker med melk. Jenny har syltet 12-14 småglass bl.a. til bruk i Nr. 53 til vinteren.

Søndag 27 juli 1941.

Sommervær. Ungdommen har badet i Årungen eller Drøbak. Inger har dog sydd hele dagen, for å bli ferdig til reisen i morgen.

Lysset var borte 1½ time i morges.

Mandag 28 juli 1941.

Sommervær og varmt.

Bestemor reiste til Langhus kl. 10.50. Inger reiste kl. 17.22.

Kyrne har beitet på Damskiftet de siste dagene. Det skal pløyes opp til høstsæd. Beitet på Hala har vært snaut, og det er karakteristisk at melkemengden for de 90 kyrne har øket fra 713 kg. lørdag til 837 kg. i dag. Nå vokser det imidlertid til igjen, mens kyrne er her oppe.

Det er etter hvert blitt sommerferie her på stedet. I dag har jeg ikke sett andre enn Böhmer, Vik, Ottestad og Thorsrud. Dessuten er jo Loe her, og Høie, Berge og Ødelien. Høie og frue var ute på en 8 dagers sykkeltur over Hadeland og Land til Fagernes og tilbake over Begnadalen og Ringerike. Men og frue er i Måndalen, Barth og frue på Skjærhallen. Støren er i Hvitsten i dag og når han har tid. Mork så jeg såvidt i dag, han har vært hjemme hos sin far i Borgund.

Innenriksdepartementet har sett seg nødsaket til inntil videre å entledige og stille til disposisjon fylkesmennene Ihlen, Opland, Norem, Rogaland, Lindebrekke, Bergen og Hordaland, Seip, Sogn og Fjordane, og Hess Larsen, Nordland, står det i dagens aviser.

Tirsdag 29 juli 1941.

Varmt, ettermiddagsskur.

Olsokdagen. Quisling holder foredrag for bøndene i Tolga, på Setergård. I Sjømannskirken i London ble det holdt Olsok-gudstjeneste søndag, med tale etterpå i kirken av kronprins Olav. Her i landet er avisene ensrettet tyskdirigerte, og noen anledning til å hevde norske oppfatninger syndes det ikke å være.

Onsdag 30 juli 1941.

En skur i 14-tiden, ellers pent varmt vær.

Oslotur. Langballe og jeg besøkte Dampkjøkkenets arrangementer for å holde middagsmaten varm for utporsjonering. Det har en komfyr med varmt vann mellom de 2 utleveringslukene. Potetene holdes varme i høykasse. Deretter gikk Langballe til Per Kure og sikret Høgskolen 2 elektriske varmebord på 3000 og 1600 watt, til å anbringe i anretningen som nå blir avdelt fra spisesalen ved en skillevegg. - Jeg forsøkte å få fatt på bolster, stoppull og tråd til reparasjon av divaner og madrasser, men det fins ikke noe igjen av

slike ting uten kanskje for levering gjennom vedkommende salmaker som utfører arbeidet. Vi er gått over til papirhandel, sa ekspeditøren hos Gustav Stuve. Hos Chr. H. Grønns Eftf., en engrosforretning i skredderiartikler i Grubbegaten, hadde de bare hvit lintråd som muligens kan brukes dobbel. Jeg fikk lagt av 10 spoler (a 20 m.) til 9 august mot rekvisisjon av vår salmaker. Derimot hørtes det bedre ut hos møbelhandlerne. A. Mørstad på Fridtjof Nansens plass 5 sa i hvert fall at han kunne skaffe hva som helst fra sin snekkerifabrikk.

I Kali var det intet særlig. Vethe har ferie, og det samme skulle Abrahamsen også hatt, men han var inne et par dager i anledning av regnskapet. Brun vil ha sønnene ut på gårder på Hedmark en 3 ukers tid i august. Hans skal til Tjerne. Jeg ringte til Ole Rømer Sandberg om Albert, men var for sen, sekretær Hovde i Bodø skal ha 2 døtre der fra midten av august - en skal på gymnas og den eldste gå i huset.

Jeg fornyet avtalen med "Aftenposten" om levering av landbruksnytt.

Torsdag 31 juli 1941.

Varmt og stille.

Fredag 1 august 1941.

Fremdeles varmt. Barna bader, og i Svanedammen er det badeliv av gårdens unger dagen lang.

Halle Sandmo og Hans Jacob Styri kom tilbake i går fra arbeidstjenesten i Varteig, begge med gulsott. Hans Jacob er dårligst. Halle hadde hatt bare 2 arbeidsdager de siste 14 dagene. Maten hadde vært mindre god, især den siste tiden.

Frk. Anderssen reiste på sommerferie i går kvell. Hun var sliten.

Lørdag 2 august 1941.

Fremdeles varmt.

Avisene melder at det ved forordning av 31 juli er innført standrett for de deler av landet som Reichskommissar til enhver tid bestemmer. Begrunnelsen er den senere tids utvikling av den utenrikspolitis-

ke situasjon og av at krigen er kommet inn i et også for Norge avgjørende avsnitt. Der Höhere SS- und Polizeiführer Nord, Rediess, som er SS-Gruppenführer og Generalleutnant der Polizei, har 1 ds. forordnet avlevering av radiomottakere til lensmann eller politimester innen 7 ds. kl. 16 i følgende områder: Sogn og Fjordane, Bergen, Hordaland, Rogaland og Vest-Agder, hele Aust-Agder unntatt Bykle, Valle, Hylestad, Tovdal og Gjøvdal, av Telemark Sannidal, Skåtøy, Bamble, Eidanger, Kragerø, Langesund, Stathelle og Brevik, av Vestfold Brunlanes, Hedrum, Tjølling, Larvik og Stavern, av Østfold Jeløy, Rygge, Råde, Tune, Varteig, Rolvsøy, Glemmen, Onsøy, Kråkerøy, Borge, Skjeberg, Torsnes, Moss, Fredrikstad og Sarpsborg. Dessuten Alesund, Kristiansund, Molde, Tromsø, Harstad, Setermoen, Måløy og Lofotøyene. - Om krigen er å melde at slaget i Smolensk-distriktet raser stadig med en hensynsløshet fra begge sider uten like. Russerne trekker seg planmessig tilbake, men ødelegger alt på sin vei. Den avgjørelse tyskerne har håpet på, er det ennå ikke blitt noe av, men de fortsetter å berette om ødeleggelse av tanks og annet krigsmateriell, erobringer og om antall fanger som er blitt mange hundre tusen.

I går ble evakueringen av Ulvik opphevet. Det var en manøver! Den varslede evakuering av Eidfjord, Kinsarvik og Lofthus blir det da formodentlig ikke noe av. Fra i går er også sperresonen omkring Bergen opphevet.

På gårdsbruket er de i full gang med pløying av Damskiftet, hvor det skal være høstsæd. Sydveggen av låven mellom kornfløyen og kalvehuset repareres. Bjelkeverket er råttent nedenfra, og det støpes ny sylmur. Det er også meningen å rive ytterveggen i silerommet og bygge murvegg i stedet. Den gamle treveggen er plukkråtten.

Randi kom hjem i ettermiddag og mor i kvell. Mor var noen timer på Ski hos Sigfrid i ettermiddag på tilbakereisen fra Langhus. Bjarne har tapt 22.000 kr. på bombingene av fabrikken i Svolve, og dessuten har han mistet fabrikkbestyrerstillingen. Han er derfor rasende på engelskmennene. Han var hjemme på Klokk en snartur. Hans mor ligger til sengs og er uklar. Inga steller henne. Jon og Håndlykke-guttene gjør det godt med veksthusene sine. Jens Nordang ligger syk på Nordang. Han har vanskeligheter med talen, og han blir ingen gammel mann, mente Bjarne. Bjarne skal en tur nordover så snart som mulig. Han har revefór for 1 år, men utsiktene for pelsdyravlen så han ikke lyst på. Han har mistet 5 mårkuld i vår, bare ett er gått fram.

Søndag 3 august 1941.

Barometret faller litt, men godværet vedvarer.

Kl. 11-13 viste jeg om ca. 20 medlemmer av Bryn goodteøplarslosje, syklende ungdommer som var meget interessert. Deretter hjalp jeg til med bærplukking i Kajaskogen. En må plukke selv i år, om en vil ha noe. Det er meget bær, men folk har bedre betalt arbeid, skjønt bærene er dyre. Prisene står på spranget oppover i det hele, og når det engang bryter sammen får vi vel en invasjon av den annen verden.

Loe og jeg syklet til Drøbak kl. 17 og gratulerte Thunæs med 75-årsdagen. Vi var de eneste gjester, men det kom mange blomster og enda flere telegrammer. Vi syklet hjemover igjen kl. 20 sammen med Aasta.

Mandag 4 august 1941.

Fortsatt barometerfall, men fremdeles godvær.

Studentene i S III ble permittert på sommerferie lørdag. Ett parti skulle hatt 8 dagers blinkeøvelser i Stange, og alle skulle vært på noen dagers utferd til slutt, men øvelsene blir tatt like før undervisningen begynner igjen i oktober, og utferden blir antakelig innstilt i år.

Kasserer Smith kom tilbake fra sommerferie i dag, og Husum får nå ferie. Smith forteller at da hans svigermor i går kom tilbake fra en kort reise, fant hun en lapp på døren om at tyskerne legger beslag på leiligheten som den er på ubestemt tid. Det er mange som har fått en lignende overraskelse, og på grunn av denslags vilkårligheter har det bredt seg stor usikkerhet og misnøye, da jo ingen kan vite hvor lenge en får beholde sitt hus og sin matbeholdning.

Tirsdag 5 august 1941.

Det begynte å regne kl. 1½, og det har silregnet kraftig i hele dag.

Konferanse i formiddag i Landbruksdepartementet hos hagebrukskonsulent Lund med sekretær Strømme om programmet for hagebruksmøtet 15-16 ds. Dette ble fastsatt slik at det blir ettermiddagsmøter begge dager, mens Norsk Gartnerforening bruker formiddagene til årsmøte. 15 ds. kl. 17 er det foredrag av skolebestyrer Johan Aas om oppbevaring av grønnsaker (med ordskifte) og kl. 18½ av konsulent Lund en utgreiing om offentlige tiltak for hagebruk og gartneri. 16 ds. kl. 16½ taler handelsgartner, lektor Frode Sørensen, Lyngby, om veksthusjord og dens behandling, hvorefter fruktdyrkingsfilmen fremvises fra kl. 18. Kl. 20 er det middag i Håndverkeren; deltakerne (medlemmer av NJF og Norsk Gartnerforening med bekjente)

betaler 2 kr., resten skytes til av Gartnerhallen og Landbrukets Emballasje-forretning. Første dag ledes møtet av NJF, siste dag av Norsk Gartnerforening. Det blir muligens utferd til Høgskolen søndag 17 august.

Etterpå var jeg hos Spildo i anledning av søknad fra NJF og Norsk Gartnerforening om å få godtgjort utgiftene til foredragsmøtet. Han hadde ennå ikke fått søknaden, men mente at han skulle kunne betale foredragsholderne. Helst hadde han ønsket at NJF hadde overtatt Frøde Sørensen også, og dette kunne jeg vistnok ha ordnet, men nå var det jo litt sent å gjøre det.

Jeg kom hjem kl. 16½. Bernt kom uventet med 15.27-toget og har ferie til mandag kvell. Han er ikke helt bra i magen, som så mange andre på Ringsaker i denne tid.

Onsdag 6 august 1941.

Fortsatt silregn hele dagen. Det er blitt kjølig, 11° C.

Oslotur. I Nationen gav jeg Johnsen stoff til en notis om foredragsmøtet i hagebruk 15-16 ds. Den kommer i morgen. I Kali var det intet særlig. Tilbake med 16.35-toget som vanlig. Anne var på stasjonen og spurte om hun kunne få kjøpe pelskåpe (langhåret svart lam), pris 675 kr. Det er ikke mange igjen på lager, dette er en av de 10 som Backer har igjen etter gammel pris. Hun får selv betale, og får derfor også selv bestemme. Jeg har ikke noe imot det, hvis kåpen er bra.

Møte i professorutvalget fra kl. 17, hvor studiebidragene for 1941-42 ble utdelt.

Torsdag 7 august 1941.

80.5 mm. nedbør siste 2 døgn. I dag har det vært opphold og 11 a 12°, med litt regn mot kvell. Havre- og byggåkeren er slått ned, mens hveten som er gulnet meget, har greidd seg bra. Gårdsbruket har pløyd ferdig Damskiftet i dag. Melkemengden er nå kommet under 700 kg. og var i dag 672 kg. Vi har fått en linn melkerasjonering på Høgskolen - 6 l. uken for voksne og 7 l. for barn under 15 år. I Oslo er det så knapt med melk i denne tiden at Randi og Anne ikke fikk melk hjemme i dag, men de får på kontoret enda. I går hadde jeg med 2 fl. melk til dem.

Christoffer Koren Lund kom kl. 15.27 på noen dagers besøk. Han kom til Oslo mandag ettermiddag. Han skal nå begynne i 3 realgymnasium, han går i Drammen. Etter kaffe var han og Bernt inne hos onkel en stund.

Freitag 8 august 1941.

Overskyet, 12-13° C. og kjølig om nettene etter regnet.
Travelhet på kontorct med utsendelse av melding om studiebidragene.

Lokalavisene inneholder nekrologer over lensmann Thoralf Wichlund som døde i går morges 66½ år gammel. Han har hatt blødende magesår og visstnok også galdesten.

Lørdag 9 august 1941.

Fremdeles overskyet, men svensk værmelding spår lettere vær. I natt var det 5° C., idag 12-13°.

Randi og Anne kom hjem i ettermiddag sammen med Ellen Sofie Lund (Tullemor) som blir her helgen over. Randi begynner på sommerferien i dag. Onkel Michael er 68 år i dag. Etter kvells var mor, Jenny og jeg der inne til kaffe (ekte!), og der var også Thora Qviller og Katharina som hadde syklet fra Hakadal i natt og ble rimet til knes i nattekulden. Hun fortalte at interneringsleiren ved Glitre ble rømmet sist i mai, fangene ble sendt hjem eller til Grini i Bærum, og nå fylles leiren med ammunisjon. Hur kunne også fortelle om statsrådene at Gudbrand Lunde er på Ullevåls 6 avdeling etter å ha forsøkt å ta livet av seg, og Irgens er på Dikemark for å komme til krefter. I.s datter ble skutt som spion i fjor vår, hun spionerte på kongen, er det sagt.

Søndag 10 august 1941.

Pent vær, varmt i solen, men 12-13° C. i skyggen.

Christoffer reiste kl. 13.53 til Oslo for å være sammen med en kammerat, Tullemor blir over til i morgen tidlig sammen med Anne. Dagen har for øvrig vært stille.

Krigen på østfronten raser nå på 8 uken like voldsomt og blodig. Tyskerne vil prøve å komme sydover til Odessa for å omgå russernes venstre fløy. De forteller at russerne har mistet 4 millioner mann. Dette har foranlediget russerne igjen til å opplyse at tapet er 600.000 mann, men at tyskernes tap er 1½ million mann.

Mandag 11 august 1941.

Silregn i dag igjen. Dette er slemst for skuren. Rugen på Kaja

er nesten ferdigskåret, atskillig av grasfrøet også, og nå skulle de begynt med bygget, sa Tønseth lørdag. Vårhveten er også straks ferdig, mens havren står lenger tilbake.

Rye kom tilbake fra ferie i dag, og Narud reiste kl. 10.50 hjem til Hamar. Bernt reiste med samme tog, og de ble formodentlig i følge kanskje helt fram til Hamar.

Elektrikerne legger nå om lysnettet på spisesalen som er over 20 år gammelt. I anretningen settes opp en skillevegg mot spisesalen, med utleveringsluker. Vi må nemlig gå over til å utporsjonere middagsmaten.

Tirsdag 12 august 1941.

Det har regnet kraftig i dag også, men temperaturen har vært høyere, og det klarnet opp i ettermiddag. Åkeren er slått meget ned av regnet.

Departementet gav oss ved brev mottatt i dag tillatelse til å lyse ut volontørstillingen, hvilket fluksens blir gjort. Imens vikarierer Elsa Larsen fra i dag.

Onsdag 13 august 1941.

Oppklaringen ble ikke langvarig, men bortsett fra noen styrtebygger har det vært oppholdsvær.

Hos Ingw. Nielsen sikret jeg Høgskolen de siste 8 søppelkassene det var på lager, og bestilte 4 til. Prisen er ca. 24 kr. uten lokk, og den går videre oppover. Alf M. Sørensen påtok seg å skaffe sigarer og sigaretter til middagen for 50 års jubilantene den 20 ds. Ellers er varemangelen eventyrlig, og det er mest surrogater en får. Tilførslene til torvet er dårlig, og de blir meget snappet opp på veien, ikke minst av tyskerne som dog ikke vil være ved det. Bær har det vært omtrent snaut for, skjønt det er atskillig bær i år. Det er forbudt å sende bær med jernbane til andre enn bærslag o.l., ikke engang som reisegods får det sendes. Men det foregår nok meget i smug, og prisene er fantastiske etter hva det fortelles. - I Kali intet særlig. Det er interesse for å støtte demonstrasjonsplantningene av frukttrær i Hedmark, og jeg får prøve fylkesgartneren, om han ikke vil skrive en 6 siders folder om frostska den på frukttrærne på Oplandene og hva vi kan lære av de erfaringene som er gjort.

Anne betalte skinnrøken i dag. Gunnar har fått en lærerpost ved privat middelskole på Leknes i Lofoten, lønn 2.600 kr., men har tar den ikke.

Torsdag 14 august 1941.

Lettere var i morges, men det tyknet til til tyngde regnskurer. Lensmann Wicklund ble bisatt i Ås kirke i går under deltakelse fra hele bygden. Kisten ble kjørt fra kirken til Oslo, hvor kremsjonnen foregikk i dag. Sogneprest Leganger forrettet. - Reidar Wicklund er kst. som lensmann.

I går og i dag har Jenny satt opp en håndklevev i spisestuen, hjulpet av Randi, Karen og Else. Det skal bli vinterarbeid for Anne.

Fredag 15 august 1941.

Regn det meste av dagen.

Reiste til Oslo kl. 10.50. Konfererte med Korsmo om foredragsmøtet i ettermiddag som han ledet. Deretter gikk jeg i Norsk Gartnerforening som var ferdig med formiddagens årsmøte og just satt ved lunsjbordet som Norsk Frøs gjester, og som jeg således dumpet opp i og ble med på. Foredragsmøtet ble holdt etter programmet. Kl. 20 bød Per Brun på krebsaften i Losjens 2 etasje, og hvor Korsmo, Moen, Skard, Røhne, Valset, A. Langballe, Vethe og jeg var til stede. Joh. Aas skulle også vært der, likeså Flod som nyvalgt formann i Norsk Gartnerforening. Aas kom ikke ved en misforståelse, og Flod fikk ikke tid. Vi Ås-folk reiste hjem kl. 23.35.

Lørdag 16 august 1941.

Atskillig regn i dag også.

Reiste til Oslo kl. 13.53. Jeg hadde erende til møbelhandler Mørstad som har lovet å gi meg priser på bord, stoler og servanter til internatet, men husket ikke at lørdagene stenges det kl. 15. Jeg fikk bare så vidt hentet sigarer hos Alf M. Sørensen til middagen for 50-årsjubilatene onsdag. I går fikk jeg tak i 25 spill til internatet. Resten av dagen tilbragtes på foredragsmøtet. Frode Sørensen kom i dag - heldigvis. Han fikk reisetillatelse i siste øyeblikk. Etter hans foredrag om veksthusjorden og dens behandling ble det et kort ordskifte, hvoretter den vakre fruktdyrkingsfilmen ble vist. Fra kl. 20 var det festmiddag i samme sal som foredragene var holdt i, Håndverkerens festsal. 105 personer til bords. Og talernes rekke var legio. Moen var hovedtaleren fra NJF's side. Ås-folka reiste hjem kl. 23.35.

Anne kom hjem i ettermiddag. Og Randi reiste inn kl. 13.53 for sammen med Jenny Kandal å dra til Eidsbugaren på 8 dagers

ferie i morgen.

Søndag 17 august 1941.

Oppholdsvær i hele dag, men grått, mildt.

Deltakerne i Norsk Gartnerforenings årsmøte og i foredragsmøte i Oslo i går og fredag - hvortil fylkesgartnerne, hagebruksskolebestyrerne og hagebrukslærerne var innkalt og hadde holdt møte i Landbruksdepartementet - hadde utferd til Høgskolen i dag. Det kom ca. 100, og våre 4 hagebrukslærere var fullt opptatt med omvisning kl. 11-14. Deltakerne hadde fått beskjed om å ta med niste, og til den fikk de melk og øl i selskapslokalene. Lærerne bad hjem til seg så mange de hadde plass til ved middagsbordet.

Mandag 18 august 1941.

Pent i formiddag, men så regnskurer og til slutt regn i kvell.

Vanlig travelhet i dag foran immatrikuleringen.

Anne reiste til byen kl. 7.20. Astrid skulle vært på skolen i dag for å begynne i 4 klasse (hos lærer Asphaug), men har måttet holde sengen i hele dag. Hun har kastet opp og har magesmerter.

Tirsdag 19 august 1941.

8 mm. regn i morges, deretter pent resten av dagen undtagen 3 kvarters styrtregn fra kl. 16½. Páll kom just da tilbake fra sommerens arbeid på Apelsvoll, hvor han særlig har arbeidet med botaniske beiteanalyser. De siste 8 dagene var han i Trondheim sammen med et par islandske kammerater.

Ingeniør Harald Sebelien hadde i formiddag konferanse med Langballe om maskinprøver og nyttet samtidig høvet til å hamstre snittebønner m. v. Nå blir det satt stopper for dette, da hagebruket må levere husholdningen alt det kan avse. Sebelien fikk hos Bærgø duplikat av sønnens lærlingebevis fra i fjor sommer som var kommet vekk, formodentlig brent opp sammen med andre papirer. Han har nemlig vært innsatt i Åkebergveien 11 dager.

Fortsatt travelhet med immatrikuleringen, men nå er alt klart.

Gunnar reiser til Ottestad i morgen for å overta lærerstilling ved Grimerud kostskole. De 36 elevene bor på gården. Han får 175 kr. måneden og fritt opphold.

Astrid skulle vært på skolen i dag også, men ligger fremdeles.

Onsdag 20 august 1941.

Pent vær det meste av dagen, men en styrtebygge ca. kl. 14 $\frac{1}{2}$.
 Immatrikulering av årets nye studenter i festsalen fra kl. 13 $\frac{1}{2}$. Talen ble holdt av rektor. Musikalsk assistanse av trioen Arvid Fladmoe, Hans Balchen og Hans Solum. Hilsen fra 50-årsjubilantene overbragtes av fylkesagronom Johan Teige og fra 25-årsjubilantene av direktør Erik P. Langkaas. 10-årsjubilantene glimret i år ved sin fraværelse. Til gjengjeld kom rektor med en ekstra melding, nemlig at grosserer Olaf Røer som gikk la- vere avdeling 1891-93 og som foreløpig vil være anonym, har skjenket Høgskolen jordbruksavdeling et legat på ca. 20.000 kr. Røer var til stede og bekreftet meldingen med noen anslående ord. Etterpå holdt Høgskolen en enkel middag for 50-årsjubilantene (Justnæs, Teige, Øvergaard og Semb) og Røer 25-årsjubilantene, hvortil Ødelien og O.L.Moen hører, hadde besluttet ikke å foreta seg noe som helst i dagens anledning, og bare noen få hadde møtt i festsalen. Studentsamfundet holdt velkomstmøte på spisesalen i kvell for de immatrikulerte.

Torsdag 21 august 1941.

Samme slags vær som i går.
Karen begynte å hospitere i kjemi på Høgskolen i dag. To andre studenter, Aud Jevanord og Randi Kirkeby fra Hamar, og laborantdamen på kjemi'en, student Ruth Selmer fra Tvedestrand, er satt sammen til ett parti på laboratoriet, og Lindeman holdt en særskilt liten velkomstforelesning for dem. De deltar for øvrig i undervisningen som studentene.

Fredag 22 august 1941.

Pent vær i formiddag, regnskurer i ettermiddag.
 Var i bankrådsmøte i Bøndernes bank i Oslo i dag, innkalt i stedet for disponent Christoffersen i Fellelskjøpet som er syk. Møtet varte i 1 time og bestod i beretning for 1 halvår 1941 fra direksjonen, hvortil banksjef Asper-Jacobsen føyet en del supplerende opplysninger. Møtet ble ledet av representantskapets ordfører, banksjef T. Strand, Drammen. Etterpå middag (svinestek + surkål) i Losjens 2 etasje fra kl. 15. Jeg ble også med på nachspielet som sluttet kl. 22, da jeg ikke hadde noe å forsømme. Hyggelig. Mikael Aamot avslørte seg som NS, men er av de moderate. Han er uttalt som ordfører i Eidanger, sa han, og som det plikt menneske han er har

han påtatt seg oppdraget. Ola Langslet fra Hallingdal er "stripet" og ble ertet. Det er i det hele blitt en friere tone overfor NS i det siste, tysker-nes langsomme framgang i Russland ser ut til å ha gjort oss modigere.

Lørdag 23 august 1941.

Godt vær i formiddag, regnskurer på ettermiddagen.

Bæroe har fått skåret vårhveten i bakken på Åsskiftet og har foreløpig rauket den, men skal hesje så snart det blir tid til det. Vårhveten på Vollehaugskiftet, høstrugen på Kaja og frøet på Kjerringjordet er på staur.

Den lille pumpen i pumpehuset ved Årungen gir mindre vann enn etter kontrakten, og trerørledningen lekker ikke bare i mange skjøter, men også 12-15 steder på midten. Det er i dag sendt rapport herom til Riksarkitekten.

Søndag 24 august 1941.

Vakkert vær, men en regnkvett i dag også, i 19-tiden.

Mor, Jenny og jeg var i kirken, hvor Natvig prekte for de vanlige 40-50 fremmøtte. Altergang for det vanlige snes.

Bergljot Qviller er på et par dagers besøk hos Michaels med datteren Ragnhild som er 13 måneder og er en kraftig dame som synes å vite hva hun vil. Astrid hjelper May å passe henne, og de er begge like opptatt.

Anne og Else reiste til Oslo kl. 16.51. Else begynner igjen på Handelsgymnasiet i morgen.

Påll var hos den danske konsul i går og ordnet med penger, 150 kr. pr. måned som opptas som lån. Han har fått værelse hos professor Olav Moen og tar full kost på spisesalen.

Mandag 25 august 1941.

Litt regn tidlig i morges og fuktig bakke. Senere pent vær.

Skuren går sin gang tross bløt jord. Selvbinderen gikk på Kjerringjordet til sent i kvell. Rugen på Kaja treskes fra åkeren for å bli tørket noe før såningen.

Verksmester Arne Eng på Bjørnebekk var her i formiddag til konferanse om komplettering av inventar til Høgskolen m.v. Foreløpig skal han lage en stol til prøve samt 10 tegnebord og en del taburetter til lage-

ret. Det er mulig at dette er innledningen til et samarbeid.

Tirsdag 26 august 1941.

Pent vær til kl. 16 $\frac{1}{2}$, senere regn.

Barth er 70 år i dag. Han skulle gått av for aldersgrensen nå, men blir stående ut året 1941-42. Det var visitter kl. 13 - rektor, Støren, Skard, Sandmo, kst. assistent Langhammer og jeg fra Høgskolen, skogdirektør Sørhuus, direktør Haug og forstmester Norseng fra Oslo. Pene taler ble holdt av rektor, Sørhuus (som overrakte et gedigent sølvbrett med inskripsjon fra Landbruksdepartementet), Haug og Norseng. Barth takket beveget, og han dvelte bl.a. særlig ved sin artikkel i 1916 "Går de norske skoger mot undergangen?" (titelen var noe slikt) som vakte slik oppsikt, og som gav støtet til igangsettelsen av Landsskogtakseringen. Han hadde valgt titelen etter nøye samråd med sin kone, og skoginspektør Kaurin som dengang var redaktør av "Tidsskrift for skogbruk" som artikkelen stod i, hadde gjort en forgjeves reise til ham til Steinkjer for å få titelen litt mindre tilspisset. - Barths sønn og ynste datter, fru Arnesen, deres ektefeller og sønnens 2 barn var også til stede. B. jr. er i disse dager forfremmet til driftsbestyrer på Hafslund.

Randi kom hjem fra en herlig ferieuke på Eidsbugaren kl. 12 $\frac{1}{2}$ frisk og brun. Hun kom til Oslo søndag kvell. Spildo var også her ute noen timer i dag for å overvære prøving av et nytt bindegarn av papir som lages ved Torp bruk i Fredrikstad, og som synes å være brukbart. Ellers er papirbindegarnet som er i handelen for dårlig, det løser seg opp i vann.

I disse dager har det vært skifte av belegg i barakkene ved stasjonen. Veterinærkompaniet er reist til Russland, sies det, og i stedet er kommet et såkalt Pferdepark-kompani som samler inn innkjøpte hester og hester som trenger rekonvalesens, og fordeler dem deretter. De nye er ennå uorientert, og i dag hadde de uten å spørre hakkert halm på låven. Hakkelsemaskinen var ikke i stand, og resultatet var at den stoppet, 2 sikringer hadde sprunget, og 2 av de 3 drevene var ødelagt. Karene var frekke og lesset opp et lass av Høgskolens hakkelse og dro med. Torsdag kl. 10 skal jeg ha en konferanse på mitt kontor om saken med sjefen, overløytnant Thüne. Da jeg imidlertid ikke vil sette saken på spissen lovet jeg å prøve å skaffe en hakkelsemaskin til låns eller finne en annen midlertidig ordning med hakkelseforsyningen deres.

Onsdag 27 august 1941.

Pent vær.

Oslo tur i dag for Jenny og meg. Hun gikk i butikker og så på forskjellig for Anne. Det resulterte i 12 + 12 glass til Anne og 1 aluminiums kasserolle og 1 do. spand til seg selv. Jeg var i Kali, hvor det var meget stille - Brun og Vethe er på ferie - og hvor jeg derfor fikk arbeidet godt. Jeg telefonerte med Nordlid om Bernt som søker om fri undervisning på Vinterlandbruksskolen 1941-42, og om Jan Gundersen som ikke ble opptatt i år på grunn av for knapp praksis - og også for dårlig praksis. Jeg telefonerte også med Spildo om mulighet for NJF's norske avdeling å bistå med arrangement av foredragsmøter for landbruksfunksjonærer m.v. i vinter, til orientering om aktuelle vitenskapelige spørsmål under mataukinga. Han ble interessert og vil i tilfelle konferere nærmere. - Vi spiste i nr. 53 og kom tilbake til Ås kl. 19.22. Synnøve Skatvedt satt da hjemme og spiste epler og lyttet på London.

Torsdag 28 august 1941.

I morges tett tåke. - slik som de siste morgenene. Deretter gråvær som gikk over til regn resten av dagen.

Kl. 15½ fikk jeg etter et par utsettelse en samtale med overløytnant Thüne om hakkelsen. Vi var på låven og så på maskinen der og arbeidsforholdene. Han trenger hakkelse til sine 152-153 hester 1 a 2 ganger om uken, og jeg får i morgen oppgave over hva han trenger pr. dag, - dette for å få holdepunkter for avgjørelsen om Høgskolen kan levere hakk. Senere i dag meldte for øvrig Bærøe at vår elektrisk drevne hakkelsemaskin er i stykker. Vi var også en sving om Svanedammen og så på hestetråkket på de nysådde plenene. Jeg antydet en ordning med vatningstrau ved garasjen ved Student-samfundet, og dette ville han snakke med overløgen det borte om. Overløytnant Thüne er østerriker, fra Gmund nær Linz, og var med i hele forrige verdenskrig og har deltatt i 120 trefninger. Han taler tsjekkisk og noe russisk og polsk men ikke norsk, han har vært i Norge siden i vår. Han er vanlig offiser, ca. 50 år og noe slitt. Han ønsker seg hjem igjen til sine barn. Under ham står en underveterinær.

Fredag 29 august 1941.

Gråvær. I kvell silregn. Dette er bedrøvelig.

Underoffiser Geppart - sudetertysker og landbrukskandidat, forvalter ved landbruksskolen i bøhmisk Leibach - ble i formiddag sendt hit opp for å forhandle om hakkelse og vann. Hakkelsemaskin var ikke å oppdrive, og saken synes derfor å bli vanskelig. Vannsaken står i den stilling at overlægen i Samfundet nedla innsigelse mot vatning av hester ved garasjen, da det er soldater som er så syke at de må ha absolutt ro. Kanskje må det ordnes med et arrangement ved hydranten ved Anatomihuset.

Engelske og russiske tropper har rykket inn i Iran, og den iranske regjering oppga i går motstanden. Imens øker dem diplomatiske aktivitet i Ankara, og Tyrkia blir nå utsatt for sterkt trykk fra begge stormaktgrupper. Finnene har i dag erobret Viborg. På den russiske front raser kampene fremdeles blodig og med langsom framgang for tyskerne. Marskalk Budjonny har klart å trekke sine armeer bak Dnjepr, og han har nettopp sprengt Dnjepr-demningen som har kostet så mange millioner, og hvor vannet nå fosser ut over Ukraines fruktbare jord. De franske "qvislinger" Laval og Duat har vært gjenstand for attentatt under inspeksjon av den franske legion som skal sendes til slagmarkene, og ble farlig såret. Følgen er massearrestasjoner i Paris av kommunister.

Den norske frihetssenderen høres hver kvell fra kl. 20.30, når forstyrrelsene ikke er altfor overveldende. Et par kveller har den vært ute etter "Nationen" som beskyldes for å gå tyskernes errender. Dette er helt uriktig, men Aadahl har søkt å holde en objektiv linje, og da vår bondopolitikks linje er en annen enn våre andre politiske partiers og streker under at jordbruket må være grunnlaget for vår eksistens som nasjon, kan det lett bli en del likhetspunkter med nasjonalsosialismen i Tyskland og med NS her i Norge. Men at "Nationen" ett øyeblikk går inn for NS's politikk er absolutt utelukket.

Lørdag 30 august 1941.

Gravværet fortsetter. Det er blitt høstlig og rått.

Underoffiser Geppart kom i formiddag og så på en gammel hakkelsemaskin vi hadde oppsporet i gårdsbruket, og han fant den brukbar når den ble stelt på. Mannskapene som ble sendt opp for å hente denne, skulle også transportert en vanntank fra Maskinhallens kjeller til hydranten ved Anatomihuset, men det ble ikke gjort.

Våre ekstralærere som er tilreisende, skaffer oss alltid vanskeligheter med timeplanen. I dag har megen tid gått med å bytte om timene

for å få en mest mulig tidsbesparende ordning for dem.

Anne og Else kom fra byen kl. 16.12. Anne er nå ferdig med sitt ferievikariat i Landbruksdepartementet. Jenny, Randi og Karen er forkjølt, Astrid er kommet med smitten. Dette forhindrete dog ikke at småpikene laget en festkvell med kaker og god kaffe og sjokolade i anledning av Bernts og min fødselsdag i neste uke. Litt fest er bra i denne grå tid.

Søndag 31 august 1941.

Lettere vær i dag, barometret stiger, og vindtrekket er blitt nordlig. Skal det kanskje bli slutt på råværet? Kornet begynner å gro på staurene. Det er en fattig trøst for oss at det ikke er bedre i Mellomeuropa, Geppart forteller at det er samme været hjemme hos ham.

Vår søndags formiddags tur gikk i dag forbi kirken og tilbake gjennom Nordskogen (Riisskogen, sier barna), hvor vi plukket 2 l. tytebær som ennå er i lyseste laget. Det var ikke meget bær. Og vanskelig er det å få kjøpt bær. Vedtaket om at alle bær skal gå via bærlagene er oppfattet som om dette er gjort for tyskernes skyld, og dermed er det blitt slutt på plukkingen. På lignende vis er det med eggene. Alle slakter nå sine høner og beholder bare 1 høne pr. husstandsmedlem. Dette har ført til at mange arrangerer seg med denslags hønsehold. Vi har nå 7 høner i pensjon hos Mikaelsen i Brønnerud.

Mandag 1 september 1941.

Fremdeles lettere vær, men luften er blitt kjøligere.

Rektor ble i formiddag kalt ned til Ortskommandanten, overløytnant Thüne, som meddelte at det var blitt rapportert til divisjonen at 2 soldater den 22/8 hadde funnet et bilde av Hitler med strikke om halsen i umiddelbar nærhet av Høgskolen. Det kunne derfor tenkes at streken var utført av studenter, og rektor ble derfor pålagt å belære dem om følgene av sådanne handlinger. Rektor erklarte seg enig i dette, men sa også at det kan ha vært andre enn studenter som har gjort dette, og henledet Ortskommandantens oppmerksomhet på det forhold at om denslags er funnet i Høgskolens umiddelbare nærhet kan synderen ha vært en ganske annen enn en student. Studentene ble kalt sammen i festsalen kl. 17, hvor rektor gjorde rede for saken og henstilte til dem å avholde seg fra denslags demonstrasjoner som bare ville skade Høgskolen. Like før han gikk opp i festsalen møtte det fram en offiser som

presenterte seg som "Befehlhaber dieses Bezirk", men ikke sa navnet sitt, og gjentok det samme som overløytnant Thine hadde sagt før på dagen, men kan hende i en noe mer befalende tone.

Tirsdag 2 september 1941.

Grått og høstlig, en del regn. - Rektor bortreist i dag.

Onsdag 3 september 1941.

Bra vær, men høstlig.

Kl. 9.20 til Oslo. Mor fulgte med til Ski, hvor hun besøkte Sigfrid og hadde epler med til henne. Jeg var i Kali. Vethe har ferie og er hjemme på Bulken denne uken bl.a. på jakt. Intet særlig i Kali. Brun mener vi må ta vår forsyningspolitikk i en annen hånd. Nå går smør og bær og poteter m.v. til tyskerne, uten at det ser ut til at vi gjør noe for å hindre det. Følgen er at bærplukkingen f.eks. svinner inn til et minimum, og det går ut over oss selv. Dette stemmer også med opplysninger Sigfrid kom med til mor i dag. En tysk dame på Ski fortalte nemlig S. at hos tyskerne er det nok av alt slag, både kjøtt og smør, mens vi norske ikke har noe. Dette syntes den tyske damen er urettferdig og tjener ikke tyskernes interesser i Norge. Kan hende er det noen stivhet fra vår side som vår kontrapart utnytter med smarthet.

Spiste middag i nr. 53, og Else trakterte med sjokolade og kringle og kransekake i anledning av min fødselsdag. Reiste hjem kl. 18.45 og skulle hatt mor med fra Ski, men Sigfrid hadde sett feil på ruten, så hun kom litt for sent og kom derfor med 22.09-toget. Jeg fikk sjokolade og fyrstekake, da jeg kom hjem, og Helge og Páll var her også. Páll har fått 650 kr. i stipendium fra Snorrefondet i vinter også, og han har godt håp om å få 2-300 kr. fra Búnadarfélag Íslands også.

Finnene har nå erobret tilbake den del av Karelen de tapte i fjor, og det var i går alminnelig flagging fra statens bygninger i den anledning. Styri hadde beordret folkeskolene i Ås å flagge og henstilte litt iltert til meg å gjøre det samme her på Høgskolen, hvilket jeg selvsagt ikke undlot å gjøre. Det er kanskje nærmere for meg å gjøre det enn for ham, med mine mange finske venner og besøkene der borte, bl.a. også i Viborg, i erindring.

Torsdag 4 september 1941.

Lettere var, delvis tunge skyer, men nordvestlig trekk.

Brev fra Ragna i dag. Bernt har avlet 10-12 kg. timoteifrø, og hun sender en liten prøve til analyse. Jeg lot den straks gå videre til Frøkontrollen. Det er meget regn på Vestlandet også, og skuren er vanskelig. Men det er godt år på grønnsaker, og Bernt har delvis innredet svinehuset til silo og har fått atskillig godt fôr.

Bærøe fortalte i dag at han i går hadde besøk av en tysk offiser og av en sivil som snakket flytende norsk, og som ville kjøpe poteter. B. spurte om de hadde rekvisisjon. Rekvisisjon? Nei. Ja, men det vet dere at dere må ha. Nei, hvem har bestemt det? Det har fylkesmannen bestemt, og fylkesforsyningsnemnda er det som har avgjørelsen av slike spørsmål. B. var ikke vennlig mot dem, sa han, og de fikk ikke poteter hos ham, selv om han nok kunne ha levert. Det er for lite kjent at bøndene kan stanse de nå ukontrollerte kjøpene ved å henvise til fylkesforsyningsnemnda. Disse tyske oppkjøpene har skapt en nervøs stemning som er skadelig. Når det dessuten blir publisert i avisene at okkupasjonsmakten ikke har noe ansvar for landets matforsyning, men at de korn- og meltilførsler tyskerne sier de hjalp til med i fjor, bare skjedde for å vise sitt humane sindelag, gjør dette ikke trygghetsfølelsen sterkere.

Fredag 5 september 1941.

En hel dag med strålende sol - endelig. Det er måneskifte.

Skal vi få bedre vær nå? Det ville være å ønske.

Brev fra Bernt i dag. Han hadde glemt både 2 og 3 september, hvis ikke husdamen hadde gratulert ham, fordi han fikk 4 brev. Han skriver om det dårlige høstværet. Halmen er halvrotten, og havren har tommelange groer. Han binder etter meierne hele dagen og synes det er et skitt arbeid.

Bærøe begynte i går morges å så høstrugen på Damskiftet. Han fortsetter med treskingen, og i dag har han skåret av på Kjerringjordet. Det er kommet påbud fra Forsyningsdepartementet at treskingen skal være ferdig til 15 november eller unntakelsesvis til 1 desember. Kontorsjef Karlgård som var her ute i går i anledning av filming av potetdyrking, sa at de var nokså fortvilet over enkelte avgjørelser i Forsyningsdepartementet. Det synes som om konsulent dr. Hans Borgen som Selskapet for Norges vel har avgitt midlertidig, ikke er helt prikkfri, og avdelingssjef Ring har vel også liten erfaring. Nå skal det ansettes rasjoneringsinspektører i hvert fylke - ikke for

tidlig, sa Karlgård, de har lenge bedt om dem i Kornforretningen.

Jenny og jeg var på Brønnerud i kvell og skulle se til våre pensjonerte høner, men fru en i huset var i byen. I stedet gikk vi inn til Eskeruds en stund. De har en trivelig gris, født 2/6, og nå har de fått 11 nye kyllinger, det gikk dårlig med de forrige som katter m.v. tok. I dag har de solgt ca. 100 kg. epler (Transparente blanche) for kr. 1.10 pr. kg.

Quisling holdt i kvell en stor tale i Colosseum i Oslo. Han skal ha dratt sterkt til felts mot svenskene som ikke setter NS-styret her i Norge så høyt som de bør. Og likeledes hadde han meget å utsette på våre statstjenestemenn.

Lørdag 6 september 1941.

Godvær og lotørk - hvilket kan trenge nå.

Møte i professorutvalget kl. 12-14. Assistent Hovden har søkt departementet om en støtte på 1.000 kr. til sine undersøkelser over kjemiske analysemetoder til bruk i forsøksarbeidet i jord- og skogbruk, og samtidig er han kommet med en del bemerkninger om sin framtidige stilling ved Høgskolen. Han var forespeilet en friere virksomhet her enn på Møistad, men dette er det ikke blitt noe av, han er fremdeles bare assistenten under professoren. Lindeman har hatt søknaden til uttalelse, men mener at han bør gjøre seg ferdig med arbeidet han driver for de midler som skaffes fra Nerliens fond, og dette kan det være noe i. Utvalget var derfor enig med professoren i at saken tåler å utsettes noe. - Til assistentstillingen ved meieriforsøkene var kommet 11 søknader. Prof. Støren har innstilt meierikandidat Arne Eie, og hertil sluttet utvalget seg. Ove Eskerud ble anset habil, men kom ikke med på innstillingen. - Til et vikariat i assistentstillingen i driftslære meldte seg 8 søkere. Borgedal har innstilt den midlertidige vikar, landbrukskandidat Paul M. Dalberg, og utvalget sluttet seg til dette. - Johannes Christiansen, f. 14/11 1873, vil slutte 14/10 fk. og søker om pensjon, hvilket Bærøe anbefaler. Utvalget innstiller på en årlig pensjon på 600 kr. + eventuelle dyrtidstillegg, f.t. 40%. - Montør Eriksen tilbyr elektrisitetsverket å bruke hans personbil ved linjebefaring m.v. mot dekning av utgifter til skatter og sertifisering, når han får 5 kr. pr. tur + bensin og olje. Langballe har litt betinget anbefalt ordningen som utvalget bifalt forsøksvis. - Dosent Hiorth hadde noe kludder med meieristenes eksamen i arveløse i juni; de fikk spørsmål utenfor pensumet, påstår de. I hvert fall besvarte de bare det første, og Evensen fikk

1.0 i karakter for denne prestasjon. Studentutvalget tok affære og bad om forklaring. Hiorth svarte rundt omkring. Utvalget besluttet å svare at hverken reglementet eller timefordelingsplanen antyder noen forskjell i pensumet i arvelære for andre enn utskifterne. Dosent Hiorth kan naturligvis, om tiden strekker til, holde forelesninger spesielt for enkelte avdelinger, men det foreleste bør da ikke være eksamenspensum.

R. ndi og Else kom hjem kl. 17½, ca. 2 timer forsinket. Engelske fly kom inn over Oslo i 14-tiden, og det var blitt noen uorden i strømtilførselen, så toget ble stående på Østbanen i 2 timer.

Søndag 7 september 1941.

Pent vær, lette, lyse skyer. Jenny og jeg var i Riisskogen for å plukke tytebær, men det ble bare 1/4 liter. I stedet røsket vi med oss en pose med tytebærblad og bringebærblad for å tørke til te.

Fra kl. 0.50 til 3.45 var det flyalarm i Oslo og Drøbak, og vi hørte stadig dur av flyene som passerte innover mellom Ås og Drøbak. Målet var formodentlig et lommelagskip som skal være tvunget inn til Oslo, og som nå ligger ved Vippetangen kamuflert under presenninger kloss inn til Havnesiloen. En bombe falt ned på Tistilholmen (mellom Sjursøya og Bekkelaget) og drepte en gammel kone, og en annen fikk nervesjokk. Et par snekker i havna inn for Ulvøya fikk bombetreffer og sank, men er trukket opp igjen i dag. Det er også falt en bombe i en hage et sted, hvor 2 gartnerarbeidere ble lett såret, men det er uklart hvor dette var. I Kroer falt en bombe ned i havreåkeren til Ole Moer, forteller Styri. Brannvesenet melder at et dampskip var satt på land ved Kavringen, fordi det brente i oljen i maskinrummet, og ilden bredte seg til lugarer m.v. Skipet ble buksert til Sjursøya, hvor 4 skumslanger og 2 brannslanger fikk bukt med ilden. Om denne brann skyldtes bombing er ikke opplyst. Et engelsk fly ble skutt ned i Holtekilen, og 2 sårede passasjerer ble tatt til fange. Victor som kom hit ut kl. 12.33 og drakk kaffe hos oss i ettermiddag sammen med Michael og Marit, fortalte at folk i byen tok situasjonen med stor ro. Han hadde dog sittet i kjelleren i 4 timer.

Mandag 8 september 1941.

Pent vær i dag også, men noen regnskyer fra NO drysset noen dråper ned i 19.30-tiden. Det har blåst en del, og det er god lotørk, og folk kjører inn loalt de orker. På gårdsbruket går treskeverket hele dagen.

Etter lensmannens ordre hadde vi flyalarmøvelse kl. 11. Brannsirenen ulte 1 minutt, og alle søkte til tilfluktsrommene, d.v.s. til kjellerne i undervisningsbygningene m.v. Kl. 11.15 ble "faren over" varslet med 1 minutt jevn sirenelyd. De som var i den nye undervisningsbygningen, fikk orienterende opplysninger av Styri. Sirenen på stasjonen gikk også, og det var postert tyske soldater ute i bygden for å konstatere hvor langt sirenene høretes. - Sigfrid Nordang som var hjemme et par time i kvell - hun har vært i Frogn og plukket nyper i dag - fortalte at de har hatt slike øvelser i Ski også lørdag. Det traff inn akkurat da engelske fly ble varslet, så det gikk litt i kludder.

Tirsdag 9 september 1941.

Fremdeles godvær. Meget korn er kommet i hus disse godværsdagene, og treskingen er i full gang. Kvaliteten er nok en del nedsatt, men avlingen blir noenlunde tilfredsstillende.

Professor Aaser forteller at skipet som ble satt på land på Kavringen, var norsk, men hadde tysk last og hadde støtt på en av de nylig utlagte miner i fjorden. Nå ligger det ved kaien på nordsiden av Sjørøya med akterskipet under vann.

Vår nyeste skogbruker, Bjørk Bugge, kom i går ettermiddag direkte fra Hattfjelldal, hvor han hadde fått arbeid på et elektrisitetsverk under anlegg med 50 kr. i daglønn.

I 23.30-tiden i går har Hans Jacob Styri og 4 hirdgutter klistret opp en mengde V-plakater på vegger og vinduer på meieriet, de 3 bygningene rundt gårdsplassen og på den gamle undervisningsbygningen. I Tivoli er det klistret småplakater på hver dør i korridoren i 1 etasje. Støren har alt vasket vekk noen plakater på meieriet, og vaskekonene i Sirkus har tørket vekk noen av vindusplakatene. Barna i sentrum har alt klore i stykker flere plakater, men noen er plasert så høyt at de ikke når dem. Lensmannen har intet kjennskap til plakatklistringen, men han hadde også lagt merke til at det på stasjonsbygningene og på forretningsbygningene var kommet opp mange V-plakater i natt. Inne på Universitetet har NS opptrådt på lignende vis. Rektor Seip protesterte overfor de tyske myndigheter, hvilket først hadde flere plakater enda til følge, men senere kom en del av dem ned.

Onsdag 10 september 1941.

Noen løse regnskurer omkring middagstid, sur vind.

Oslotur, i Bøndernes bank og i Selskapet for Norges vel, hvor jeg leverte Hersoug mitt regnskap for N.J.F.s norske avdeling for 1940-41 til revisjon. Traff sekretær Strand på Kaffistova. Han har godt håp om å få sammenkalt landsstyret i høst uten annen betingelse enn at det ikke skal gjøre "kvalm" - og det gjør neppe de adstadige norske bønder. Organisasjonsnevnden har ennå ikke hatt møte, men skal ha det nå, såvidt jeg forstod. S. sa ellers noe om at Jäger-Leirvik hadde vunnet en liten moralsk seier, fordi han nokså sta holdt på at man i lovene for det nye bondesamband ikke skal stryke opplysningen om at Norges Bondelag ble stiftet i 1896 (§ 1), og han var heller ikke imøtekomende overfor forandringer i organisasjonsnevndens forslag til § 2, hva NS hadde antydnet. S. ville anmode advokat Lie om å sende tilbake til Bondelaget de dokumentene han har til gjennomgåelse om Norsk Frukmat. Jeg nevnte at det står igjen 7-800 kr. ubetalt på kontoen i Bøndernes bank, og S. mente at "Trygd" måtte kunne overta dette beløpet også, så er alt på én hånd. - I Kali var det intet særlig. - Jeg var innom Randis kontor med noen epler, og etterpå stod jeg 1½ time i kø på politikammeret som nå er i Munke-damsveien 53 b III. Jeg skulle ha mitt tjenestebevis påstemplet gyldighetsbevis, men politifullmektigen henviste meg til lensmannen i Ås eller politimesteren i Follo. Da jeg kom hjem sendte jeg tjenestebeviset til sistnevnte, da jeg vanskelig er tjent med et vanlig legitimasjonskort fra lensmannen.

Sensasjonen i dag er at det fra i morges kl. 5 er erklært sivil unntakelsestilstand i Oslo, Aker, Bærum og Asker. Det er forbud mot å ferdes ute fra kl. 20 til kl. 5, teatre og kinoer stenges, møter og selskapelige tilstelninger med dans er forbudt, og alle trafikkmidler unntaken jernbanen slutter kl. 19.30, salg og skjênkning av alkohol er forbudt, alle offentlige lokaler og restauranter stenges kl. 19. Standrett er innført. Forføyningen er av Reichskommissar begrunnet med at kommunistiske og marxistiske elementer i fagforeningene og særlig innen deres ledelse har forstyrret arbeidsfreden ved å forberede streik. Det var streik i går på Aker mek. verksted og andre verksteder, i trykkerier og bokbinderier og i en rekke andre bedrifter, og streiken fortsatte i dag iallfall på Aker mek. verksted. Den skal være begrunnet med at melken er fratatt arbeiderne på formiddagen, mens tyske arbeidere har fått melk som før. Reichskommissar mener at årsaken stikker dyper og er av bolsjevistisk karakter. Det er foretatt en del arrestasjoner av kommunister, og i kvell er medlem av landssekretariatet Viggo Hansteen og fagforeningsformann Wichstrøm henrettet, 1 har fått livsvarig tukthus, 2 15

års og 1 10 års tukthus.

Dietrichson holdt et utmerket foredrag i Jordbrukerlaget i kvell om "Ordets makt". Møtet ble greit ledet av formannen, Gjefsen i J III. Etter foredraget spiste D. et stykke smørrebrød i selskapsrommene sammen med formannen og nestformannen (Rimeslåttén). Jeg var med for selskaps skyld.

Torsdag 11 september 1941.

Vær omtrent som i går.

Ett karakteristisk tids-intermesso på rektors kontor i formiddag: Rektor og jeg har konferanse. Det banker på døren, og inn kommer Hans Jacob Styri og en hirdgutt i uniform. Hans Jacob sier at de er sendt ut for å undersøke om NS-plakater er hengt opp i Høgskolens kontorer, og som legitimasjon viser han oss et brev fra fylkesføreren i Akershus, en herre ved navn Sandorf. Guttene ser seg undersøkende omkring, men ser ingen plakat - og sier fra om dette. Rektor svarer at en plakat er hengt opp på det ytre kontoret, og vi betrakter hovedkontoret som en enhet. Hans Jacob svarer at etter instruksjonen skal det være en plakat i hvert kontor - rektors, sekretærens, kassererens. Rektor spør hirdgutten om, hva han heter, men han svarer at det interesserer ikke. Rektor sier da at det hører til alminnelig høflighet å presentere seg, men han har nå konstatert at alminnelig høflighet ikke gjelder. Jeg undersøker imens Hans Jacobs fullmakt og sier til ham at dette er nokså ureglementert, Høgskolen har ikke noe som helst kjennskap til hans forhold til fylkesføreren eller til fylkesførerens myndighet. Han svarte bare at han hadde fått ordre og hadde ikke annet å gjøre. Han lot dog ikke til å være trykket av situasjonen, men vandret freidig videre til kassererens kontor. Deretter begir de seg på inspeksjon til de øvrige som har kontor her på Høgskolen. Rektor, kassereren og jeg har for ikke å få noe kluss om en bagatell nå hengt opp en NS-plakat i våre kontorer. - Til politimesteren i Follo er i dag gått en skrivelse med melding om plakatklustringen natten til 9 ds. på Høgskolens bygninger - på vegger, dører og vinduer - med spørsmål om slikt kan foretas uten å innhente tillatelse hos Høgskolens administrasjon, og om man har rett til å fjerne plakatene. Man synes det er litt merkelig at plakatene er satt opp om natten, og det gjøres oppmerksom på at da plakater på vinduer og glassruter i dører ikke kan være tillatt er det tatt skritt til at disse blir fjernet.

Professorråd i ettermiddag kl. 16.30-17.30. Dårlig frammøte,

så jeg måtte telefonere rundt til noen som hadde "glemt" møtet. Meierikandidat Arne Eie ble innstilt til assistentstillingen ved meieriforsøkene (11 søkere, hvorav 1 (Erland) trakk seg tilbake) og landbrukskandidat Paul M. Dalberg til vikariatet i assistentstillingen i driftslære og landbruksøkonomi. Anker Suder i firmaet Louis Syberg, Oslo, ble godkjent som ekstralærer i dekorasjon og binderi, og det ble gitt melding om at ingeniør Olaf Framhus er antatt som ekstralærer i meierimaskinlære og varme- og kjøleteknikk. Professor Glømme er av helsehensyn blitt fritatt for forelesningene i geologi i 1941-42, og statsgeolog dr. Trygve Strand er antatt som vikar. Høgskolen hadde ønsket professor Holtedahll som vikar, men han var "forhindret", skrev Landbruksdepartementet - dette skulle vel sikte på at han er en av de 43 foreningsformenn som var med på den berømte hénstillingen til Terboven på forsommeren i år, og som resulterte i foreningenes oppløsning eller umyndiggjørelse og arrestering av noen av de største foreningers formenn - som dog snart etter ble sluppet fri igjen.

Standretten i Oslo fortsetter sitt arbeide. Nestformann Lars Buland ble i dag dømt til døden, men deretter benådet med livsvarig tukthus. 3 andre arbeidere fikk 10-12 års tukthus. En ble frikjent, og det gjøres et nummer ut av dette for å vise hvor lidenskapsløst standretten arbeider. Men ikke minst i Sverige har standrettens virksomhet vakt voldsom harme og avsky, og verden over følger man med levende sympati nordmennene i denne tid.

På den russiske front skal Leningrad være innesluttet av tyskerne og finnene, på midtfronten har feltmarskalk Timosjenkos tropper satt i gang en offensiv, og i syd holder Odessa og marskalk Budjennys front langs Dnjepr stand. Det er voldsomt mannefall på begge sider. "Atlantehavsslaget" har stilnet noe av, men et par sammentreff mellom tyske undervannsbåter og amerikanske krigs- og handelsskip har tilspisset situasjonen. En tysk offensiv er i utvikling på nordfronten i retning mot Murmansk.

Fredag 12 september 1941.

Det har regnet noe i dag også. Temperaturen er 12-13° C.

Politimesteren meldte i dag at jeg ikke kan få fornyet mitt tjenestekort som bare utstedes til embetsmenn og til tjenestemenn som har stadige reiser i grensesonene. Jeg må derfor ha vanlig lensmannspass. Det er blitt strengere med disse tingene nå. For meg personlig har saken ingen betydning, men jeg må til lensmannen hver gang jeg må ha grensesonepass.

Rooseveltdt holdt i natt en stor radiotale, hvori han bl.a.

hevdet prinsippet om havenes frihet. Tyske krigsskip har forstyrret denne friheten, og han hadde gitt ordre til den amerikanske marine å skyte uten varsel på disse havets klapperslanger som han kalte dem, hvorsomhelst de opptrer innenfor U.S.A.s forsvarssone - som såvidt skjønnes er Atlanterhavet forbi farvannet om Island. Talen er betegnende nok blitt noe forvandsket i det utdraget avisene i Oslo har i dag. Når radioapparatene blir inndratt - det skjer i Oslo, Aker, Bærum og Asker i dagene 10-15 ds. og i Follo 11-13 ds. og bl.a. i Hamar og omliggende distrikt også i disse dager - blir det jo vanskeligere å følge med, og vi får ikke anledning til å høre den annen parts fremstilling. Vi blir da henvist bare til den ensidige tyskkontrollerte pressen - og til den vrimmel av rykter som allerede begynner å gå i omløp. Det er agitert for masseoppsigelse av avisene for derved å koble av for påvirkningen av Göbbels's avispropaganda. Jeg er ikke enig i dette, dels fordi det vil virke drepende på den rest av presse vi ennå har, dels også fordi vi dog bør følge noe med i denne propaganda og i det nye som også her blir gjort kjent, for ikke å snakke om de offentlige forordninger og kunngjørelser som publiseres.

Lørdag 13 september 1941.

For det meste oppholdsvær, men grått og blåsende. Treskingen foregår for full kraft her på gården, men havren på Søråsskiftet tørker lite i hesjene. Ute i bygden er ennå en del korn uskåret, mest havre som ligger flatt og er tung å ta.

Dagen har stått i radioapparat-leveringens tegn. Kst. lensmann Reidar Wicklund gikk i går med på den ordning at vi på Høgskolen får lagret våre apparater i rom nr. 311 i den nye undervisningsbygningen, og der har Rye og vaktmester Bjerke i tiden kl. 11-15 i dag vært opptatt med på lensmannens vegne å ta imot de ca. 160 apparater som fins her, sette dem i provisoriske hyller og registrere dem. Det var apparater av alle slag, en ganske interessant samling. Humøret var også av alle avarter, med galgenhumøret i avgjort overvekt. Det var bekjentgjort av NS-folk slapp å levere sine apparater. Dette ble rettet til at de nok må levere dem, men senere kan de søke fylkesføreren om å få dem frigitt. Kanskje gjør noen bruk av denne måten å kunne holde seg bedre underrettet enn andre om tildragelsene. Bygden for øvrig har levert apparatene i Menighetshuset ved Ås st. Det siste jeg hørte var utsendingen fra London kl. 7.30 med bl.a. professor Worm-Müllers vel turnerte og overmåte kvasse tale mot nazierne.

Randi og Else kom hjem i ettermiddag. Randi skal til uken til Otto Lier i Aurskog og ta opp poteter. Hun, frk. Lerberg og Mosling, Brønstad og Loraas skal allesammen dit eller til nabogårder, og de skal bo hos Lier. Spildo hadde også tegnet seg på listen, men han får ikke tid, dessverre. Randi forteller at Jarl Skylstad som er en av de få NS i Landbruksdepartementet, har fått stipendium til 6 ukers studiereise i Tyskland og allerede reiste siste lørdag. Han skal studere høneforing, mener Brønstad - sier Randi. Loraas har fått en av de nye rasjoneringsinspektørstillingene som i disse dager er tildelt 1 landbrukskandidat i hvert fylke, men får ikke fri fra departementet; i stedet er han forfremmet til førstesekretær.

Søndag 14 september 1941.

Oppholdsvær, men sur NO vind. En spasertur rundt Kaja, det var det hele. Vi møtte fru Berge som har en søsterdatter hos seg, Anne Margrete Fanebust fra Bergen - det er dårlig med mat der borte, mente hun, så småpiken kunne like så gjerne være her borte omtrent til jul. Dette er vel kanskje noe av et rykte, slik som det nå ryktes at tyskerne har sendt innsamlede radioapparater fra Trondheim til Sverige i bytte for metaller. Innsamlingen av apparatene i Oslo har for øvrig foregått på en til dels uforsiktig måte - de er stablet oppå hverandre i flere høyder, inntil de har rast sammen og blitt skadet, forteller Else.

Inger (Lillemor) Bjerke er fredag satt inn sammen med to venner. De hadde stått utenfor et kjellervindu utenfor Aars & Voss's skole i Oslo og skravlet, og så kom tysk politi og tok dem med seg. Professor Bjerke var i Oslo i går, men har ikke oppnådd noe. Fruen er meget fortvilet.

Anne var hos Eskeruds i går kvell. E. var 55 år, og det var i anledningen trommet sammen et lite lag - Baltzer Wennergård, skredder Johansen, veioppsynsmann Solhaug og lærer Mikaelen med fruene, fru Rød. Fru Wennergård hadde med seg en stor bløtkake av hvitt hvetemel med krokantfyll og fløtekrem på, en sjeldenhet nå, og fru Mikaelen hadde med 1 liter fløte som fluksens ble brukt til en annen bløtkake. Og det var ekte kaffe. Jeg kom dit bort kl. 24 for å hente Anne, og jeg ble også traktert, og Anne og jeg kom ikke hjem igjen før kl. 1½. Gunnar hadde fått tilbud om en post ved folkeskolen i Trondheim, 21 t. tysk om uken, lønn 200 kr. uken. Men han er nå på Grime rud og vil fortsette der i vinter, tross den gode avlønning i Trondheim. Han forteller om avlevering av radioapparater i Hamar disse dagene, og Ove har skrevet om det samme i Trondheim. Slikt lokalt nytt kommer ikke ut nå mer.

Fru Mikaelson fortalte at hun hadde sett på en luftkamp forrige lørdag over Kroer, da en bombe falt ned i havreåkeren til Ole Moer. Det var to bomber som falt, mente fru M., en fra den tyske og en fra den engelske maskin etter som deres tur var til å være øverst, - men ingen traff. B. Wenersgaard beretter om hvor plagsomt pågående tyskerne er med å kjøpe poteter på gårdene. Han hadde fått besøk av dem en dag han sendte et potetlass til Oslo. De ville ha ham til å lesse av 5 tønner, men til tross for at han klart og bestemt opplyste om at potetene var solgt tiggert de til seg 1 tønne - som det ble litt kluss med kvitteringen for, fordi ingen hadde blyant, - det ble til at tyskerne måtte kjøre avsted for å hente en. Men én tønne her og én der blir til slutt til mange tønner, en absolutt illegitim omsetning som bør stoppes.

Hagebrukerne hadde dusfest torsdag kvell og jordbrukerne i går kvell, begge i Assistentforeningen. Páll var ikke med, da han hadde omfar syke - kvalme og magesyke. Han er ikke tilfreds med sitt vertskap, han mistenker dem for NS. Moen holdt foredrag i kringkastingen torsdag og var ikke i professorrådet av den grunn. Da jeg forleden spurte ham om grunnen til at Glærum har tatt imot oppnevning som medlem av kornrådet, etter at det gamle er blitt entlediget uten grunn, hadde han ikke noe svar, men var forlegen. Er det noe i Pálls mistanke? Langballe viste meg forleden dag kopi av et brev som han hadde undertegnet med "heil og sæl" i stedet for "ærbødigst" - er dette også et infeksjonstegn? Her er flere NS enn dere vet om, sa vaskekona Olga Larsen for en tid siden. Høgskolen morer seg over Borgedal som mistenkes for å stå med ett ben i hver leir. Onsdag kvell leverte han sitt nye radioapparat til Bråthe - til reparasjon. Derved unngikk han å levere det sammen med oss andre. "Han vet alltid å hytte seg," sa O.L.Moen.

Mandag 15 september 1941.

Natten var stjerneklar og stille, og i morges var det rim på plenen i hagen. Dette er første frostnatten i høst. Bestemor har de siste 3-4 dagene plukket hveteaks på åkeren på Kjerringjordet, men idag drysser aksene slik at aksplukkingen er blitt vanskelig. Men det blir bra kaffesurrogat av brent hvete.

Lillemor Bjerke er kommet til kvinnefengslet på Grini i Beorum. Fangene er beskjeftiget på gården. Hun er utvist av Hegdehaugen gymnas - hele skolen er for øvrig stengt - og moren er ulykkelig over at ingen av familien får komme i forbindelse med henne.

Rektor Seip ble avsatt som rektor fredag, og statsråd Skancke er innsatt som ny rektor, med alle det akademiske kollegiums rettigheter. De

⊕ Ikke riktig, det var en kvinne i vinter 18 år som ikke kan en frøstak, men de droppet med utvisning.

forlyder i dag at Seip og professorene Brøgger, Mohr og Schreiner er arrestert. Fredag ble felleskomitéen for Nasjonalhjelpen avsatt og statsråd Riisnæs konstituert som ny leder. Samtidig ble Norsk Folkehjelp oppløst, og det er forbudt andre organisasjoner å overta dens arbeide. Norsk Speiderguttforbund og Norsk Speiderpikeforbund er oppløst, formuene beslaglagt, og all utrustning m.v. skal utleveres. Likedan med Frelsesarméens speideravdeling (gutte- og pikeavdeling). Nordmannsforbundets styre og alle funksjonærer i hovedstilling er avsatt, og konsul Støren er konstituert som ny leder. Fredag meldte avisene også at landbruksskolebestyrer Carlsen på Jønsberg er stillet til disposisjon, og landbrukslærer Benningstad er konstituert som bestyrer. Dermed er en henved årsgammel tautrekking foreløpig avsluttet. Fylkesmann Nordanger i Hedmark har også måttet tre tilbake. Lørdag fikk jeg høre at redaktør Johns. Nesse i "Aftenposten" hadde fått beskjed om å slutte, og i dag morges er hans navn i avisen erstattet med H. Endsjø, redaktøren av A-Magasinet i "Aftenposten". Dette er bare noen plukk av de mange personforandringer i denne tid som ikke minst foregår i politietaten og blant ordførerne. Det gjøres sandelig rent bord.

Avisene idag melder ingenting om standrettens virksomhet idag, men den arbeidet ganske flittig de 4 siste dagene i forrige uke. Jeg refererer dommene:

- 10/9: Advokat Viggo Hansteen, medlem av Arbeidernes faglige landsorganisasjons sekretariat, dømt til døden og skutt samme kvell.
 Fagforeningsformann Rolf Wickstrøm, dømt til døden og skutt samme kvell
 Maler Gunvald Gregersen, livsvarig tukthus.
 Hjelpearbeider Torbjørn Koppang, 15 års tukthus.
 Jerndreier Toralf Kapstad, 15 års tukthus.
 Do. Ivar Sæther, 10 års tukthus.
- 11/9: Ludvik Buland, nestformann i Arbeidernes faglige landsorganisasjon, dømt til døden, men benådet med livsvarig tukthus.
 Fagforeningsformann Alf Oskar Myhrer, livsvarig tukthus.
Asbjørn Ruud, tillitsmann for fagforeningen, 12 års tukthus.
Olaf Økern, likeså, 12 - - -
- 12/9: Støperiarbeider Guldbrand Karlson, 15 års tukthus.
 Dokkarbeider Oskar Boe, 12 års tukthus.
 Elektrosveiser Louis Nielsen, 10 års tukthus.
 Støperiarbeider Ole Johannessen, 10 års tukthus.
 Bryggeriarbeider Kaare Schiefloe, 10 års tukthus.
 Dokkarbeider Anders Reierstad ble frifunnet.

- 13/9: Harry Wesli, tidl. medlem av det kommunistiske ungdomsforbund, dømt til døden, benådet med livsvarig tukthus.
Josef Larson, formann i Jern- og Metallarbeiderforbundet, likeså.
Typograf Oddvar Berg, livsvarig tukthus.
Fagforeningsformann Wilhelm Hamnestad, likeså.
Journalist Fredrik Ramm, likeså.
Niels Bjerke, tillitsmann for fagforeningen, 15 års tukthus.
Ingolf Gulbrandson, do. 15 - -
Redaktør Olav Gjerløw, 15 års tukthus.
Såpearbeider Asbjørn Løvholm, 15 års tukthus.
Christoffer Kvam, tillitsmann for fagforeningen, 12 års tukthus.
Stein Michelson, do. 12 - -
Viktor Manquist, do. 10 - -

Polizeiführer Rediess minner i dagens aviser om innleveringsplikten for våben, og jaktlisensene som er gitt før 15 ds. erklærer han for ugyldige.

Det meldes med store overskrifter om at engelskmennene har senket hurtigruteskipet "Richard With" og ruteskipet "Barøy", hvorved ca. 200 nordmenn, deriblant mange kvinner og barn, omkom. Hvor mange tyskere det var som strøk med, opplyses ikke anderledes enn at av de omkomne passasjerer på "Richard With" var ca. 90% norske, d.v.s. henved 100.

Engelske fly er hørt i formiddag, med skudd i NO. Jeg syntes også jeg hørte fly og skudd i natt i retning av Oslofjorden.

Der Høhere SS und Polizeiführer Rediess har påbudt følgende:

"For å trygge den sosiale fred er det påbudt at ingen må innstille betaling av kontingenten, melde seg ut eller egenmektig nedlegge det virke han hittil har utøvet i:

- Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i Norge og de forbund og foreninger som er tilsluttet den,
- Norsk Arbeidsgiverforening og de forbund og foreninger som er tilsluttet den,
- Norges Håndverkerforbund og de forbund og foreninger som er tilsluttet det."

Tirsdag 16 september 1941.

Kjølig i natt også, men ikke kuldegrader. Det var litt skyet.
Dosent Økland som leverer sitt radioapparat på Blindern i ettermiddag, forteller at skip og en fabrikk ved Haugesund ble bombet ved lys

dag i går. For øvrig var det intet særlig nytt på frontene. En dame som er kommet fra Tyskland, hadde stillet seg i et par køer for å høre folkets mening. Hun var rent forskrekket over hvor fritt man uttalte seg, og hvor misfornøyet man var. Hjemmefronten der nede er ikke sterk.

Reichskommissar har fra kl. 5 i dag opphevet unntakelsestilstanden i Oslo, Aker, Bærum og Asker. Lilemor Bjerke slapp fri i går kvell.

Onsdag 17 september 1941.

Pent vær, men det begynner å bli høstlig.

Oslotur. En purépresse var det råd å få kjøpt i Glassmagasinet men en innretning til å ta ut kjernehuset i epler med kunne ikke oppdrives lenger. Sekretær Hersoug var i Seljord på 75-års-jubileums-utstillingen. Der er vel omtrent alt som teller av husdyrfolk. Prof. Berge er der også, og med ham 10 jordbrukere i 3 årskl. som bruker resten av de penger de har samlet inn til sine utferder. Rektor måtte i all hast bevilge dem permisjon etterat de var reist. Og senere har det vært knurring av de lærere som mistet timer - for de 13 som ikke reiste, har selvsagt bevilget seg frihet for å gå på forelesningene fra tirsdag til torsdag, de også. Nå, dette blir rektors sak. Vethe var hjemme og tok opp poteter. Brun bevilget seg en time til samtale med meg om geiter og sauehold, noe som er kommet svært i skuddet. Landbruksdepartementet har fått tilhold om å støtte alt som kan øke saueholdet til det dobbelte på kort tid, og avisene drøsser av notiser om sauen. Dette kan være bra, for vi bør selvsagt ha mer sau, hvis det lønner seg, og det gjør det nå. Og selvhjulpne med ull burde vi jo være, men da må sauetallet 3-dobles. - Jeg spiste middag hos Else som var glad over å få besøk. Randi reiste til Aurskog mandag ettermiddag og kommer ikke tilbake før søndag kvell. Hun skal få grønnsaker som betaling for potetplukkingen. Det har vært ro på Handels-gymnasiet nå, men et par NS-elever som opptrer i uniform og fryses ut, er et uromoment. Kl. 11.15-12 var det flyalarm i byen, og klassen ble kommandert i kjelleren. Else hadde lekser med seg, så hun hadde nok å gjøre. En lærer som skulle ha time fra kl. 12, ble sittende ½ time i Undergrunnsbanen, og det ble jo da en fri halvtime.

I går ettermiddag var tilsynet samlet på Finstad i Ski for å ta opp nye elever ved Follo landbruksskole. Jon Sundby var i Seljord, og varamannen, Thorvald Sverdrup, hadde isjias. Det ble derfor bare Nore og jeg som møtte. Av 80 ansøkere ble 40 tatt opp. Bernts kammerat på Heramb, Jan Gundersen, ble 5 varamann. Vi arbeidet fra kl. 17 til 21, fraregnet den tid vi spiste til kvells.

Skolebarna får potetferie i denne tiden. Astrid ble fri fra i går til 7 oktober. Byenes skolebarn blir også sendt ut på potetplukking. Nå lager været seg bra også, så potetene kan komme inn tørre. Barna får 50 øre tønne.

Torsdag 18 september 1941.

Tett tåke i morges, men senere brøt solen igjennom.

Jenny og jeg begynte i ettermiddag med opptakingen av våre poteter. De er store, men det kunne vært mer under. Lite råte. Astrid tinger på å få være med i morgen, i dag hadde hun ikke tid, fordi hun var buden i fødselsdagslag til Unni Traaen som er 11 år i dag.

I går var Inger 24 år, og vi drakk sjokolade og spiste mørk kringle, og av epler ble det laget en fin fyrstekake. Etterpå spiste vi epler stekt i form. Helge og Páll var hos oss. Inger fikk 12 riktig pene stettglass av Helge, og dessuten fikk hun 3 kasseroller, kaffekjel og ostehøvl, og grytekluter av Astrid - hun har begynt med håndarbeid på skolen og hekler når hun har ett ledig øyeblikk.

Bærøe tror at han kan få ordnet det slik at husholdningen får korn fra gårdsbruket på gårdbrukerbetingelser. Vi skulle i så fall få 50 kg hvete eller rug, 30 kg bygg og 37.5 kg havre til hver spisegjest som rasjon til 20/9 1942, og det skulle bli mel nok. Melk er det snaut med nå, men det blir vel mer senere på høsten. Noen gårdbrukerrasjon med melk blir det neppe mulig, å få. Men vi får nok det slakt som gårdsbruket kan levere. Jeg liker ikke utsiktene for vinteren, med tomt stabur og mat bare fra dag til dag, men det går vel. I dag hadde frk. Anderssen ringt til Bærøe om et slakt til søndag, for hun visste ellers ikke hva hun skulle ha til mat. Hun fikk slaktet. Det er smått med fisk nå, men vi har litt klippfisk. Grønnsaker er det rikelig med nå om høsten, men de krever arbeid, og hjelpen på kjøkkenet er snau. Vi har fått ny kokke, frk. Gårdsmoen, og ny underkokke og et par kjøkkenpiker til. Frk. Anderssen travet hele dagen, men etter hvert blir jo de nye kjent. Heldigvis er Bærøe interessert i å hjelpe.

Vaktmester Bjerke sykepermittteres i 3 måneder fra i dag. Dr. Sødring vil få ham innlagt på Rikshospitalet til undersøkelse for astmaen, han tror det må være en sammenvoksning i lungene. Bjerke selv mener det er nervøst, han har ikke vært seg selv siden brannen i fjor vinter, sier han.

Nattvakt Hansen meldte i dag at han har vært hos øyenlægen som konstaterte begynnende stær på venstre øye og fortsatt svekket synsevne på begge. Han så ikke 5 cm. høye bokstaver på 1½ m. avstand. Lægen vil un-

dersøke ham igjen i mars. Han får vel prøve en operasjon på venstre øye, for ellers blir han blind på det. Han får fortsette som nattvakt inntil videre. Jeg rådet ham til å henvende seg til Blindeinstituttet for å få råd om hva han i tilfelle bør utdanne seg for, hvis synet gjør det nødvendig for ham å slutte i arbeidet ved Høgskolen.

Fredag 19 september 1941.

Pent vær. I natt og nå i kvell også har det vært kraftig nordlys.

Rye mener det har vært skifte i hestepasserstyrken ved Ås st. for $1\frac{1}{2}$ uke siden. Det var en ny mann som ordnet med kinoprogrammet for dem denne uken. Jeg har ikke sett noe til sjefen eller til underoffiser Geppert siden de kom, men derfor kan de jo godt være her. Vatningen av hestene i Svanedammen fortsetter daglig.

I avisene som er blitt mer og mer tyskrettet, melder tyskerne om gjennombrudd på Dnjeprfronten og om veldig innringning av midtfronten, og Leningrad innsirkles ubønnhørlig mer og mer. Japan og U.S.A. forhandler, men meldingene herom er bare forlydender. Shahan av Iran er avsatt, hans sønn ventes å bli hans etterfølger, ny regjering er oppnevnt, og britiske og russiske tropper rykker inn i Teheran en av dagene. De amerikanske krigsskipene skal eskortere handelsskipene til Island, ikke konvoyere dem, hva forskjellen på dette nå kan være. Tyskerne fortsetter å senke engelske skip, men det synes å være en stansning i intensiteten. Avisene landet over har i sørgeramme inntatt fortegnelsen over de omkomne ved senkningen av "Richard With" og "Barøy", og noen har i lederne raset mot engelskmennene. En Willy Bjørneby er kommet tilbake fra England og har i kringkastingen fortalt om de dårlige forholdene der borte. Vi som ikke kan lytte lenger, har fått foredraget ekstrahert i avisene. Var det ikke den samme herre som en gang før opptrådte i kringkastingen med angrep på England? Den engelske bombingene i Tyskland fortsetter, men tyskerne melder bare om liten sivil skade.

Lørdag 20 september 1941.

Samme pene været. Tåke tidlig i morges, dog mest i senkningene. Helge og Páll har hjulpet med innhøstning av epler i ettermiddag. Jeg ble ferdig med potetene. Det ble knappe 4 tønner, mange store poteter, få små og lite råte.

Møte i professorutvalget kl. 12-14. Forslag til sensorer ved

kontinuasjonsprøvene i oktober ble vedtatt. Vaktmester Bjerke søker om sykepermisjon og vedlegger attest fra dr. Sødring som tilrår 3 måneder. Han vil ha ham inn på Rikshospitalet til nøyaktig undersøkelse. Han sier at han ser ut som en olding, men vet ikke hva som feiler ham. Vi drøftet vikarspørsmålet. Laborant Flydal ble nevnt, men oppgitt fordi han blir for meget overlatt til seg selv. Jeg nevnte Reidar Olsen på Vollebekk som en mulig vikar. Saker ble overlatt rektor til avgjørelse, men først må permisjonen for Bjerke bringes i orden. - Bugge og Opsahl fikk innskrivningspapirer av rektor i dag.

Else kom hjem i ettermiddag. Hun har potetferie mandag. Hun har ikke vært helt bra i magen de siste 8-10 dagene, kanskje er det brødet hun ikke tåler.

Søndag 21 september 1941.

Samme gode været og nattetåke. I dag forholdsvis mildt, men trærne høstes fort, og rødt og gult brer seg mer og mer blant det grønne. Potetriset er omtrent nedvisnet, og potetene er godt modne i år.

Dagens formiddagstur gikk til Nygård på Mosseveien. Jeg stakk innom Arvesen og spurte ham om Reidar Olsen kan brukes som vikar for vaktmesteren. Han mente det og karakteriserte ham som hendig, oppvakt, omgjengelig og absolutt pålitelig. På tilbakeveien snakket jeg med Reidar som gjerne tar vikariatet. I ettermiddag har jeg høstet epler. Jenny trodde hun hørte folk i hagen i 5-tiden i morges, men det var visstnok ikke tilfellet. Det er imidlertid ikke noe å vente med eplehøstingen lenger, vi får nytte godværet. I kvell var barna på kino, vi andre satt og leste, vårt vanlige tidsfordriv nå.

Mandag 22 september 1941.

Uforandret vær, glimrende for potetopptakingen. Realskolen har 4 dagers potetferie, og Danielsen har hatt nok med på kort varsel å fordele elevene på gårdene som har meldt fra at de ønsker plukkerer.

Lektor Øksendal, Tønsberg, var her en times tid i formiddag for å rådføre seg angående en sønn som tenker seg inn i utskiftningsavdelingen i 1942 eller 43. Ø. har tatt seg av Sven Hoff og hjulpet moren til en avisbudstilling i "Tønsberg Blad" som var en god støtte dengang. Han fortalte at nr. 2 av døtrene, Gerd Hoff, er cand økon. og skriver i bladene og vil visst bli forfatterinne. Hun og den yngste søsteren som ser dårlig, er kommet tilbake til Tbg., rimeligvis for kortere tid. Ø. sa at utskiftningsformann Eknes som han omgås, hadde fått forespørsel fra statsråd Skanche (det skulle vel være Fretheim) om han ville overta professoratet i utskiftning, men han hadde

- etter å ha rådført seg med sin venn sorenskriver Lundevall på Moss - svart nei under henvisning til bedømmelseskomitéens innstilling.

Tirsdag 23 september 1941.

Regntåke fra tidlig i morges til ut på formiddagen, gråvær senere. Flagging i anledning av 700-årsdagen for Snorre Sturlasons død. På Nissehaugen i Slottsparken i Oslo ble avsløret en bauta, med tale av statsråd Gulbrand Lunde, og postvesenet ga ut 10, 30 og 60 øres frimerker. Politiets musikk-korps spilte i gatene - men det var kanskje i anledning av "sykkel-uken" som begynte i dag og har til formål å innskjerpe trafikkreglene for syklistene.

Jeg var i Oslo i møte i kontrollkomitéen i Driftskreditkassen for mindre jordbrukere. Det var 3 timers strengt arbeid kl. 11-14. Deretter var jeg 2 timer i Kali. Brun er på weekend i Gudbrandsdalen, Vethe var i byen men er sterkt opptatt med potetopptakingen og fordelingen av potetene til kundene. Jenny, Inger og Anne fulgte Else inn til byen med 10.50-toget og gjorde noen innkjøp, og Else fikk kjøpt sko. Randi var kommet tilbake søndag kvell og hadde med et par blomkålhoder og noen epler fra potetpellinga. De hadde levet på kjøttmat og gjestebudskost hele tiden hos Lier. Nå etterpå hadde hun og frk. Lerberg smerter i høyre arm og fingrer og hadde vanskeligheter med maskinskrivingen. Det er vel andre muskler som har vært brukt under plukkingen av poteter. Vi spiste middag i nr. 53 - lutefisk og meloner. Hjem med 19.45-toget.

I Oslo svirret ryktene. Sønnenfor Sandnessjøen er det postforbindelse og sønnenfor Trondheim også godsforbindelse. "Produsenten" som Kali ekspederer, er blitt liggende til poststedene nordfor, d.v.s. i 1½ uke. Det sies at Nordnorge-posten går over Sverige. En konduktør på Kongsvingerbanen som reiser til og med Charlottenberg, har fortalt at Sandler er blitt ny utenriksminister i Sverige, og det skal ha vært enkelte kontroverser på grensen mellom svenske og tyske soldater. Det tør altså være riktig at det er trukket tropper til begge sider av grensen. Mindre trolig er det vel at svenskene mobiliserer og at statsminister Per Albin Hanson er gått av, ja noen vil endog vite at kong Gustaf har abdisert. Tyskerne har presset hårdt på for å få svenskene til å utlevere de norske skipene og nybygningene i Sverige, bl. a. 12 tankskip. Svenskene har sagt nei, kanskje fordi engelskmennene har true med til gjengjeld å beslaglegge dobbelt så mange svenske skip. Tyskerne har forlangt gjennommarsj gjennom Tyrkia og italienerne passasje gjennom Dardanellene for sin krigsflåte, men tyrkerne har sagt nei. I Bulgaria skal det

være uroligheter, og både tyskerne og russerne presser de arme bulgarerne. Dagens aviser melder om at tyskerne har fast hånd over fremgangen i Ukraine, hvor Kiev er tatt. Kampene ved Leningrad raser voldsomt, og tyskerne anser den russiske Østersjøflåtes skjebne beseglet. De resummerer de 3 måneders krig i Russland opp slik:

1) Sovjet-Samveldets Østersjøstilling er tilintetgjort. Alle de flåtestøttepunkter som er systematisk utbygget siden 1939, er på tyske hender unntagen Hangø. Den sovjet-russiske Østersjøflåte er etter å ha lidd alvorlige tap trengt tilbake til sjøområdet mellom Kronstadt og Leningrad og berøvet enhver bevegelsesfrihet.

2) Sovjet-Samveldets nest største by, Leningrad, med sin viktige krigsindustri, er sprengt ut av den bolsjevikiske kampfront. Over 1 million sovjet-russiske soldater, hvoriblant også mannskapene på den gjenværende del av Østersjøflåten, er sammentrengt på et område som umuliggjør enhver form for bevegelseskrig.

3) Hele Vest-Ukraine med Kiev er på de forbundne troppers hender. Erobringen av jernverkene i Krivoj-Rog, skipsverftene i Nikolajev og de store industrianlegg ved Dnjepropetovsk har tilføyet fienden uerstattelige tap.

4) Ved gjennombruddet av Dnjepr-linjen, besettelsen av Poltava og framstøtet til det Asøvske hav har de tyske tropper sikret seg nye oppmarsjområder og truer direkte de viktige industrier i Donesbekkenet som ikke er sikret ved militære anlegg.

5) Sovjet-Samveldets rustningskapasitet er for øvrig sterkt svekket ved virkningen av det tyske luftvåbens angrep som også har rammet fiendens forbindelseslinjer på det alvorligste.

6) Ifølge forsiktige beregninger har bolsjevikerne mistet 6 millioner mann i falne, sårede og fanger, og de har ikke vært i stand til å erstatte disse tap med nye, utdannede tropper. Knappheten på krigsmateriell begynner også å gjøre seg merkbart gjeldende. -

På sin side meldte tyskerne for noen dager siden at de på den russiske front hadde mistet vel 84.000 falne, 292.000 sårede og henved 19.000 savnede. De har vel tatt munnen drygt full, når de anslår russernes tap til 6 millioner mann, men til gjengjeld har de tatt sitt monn igjen i oppgavene over egne tap, det pleier selvsagt være slik i en krig.

Fra lensmannen er det kommet pålegg bl.a. til oss om å avlevere ett enkelt ullteppe til tyskerne innen 27 ds. kl. 18 under trussel om straff. Det blir notert hva teppet er verd. Ski og Oppegård har fått lignende utskrivning.

Sjefssekretær Isaksen fortalte i dag at professor Edvard Bull var blitt anbragt i en celle på nr. 19 sammen med en tyv. Før de skiltes hadde tyven lært hele første akt av Peer Gynt utenat.

Onsdag 24 september 1941.

Gråvær, stille. Potetopptakingen pågår for full kraft. Mange leverer potetene til forbrukerne med en gang, og dette hjelper godt på kjellerplassen i bygdene her omkring.

I Kali i dag. Svippet oppom Randi i departementet og leverte henne noen tomater. Else er på skolen i dag, men hun er ikke frisk.

Ryktene svirrer kolossalt. Det fortelles at Italia har fredsføler ute overfor England. Londonsendingen den 20 ds. er resumert slik omtrent: 5 tyske krigsskip senket i Nordnorge. Bodøfjorden sperret av engelske krigsskip. "Richard With" og "Barøy" hadde legionærer ombord. "Barøy" gikk på mine innenskjærs. Alle nordmenn hadde dekksplass, tyskere og løyionærer var under dekk. Uro i Moss, gestaposjefen er skutt av sine egne. 3 ammunisjonstog kamouflert som margarintog stoppet i Sverige. Romania nekter å sende flere tropper. England bruker svenske flyplasser som mellomlanding til Sovjet. Tollpost og all post fra Tyskland til Sverige returneres. Matsuoka (?) har mikadoens tillatelse til overenskomst med U.S.A. Smolensk er gjenerobret av russerne. 4 tyske transportskip er senket utenfor Nederland. Tyskland bombardert, 12 fly tapt. - Spesielt nyhetene i forbindelse med Sverige er jo oppsiktsvekkende. Hva har skjedd senere, etter den 20? Det ble sagt i Oslo i dag at de tyske tropper er trukket tilbake fra grensen, og dette skulle vel være tegn på avspenning - eller hva? En konvoi var stanset av engelskmennene utenfor Oslofjorden, fortalte man i går. 30 mann er arrestert på Nylands verksted, fortaltes det i dag. Folk gir seg ikke på at det blir potetrasjoner fra 1 oktober. Rasjoneringsdirektør Schei har imidlertid i følge kontorsjef Winsnes Matthiesen ikke noe kjemnskap til dette, og heller ikke den mann i Forsyningsdepartementet som har med saken å gjøre. Men vi får kjøtt-rasjoner fra 1 oktober, d.v.s. nominelle mengder på 200 gr. kjøtt pr. uke og husstandsmedlem. Vanskeligheten er å skaffe så meget. Det blir blandet havre og bygg i brødmelet så snart som mulig. Vi får nå grei beskjed om at det ikke kan regnes med noen tilførsel av utenlandsk korn i dette rasjoneringsåret, og det blir forsikret at intet innlevert korn går til tyskerne. Vi må ha 150.000 tonn norsk korn for å klare oss igjennom, og leveringen må begynne straks.

Torsdag 25 september 1941.

Gråvær i dag også, og stille.

Ingeniør Hesselberg-Berntsen fra Riksarkitekten var her i formiddag for å se på pumpene og vannledningen til Årungen. Ingeniør Drangsholt er sykepermittert. Likeledes var disponert Evensen fra a/s Tubus her i anledning av den lekke ledningen. Styri tok imot dem og tok vel også opp rapport.

Selsjord i J I var her på kontoret og ville slutte. Han er blitt søvnløs og synes det er for stridt her. Han virker litt nervøs. Jeg bad ham sove på dette - hvilket han lovet å prøve på.

I professorutvalgets møte i ettermiddag ble det vedtatt forslag til fordeling av den foreløpige bevilgning kr. 61.500 til post 8, Undervisningsmaterieell og instituttene drift. Ennvidere ble det gitt tilsagn om utferder i S III og H III i høst. H III er i morges reist på en 3 dagers utferd til Hamar og omegn under ledelse av Skard, - ja, dette var linje I; linje II har vært med O.L.Moen til Oslo i dag, og han skal inn igjen med sin avdeling i morgen også.

Astrid er strålende, fordi hun skal få begynne fra i morgen å spille med fru Krosby. Det blir 2 dager i uken for 2 kr. uken. Sidsel og en jevnaldrende pike ute fra bygden som begynte forrige mandag, skal vel være på parti med henne.

Det er gjennom avisene sendt ut pålegg om flagging i dag i anledning av at det er årsdagen for Terbovens tale og Quislings og de konstituerte statsråders oppnevning.

Fredag 26 september 1941.

Det klarhet opp i går kvell, men i morges var det lett sløret igjen, og det har ikke vært nattefrost. Gårdsbruket sender daglig billass med poteter i papirsekker, og opptakingen går bra unna.

Rye er fri i dag for å delta i møte i Oslo i Tjenestemannsforbundet. - Det er diskusjoner omkring leveringen av ullteppene i morgen, da det er mange her som ikke har slike. Bakke hadde i går sett rekvisisjons-søknad i forsyningsnemnda på ullteppe til de tyske militære, men søknaden ble avslått, sa han. Hva skal disse levere som ikke har ulltepper? Og som ikke kan få kjøpt slike? - Og blindingen begynner å bli aktuell om kvellene. Hver enkelt er ansvarlig for sine rum, men mange tenker ikke på dette. - Jeg fikk 4 50-kg.-sekker kalkstensmel til hagen i dag, og jeg har begynt å stille den i stand for vinteren og våren.

Terboven har i går forfremmet de kst. statsråder til ministre. Meidell er gått tilbake til sitt professorat ved Universitetet, og direktør J.A.Lippestad er blitt ny sosialminister. Statssekretær Fuglesang har fått tittel av minister.

Lørdag 27 september 1941.

Gråværet fortsetter, men lufttrykket er høyt, og det er stille og ingen nattefrost.

Gunnar kom hjem på 3 dagers ferie i kvell. Randi og Else kom kl. 16.09. Else synes at hun er blitt bedre.

Søndag 28 september 1941.

Noe lettere i dag, men solen har vanskelig for å bryte igjennom. Bestemor, Randi og jeg var i kirken, hvor sogneprest Einarsen preket. Etter prekenen meldte han at overhøringen kl. 18 i dag av konfirmantene innstilles, fordi pastor Natvig som leser med dem, hadde falt ned fra et epletre i går og skadet et ben og derfor må holde seg i ro. Gunnar spiste middag hos oss, men han tok Anne med hjem til kaffe. Helge drakk kaffe hos oss og var også til kvells. Han kom tilbake fra utferd til Hamar m.v. i går ettermiddag og hadde sett meget av interesse. Det var første gang han var på Hedmark. I går kvell var det dansemøte i Studentsamfundet på spisesalen, og han og Inger var der, Karen og Else også. Det var litt sang ute på veien etterpå, de siste hørte jeg i 4-tiden. Fjøslærlingene hadde avslutningsfest i Assistentforeningen i går kvell.

Mandag 29 september 1941.

I dag har solen vært mer fremme enn på lenge, men det var noe kjøligere i natt, dog ikke kuldegrader. Bladene gulner, og løvfallet er i full gang. Men vi har ennå ikke begynt å fyre.

Det er smått med fersk fisk i denne tid, og frk. Anderssen har nøtter å knekke med matforsyningen. Men det går da med klippfisk og salt sild, og en dag får hun røket torsk, og så har hun meget grønnsaker. Jeg har fått henne til å kjøpe inn litt klippfisk og tørrfisk på lager. Breirem tar i dag opp fellesbestilling for 3-4 av oss på forskjellig fisk, til meg således 50 kg. tørrfisk og 25 kg. tørrsaltet lange. Prisen er henholdsvis kr. 1.75 og 1.80 pr. kg. + 10% omsetningsavgift. Prisene stiger.

Avisene melder om russisk nederlag på sydfronten, hvor tyskerne har tatt ikke mindre enn 665.000 fanger. Marskalk Budjenny skal være erstattet av en ny general. Ennvidere melder tyskerne om voldsomme kamper omkring Leningrad. Den russiske flåten skal være trukket sammen i Kronstadt. I Fjernkarelen har finnene stor fremgang. De og tyskerne håper nå på barfrost, så myrene på Kolahalvøya kan fryse til og bli passable, og det regnes med aktivitet der nord før vinteren kommer for alvor. Er det der nord ullteppene våre skal brukes? I Moskva har de allerede vinterens første snestorm.

For øvrig svirrer ryktene. Vi får jo bare de meldinger som tyskerne slipper igjennom. Det skal foregå alvorlige ting på Smolenskfronten, og tyskerne er absolutt tause angående den. Italia har fått en dårlig hvetehøst, og stemningen der er neppe sterk for fortsettelse av krigen. En italiensk styrke i Gondarområdet i Ethiopia overgav seg fredag. Det går hårdnakkede rykter om italienske fredsfølere, og de skal endog ha sendt en delegasjon til U.S.A. Japans overveielser fram og tilbake synes å ha utløst seg i en lokal offensiv mot Changsha i China. Tyskerne fortsetter med sine meldinger om senkning av tusenvis tonn engelsk tonnasje, men det er absolutt stille om deres egne tap, og heller ikke melder de om bombing hverken i Tyskland eller England. Hva som foregår i Nordnorge får vi ikke vite noe om. Men ryktet vil vite at både "Richard With" og "Barøy" gikk i konvoi, med et tysk transportskip på hver side, og begge følgeskipene ble også senket. Listen over omkomne norske påståes er falsk. På Bodø havn skal det nå være samlet 40-50 båter av forskjellig størrelse, men engelskmennene passer så godt på at de som våger seg ut blir plukket ned, ingen slipper igjennom.

Tirsdag 30 september 1941.

Gråvær. Jeg nytter mildværet til arbeide i hagen.

Et siste brev fra Bernt i dag fra Heramb, skrevet søndag. De er halvferdig med de 65 mål poteter. Det ble meget korn, men atskillig ble bare dyrefór. Ennå står 10 mål lo ute. De tresker etter hvert på grunn av mangel på plass. Bernt har vært skiftevis maskinmester og mater under treskingen. Han skal til Ole Rømer på Hol fra våren - som en slags "fine-re lærling". Jan Gundersen har fått plass på Follo og ble nesten som et nytt menneske, skriver Bernt. Bernt har det travelt med å ordne herbariet og avslutningen av listeføringen, og "attåt dette blir det litt lesing". Han kommer hjem fredag eller lørdag.

Karen har klubben hos seg i kvell - Aud Jevanord, Randi Kirkeby og Ruth Selmer. De møtes hver tirsdag kvell på omgang.

Onsdag 1 oktober 1941.

Overskyet, litegran regn i 11-tiden, men senere oppklarning.

Oslotur. Hentet det reviderte NJF-regnskapet for 1940-41 i Selskapet for Norges vel og var oppom Randi med ett brød. Else er litt bedre, synes hun, men hun har av og til smerter etter å ha spist, og hun har visst ikke godt av å sitte så meget i ro. I Kali var det intet særlig.

Londonsendingen i går morges skal ha bragt oppsiktsvekkende nyheter. Italias kronprins Umberto skal være kommet til London fra U.S.A., og for noen dager siden gikk et rykte om at en italiensk delegasjon var sendt til Statene - var kronprinsen med den? Rikskommissær Seysz-Inquart i Nederland er skutt, og det samme er føreren for det oppløste Rex-parti i Belgia Degrelle. Det er beleiringstilstand i disse to land og i Tsjekkoslovakia, hvor det er opprørske tilstander, og det er unntakelsestilstand også i Italia og Helsinki - i Italia muligens på grunn av mat- og den særdeles kraftige brenselsrasjoneeringen i høst og vinter, i Helsinki kanskje fordi finnene begynner å bli trette av krigen etter å ha jaget russerne ut av landet. På midtfronten i Russland beretter London om fremgang, og i nord skal russerne ha tatt Petsamo. De skjøt ned 400 tyske fly på 3 dager. Brennerpasset er sperret - betyr det at vanskelighetene i Italia er store? Bergensleden og fjordene nordover er sperret av engelske krigsskip og miner. Det forlyder også at på Bodø havn er nå samlet 40-50 fartøyer som ikke kommer sydover. Og i Trondheim ligger 20-30 tyske skip som engelskmennene utenfor har stengt inne.

Torsdag 2 oktober 1941.

Pent vær. Klar himmel i kvell, men forholdsvis mildt.

Reidar Olsen begynte i dag som vikar for vaktmester Bjerke som fremdeles rusler hjemme og venter på å komme på Rikshospitalet.

Peder Ræstad avla visitt på kontoret i formiddag sammen med dosent Høie, hvem han besøkte for å skrive litt smånæringsprat i "Norsk Landbruk". Han mintes gamle dager på Vestnes. Stokkeland bygdé silo høsten 1894, da Ræstad begynte på landbruksskolen - det var visst den første siloen i Romsdal. Meg mintes han som en smågutt som gikk omkring og hoppa, men han mente jeg gikk på middelskolen. Han fortalte også en historie fra As om et tilløp til streik i anledning av et ferispørsmål våren 1901, da han gikk i fellesklassen. Skole-

rådet hadde truffet en avgjørelse om at fagklassen skulle få ferie, men ikke fellesklassen. Den siste holdt møte under ledelse av Kolstad, og det var kommet så langt at det skulle stemmes over saken, da Hirsch kom og spurte hva de var samlet for, og da han hørte det sa han ganske lunt at de skulle vente med avstemningen, så skulle han se å ordne saken. Det var også det siste de hørte om den. Men var den ikke blitt ordnet hadde fellesklassen reist sin vei, og da var Høgskolen blitt uten elever 1901-02, da det ikke var fellesklasse - noe som var blitt gjort dyktig oppmerksom på under møtet, og som "Gamlingen" selvfølgelig også tenkte på.

Ringnes bryggeri fortsetter å brygge pils, bayer, ja endog bakk til tyskerne av bryggeriets maltbeholdning. Ikke inspektør Rogndokken, ja ikke engang direktøren får én flaske selv. På Kjøttballen kommer det av og til en del slakt fra Danmark. De går alle til tyskerne som allikevel maser på kvoten de skal ha av den norske kjøttforsyningen som er nokså lik null. 2 potetbåter ligger i Filipstad og laster - for Tyskland ganske sikkert. Avisene inneholder daglig melding om at potetprisen som nå er ca. 15 øre, av Thagaard vil bli ned-satt - det nevnes ingen datum, men antydes begynnelsen av oktober. Følgen er at bøndene skynder seg å levere. Og noe går utvilsomt til ~~kyss~~ kamouflerte norske oppkjøpere. Tyskerne har alt begynt å kjøpe av neste års sildefangst.

Det sies at det siden fredag brenner i den tyske bensinbeholdning i Trondheim, men det skal være et hendelig uheld.

Fredag 3 oktober 1941.

Pent vær. Høstarbeidene går unna i dette prektige været som er dobbelt verdifullt i år, da så meget står på spill. Potetopptakingen blir antakelig ferdig på gårdsbruket i morgen. Det blir knappe 20 tønner på målet - det ble for meget ugras i potetene i sommer, en rakk ikke å kjøre dem nok. Men det blir bra med korn - ca. 250 kg. hvete, 270 kg. bygg og 265 kg. rug, av havre dog neppe 200 kg. på målet. Etterslåtten har sluffet meget, og melken gikk ned og ned på fjøset, helt til 544 kg. pr. dag for 14 dager siden, men så er det gått oppover igjen, til 568 kg. 27/9 og til 595 kg. i går. Alle melkekyrne står nå inne, men ungføet er på Hala og har nok å ta av der. Foringsliste til melkeku ser slik ut fra og med 26/9:

2 kg. høy	0.8 f.e.	70 g eggehv.	2 kg. halm	0.5 f.e.	14 g eggehvite
30 - beter + bl.	3.0	- 150 -	2 - cellul.	1.5 -	
0.6 - sildemel	0.8	- 360 -	0.3 - ugrasfrø	0.2 -	50 -
0.2 - kli	0.14	- 20 -	0.1 - melasse	0.08 -	
					<u>7.02 f.e. 664 g. eggehvite.</u>

Foringslisten er satt opp etter følgende norm: Livfór 5.7 f.e. 250 g eggehvite, melkefór 2.8 f.e. 350 g eggehvite.

Oslopolitiet hentet i går formiddag student Asland (M I) til forhør. Det gjaldt visstnok en søster av ham som sitter inne. 2 tyske militære var her samtidig, men deres erende var å få utstoppet 3 elghoder. Det har vært jakttid nå, og Bjørkli har fått arbeid med å stoppe ut trofeer for våre venner. Han var ellers inne på kontoret i dag og var nokså ulykkelig over at en kostbar talje er forsvunnet fra Anatomihuset. Den er ikke meldt savnet før.

Dagens sensasjon er at dosent Styri er blitt ordfører i Ås. I Frogn er forpakter Arne Østerbø blitt ordfører. Georg Sverdrup og M.G. Holsten ville altså ikke gå aktivt inn for NS. Om Østerbø skriver "Østlandets Blad" at han er ca. 45 år og har vært bosatt i Frogn i 10-15 år og er forpakter av frøken Irma Darre Brandts eiendom Fløistjeld. "Hr. Østerby har aldri tidligere deltatt i det kommunale liv i bygden." Det samme er tilfellet med Styri som ikke hadde noe kommunalt verv før han ble formann i skolestyret i sommer. Hva blir det neste? NS er blitt mer aktivt etter Terbovens siste tale. Dommer Havig i Trondheim er blitt avskjediget uten lønn, med følgende begrunnelse i avisene: "Det er godt gjort at Havig ved flere anledninger under tilsidesettelse av dommerens ansvar og høye verdighet har misbrukt sin stilling til forsøk på å fremkalle mistillit til Nasjonal Samling og vårt tyske broderfolk. Det er meget beklagelig at en norsk dommer lar seg forvirre av øyeblikkets vanskeligheter og derved forlede til å stille seg på bolsjevismens og pengeveldets side mot sitt folks og fedrelands virkelige interesser." En sorenskriver er av minister Riisnæs ilagt en bot på 5.000 kr., subsidiært 60 dagers fengsel, for overtredelse av str.l.s § 325 nr. 5 om utenfor tjenesten å ha utvist et forhold som gjør ham uverdigg til eller virker nedbrytende på den for stillingen fornødne tillit eller aktelse, derved at han ved én anledning uttalte om to av bygdens menn at han var bedrøvet over at de hadde meldt seg inn i Nasjonal Samling, og således fornærmet såvel de to i bygden ansatte og kjente menn som den bevegelse som de av fedrelandssinn har sluttet seg til, og som alene kan gjenvinne landets frihet og selvstendighet i den videst mulige utstrekning. Videre heter det i avismeldingen: "Man må ha lov til å vente av landets embets- og tjenestemenn at de nå ikke lenger lar seg forvirre av de vanskeligheter krigen fører med seg for vårt eget som for andre folk i Europa. Ansvar for vårt land - for våre etterkommeres framtid - gjør det til en plikt å slutte opp om Nasjonal Samling i det store oppgjør med ver-

densjødedommen og bolsjevismen." - Landslederen for NS's kvinneorganisasjon Olga Bjoner reiser til Tyskland for å delta i den internasjonale kvinnekongress i Berlin 6-9 oktober. Deretter overværer hun åpningen av Ost-Messe i Königsberg, i hvilken hun har fortjenesten av å ha fått nordmennene med, og hvor de har hevdet sin plass med glans.

Pastor Natvig slo seg nok mer enn fra først av antatt, da han lørdag falt ned 4 m. under eplehøsting i sin hage. Han ligger på Ski sykestue. Det er nakken og ene skulderen og visstnok et par ribben som er skadet. Einarsen overtar konfirmasjonen for ham, og stiftskapellan H.S. Simonson betjener kallskapellaniet under Natvigs sykdomsforfall.

Astrid er 9 år i dag og har 4-5 av sine veninner hos seg i ettermiddag. til sjokolade og kringle og epleterte. Leken har gått lystig i hagen, mens jeg har spadd i potetstykket og revet opp to ripsbusker som skal flyttes til tørkeplassen. Det har vært et strålende og mildt høstvær i dag.

Lørdag 4 oktober 1941.

Grå himmel i dag, men stille og mildt, sydlig. Vi begynte å fyre i de 3 bygningene rundt gårdsplassen i går ettermiddag, da det ble noe hustru på rommene mot nord og øst. I dag har det vært en lonk i kontorene som forhåpentlig ikke trekker for megen forkjølelse etter seg. Det har vært bra med sundheten hittil i høst.

Loe forteller at rektor Seip iallfall til 1 oktober hadde både røke- og leseforbud på nr. 19, hvor han fremdeles sitter. Professor Hoel er blitt prorektor og fungerer nå som rektor, da minister Skanche ikke har tid. I Trondheim har professor Vogt gått av som rektor, fordi han satte sin stilling inn på ikke-opptag av en NS-søker som var langt nede i rekken, men som NS fikk trumfet inn. Vogt skal også ha søkt avskjed som professor, men det blir visst en ordning så han blir stående. Hele styret i Student-samfundet i Trondheim er forsvunnet. Professor Støren har nylig besøkt sin familie i Trondheim, og han forteller at det er smått med fisk der oppe. Hans svoger prost Castberg fikk således ikke fersk fisk den middagen han spiste hos dem. St. var nede i Ravnkloa, og der fantes det ikke annet enn sild, og han la merke til at mange tyske marinesoldater - 50, kanskje 100 - kjøpte hver sin butt (otting) saltsild som de tok med ombord. Bensinbrannen omfattet 2 tanker, og den var fredagens og den følgende natts sensasjon. Årsaken var et hendelig uheld, visstnok av soldater.

Else kom hjem kl. 16.09. Hun var hos dr. Ystehede som ga henne 3 resepter og attest for hvete- og rugbrød. Er hun ikke blitt bedre om 14 dager vil han ta et røntgenbillede. Selv føler hun seg nokså bra, men har fremdeles magesmerter nå og da etter å ha spist. Hun og Karen var på kino i kvell. De har fra i dag innført en ordning med forhåndsbestilling av nummererte billetter, tillegg 25 øre, og det blir vel derfor nå slutt med å gå på forestillingen 1 time før den begynner, for å sikre seg plass. Karen ble på Samfunds-møtet i går kvell valgt til medlem av høstball-komiteén. Frk. Anderssen har tidligere sagt fra at hun ikke vil ha noe høstball, og diskusjonen går derfor nå om hva studentene skal gjøre.

Søndag 5 oktober 1941.

Gråværet fortsatte til kl. 11, men senere har det vårt strålende høstsol, riktig en av de sjeldne høstdager med dens fargeprakt i varmende sol. Det er konfirmasjon i Ås kirke. Mor var der og kom skuffet tilbake og fortalte at det var en fremmed prest der, formodentlig stiftskapellan Simonsen. Konfirmantene ble overhørt - det gikk nokså tregt - og etterpå holdt presten en tale fra kordøren, hvor han begynte med Adam og Eva og snakket om at det var bare rettferdig at jødene ble forfulgt, og sluttet med at vi må vise godhet og kjærlighet mot hverandre. Mange gikk før gudstjenesten var slutt. Natvig ble bragt til Rikshospitalet i går, det skal være nakken det er noe galt med, den er svært stiv.

Randi kom hjem kl. 10.09 og hadde Edith Fjæreide med. Hun kjenner jordbruksstudent Grotli hjemme fra Vestfold. Han drakk kaffe hos oss.

Erna Thorsrud og Åse Ulvesli er konfirmanter i dag. - Vi fikk helt uventet kalvestek til middag i dag. Det kniper med å holde én kjøtt-dag om uken. På spisesalen hadde de svinestek, og humøret stod derfor høyt. Feskfisken er uteblitt. Hjemme har vi forresten fått litt småsild og pir til kr. 1.30 pr. kg., og det blir jo variasjon med klippfisken og saltsilden.

Mandag 6 oktober 1941.

Morgentåke, senere sol.

Else hadde månedslov og var hjemme til kl. 17.22. Hun lå nokså meget på divanen og hvilte for magesmerter, men ville til byen, for hun kunne ikke forsømme skolen, da det er så vanskelig å innhente det forsømte.

Randi og frk. Fjæreide reiste med 22.12-toget i går kvell. Bernt kom nok så uventet kl. 19.22 i går. Han var reist fra Heramb lørdag morgen til Hamar og ble over hos Anton. Han var på Hol også. Fra Hamar reiste kan søndag kl. 14.10. På sykkel hadde han med en tung stor håndkoffert, en mindre koffert med skitnetøy og en ryggsekk. En sekk med 45 kg. gulrøtter våget han ikke å ta med samtidig, fordi han var redd for at sekken ikke holdt. Ak ja, ungdommen er alltid lik seg sjøl.

Jeg hadde en samtale med vår nye ordfører i dag, men vi snakket mest om vannledningen som nå er i full funksjon, men treledningen tåler ikke trykket fra den største pumpen, og Styri kunne ikke fatte at rektor ikke ville nytte seg av fagkyndig hjelp, selv om det kostet et par hundre kroner. Ellers snakket vi om skolestyresaker, og han fortalte at han har ansatt lærer Solberg som sekretær for 200 kr. året. Han har bry med kretsinnndelingen i Holstad og Kroer - en gammel sak som Loe ikke har klart å få ut av verden. Ordførersakene kommer herredssekretær Gathe til å ekspedere som før, og Styri mente at han vesentlig behøver å greie opp med de saker som trenger spesielle beslutninger eller forberedelser. Georg Sverdrup, sa han, ble avskjediget torsdag, fordi han hadde sendt en slump saker til fylkesmannen som han kunne avgjort sjøl. Uten å vite noe på forhånd fikk Styri deretter straks telegram om at han var blitt ordfører.

Tirsdag 7 oktober 1941.

Gråvær, men høyt lufttrykk. Det har i flere dager holdt seg på 770 a 775 mm. Været er stille, men temperaturen er nede i et par varmegrader om natten, og trærne gulner fort, og løvfallet er i full gang.

Bernt fikk i kvell besøk av Jan Gundersen som han var lærling sammen med på Heramb, og av Bergsund som var lærling på nabogården Tørud i sommer. De er begge elever ved Follo landbruksskole og bor sammen hos bokhandler Kjølstad.

Onsdag 8 oktober 1941.

Gråvær, morgentåke til i 10-tiden.

Bernt reiste kl. 7.20 og var oppom nr. 53 før han møtte på Vinterlandbruksskolen kl. 9. Christensen ropte opp, 5-6 var ikke kommet. Det er landmåling i nærheten av Smestad den første uken, og de er delt i partier på 8 samt i 4, når det gjelder nivellering. Bernt hadde med seg på værelset instrumentene for sitt parti, nokså gammeldagse saker. Jeg var

i nr. 53 og spiste middag etter før på dagen å ha vært i Kali og kjørt den nye kalibergverksfilmen som jeg skal sette norsk tekst til. Else var litt bedre.

Torsdag 9 oktober 1941.

30 C. i morges, nordlig drift i skyene, klarvær etter kl. 17½.

Låg var oppe til kontinuasjonssprøve i skriftlig jordkultur i dag, oppgaven var "Om fosforhusholdningen i jorda og midler til å gripe inn i den". Han skrev 22 sider rommelig skrift.

Avisene er blitt så tyskrattet at de ikke er leseverdige lenger, og mange har også sagt dem opp. De er opptatt med å skrive om hva som forestår, men har lite eller intet å fortelle om det som skjer. En får derfor inntrykk av at det ikke går så bra for dem som de ønsker å få oss til å tro. På den annen side florerer ryktene. Det ble i Oslo i går fortalt etter Londonmelding 1 oktober at russerne har bedret stillingen ved Murmansk, Leningrad og Smolensk. Ved Leningrad tar de om natten igjen det terrenget de har oppgitt om dagen. I den sydlige del av Ukraine har tyskerne fremdeles framgang, men ikke av avgjørende betydning, og de har ikke fått fast fot på Krim. Det er epidemiske sykdommer blant de tyske tropper, med stor dødelighet. Tyskernes vanskeligheter på de indre fronter øker, spesielt i Tsjekkoslovakia (hvor standretten dømmer mange til døden daglig, vi får beskjed om dette i de norske avisene også), Jugoslavia og Italia (hvor tilstanden nærmest er opprør). Derfor øker Tysklands press på Sverige for å få materiell hjelp. Engländerne har vært meget aktive i luften. Særlig Stettin skal det ha gått ut over denne gang.

Tidene strammes mer og mer. Frk. Anderssen har det vondt, fordi studentene presser på for å få høstball på spisesalen, og hun kan ikke gå med på det av hensyn til arbeidsbyrden for pikene. Rektor har overlatt avgjørelsen til henne, og hun kommer i sin nød til meg som ikke har noe annet å si enn at hun må være konsekvent. Dietrichson spurte henne forleden om hun ikke kunne skaffe en kjøttmiddag til 60 Oslo-studenter. Han ble rent paff, da frk. A. fortalte ham hvor vanskelig matsituasjonen er her - det er nok ingen anledning til å servere noen kjøttmiddag for 60 Oslo-studenter nå om dagen, nei. Heller ikke kan D.s elever få melk, når de kommer på sin vanlige utferd til Høgskolen, det må bli landsøl til maten denne gangen. Men vi fikk heldigvis avverget den situasjon at husholdningen ikke skulle få skummet melk i hele oktober måned; Støren fikk fri rådighet over de ca. 100 l. skummet melk pr. dag vi nå har på meieriet.

Fredag 10 oktober 1941.

÷ 30° C. i morges og hvitrimede marker. Minimum ÷ 4° C. I dag klart solskin og varmt i solen, men løvet er blitt gult og faller.

Professorutvalget foreslo i ettermiddag fordelingen av 230.000 kr. til "Forsøk" 1941/42.

Styret for Studentsamfundet i Trondheim er avsatt av NS-fylkesfører Henrik Rogstad i Sørtrøndelag. De 3 herrer formannen professor Faye-Hansen, finansstyrets formann advokat Tharum og forretningsføreren advokat Wettergren ble på formiddagen den 8 ds. innkalt til fylkesførerens kontor, og følgende melding ble utsendt: "Da Studentersamfundets styre under hele sin funksjonstid har vist en negativ holdning, - da styrets formann og dets flertall er bolsjevistisk innstilt og har vist en absolutt uvilje mot et samarbeid med de nåværende statsmyndigheter, - da styret ved å avlyse alle arrangementer har vist seg ute av stand til å ivareta Samfundets og studentenes interesser, - da flere av styrets medlemmer uten Samfundets tillatelse har forlatt sine stillinger, - erklærer jeg dette for avsatt og overlater til Nasjonal Samlings Studentfylking å ivareta Studentersamfundets interesser og ved sin gruppeleder i Trondheim, Student Sig. Wathne, å utpeke et nytt styre og samtidig foreta de forandringer i Samfundets lover som er en nødvendig følge av den inntrådte nyordning."

Avisene i dag melder om at tyskerne anser felttoget i øst som avgjort, men vi får ennå ingen detaljer, bare antydninger om det som kommer til å skje. Timosjenko har brukt opp sine siste arméer i og med at 60-70 sovjet-russiske divosjoner er omringet, - et nytt tilintetgjørelsesslag er i gang omkring Brjansk, hvor 3 røde arméer er innesluttet, - den sovjet-russiske forsvarsmakt har utspilt sin rolle - er overskrifter i "Nationen" i dag, og vi får en lang orientering av rikspressesjef dr. Dietrich om den militære situasjon slik som tyskerne ser den.

Lørdag 11 oktober 1941.

÷ 0.5° C. Kl. 8 og rim på markene. Været som i går.

Aresvik og Låg oppe til eksamen i husdyrlære i dag. De skrev om vedlikeholdsbehovet, henholdsvis 37 og 33 romslige sider, og syntes begge at oppgaven var svært vid - Låg mente han kunne ha fortsatt en hel uke med å skrive.

Else kom fra byen kl. 15.27 og Randi og Bernt kl. 18.09. Det er spåsefest hos oss i kvell - foruten småpikene våre Bjørge Bøhmer, Kari

Loe og Gerd Schjennum, og kavallerene er foruten Bernt Halle Sandmo, Páll Halstad, Bernhardsen, Skadsheim og Solum.

Søndag 12 oktober 1941.

Rim i morges også, men varmende sol i dag.

Det var høsttakkefest i kirken, hvor bestemor var. Pastor Aleks ander Johnson (bibliotekarens bror) preket utmerket, og stiftskapellan Simonsen forrettet altertjenesten. Jenny, Randi, Astrid og jeg gikk vår søndagstur rundt Nygård og Vøll, - de danste til kl. 4 i natt, og Randi måtte friske på seg litt. På tilbakeveien møtte vi Moens. Han leverte meg til gjennomsyn en avskrift av en melding i "Hufvudstadsbladet" 29 september om at Terboven og Quisling har inngått en avtale om Norges framtid. Avtalen skal være kjent i temmelig vide kretser i Oslo. I følge denne blir den tyske siviladministrasjonen i Norge trukket tilbake ved fredsslutningen, hvis NS da har fått så fast fot at det er forutsetninger for at quislingpartiet beholder ledelsen i folket. Quisling skal overta posten som statsleder og statsminister, men den tyske okkupasjonsarméen skal bli i Norge som garant for landets sikkerhet, inntil en ny norsk forsvarsmakt, hvori regiment Nordland, den norske legion og Norges SS skal bli grunnstammen, er bygget opp. Den skal utdannes av tyske instruktører og vepnes med tyske våpen, og den norske stat skal overta de av tyskerne oppførte befestningsanlegg. Tyskerne beholder Stavanger, Bergen, Trondheim og Narvik samt Kirkenes som militære støttepunkter og skal ha rett til å holde visse garnisoner og besetninger for all framtid i disse byer. Dessuten skal tyskerne ha betydelige industrielle og økonomiske rettigheter i Norge, bl.a. innen aluminiumindustri en, kraftverkene, konserveindustrien og fiskerinæringen. En særlig kommisjon nedsettes for å samordne de tyske og norske interesser i disse henseender, bl.a. tør den norske sjøfartsnæringen bli samordnet med den tyske. Allerede i forbindelse med utnevnelsen av de konstituerte statsråder til ministre ble Quisling tilbudt en post som minister uten portefølje, forat han uten videre kunne rykke inn i statslederstillingen, når den tyske siviladministrasjonen er trukket tilbake. Q. avslo imidlertid, og NS's generalsekretær Fuglesang, Q.s spesielle trofaste, fikk denne post som skal være en sammenholdende lenke mellom den tyske siviladministrasjon og NS. Det treffes allerede forholdsregler for samtidig med overtagelsen av makten å organisere det norske samfund etter korporative prinsipper, og rikstinget skal tre i funksjon med begge underavdelingene, nåringstinget og kulturtin-

get. NS's propagandavirkosomhet for nyordningen, hvori man fra tysk side har fått bestemte løfter om medvirkning, skal nå økes sterkt. Samtidig hermed turde et meget stort antall nøkkelstillinger i det norske samfundslivet gå over i NS's hender. - Disse interessante nyheter er imidlertid forholdt oss nordmenn i den grad at det bare er på tilfeldig vis at slike som jeg har fått rede på dem. Det burde snart være på tide å oppheve vår isolering fra alt som skjer.

I går fikk jeg helt uventet visitt av en av sanitetssoldatene som var innkvartert i Tivoli i vinter. Hans kompani er nå i tjeneste øst for Petsamo. De var først 1 måneds tid i Alta, senere har de vært ved Kirkenes og i felten videre østover. Det regnet $1\frac{1}{2}$ måned i sommer, men det har også vært over 30° C. Myggeplagen stod på i 2 måneder, sa han, de brukte myggenett som ikke hjalp stort. Det lot til at kompaniet har det bra, inger er mistet, og dr. Kater er forfremmet (han er også fast offiser). Min meddeler som jeg ikke husker navnet på, var kommet fra Tromsø med ruteflyet for å gjøre innkjøp i Oslo. Hans erende hos meg var å spørre om vi kunne selge griser - hva vi ikke kan. Han hadde bodd 2 døgn i Studentsamfundet som var pusset opp og ominnredet, så det ikke er å kjenne igjen, sa han. Det er nå 168 rekonvalesenter der borte, sa han - vi vet jo ingenting her.

Mandag 13 oktober 1941.

+ 1° C. kl. 8, men rim på markene. Det er såpass kaldt om natten at grønnsakene nå bør i hus. Moen sa i går at han er redd for at kålstilkene til dels er gjennomfrosne, det har vært ned i $\div 6-7^{\circ}$ C., og med de fortsatte stjerneklare nettene blir det vel ikke slutt med nattekulden.

Møte kl. 11-13 $\frac{1}{2}$ i byggerådet for å drøfte et forslag fra hagebruksavdelingen om å bygge Lusitania om til redskapsbu og grønnsakkjeller. Byggerådet foreslo saken utsatt og at det burde undersøkes muligheter av å bygge særskilt grønnsakkjeller med redskapsrom over, eventuelt i forbindelse med det påtenkte projekt for fruktkjøling.

Tirsdag 14 oktober 1941.

+ 2° C. i morges, men rim. Himlen skyet til ut på natten, barometret synker, og det er mulig at vi nå får en periode med regn.

Har solgt 1 kasse åkerøpler til Rye i dag og har plantet 35 bringebær. Det er vinterdag, og Høgskolens praktiske bedrifter har flyttet arbeidstiden ut 1 time, fra kl. 7 til 8, med slutt kl. 18 mot 17 i sommer.

Høgskolens arbeiderforening ønsker å beholde arbeidstiden uforandret, men i møte i ettermiddag har driftslederne fastholdt vedtaket av hensyn til utnyttelsen av dagslyset - vi har jo fremdeles "sommertid", med klokken stillt fram 1 time.

Avisene melder om fortsatt tysk framgang på midtfronten i Russland, og fangetallet er nådd opp i $\frac{1}{2}$ million. Men det går rykter om at fronten er låst fast 240 km. vest for Moskva, at det er stillstand ved Leningrad og tilbakerykning ved Odessa som ikke lenger skal nåes av tyskernes og rumenernes artilleri. I Jugoslavia skal 100.000 opprørske tropper være brysomme for okkupasjonsmakten, og i Italia skal tilstanden heller ikke være bra. Men alt dette tier avisene om. Likeså om at 40 svakstrøms-studenter i Trondheim (Skanckes linje) er forsvunnet, og at professor Nicolaysen og sønn skal være kommet over til Sverige, og man vet ikke hvor professorene Jacobsen og Tronstad befinner seg.

Onsdag 15 oktober 1941.

+ 4° C. kl. 8. Det begynte så smått å regne før midnatt, og det har fortsatt i hele dag, med sludd ut over kvellen. Det er heldig for høstpløyningen å få noe vete, for jorden er svært hard. Innhøstningen er for en vesentlig del unnagjort her i distriktet nå.

Oslotur. Var i departementet og leverte Randi litt brød og melk. Else er bedre, syntes hun. Bernt ble ferdig med landmålingen i går, og i dag har han hatt 4 timer skole. - Melleberg har mistet sin eneste datter Mia. Hun døde i går, visstnok av tæring. Hun har vært assistent i Landbruksdepartementet (meieriinspektøren) i 15 år og var en meget hyggelig dame.

Det viser seg at Natvig har knekket en halshvirvel, og han kommer derfor ikke i arbeid før over nyttår. Han ligger på Rikshospitalet med halsen i strekk. - Ås prestegård har fått nytt tilsyn: Dosent Styri og gårdbruker A. Johnsen, Smebøl, med byggmester Thv. Andresen og gårdbruker Jo han Wetlesen, Nordby, som varamenn.

Torsdag 16 oktober 1941.

+ 3° C. kl. 8. Markene sneflekke, det er opphold i dag, gråvær og drypp fra takrennen. Barometret steg litt i går, men det var svart i natt, høstens første ruskeværdsdøgn. Parkens folk raker lauv alt de kan.

Gårdsbruket synes å få bry med potetleveransene sine til kunder i Oslo på grunn av tørråten. Her kommer reklamasjoner fra sinte folk.

Direktør Steenstrup skal nå sitte fengslet på Grini og underkastes tredje grads forhør, han kommer tilbake fra disse opphovnet i ansiktet og opprevet tilsinns - formodentlig tror tyskerne han sitter inne med særlige opplysninger. - Det fortelles at professor Brøgger kom sammen med sin sønn dikteren der ute, ja at han endog ble anbragt i samme rom som han. De tukthusdømte Fredrik Ramm og Olaf Gjerløw sitter også der ute. Ramm er den som holder humøret oppe, men Gjerløw har ikke oppgitt håpet om å få sin sak opp igjen, da han mener at hans forhold til tyskerne var godt, og dommen er ham helt uforståelig.

Fredag 17 oktober 1941.

+ 2.5° C. og klarvær i dag. Men i natt var det rusk med SV kulning og regn. Jeg tynnet vekk litt i frukttrærne i går ettermiddag og ble ikke så lite våt uten å ha merket det under det ennå nokså tette lauvet på trærne. Men nå får jo lauvet ben å gå på.

Vannebo er oppe i skriftlig skogtaksasjon i dag.

Krosby og Skard har laget lister for innsamling av bidrag til betaling av Natvigs utgifter til sykehusopphold. 20 kr. fra hver, takk! En pen tanke, men ingen hadde tenkt på å spørre først, om bidraget er ønsket.

Lørdag 18 oktober 1941.

+ 7° C. Gråvær, sydlig vær og sterk fart i skyene, barometret synker. Men mildt vær og heldig for høstpløying og annet utendørs arbeid. Melkemengden har krøpet oppover til 619 kg. torsdag, men etter regnværet da falt den i går til 602 kg. Fôrbetene er analysert, men viser bare 7% tørrstoff, hvilket Bærøe jo mener må være galt, og ny prøve til analyse er innsendt til Lindeman. Fjøsmeesteren klager imidlertid og får ikke kyrne til, sier han, så noe er det vel i det.

Hassel var på visitt i dag. Det gjaldt karakteren i ytrelære som jeg glemte i årsberetningen for 1922-23. Han fikk påvist at han fikk 1.5, og hadde ikke noe å bemerke til det - til slutt. Men så ville han se manuskriptet til denne årsberetningen. Til det svarte jeg at den er tilintetgjort for lenge siden. "Kan jeg få det skriftlig, for dette er meget viktig." Jeg hadde i og for seg ikke noe imot det. Men jeg merket meg at han prøvte å holde Husum tilbake, mens han et øyeblikk var ute i ekspedisjonen, hvor vi stod, øyensynlig forat han skulle høre hva vi sa, så han eventuelt kunne brukes som vitne. Og Rye hvisket til meg at jeg ikke skulle

la Hassel få noe skriftlig - H. hadde vært på Rye i lengre tid om samme sa uten å få noen ting av ham. Det hele begynte derfor å lukte muggent, og jeg avbrøt derfor hans muligens listig uttenkte forhandling og gikk inn på sekretærkontoret, og kan hende slo jeg døren litt hårdt i. Han får i tilfelle nøyes med mitt ord. Hva en slik mann kan finne på å bruke et skriftlig ord til er det ikke lett å se bunnen i på forhånd.

Randi og Bernt er hjemme denne helgen. Else er litt bedre, og hun har norsk stil til mandag og vil derfor være i byen. Karen reiste inn kl. 10.50 og blir over til i morgen. Hun skal kjøpe tøfler og besøke Reidun Lund og kanskje andre veninner.

Det meldes at rumenske tropper er rykket inn i Odessa. Tyskerne bombarderer Moskva og nærmer seg Rostov som ligger ved nedre Don, inne ved bunnen av Asovhavet. Finnene har gått seiersparade i Petrosavodsk. Men på Leningradfronten er det stilt. Og likedan er det i vest. Vi får bare høre at en del engelsk tonnasje er sendt til bunns og at det har vært litt fiendtlig bombing over Tyskland, hvor militære mål ikke er rammet

Søndag 19 oktober 1941.

Stille gråvær, og en stille dag. Jeg var flere timer på loftet og ordnet bøker. Da vi flyttet hit opp i 1936 ble de stuvet sammen uten noen særlig orden, og slik står de delvis ennå. Nå gjaldt det om å finne noen lærebøker jeg har fått tilsendt, og som Bernt kan bruke, hvis de ikke er blitt for gamle. - Bestemor var i kirken, hvor Einarsen forrettet for en fåtallig menighet.

Karen kom fra byen kl. 19.27. Else var litt dårligere i går, men er bedre i dag etter å ha tatt opium-medisinen sin. Randi og Bernt reiste kl. 22.12. - Páll er her av og til og får gode råd og oppmuntring. Asgeir Bjarnason reiste til Sverige torsdag for å fortsette sin utdanning i potetdyrking, og Páll hadde med fra ham $1\frac{1}{2}$ kg. sukker han hadde fått til overs. Páll får litt syltetøy og epler her, det kniper med pålegg på maten for ham som for andre. Han holder seg selv frokost og aften.

Mandag 20 oktober 1941.

+ 7° C. Barometret har gitt seg til å hoppe opp og ned, og været er ustadig. I natt og i morges regnet og blåste det, men det klarner av ut på dagen, med vinden dreierende SO - S - SV - V.

Rektor har bestemt at kontoret ikke skal spille tiden med å lete etter det mulig eksisterende manuskript til årsberetningen for 1922-23, da dette som er en avskrift eller ekstrakt av protokoller m.v. ikke er av noen selvstendig interesse. Professorutvalgets øvrige medlemmer er enig i dette syn på saken.

Jeg har hatt visitt av jordbrukslærling Olav Sjøholt fra Holla som reiser hjem nå, men tenker på Høgskolen i 1943. Likeså var sekretær Hveding innom og hadde det fryktelig travelt, men heftet i ca. 1 time. Han skulle begynt forelesningene onsdag, men fikk timebytte i dag med Sandmo. Han beklaget seg over at han hadde måttet stå i køen på spisesalen ved middagen (utporsjoneringen), og han visste heller ikke om at han måtte ha niste med, hvis han ville ha formiddagsmat, - men heldigvis hadde Eskeland tatt med så meget at han tilbød å dele med seg.

Kontinuasjonsprøven går sin gang. I dag var det skriftlig - bokføring (Vannebo) og matematikk (Aaby). I morgen er det muntlig eksaminasjon i sosialøkonomikk (Homb, Myklebust), landbrukskjemi (Aresvik, Michael- sen) og onsdag fysikk (skriftlig fellesprøve for Homb og Myklebust).

Tirsdag 21 oktober 1941.

+ 4° C. kl. 8. Den sydlige vind i går bragte temperaturen opp i 12 varmegrader, men det blåste urolig, og i natt har det vært mørkt og blåsende. I dag er luften høstlig klar, med vindtrekk fra N og V.

Kjemihospitantene hadde fått $\frac{1}{2}$ kg. karbonadedeig hos slakter Aamodt i går, og i den anledning holdt de et lite selskap for seg i går kveil hos Karen. Det var ordnet ved hjelp av et kjøpekort som var effektivt nok, og stemningen stod høyt, damene var meget mette og tilfredse.

En forordning om å gi opp og eventuelt senere utlevere ryggsekk, herre-anorakk og herre-vindbukse samt telt og teltdeler har vakt røre. Saken interesserer ikke oss her ute, da vi ikke har telt m.v. som skal oppgis for Ås, men i Oslo skal alt sammen oppgis, og barna der inne berøres altså av forordningen som er ugreit avfattet og lett å misforstå.

Departementet har pålagt oss å lage oppslagskasser for studentene, enten felles eller separate og låsbare selvfølgelig. Det skal være anledning til NS-agitasjon ved oppslag, men for øvrig er politisk virksomhet tabu.

Høgskolens pensjonerte rengjøringskone Regine Hagen døde 16 ds. på Røros, hvor hun har bodd hos datteren Aristine og svigersønnen Petter Andersen. Fru Hagen begraves i Hamar torsdag.

Onsdag 22 oktober 1941.

+ 4° C. kl. 8. Pent vær.

Oslo tur. Spiste middag i nr. 53. I Kali har de begynt med grønnsaksuppe på buljongterninger i stedet for melken som det er slutt med. Til denne tas en liten dram tran. Dette er et godt tilskudd til formiddagsmaten. Vethe hadde arbeide hjemme og gikk kl. 12½. Jeg oversatte en tysk filmtekst til norsk (Fra bergverk til bonde), det er den nye smalfilm om kaliindustrien som vi skal ta i bruk i vinter.

Det er stor aversjon i anledning av påbudet om innlevering av oppgave over private ryggsekker m.m. i Oslo og omegn. Det snakkes om at det de siste dagene er gått påfallende meget av et visst slags impregnert papir, og at mange ryggsekker er nedgravd. Noen har også gravet ned sølv-tøy, og enkelte har begynt å spise på syltetøyet, da det går rykter om at en må dele med våre gjester. Agitasjonen for øket sauehold er kommet inn i et slemme spor ved at det fortelles at tyskerne har rekvirert 300.000 skinn med ull på, og at det nede på Kontraskjæret syes på spreng for å få pels-ferdige før vinteren. At tyskerne har sluttet kontrakt om levering av sølvrevskinn for 10 mill. kr. ser en også på anderledes enn før. Og blad-meldingen om at 2/3 av et sildekvantum på 600.000 hl. er gått til Tyskland og at saltsildprisen ble fastsatt i fjor, mens fersksildprisen er under for handling, er kommet i samme belysning. Det ble meget forbitret fortalt meg at Kaffistova og Bondeheimen i Bøndernes Hus er rekvirert fra 25 ds., betjeningen får lønn for 1 måned kanskje. Stova skal bli kasino, og lagsstova blir ominnredet til ytre rom. Nå har tyskerne før Handelsstanden, Losjen, Cecil og Parkstova av restaurantene i sentrum.

Jeg har tidligere nevnt at professor Nicolaysen og sønn er kommet over til Sverige. Det skal være professor Holst (tidl. formann for Nasjonalhjelpen), frue og sønn det gjelder. Holst og sønnen var på Grini. Sønnen ble syk, og det ble bestemt at faren skulle røntgenfotografere ham på Ullevål, og han fikk 2-3 timer til det. Så kom de seg ut en bakdør som ikke var kjent, og i ambulansebil kom de seg vekk.

Det er smått med London-nyheter i Oslo. Det har vært flere razziaer etter radioapparater, og man er derfor forsiktig. Det ble dog fortalt at Gjerløw og Ramm m.fl. fanger ble sendt til Tyskland, men at båten ble oppbragt av englenderne og fangene ført til England. Det gikk også rykte om at professor Schreiner var flyttet fra Grini til Ullevål, hvor han døde mandag. Han hadde svakt hjerte. Major Rørholt sitter på nr. 19 og fruene på Grini. De er satt inn, fordi sønnen er forsvunnet.

I Landbruksdepartementet morer man seg over en flott frakk sekretær Skylstad har hatt med hjem fra Tyskland. Jeg traff ellers landbrukskandidat Bekkevik som er sekretær i Produksjonskontoret, og som har fått midlertidig lærerstilling på Søgne etter Nordlien fra 1 november. Det snakkes om at det er relativt rikelig med lammekjøtt i Oslo nå. Barna hadde en kjøttmiddag i uken som var - det går flere uker mellom hver.

På Oslo slaktehus er oppdaget en svindel med danske grise-skrotter, hvori 2-3 tyske soldater og noen norske er innblandet. De omsatte skrottene for 50 kr. stykket. Senere var prisen på 7 kilos stek 50-60 kr.

Torsdag 23 oktober 1941.

÷ 0.30° C. kl. 8. Omkring kl. 20 i går kvell pent nordlys.

I dag eksaminasjon i anatomi, jaktlære og ferskvannsfiske samt fellesprøve i jordbunnsføre.

Skogbrukerne hadde dusfest i Anatomihuset i går kvell. Det ble en del bråk, en dørspeile sparket ut i Tivoli nr. 76 og nr. 95 og 96 rampo- nert. Innehaverne av rommene får regning på reparasjonen. Det var også litt sang på veien.

Fredag 24 oktober 1941.

÷ 1.70° C. kl. 8. Høy barometerstand, pent vær.

Fellesprøve i pedagogikk kl. 16-18.

Det arbeides med oppnevningen av de nye landbruksrådene i fyl- kene som ledelsen av landbruksspørsmålene skal samles i. I Opland er Olaf Nøkleby formann, i Buskerud Harald Saue, i Telemark Halvor Skjellaug.

Bjørlykke kan ha rett i at det er ikke noe nytt i de nåværen- de tilstander. Tidligere var også utnevningene politiske. Hadde venstre makten ble venstremenn utnevnt, høyre utnevnte høyremenn, sosialister sosia- lister. Men det er dog den forskjell at nå er alle andre partier forbudt, og den støtte i et flertall som politikerne hadde før, er avløst av et så lite mindretall at det nærmest er en klikk. Tillit kan en slik regjering ikke regne med. Og det er en svak representasjon overfor tyskerne. Og det smaker av selvmord, når den prøver å tvinge oss inn i NS.

Jønsberg landbruksskole har fått skogbrukslærer Olav Drangeid som kst. bestyrer. Benningstad har fått lægeattest for svakt hjerte. Mel- leberg ringte tirsdag om dette og spurte om Moholt kan overta midlertidig lærerstilling på Jønsberg, hvortil jeg svarte at jeg tror det.

for...

Avisene melder at Dolven har fått fylkesmannens beymndigelse til å fremkomme med plan om utvidelse og omorganisasjon av Buskerud landbruksskole. Den forutsettes å gi plass for 140 elever mot 80 nå, og undervisningen tenkes delt i 3 linjer, for vanlig gårdsbruk, for hagebruksmessig jordbruk med smånæringer, og for gårder hvor skogen er viktigst. Skolen er i år påkostet ca. 100.000 kr. bl.a. til nytt varmeanlegg.

Johan Kase er blitt formann i Østfold landbruksråd, Rolf Wallerud i Akershus og Aslak Høgetveit i Hedmark.

Lørdag 25 oktober 1941.

00 C. kl. 8 og rim. Tåke til kl. over 12, senere klarvær.

Vannebo skulle vært oppe i skogpolitikk og skogbrukshistorie i ettermiddag, men Sandmo og sensoren Bøhmer er opptatt med overskjønn på Ljansbruket som de har deltatt i hele uken og blir ferdige i dag. Eksaminasjonen utsettes til i morgen kl. 10. Fellesprøve i botanikk kl. 16-18 i ettermiddag.

Rektor Ruge nevnte i går at han har interesse av å drive undervisningsprøver ved Follo landbruksskole med studentene her. Han taler med Dietrichson om det mandag. Det kan bli en prøvedag i måneden kanskje.

Norges Bondelag har sendt meg 50 ekspl. av min bok "Det norske landbruk siden omkring 1750". Jeg deler den ut gratis til jordbrukerne.

Jeg hadde en lengre samtale i formiddag med Bærøe på hans kontor om forholdene på Høgskolen. Han holder på at vi skal kreve artium og sløyfe de faglige forskolene. Og han vil ha direktørstillingen igjen eller i allfall få opprettet en økonomidirektørstilling. Det siste kan jeg være enig i at det er behov for. Som det ligger an vil det være en lett sak å samle innkjøpene hos meg, hvis jeg hadde hjelp til det, men jeg er nødt til å holde igjen for ikke å få altfor meget å gjøre. Nå overlater jeg planmessig til Rye mest mulig av de daglige inspektørforretningene, og han kan nok ordne med en del fellesinnkjøp f.eks. av papirsaker, hvis det kan oppnås en tilfredsstillende ordning av arbeidet med det.

Tyskernes propaganda har regnet ut at russerne har fått ødelagt over 260 divisjoner (deriblant 226 jeger- og 40 panserdivisjoner) og over 50% av en rekke andre divisjoner slått på tilintetgjørende vis siden krigen i Russland begynte 22 juni. Etter 17.000 mann i hver divisjon vil altså det si at minst 4.5 mill. mann er "ødelagt", derav er "bare en del i tysk fangenskap". Russerne vil sprengne Leningrad og Moskva i luften, melder tyskerne, og marskalk Timosjenkos erstatning med general Jukov, marskalk Vo-

rosjilovs avsettelse og marskalk Budjennys fengsling oppfatter de som et merke på Sovjets militære sammenbrudd. Tyskernes meldinger om forhandlingene mellom U.S.A. og Japan er uklare. De ønsker øyensynlig at Japan skal slå i bordet, hvilket de diplomatiske japanerne vokter seg for. Den nye regjering, hvis sjef er general Tojo, har krevet parlamentet sammenkalt til ekstraordinær sessjon i 5 dager, det sies fra 15 november, og da haster det jo ikke så kolossalt. Imens forbereder Roosevelt rolig og sikkert nøytralitetslovens opphevelse, således at handelsskipene kan bebevnes, og tyskerne gjengir omhyggelig alle uttalelser om at U.S.A. vil ha krig med Tyskland. Vinteren har innfunnet seg på Kolahalvøen, og også ved Leningrad gjøkulden seg gjeldende. Men, sier tyskerne nå, "General Vinter" står ikke lenger i sovjet-russisk tjeneste, vi har bruk for ham, og vi hilser ham velkommen. Samtidig melder de om at østerrikske og spanske avdelinger har utmerket seg. Å nei, "General Vinter" er ingen spøkefull alliert for de mellom- og sydeuropeiske tropper.

Inger og Helge reiste til Oslo i dag, de skal besøke en farsøster til Helge som er gift med en pensjonert brannsjef. Bernt og Else er hjemme denne helgen.

Sandnes

Søndag 26 oktober 1941.

+ 5° C., men bitende N-vind, klarvær. Alm, løn o.l. trær har mistet lauvet, men lindene på gårdsplassen er lauvkledd ennå, og det samme er tilfellet med frukttrærne, bjørken m.v. Jeg ble ferdig med høstspainingen av åpenjorden i hagen i går kvell.

Bestemor i kirken i dag. Vi drakk kaffe hos Michael, hvor Victor er på besøk denne helgen. Jakob Norang som i sommer har arbeidet for Norske Hager på anlegg i Stavanger og er på hjemvei etter 2 års uteopphold, drakk kaffe hos oss sammen med broren Ola. Han tenker på hagebruksavdelingen i 1943 og vil til våren få arbeid hos handelsgartner Moum i Trondheim.

Ryktene om at ikke alt er bra i Tyskland, blir flere og flere. Det skal ha vært mytteri i Kiel, og nå sies det at 20 undervannsbåter har søkt inn til Skotland, og noen italienske undervannsbåter skal være kommet til Gibraltar. Men de offisielle tyske meldinger om sjøkrigen går ut på at alt er bra. I siste uke har fly senket 39.000 tonn og undervannsbåter 70.000 tonn, og dessuten er mange skip skadet.

Mandag 27 oktober 1941.

÷ 4° C. kl. 8. Svanedammen er helt belagt med en tynn isskorpe

Er det vinteren som er kommet? Tyskerne melder om at Hvitehavet er tilfrosset, og de hoverer over noen forlydender i forrige uke at U.S.A. ville sende forsyninger til Sovjet over Arkangelsk. Charkov ble inntatt 24 ds.

Muntlig prøve i geologi i dag.

Professor Skard er 60 år i dag. Under visitten kl. 1 - hvori fra Høgskolen deltok bare professorene Moen med fru, Barth, Traaen og jeg (rektor var forhindret) - talte Olav Moen som formann og eldste lærer i hagebruksavdelingen, Barth bragte som eldste lærer ved Høgskolen en hilsen fra denne samt en privat hilsen som nabo. Fra Oslo var kommet fru Maisen Pedersen som fra Det norske Hageselskap overrakte Biblioteket for de tusen hjemms populærvitenskapelige serie på 16 (+ 1) bind, gårdbruker Tjugum som fra Hageselskapets styre overrakte en glass punsjebolle med 12 glass, og sekretær Hildrum som hadde med en glassbolle fra Norsk Kolonihageforbund, idet han opplyste at blomster til bollen var blitt forsinket. Til slutt takket Skard med en ypperlig liten tale. Alle barna var hjemme undtagen Kåre som sammen med familien er internert i 4 uker, fordi gutten hans er blitt lett angrepet av poliomyelitt i et ben. Skards gifte datter mistet et barn for 1 måneds tid siden. Og den nye tid har ikke faret skånsomt fram med andre i familien. Det lå derfor en litt dyster tone under.

Tirsdag 28 oktober 1941.

÷ 5° C. kl. 8. Det ble snedrev ut på ettermiddagen i går, og jeg spadde i sne til slutt i hagen, men ble dog ferdig med det stykket jeg tar opp av plenen nedenfor frukttrærne. I dag er det 2" sne og hvite marker. Det har vært kaldt flere steder ute i Europa de siste dagene, således i Spania, og regnværet i Sydrussland har gått NV-over og er blitt sne i Sve rige og her. Avisene i dag melder ikke om særlige begivenheter på frontene og General Vinter synes å ha utspillet noe hvert sted.

Søndag var det NS-møte på Åsgård. Styri hadde uniform på, og Borgedal var også til stede. "Akershus Amtstidende" melder om et vellykket møte med stor deltagelse. - NS reklamerer med stor framgang. Men samtidig urgerer det over at det nå skal bli slutt med mishandlingen av NS-barn i skolene, de skal ikke gå som skumpelskudd lenger, og lærere som opphisser mot NS må ikke tåles. Det blir altså fortsatt opprydding.

Kontinuasjonsprøve i skogskjøtsel i går ettermiddag og i kjemi og plantesykdomslære i ettermiddag. Lågs middelkarakter i J II ble 1.08.

Professor Knut Dahl er 70 år i dag. Han feirer dagen hos sine barn i Trondheim.

Onsdag 29 oktober 1941.

÷ 4° C. kl. 8. Minimumstemperatur i natt ÷ 8° C. Dammene er islagt, og småguttene har gått på skøyter på Skogsdammen i ettermiddag.

Jeg møtte i representantskapet i Selskapet for Norges vel i formiddag. Ingen møtte fra Nordnorge, og Trøndelag var svakt representert. Fra 1 november blir landbruksselskapenes styrever erstattet av landbruksrådene i fylkene, og selskapet mister dem derfor som underavdelinger - foreløpig som preses, Jon Sundby, sløpnet til å si i sin bordtale for dem under lunsjen. Konsulent Sakshaug redegjorde for seter- og beiteutvalgets saker, hvoretter fulgte noen diskusjon. Deretter hadde direktør Hillestad ordet som formann i planteavlsutvalget, fulgt av litt diskusjon. Til slutt talte konsulent Eskeland om driftsundersøkelsene og la fram de foreløpige resultater for siste regnskapsår, 1940-41 som i likhet med de danske viste nær på dobbelt så stort overskudd pr. mål som året før. Direksjonens budsjettforslag ble enstemmig tiltrådt. Etter avdøde gårdbruker Karl Okkenhaug ble gårdbruker Rate valgt til varamann for direksjonen, etter loddtrekning med landbruksskolebestyrer Grendahl. Omund Norheim ble gjenvalgt som medlem av direksjonen. Kontrollkomité og revisor ble gjenvalgt. Kl. 15 var det lunsj i Håndverkerens festsal. Det ble servert lam i kål med landsøl og dram og epleterte med epledrikk samt kaffe og likør. Statsråd Mathiesen, Linderud, deltok som æresmedlem for første gang og var merket av sin langvarige sykdom. Han holdt en glimrende liten tale for fedrelandet. Talen for landbruksselskapene ble besvart av Johansen Raae fra Østfold.

Representantskapsmøtet ble holdt i landbrukssalen i Bøndernes Hus. Foredragsmøtet kl. 17.30-19 ble holdt i teatersalen, da man ventet et større frammøte. Rasjoneringsdirektør N. Schei holdt et greit og klokt foredrag om "Matsituasjonen framover", der han la fram de hovedtall rasjonereringen er bygget på, ledsaget av de opplysninger en måtte ha for å kunne gjøre seg opp en mening om de disposisjoner som er eller vil bli truffet. Kornsituasjonen er den at med de 177.000 tonn som er innført, delvis fra Tyskland, klarer vi oss til 1 desember, da vi må begynne med vårt eget norske korn. De 200.000 tonn som er reservert til mat, vil etter et forbruk av ca. 23.000 tonn pr. måned vare til 1 august 1942. Det er omtrent sikret import av henved 150.000 tonn som deretter vil dekke forbruket til vi

1 desember 1942 kan begynne på neste høst av eget korn. Potetavlingen er i år beregnet til 1.2 mill. tonn, hvorav 550.000 tonn skal brukes til mat. 5% eller 60.000 tonn er rekvirert av tyskerne. Det regnes også med 1.2 mill. tonn melk, hvorav 525.000 tonn går til direkte konsum og omtrent like meget til ysting og kjerning av 10.000 tonn ost og 20.000 tonn smør, 20% herav går til tyskerne. Det blir knappere melke- og fettrasjoner. Fabrikkerne har nå fremstilt det sildemel tyskerne skal ha og har nådd til 5.000 tonn for norsk forbruk. Det som blir framstilt heretter av sildefangsten i november-mars. Schei anså denne situasjon for tilfredsstillende. Men på grunn av at høyavlingen ble bare 84% av middelsårs blir det reduksjon av besetningene, især dog av svin og fjørfe. Av fórcellulose ble i år brukt 90.000 tonn, det er opparbeidet 85.000 ton for neste år, og fabrikkene mener å kunne produsere 95.000 tonn til. Det ble sterkt understreket at alle må bøye seg loyalt under de trufne bestemmelser, ellers vil det gå ut over andre. Og en fikk tross alle forsonende og trøstende vendinger inntrykk av vår alvorlige vandring så å si på kanten av avgrunnen. Og en litt nærgående krysseksaminasjon ville vel trevle opp rasjoneringsdirektørens vakre konstruksjon, men vi må jo håpe at den tross alt holder så noenlunde. Deretter holdt konsulent Eskeland et godt foredrag om "Mataukingen fra et lønnsomhetssynspunkt", der han understreket nødvendigheten av at bøndernes strevsomme arbeid med å produsere mer enn før må oppmuntres ved sikker lønnsomhet. Sundby takket etter begge foredragene med en lang harang som utvilsomt inneholdt meget av verdi, men som betok samtlige for lysten til å ytre seg. Etter Eskelands foredrag var han særlig lei, så folk tok til å skrape og begynte å gå. - Bernt hørte på foredragene, og jeg fulgte ham hjem og spiste til kvells i nr. 53. Jeg snakket noe med Lunde og Bleiklie. Sogneprest Zwilgmeyer er NS og ordfører i Fana, forlikskommissær m.v., ja han var endog kst. fylkesmann i 14 dager. Tyskerne har lagt et svært arbeid i befestningen av Bergens omegn, og på Stend har de lagt ned millioner i barakker m.v. Matsituasjonen i Bergen volder bekymringer, mandag var fisketorvet snaut for fisk, sa Bleiklie. Men det står bra til hos familiene vi kjenner der borte. Både Bleiklie og Lunde tilbringer kvellen hos gifte døtre ved Oslo.

Torsdag 30 oktober 1941.

÷ 30° C. Sur NO og snefiller ut over dagen. I Norrbotten var de i går ÷ 27° c., og i Vendsyssel var det snestorm, og blokerte biler og tog. Gøteborg melder om kaos i jernbanetrafikken.

Møte kl. 12.30 i professorutvalget og i byggekomitéen for vannverket. Entreprenøren hadde gått med på å legge fullt armerte rør i den øvre del av ledningen, hvor de nå svikter, og Riksarkitekten anbefaler dette og at Høgskolen påtar seg gravningsarbeidet. Dette ble tiltrådt, og saken går nå til departementet. Laborant Sørensen har fått post i Hydro på erøya fra nyttår, men søker om å få beholde familieleiligheten her til våren, hvilket ble innvilget. Professor Böhmer har antatt skogbrukskand. Vannebo som midlertidig assistent fra først i november til bedømmelsen av driftsplanen for S III foreligger (ca. april 1942), hvilket godkjentes.

Randi og Else kom hjem i ettermiddag. Bernt reiste til Nordodal i ettermiddag og tilbringer bededagshelgen hos sin skolekamerat Kåre Haug. Astrid har ligget hele denne uken i meslinger og må holde sengen noen dager ennå, men hun er nå i god bedring.

Sirum i J II meldte i dag at han har fått pleuritt. Han reiser hjem til Selbu og kommer neppe tilbake til Høgskolen før over nyttår. Han tar med seg arbeid og håper å kunne gå opp til eksamen neste år.

Det er nok ikke riktig at båten med Ramm og Gjerløw m.fl. ble opbragt av englenderne. De er nok kommet til Tyskland. Men London-kringkasteren morer seg visstnok fremdeles med å erte tyskerne. Det siste er at en båt med norske ulltepper - 250.000 - er opbragt og kommet til England, og det forsikres at vi skal få ullteppene igjen.

Kontinuasjonsprøvene ble avsluttet i ettermiddag med fellesprøver i zoologi og rettslære. I går var det fellesprøve i landmåling og muntlig prøve i skogtaksasjon, i formiddag beregningsoppgaver i landmåling Michaelsen skulle i går ha gått opp i planteskoledrift, men da Moen ønsket å høre rasjoneringsdirektør Scheis foredrag ble eksaminasjonen utsatt til mandag 3 november.

Fredag 31 oktober 1941.

÷ 2° C., pent vær. Nordlys i kvell.

Anne spiste middag hos Eskeruds. Gunnar kom hjem i går kvell. Han har en snev av gulsott som så mange andre der oppe. Bestemor har holdt sengen i dag. Hun falt ned 3-4 trinn i trappen fra 2 etasje og forstrakk en muskel i venstre legg, så hun har vondt for å gå, og hun må nok holde seg i ro noen dager.

Lørdag 1 november 1941.

+ 8° C. kl. 8. Ungene har hatt en herlig skøytefriday, og isen er nå blitt trygg på dammene. Astrid som har ligget siden søndag, var oppe i dag fra kl. 11. Mor ligger. Randi er på kontoret igjen i dag, og her på Høgskolen er det vanlig arbeidsdag, men studentene har fri og har i stor utstrekning nyttet høvet til å reise hjem.

Melkemengden nådde i går opp i 600 kg. Vi fikk bare helmelk på meieriet i dag, skummetmelken og kjernemelken ble ikke solgt. Vi har i oktober fått kjøpe begge deler utenfor rasjonen i for øvrig rasjonerte mengder, vår familie 48 l. i alt for måneden av skummetmelk.

Søndag 2 november 1941.

+ 10° C. i morges. Overskyet.

Mor oppe. Jeg har satt inn doble vinduer, skjønt temperaturen stiger, men det er huskoldt. Gunnar spaserte hit bort i formiddag, men stanset ikke. Han er tuslet, men vil reise tilbake til skolen i morgen allikevel. Helge som har hatt magesjau et par uker, er nå i orden; dr. Ystehede hadde satt ham på eplediett, og det hjalp. - Moen og frue var hoss oss et par timer etter aftens. De hørte at mor er oppe igjen, og ville hilse på henne.

Norsk kaninavl forbund har i bededagshelgen holdt et dommerkurs her ute for 11 elever, med dommerkursets styre som ledelse: Snekkermester Landgraff, Oslo (formann), arbeidsformann Bjarne Larsen, Borregård (slaktedemonstratør) og stasjonsmester Borgersen, Nordagutu. Assistent Husby holdt foredrag om kaninens bygning og grunnlaget for bedømmelsen. I dag har det vært eksamen. Samtlige elever har bedømt de fremstilte representanter for 8-9 kaninraser med skriftlig begrunnelse i hver sin dommerbok som deretter er kritisert av dommerstyret. Avslutning på Gjestgiveriet med middag på kaniner. Høie har i dag vist kurset omkring i Høgskolens kanin-gård og hønsehus.

Mandag 3 november 1941.

+ 3° C. kl. 8. SO trekk, overskyet, men lettere.

Else er litt dårlig igjen og var hos dr. Ystehede i formiddag. Hun reiste til byen kl. 17.22, og lægen rådet til å konsulere en spesialist for å bli røntgenfotografert. Gunnar reiste heller ikke i dag, men holder sengen.

Tirsdag 4 november 1941.

+ 5° C. kl. 8. Overskyet og glatt på veiene. Sneen svinner, og det er blitt mørkere morgener.

Onsdag 5 november 1941.

+ 1° C. kl. 8. Overskyet, litt sne omkring kl. 17, så veien ble hvit.

Jeg var på Ski i går kvell, først 1 times tid på Vanaheim og drakk te hos Sigfrid Nordang og Agnes Andresen, og fra kl. 19 hos Holmaas som feiret sin 58 års fødselsdag sammen med venner - Gjelsvik, Trædal, Aarstad, Herrestvedt, Ottar Opsand og et par til. Han ville at jeg skulle bli over til i dag, men jeg hadde bytur for meg og måtte hjem først. Jeg måtte derfor avbryte vårt bostonparti, skjønt vi var i god gang med å "flå" Gjelsvik som ikke hadde fått kort - enda, men da jeg traff ham på toget i morges hadde han fått opparbeidet en tilfredsstillende beholdning - til slutt. Jenny reiste til byen med 10.50-toget i dag, da hun ville inn og se til Else som lå i går, men er oppe i dag og har vært på skolen, men er ikke bra. Hun tok et bilde i går på Røntgeninstituttet. Det er sendt dr. Ys-tehede i dag. - I Kali intet særlig. Jeg hadde med professor Viks manu-skript.

Kl. 20-22.30 hadde rektor og jeg møte med Ås forsyningsnemnds formann, prof. Borgedal, og forretningsfører, landbrukskand. Singsaas (han er nå ansatt, var eneste ansøker), og rasjoneringsinspektør Berggren og driftsleder Bærøe samt frk. Anderssen var også til stede. Husholdningen hadde ikke fått tilleggskort for brød siden 9/9, og det ble stillet krav om 30 sådanne i tiden 9/9-20/10, da lærlingene reiste, og for 30 i tiden 9/9-1/12. Det vil si 3 tilleggsmarker pr. uke i første og 2 pr. uke i andre perioden til de ordinære 4 marker. Husholdningen er nå 250 kg. mel i underskudd, men skal etter dette få 558 kg. tildelt, hvilket forsyningsnemnda vil gå inn for. Leveransen av korn fra gårdsbruket til formaling ble drøftet. Den baseres på 50% hvete og rug, og 50% bygg og havre. Husholdningen kan da selv bruke melet som den vil. Den får et spillerom og kan for den saks skyld godt bake brød bare av hvete og rug, men får da ikke bruke mer enn 50% av vanlig brødmengde, resten må da bli annen mat. Det blir nødvendig å bruke meget poteter. Frk. Anderssen ble stilt i utsikt å få tillegg av mel, gryn og erter til middagsgjester slik som fru Wilhelm-sen og restaurantene. Nå har hun 60 slike gjester, og da det går med litt

mel m.v. til hver middag som hun ikke får merker for, er dette en lekk som må stoppes. Melkesituasjonen er vanskelig. Nå får vi 50 l. helmelk om dagen. Skummetmelk- og kjernemelksalget til private er stoppet fra 1 ds., men Støren har i dag meldt fra til rektor at han nå kan levere husholdningen 35 l. skummetmelk daglig - inntil videre, og det hjelper godt. Bærøe har 30-40 griser å slakte før jul, og det ble vedtatt å la husholdningen salte ned hva den kan ta imot. Det står også 5 kyr på fjøset som skal slaktes. Kjøtt- og fettsituasjonen er tilfredsstillende for husholdningen, men det kniper sterkt med brød, og Bærøe reiser i morgen til Oslo for å konferere i Forsyningsdepartementet om spørsmålet tilleggskort som for øyeblikket står i den merkelige situasjon at Ås forsyningsnemnd er sloppet opp for slike kort og kan ikke tildele rasjonsberettigede deres kort, før disse er mot-tatt fra Rasjoneringsdirektoratet.

Da jeg gikk fra stasjonen i kvell, hvor jeg var nede og skulle møte Jenny på 19.27-toget (vi gikk om hverandre i stimmelen), holdt en bil på å kjøre på meg på Kaja. Føret var ikke verst glatt, men kjøringen var påfallende ustø. Og da jeg var midt for Skogsdammen lå den i nordre vei-grøft. Det var C 13040. Eieren, en Wettergren som bor når Cajuf revefarm, var forduftet, men en guttesverm som hadde samlet seg om bilen, opplyste om at han luktet fælt av "dunder". Han hadde også snakket til Jenny og etter-på til en annen dame da de gikk inn på toget på Østbanen, og hun fikk inn-trykk av at han var beruset.

3 og 4 ds. har landsstyret i Norges Bondelag hatt møte under Bergers ledelse. Hvor mange og hvem som møtte har jeg ikke fått konstatert men kontordamene som jeg snakket med i formiddag, mente det ikke var mer enn 12-13 av de 37 som var til stede under de avsluttende avstemningene. Resultatet ble at organisasjonskomitéens innstilling av 1939 om et Norges Bondesambånd ble vedtatt enstemmig. Dette vedtaket er slått stort opp i den tysk- og NS-rettede dagspressen, idet det fastslåes at Norges Bondelag er gått inn for det nye system. Jeg refererer referatet fra minister Fretheims konferanse med pressen i dag:

Norges Bondelags landsstyre har hatt møte i Oslo den 3 og 4 november. Det ble fremlagt en innstilling fra den organisasjonskomité som ble nedsett i januar i år. Innstillingen er en detaljert plan for en videre utbygging av Bondelaget til en samlende fagorganisasjon for Norges bondebefolkning - Norges Bondesambånd.

Det er lagt vekt på at organisasjonen skal være rent faglig - altså i samhøve med det syn Nasjonal Samling har på dette. NS har alltid

gått inn for organisering av næringslivet i rene faglige sammenslutninger fri for partipolitikk. NS har arbeidet for å slå sammen de organisasjoner som naturlig hører sammen - derved vil man undgå megen unødig og skadelig strid innen de enkelte næringer. Innstillingen bygger på de linjer som er trukket opp i løpet av de to siste år av linjekomite, arbeidsutvalg og landsstyre. Etter denne innstilling får omsetningsorganisasjonene i jordbruket og salgsorganisasjonen i skogbruket medlemskap i organisasjonen og får en sterkere representasjon enn før så vel i landsstyre som arbeidsutvalg. Etter nærmere bestemmelse av Landbruksdepartementet tillegges bondeorganisasjonen - som landbrukets fagorganisasjon - administrative funksjoner, og arbeidsutvalget får benevnelsen bonderåd og blir rådgivende organ for Landbruksdepartementet. Videre er det planlagt opprettelse av underordnede fagavdelinger. Denne innstilling er grundig og inngående behandlet i løpet av dette år og er enstemmig vedtatt av landsstyret. Arbeidsutvalget fikk videre i oppdrag å foreta den nærmere utbygging av planen.

Etter innstilling fra valgkomiteen besluttet landsstyret å anmode minister Fretheim om å overta vervet som formann. Hertil svarte ministeren som er medlem av landsstyret ja. Som nestformann ble oppnevnt gårdbruker Aksel Berger, Trøgstad, og som varaformann gårdbruker P. Jæger-Leirvik, Sjølstad i Namdal. Finansutvalgets formann ble landbruksskolebestyrer Arnt Dolven, Åmot, Modum.

Torsdag 6 november 1941.

+ 5° C. Kl. 8. Kl. 6-10. kuling og regn, deretter oppklarning og solskinn og vestlig trekk.

Det er stor interesse i dag for avismeldingen om Bondelaget. Jeg er utenfor og blir sett på med velvilje.

3 november bragte avisene melding om at følgende var dømt til døden og skutt: Bygningsarbeider Karl Engen, arbeider Sverre Rødaas, mekaniker Emil Hekkelstrand, arbeider Bjarne Langseth, grubearbeider Johan Olsen og fyrbøter Sverre Helmersen. Det forlyder at dette er medisinske studenter som har søkt arbeid forskjellige steder for å prøve å komme over til England, men at de ble knepet. Gunnar Aasland har fortalt at på Jæren ble 18 ungdommer knepet, og avisene melder om 11 dødsdommer som er eksekvert. En leder i Aftenposten i dag behandler Haagkonvensjonens bestemmelser bl. a. om slike tilfeller.

1 times arbeid i hagen i kvell. Saget ned det utgåtte rødbladede plommetreet.

Dr. Ystehede fant intet sår i Elses røntgenbillede, men hun verker fremdeles litt stadig og nå mer i høyre side. Hun var på skolen i dag, det er tentamen igjen, i dag i regning, hvor hun hadde gjort det bra som vanlig. I morgen har hun engelsk (2 t.), men er det som før kommer hun hjem straks hun er ferdig med tentamen, så Ystehede kan få sett mer på hende.

Fredag 7 november 1941.

÷ 1° C. kl. 8, pent vær og ut over dagen mildere. Det går an å pløye nå igjen.

Flyalarm i Drøbak, Ski, Oslo ca. kl. 5-7. Et engelsk Hampton-Herfordplan med antakelig 4 mann ble skutt ned og styrtet i sjøen ved Østbanen. Det kom fra sjøsiden, sneiet med ene vingen skorstenen m.v. på en liten taubåt ved bryggen, og styrtet ned på 2 større motorbåter innerst ved Østbanebryggen. Den ene av disse sank, og en mann ombord druknet. Den andre båten ble skadet av bensinbrand. En mann ble sammen med deler av flyet slengt inn over land og ble funnet død. En annen ble funnet under bergingen av flyet senere på dagen. Østbanebygningen har fått små merker etter nedstyrtningen. 3 vinduer er knust, formodentlig av splintrede flydeler, og en stor elektrisk lykt på plassen ut for Østbanen er helt vridd. På retur kom et engelsk fly inn over Ås stasjonsby og smetret av en liten maskingeværvalve over barakkene, uten å gjøre skade. Jeg er litt tung av forkjølelse og hørte ingenting.

Kl. 10-11. møte på Åsgård, hvor ordfører Styri hadde sammenkalt formannen i Follo brannkasseforening Baltzer Wennergård, formannen i Ås brannkommune Hauger, og meg for å drøfte spørsmålet om å fortsette med Arnt Gulbransen som feier. Han er slusket og upålitelig. Det ble besluttet å oppsi ham fra 1/1 1942 og oppnevne ett medlem fra hver av de 3 interessenter til feierkomité som ansetter feier og fører ^{ansvar} tilsyn og kontroll. Herredssekretæren besørger stillingen avertert. Det forutsettes altså et nærmere samarbeid om feiingen, hvilket er helt naturlig.

Else kom hjem kl. 17.16 og går til lægen i morgen. Hun verker litt som før og hadde vært en kort stund i kjelleren under flyalarmen i morges.

Lørdag 8 november 1941.

+ 3° C. kl. 8. Pent vær.

Natten var rolig. 2 bomber som ikke eksploderte, falt i går ned ved Holtet på Bekkelaget. De blir bygget inn for å sprenges, og naboene er beordret å flytte vekk i 8 dager, mens dette står på. Luftskytset er ikke å spøke med, og avisene inneholder kraftige advarsler mot å oppholde seg ute eller oppe i leilighetene så lenge alarmer varer.

Else var hos dr. Ystehede i formiddag, og han var senere her oppe og kunne da konstatere at det er betendelse i tykktarmen og mulighet for blindtarmbetendelse. Han vil derfor ha henne inn til dr. Poulsson på Bethanien hospital i Akersbakken 35 så snart som mulig. Else holder sengen og har lite smerter, når hun ligger i ro og holder seg varm.

Follo landbruksskole hadde vanlig utferd til Høgskolen i formiddag under ledelse av Tufte. Diétrichson er i Drammen i dag. Gundersen og Bergsund ble igjen for å treffe Bernt som ikke kom hjem før med 17.16-toget. Alle tre og Randi, Inger + Helge og Karen er i kvell på dansemøte som Samfundet holder på spisesalen.

Søndag 9 november 1941.

Pent, noe kjølig vær. Ungdommen kom hjem i 3-tiden fra dansen og har sovet i formiddag. Det hadde vært svært fullt, og noen hadde bråket litt meget.

Else har det som før, og det er nå bestemt at hun skal inn på Rikshospitalet i morgen formiddag.

Mens jeg satt på kontoret gikk luftalarm kl. 14.25 for første gang på Høgskolen. Meget høyt oppe var engelske fly observert på vei mot Oslo, og gjennom lensmannen fikk vi over As sentral ordre til alarm. 1 time senere signaliseres at alarmer var over. Ungene på Skogsdammen ble jaget hjem av en sint lensmann Reidar Wicklund, og jeg tror ikke at beskyttelsesrommene ble meget søkt. Vi har for øvrig intet luftskyts i nærheten.

Gundersen og Bergsund reiste kl. 17.22.

Mandag 10 november 1941.

÷ 6° C. kl. 8 og friskt hele dagen.

Dr. Ystehede skaffet bil fra Drøbak, og Jenny og Karen fulgte Else inn på Rikshospitalet, hvor hun på Kirurgisk avdeling (A) fikk et rom med 3 senger, men hvor hun er alene. Lægen ville vente litt med å avgjøre

om han skulle operere. Hun er ikke dårligere enn at det kan bli spørsmål om å sulte blindtarmen vekk, og da kommer hun snart hjem igjen. Karen nyttet høvet til å fotografere seg til en klassegruppe og kom hjem kl. 19.27. Jenny er igjen i byen.

Jeg har drevet i hagen i ettermiddag og fått løs en rot som jeg begynte med lørdag.

Tirsdag 11 november 1941.

0° kl. 8. Overskyet. Blir det sne? I Russland er det kaldt, og i Stockholm regner man med vinterens komme. Operasjonene omkring Leningrad og Moskva synes å stivne til, bare i nord, ved Murmansk, og syd på Krim melder kommunikasjonene om en del hendelser. Det går rykter om at engelskmennene har opprettet en flybasis ved Murmansk. Hitler holdt en tale om kvellen 8 ds., og Goebbels har skrevet en artikkel, hvori han peker på det kaos som vil oppstå i Tyskland, hvis England seirer. U.S.A. bygger flåtebasis på Island og trykker på Finland. Tyskland raser.

Nattvakt Hansen støtte sitt høyre og beste øye forleden morgen. da han skulle ta på seg strøpene og har senere vært under lægebehandling. I formiddag var han her på kontoret og meldte fra at øyet er i god bedring og at lægen vil ta operasjon på det venstre øye i januar, og han forsikret at Hansen vil få gangsynet igjen på det, men at han blir langsynt. Dette lyder jo bra, og Hansen var så optimistisk at han trodde han må kunne ta på igjen som postbud til våren.

Onsdag 12 november 1941.

+ 1° C. kl. 8, overskyet og sur sno i hele dag.

Bytur. På kort visitt i Bondelaget, hvor jeg snakket med sekretær Strand. Han var tilfreds over vedtaket om Norges Bondesamband og at minister Fretheim er blitt formann. Hans farlige konkurrent, Kleivar, er i Tyskland, hvor han skal være i 2 måneder, og Bondelaget er ikke mer. Han opplyste om at Fretheims ærende til Grefsheim sammen med dr. Richert ikke var å meddele ham avskjeden som formann i Norges Bondelag, men et siste forsøk på å bevege Mellbye til å bli stående til i juni. Først da M. hadde sagt nei til dette ble dr. Richert forestillet, og han meddelte vel da hva som var besluttet. På denne måten, sa Strand, er det ikke så ubehagelig for Fretheim å innta Mellbyes plass som det ellers ville ha vært. Noe arbeidsutvalg er ennå ikke oppnevnt, og meningen er å la det gå jevnt og rolig uten synder-

lig aktivitet for det første. Strand regner med en innbetaling av en 20.000 kr. i medlemskontingent fra de kretsene som ennå har kretssekretærer, og så kommer vel bidragene fra sentralene. Strand bekreftet min formodning om at han hadde redigert pressemeldingen, men overskriftene var fra NS. De var for øvrig blitt rettet av Fretheim, men ikke så hurtig at ikke f.eks. "Nationen" hadde fått rettelsene tidsnok, såvidt jeg forstod. En avis i Vestfold hadde for øvrig trykket meldingen med presse-sjef Beggeruds opprinnelige redaksjon av overskriftene, - en uoverensstemmelse i Strands fremstilling er det altså her, eller så har "Nationen" brukt de gamle overskriftene på trass, og avisen har heller ikke kommentert overgangen med ett ord. - I trappen utenfor Bondelaget traff jeg konsulent Overaae som etter kontorsjef Bonden som var på Buskerud søndag kunne fortelle at Dolven ikke har lovet å overta formannsstillingen i finansutvalget i det nye Bondesambandet, og heller ikke ville gjøre det. Avismeldingen var derfor absolutt forhastet.

Else ble operert for blindtarmbetendelse i går. Jenny og jeg var oppe hos hende i visittiden kl. 14-15 i dag, og hun hadde det etter omstendighetene bra, men var ikke helt fri for kvalme etter narkosen. De to andre sengene på rommet var i dag opptatt, - av en eldre frue som er operert i hoften, og av en yngre ditto som er dårlig i et ben. Else håper å kunne flytte ut mandag allerede, men det går vel et par dager til. Jeg underrettet Handelsgymnasiet i dag om hennes sykdomsforfall.

På Kalis kontor var intet særlig. Vethe er hjemme og tresker i dag. Jeg har ringt rundt etter skurekluter, men ingen har, og dette blir nok en alvorlig vanskelighet. Vi har fått sydd 30 kluter av sekkefiller, og vi får ta vare på de filler av alle slag som er brukbare, og håpe på normalere tider igjen snarest mulig. Det ble for øvrig snakket meget om at flere og flere autoriteter hjemme og ute mener at krigen er slutt til nyttår. Det er demonstrasjoner i Helsingfors mot fortsettelse av krigen, og på hotell "Bristol" i Berlin består frokosten av 10 kr. smør, 50 gr. svart brød og en mørk væske som forestiller kaffe. I Belgia er det hungersnød, og Terboven er reist med ekstratog til Finnland for å konferere med Fälkenhorst, provianteringsforholdene i Nordnorge er så alvorlige at tyskerne overveier tilbaketrekning av tropper nordpå, og på midtfronten i Russland skal tyskerne faktisk være på tilbaketog. Ja, dette er noen av ryktene som begynner å bli fantastiske. Men det er avsaagt 5 dødsdommer igjen, og noen tidligere dødsdømte, bl.a. Viggo Widerøe, er benådet med livsvarig tukthus. Det er stadig uvisshet om de kvanta av matvarer tys-

kerne "får" fra oss. Det forsikres at det ikke er noe illegitimt til stede, det utføres ingenting. Men det er blitt nokså fullt av tyskere i gatene i Oslo, og de lever neppe av bare tysk mat. Og Brun hadde fra en eller annen kilde fått oppgitt at det fra nyttår til nå er utført til Tyskland 1272 tonn kaffe, 133 t. egg, 5819 t. smør, 6382 t. kjøtt, 5808 t. melk, 1160 t. ost og 40 t. fløte, altså sammen mat som vi selv trenger. Det blir potetelling 20 november, og myndighetene har ledsaget meldingen herom med den bemerkning at 150 kg. poteter til manns er passende forsyning til 1 august neste år. Og 15 november blir det husdyrtelling, særlig for å få rede på antallet av griser. Fettsituasjonen strammes, og margarinfabrikkene mangler råmateriale denne uken, er det sagt. Men stillingen er verre i Finland.

Jenny kom hjem sammen med meg kl. 17.16.

Torsdag 13 november 1941.

+ 1° C. kl. 8 og samme sure været som i går.

Det skal ansettes forvalter på Hafslund med lønn 10 a 12.000 kr. og egen herskabelig bolig. Han skal ha under seg gårdsbestyreren, fjøsmesteren, møllemesteren m.fl. og må kunne representere. Barth spurte på sønnens vegne om jeg kunne anbefale noen, og nevnte selv landbrukskolebestyrer Carlsen. Dietrichson er for gammel, mente han. Jeg nevnte i farten Håkon Five, Bonden, Abr. Hillestad og Løddesøl. Saken er konfidentiell, og stillingen blir ikke avertert. 7 uger

Randi ringte kl. 16 til Anne fra Spildo og tilbød henne et vikariat for fru Ofstad som har sagt opp fra nyttår og f.t. er sykmeldt. Anne reiser inn i morgen kl. 10.50. Gunnar reiser også da tilbake til Ottestad, han var hos lægen i formiddag og fikk tillatelsen. Randi har det travelt, og Bernt er på utferd til Småbrukslærerskolen, og Else har nok ventet for-gjeves på besøk av dem i dag, men kanskje Gerd Kandal har vært hos henne.

Fru Moen var på visitt ved kaffetid. Moen har ischias og var i går og i dag inne på Kurbadet og fikk behandling. De er for øvrig litt på farten. Forleden kvell hadde Styris gjester - den østerrikske sangerinne Mari Raidl som er gift med en slektning av fru Styri, og Rulle Rasmussen. Moens, Barths, Baltzer Hoelstad og frue og dr. Sødring var budne i anledningen. Fru Moens erende hos oss var egentlig å hente smør som hun hadde bedt Anne kjøpe på meieriet. Men der har de begynt å ekspedere etter alfabetet, fra A til F denne uken, så fruen må vente iallfall til neste uke. Da får hun og Moen tilsammen $\frac{1}{2}$ kg. for 1 måned. Dette var en strek i regningen.

Fredag 14 november 1941.

÷ 7° C. kl. 8, klarvær. Astrid ble forkjølt på skolen i går og er tett i nesen.

Vi prøver inntil videre med bad bare 3. hver uke, for å spare på brenslet. Vi mangler ennå 600 favner av det vedkvantum som er beregnet. Fra og med neste fredag blir det bad for damer kl. 10-12, for herrer kl. 12-13½, for studenter m.fl. kl. 15-18½, for lærlinger kl. 19-20½, for piker kl. 21-22. Til sentralfyringen har Børge fått kjørt ved fra Vestby prestegårdsskog, og nå kjører han på 70 favner fra Kristian Hoel i Nordby. Deretter får han ved fra Enebakk, og fra februar får han 100 storreis fra Solør.

Bøhmer har fått brystreumatisme og holder sengen. Timene hans i morgen tar Sandmo. I kvell har jeg ekspedert hans stoff til Morgenbladets landbrukstidende mandag - 1 artikkel av Moen og 2 av meg.

Inger og Karen har i 14-tiden og utover hørt maskingeværsmettering i retning av Moss og vedvarende flydur. Det siste mener jeg å ha hørt også.

Lørdag 15 november 1941.

÷ 10° C. kl. 8, klarvær. Astrids forkjølelse ikke verre enn at hun var på skolen i dag, og i går hadde hun sin spilletime med fru Krosby. Arbeidsnemnda i Ås (forretningsfører Danielsen) nektet Anne arbeidstillatelse i Oslo, fordi hun ble pålagt å overta midlertidig arbeid i forsyningsnemnda. Hun kunne derfor ikke få noen ordning med Spildo i går. Imidlertid viste det seg at det gjaldt bare 4-5 dagers ekstraarbeid i forsyningsnemnda i anledning av opptellingen av treskelister og potet- og husdyrstatistikken, og dette kunne folk i sparebanken overta. Borgedal trakk derfor arbeidsrekvisisjonen tilbake, men da jeg ringte til byen var Spildo bortreist, og jeg kan derfor ikke få klarhet i saken før mandag. Jeg snakket med Borgedal i telefonen i dag og sa ham min hjertens mening om, hvordan våre kommunale myndigheter har stillet denne saken på hodet, - det er ikke kommunenes krav som er ment tilgodesett, men de arbeidssøkendes. For å sette kronen på verket har Anne fått et vink om at det heller ikke blir bruk for henne på Frøkontrollen. Krosby hadde vært så smart at han hadde sørget for å ha henne i reserve for det tilfelle at den ekstra-kontordamen han har hatt, men som har forlovet seg, skulle slå feil, men har ikke underrettet Anne om stillingen.

Bernt kom hjem kl. 17.16, Randi blir i byen denne helgen.

Søndag 16 november 1941.

Overskyet og mildere, et par kuldegrader og derfor surt. Men yrende liv på alle de islagte vann og dammer.

Jenny i byen i dag. Else var oppe $\frac{1}{2}$ time, men er jo ikke sprek enda. Men humøret er godt, og hun har lest de bøkene hun har fått, og bruker nå tiden til å gjette kryssordsoppgaver i A-magasinet. Hun får nok komme hjem i løpet av uken.

Mandag 17 november 1941.

+ 1° C. kl. 8, overskyet. Bernt reiste inn igjen til byen kl. 7.20. Han forsømmer første time, men det er bygningslære, og Mjelde følger Hålands lærebok meget nøye, så han synes det ikke er stort å forsømme.

Randi ringte i formiddag om at Spildo er i Bergen og kommer ikke tilbake før torsdag. Men kontorsjef Mosling sa at Anne kunne begynne å vikariere i morgen, og hun reiste derfor inn i ettermiddag. Arbeidstillatelsen fra Danielsen får hun få ettersendt.

Tirsdag 18 november 1941.

+ 1.5° C. kl. 8. Overskyet. Stummende mørkt om kvellene.

Vi fikk telefonmelding i går om at Else ble utskrevet fra Rikshospitalet i dag, og Jenny og Astrid reiste inn kl. 11 $\frac{1}{2}$ i Ulfskis bil etter henne. Litt over 13 $\frac{1}{2}$ var de her ute, Else litt tynnere i kinnene enn før og ikke så svært sprek, men smilende og lykkelig over å være hjemme igjen. Om 14 dager er hun all right, mente dr. Gade og dr. frk. Foss, da de tok ut stingene i morges. Hun får kontoret å ligge i, men er allerede nå oppe en times tid formiddag og ettermiddag, og hun får spise det hun vil, men matlysten er ikke så stor enda.

Inger var nede og hentet Annes arbeidstillatelse i dag. Danielsen murret og sa at han ennå ikke hadde fått melding om at plassen i Forsyningsnemnda er ordnet, men hun fikk da arbeidstillatelsen med seg.

Olga Larsen begynte med husrengjøringen til jul i dag.

Onsdag 19 november 1941.

+ 2° C. kl. 8. Overskyet og snefiller ut på dagen. Veiene er hvite, og det blir kan hende litt sne.

Bytur kl. 9.23-17.16. Anne er begynt i departementet og var i dag opptatt inne hos Randi med å ekspedere trykksaker til jordstyrene. Melleberg refererte fra Høgskolens budsjett for 1941-42 som er sendt Rikskommissæren til godkjenning, at alle nye stillinger er strøkne unntagen forsøkslederstillingen i potetdyrking for dr. Lunden, og lønnen til forsøksleder i meieribruk som er blitt ledig fra 1/10 da Ludv. Funder gikk av, skal brukes til stipendium for utdanning av professor i meieriteknologi. Til arbeidsundersøkelser er bevilget 5.000 kr., men det er anført at av disse penger skal assistenten lønnes; det blir bare for ½ år i dette budsjettåret, og da klarer bevilgningen seg. Det ekstraordinære beløp til inventar, 5.000 kr., lar til å være strøket, skjønt M. nevnte en nedsettelse av 3.500 kr., hvorfor det skulle bli 1.500 kr. ekstra til rådighet. Til gymnastikkinstruktør får vi 1.000 kr.

I Kali intet særlig. 3 av de 4 guttene som er antatt i ekspedisjonen av "Produsenten", er syke - Magnussen har gulsott, og de to andre har magelidelser. I dag fortalte den fjerde at han har fått en lettere hjernerystelse med neseblødning, så han må fritas for å løfte noe. Forrige søndag veltet han med en sanitetsbil og var borte et øyeblikk, så han ble kjørt på Ullevål sammen med 4 andre som var mer skadet; han slapp hjem etter 2 timers opphold. I går blødde han neseblod og gikk til lægen som konstaterte en bloduttredelse i hjernen. Under disse omstendigheter har Vethe lånt oss en 15 års gutt han har, mens utekspedisjonen av dette numret av "Produsenten" pågår. V. reiser til Kristiansand i morgen for sammen med beitekonsulent Sakshaug og hans assistent på Sørlandet Sløgedal å prøve en beiteharv Kvernelands fabrikk har konstruert. Prøvene foregår oppe ved Mosby.

Lørdag eller søndag skal fergen mellom Trälleborg og Sassnitz være senket på vei til Sverige med 1.600 tyskere ombord. Det går i byen også forlydende om at 3.000 tyske soldater i Narvik har gjort mytteri, og at 2.400 mann som var sendt nordover til Narvik er gått nedennom. Tyskerne skal ha forsøkt landgang på Murmanskfronten, men det mislyktes, og de mistet 24 båter. Kanadiske tropper skal være kommet dit opp. Av en konvoi på 8 skip kom bare ett inn til Oslo forleden dag, med en lufttorpedo som var gått gjennom dekket og stakk ut av den ene siden. Fra frontene intet annet spesielt enn at Kertsch på Krim er tatt av tyskerne. Det har

vært snestorm ved Moskva, og kulden har hindret operasjonene. Den japanske utsending Kurusu er kommet til Washington og hadde i går en 3 timers konferanse med utenriksminister Hull. 53.000 mann streiker i stålindustrien i U.S.A., og man undrer seg over at månedsprestasjonen bare er 2.000 fly, når det i fredstid ble laget 400.000 biler i U.S.A. om måneden. Etterat nøytralitetsloven nå er opphevet ventes det at Rooseveltdt setter kraft på for å få arbeidstempoet opp. Tyskerne har ivrig dementert en vending i en tale nylig av Rooseveltdt om at Tyskland har planer om å na, ifisere Sydamerika og legge det under tysk og italiensk velde. Han sikter kanskje til det Geopolitiske Institutt i München som har fullt ferdige planer i så måte, såvidt huskes gående ut på at Brasil, Uruguay, Paraguay, Argentina og Chile bør legges under tysk og Bolivia, Peru og en del av Columbia under italiensk ledelse, at Venezuela og Guiana blir tyske kolonier og resten av Columbia italiensk. Avisene fører et usammenhengende språk angående forhandlingene mellom Japan og U.S.A. Den nærmeste tid vil vise om Japan vil spenne buen høyere og la det stå til. At Statene har samlet det meste av sin flåte i Stillehavet over rimeligvis en viss innflydelse, og stemningen i U.S.A. har lenge vært japansk-reservert, og kan lett bli japansk-fientlig.

Langballe reiste til Trondheim i dag for å inspisere en del traktorer der oppe som staten har bygget om til generatordrift. Han har før inspisert lignende traktorer i Hamar og Oslo.

Torsdag 20 november 1941.

00 kl. 8, overskyet, snefiller nå og da ut over dagen, mildere.

Tirsdag var en representant for Rikskommisariatet her ute og vil le konferere om levering av trær og busker til den autostrada som tyskerne planlegger i 30 m. bredde fra Halden til Trondheim. Han visste ikke om det fantes planteskoler i Norge av noen betydning. Jeg viste ham til professor Moen. Han er dårlig av ischias, men var på kontoret den dag.

Møte i professorrådet kl. 16½-17½. Etter domsnemndas samstemmige uttalelser ble meierikandidat Johs. Kobros avhandling "Detaljometning av melk i Østfold-byene" ikke godtatt til forsvar for doktorgraden. Det besluttedes å ha eksamen i mikrobiologi 18 og 19 desember, i projeksjonstegning 19 desember og i landbrukshistorie (skriftlig fellesprøve) ved undervisningens begynnelse like over nyttår. Juleferien blir fra og med 20 desember til og med 11 januar. - Etter rådsmøtet holdtes møte i professorutvalget. Det ble besluttet å anbefale at rengjøringskone Elise Andersen

får 500 kr. + dyrtidstillegg i pensjon fra nyttår, da hun fratrer. Hun er født 2/9 1863 og tiltrådte 14/4 1915.

Inger har vært dårlig i magen noen dager og prøvte i går med sultekur. Resultatet er stor slapphet i dag. Else derimot kvikner fort til, men er jo trett, når hun har sittet oppe et par timer.

Bøhmers lidelser har visstnok sammenheng med hjertet. Han skal foreløpig holde seg i ro hjemme i 8 dager og får ikke lov å arbeide, men har dog fått skrivemaskinen hjem. Jeg hjelper ham med å skrive i Morgenbladet. Bare å spasere fra kontoret og hjem anstrenger ham sterkt.

Det ryktes at tyskernes stilling i Russland er vanskelig. Meldingen om inntakelsen av Kertsch skal være uriktig. I omegnen av Tula er deres stilling forverret. Ved Leningrad står de stille. På Murmanskfronten forsøkte de et landgangsforsøk som nevnt i går, hvilket kan være et tegn på desperasjon. Men våre aviser inneholder allikevel ingenting annet enn at tyskerne går fram. Vi får ikke vite noe om den tyske terror i Nederland og Belgia, heller ikke at Frankrike skal være erklært i unntakelsestilstand. Vi har for 3-4 dager siden fått en forordning, datert 26/10 og gjeldende fra den dag, gående ut på at formuen til den som har stått i forbindelse med fienden eller som mistenkes for det kan inndras. Det ser ut til å bli vanskeligheter med melken, idet voksne får bare skummetmelk, og hvordan skal den omsettes i de strøk som ikke har meierier? Allerede nå er hudsykdommer alminnelige, og difteri og forkjølelsessykdommer er vanlige. I Sverige følger man oss med full forståelse og sympati, regjeringen er 100% anglofil, ikke minst forsvarsminister Skøld. Qvisling omtales i avisene bare som "den norske forrederen".

Fredag 21 november 1941.

+ 0.5° C. kl. 8. Mørkt vær i hele dag.

Bodø-Hanssen har meldt seg til laborantstillingen ved kjemilaboratoriet sammen med 5 andre som er teknisk utdannet, mer eller mindre. Lindeman anser ingen kvalifisert, men innstiller Hanssen under forutsetning av midlertidig ansettelse. I kvell søkte Hanssen meg - han fant meg på biblioteket - og var i stor tvil. Han vil i januar ha vært ekstraassistent ved Jordkulturforsøkene i 3 år, og etter de vanlige regler må han da slutte der. Men Ødelien vil gjerne beholde ham allikevel, han er nå eneste ekstraassistent hos ham, og assistent Vidme setter meget inn på å få beholde ham, da det er nærmest nødvendig å ha en medhjelper som er

kjent med arbeidene. Jeg gjorde ham bare oppmerksom på at han måtte innrette seg slik at det blir en plan i det han bestemmer seg for, så han ikke søler med tiden. Han er interessert for kjemi og ville gjerne studere vannkulturer, hvilket måtte skje i fritiden. Dette peker i retning av spesialisering, men han er egentlig mest interessert i veilederarbeid. Han har vært kontrollassistent i $2\frac{1}{2}$ år også, og han spekulerer også på å skaffe seg mer teknisk utdanning. I det hele er han usikker. Det ble til at han trakk søknaden tilbake.

Sekretær Fridrichsen i Norsk Jæger- og Fiskerforening kåserte i Studentsamfundet i kvell. Karen og Inger som nå er bra igjen hørte på, jeg satt på kontoret til kl. 20 og ble for sen.

Det er stor oppstandelse over at barber Pettersen skal gifte seg med jøde-skomakeren Bilds datter Cicilie.

Lørdag 22 november 1941.

+ 2° C. kl. 8. Enda mørkere enn i går, men ingen nedbør. Det er dårlig med vann mange steder, og elektrisitetsverkene har smått med driftsvann, og da den ekstraordinære industrien legger beslag på mer enn før er det blitt rasjonering på elektrisk energi både i Oslo og bl.a. i Follo. Oslo har ansatt en husstellkonsulent som veileder husmødrene i økonomisk bruk av strøm. Her på Høgskolen er det ikke blitt avstengning noen tid av døgnet ennå, vi merker det bare på nedsatt spenning, men i Ås er strømmen borte fra kl. 24 til 5. Ingeniør Jacobsen, Askim, har vært her 2 dager og re gulert transformatorene for alle tilfelles skyld.

Søndag 23 november 1941.

+ 2° C. og mørkt i dag også, himmelen lav, men ingen nedbør.

I dag har Jenny og jeg sammen med Høie og frue og Brejrem besøkt redaktør Skatvedts i villa Borgenhøi på Stabekk. Avreise fra Ås kl. 10.50 og retur kl. 22.09. Det er 10 min. fra Tjernsrud st. på Bærumsbanen. Der var det nesten som i gamle dager. Vi fikk pjolter og sigarer, da vi kom, damene drakk Solo og spiste epler. Til middag var det brun suppe med smør-boller og pastinakk- og gulrotstykker i, oppskårne fiskepuddingbeter i hvit rekesaus, sauestek med grønnsaker og dampede epler med topp av fløtekrem og gele. Dertil god gammel hjemmelaget dessertvin og rødvin og landsøl. Til kaffen likør og 4-5 slags kaker. Før vi gikk skårne smørrebrød og te. Det var trygg hygge som alltid der i huset. Synnøve var med tilbake til Ås.

Anne var hjemme denne helgen. Bernt hadde tenkt seg i Hedmarks-laget i går kvell, men ble hjemme i nr. 53, hvor Inger og Helge også var over. De reiste inn i går formiddag og kom hjem kl. 19.27 i dag, de hadde besøkt et par av Helges venner i politiet og hadde også sett på møblemen-ter. Randi gikk på kontoret kl. 9½ og var ikke kommet tilbake da Inger og Helge gikk i dag. Hun arbeider på overtid hver dag nå. I dag gjaldt det utregning av størrelsen av avlinger fylkesvis som skal være ferdig til i morgen formiddag. Det er det vanlige at tyskerne setter en så knapp frist at det blir et urimelig arbeidspress for å få oppgavene fer-dig.

Mandag 24 november 1941.

0° C. kl. 8, samme mørke og lave himmelen, veiene er glatte.

Tyskerne melder at de har tatt Rostov, men sier ikke ett ord om stillingen ellers på russefronten. I Nordafrika raser et panserslag på 6 dagen. Tyskerne sier ikke ett ord om engelskmennenes framgang som i går skulle være 80 km., men melder bare at de og italienerne har ødelagt et par hundre panservogner hver, om egne tap ikke ett ord. Det er tydelig at det er de tyske kampmåter som nå brukes på begge sider. Gruvestreiken i U.S.A. er avblåst, partene har godtatt Rooseveltdts forslag om voldgift. Det bebudes at Rooseveldt vil forlange en lov om forbud mot streik i den- ne kritiske tid.

I professorutvalgets møte kl. 18 ble prof. Lindemans innstilling av småbrukskandidat og tekniker Sverre Gunnes som laborant ved analyse-laboratoriet bifalt. Han søkte etter de øvrige 6, hvorav landbrukskandidat Hansen trakk seg tilbake.

Gjennom Karen hadde jeg fått høre at studentene snakker om en e-pisode på spisesalen i går. Det ble fremstilt slik at da Ola Norang kom opp på salen med 2 gjester, mann og kone, hvorav mannen i hirduniform og konen også i blått og med bind med solkorset på venstre arm, forlot alle unntagen noen få salen. Da dette hørtes litt mistenkelig ut nevnte jeg dette for rektor før møtet i utvalget. Han ringte til Studentsåmfundets formann, Amundstad, som bor i Cirkus og spiser på salen. Han forklarte at han møtte Norang og gjestene hans i spisesalsdøren. Kl. var ca. 13.55, og han hadde spist. Han bekreftet at mange gikk ut samtidig ganske snart etterpå, men det var et stykke ut i middagen som begynte kl. 13.30, og det er vanlig å sitte litt etter middagen oppe i salen og prate, så det kunne

ikke være noe påfallende i at en hel flokk forlot salen samtidig. Det ble fortalt at Norang presenterte sine gjester - som formodentlig var sekretær Jarl Skylstad og frue, hans fetter; Jenny og jeg møtte dem i går formiddag ved Studentsamfundet, Norang hilste, men hirdmannen vendte ansiktet mot Samfundet, og jeg kjente ham ikke igjen - Norang presenterte dem for Telnes, og NS-hilsener ble utvekslet, og de pratet videre sammen på spisesalen. Amundstad hadde hørt at Styri skal ha fått rapport om saken. Det ble henstillet til Amundstad å gjøre det han kan forat studentene avholder seg fra demonstrasjoner, og han lovet det.

Tirsdag 25 november 1941.

+ 1° C. kl. 8. Det kom et par cm. sne i går kvell. I dag er det etter hvert blitt mildere, og det har regnet litt, men især har det vært regndrev og tåket og rått. Nedbør av betydning ser det ikke ut til å bli.

Møte i kontrollkomitéen i Driftskredittkassen i dag. Det ble fortalt at sorenskriver Bakke i Ø. Toten som har fått 5.000 kr. i mulkt for sin oppførsel overfor NS, har nektet å vedta mulkten, og saken kommer derfor opp for folkedomstolen. Det sies også at Terboven er reist nordover igjen på grunn av uroligheter blant de tyske soldater i Narvik. Det sies at 500 har gjort mytteri. Hovedkvarteret skal være flyttet fra Narvik til Mosjøen og tyskerne skal ha forberedt evakuering av 60.000 soldater fra Nordnorge til Trøndelag og Oplandene. Minister Riisnæs, fortelles det, har lidt forsme delig overlast på Notodden. Han var nylig ute på en foredragstur i Telemarks- og Aust-Agder-byene, men før å sikre seg publikum okkuperte han like så godt en kino + fullt publikum på Notodden og stengte dørene. Nå måtte en del arbeidere på tyske anlegg der oppe avsted med en rutebil, og de som var nede i salen fikk slippe ut, men de på galleriet ble visstnok glemt, i hvert fall kom de ikke med bussen, og de møtte ikke opp på arbeidsplassen før neste dags ettermiddag. De fikk en veldig skrape, men da sammenhengen ble fortalt ble noen av dem tatt med ned igjen til Notodden, hvor det ble tatt opp forklaring. Det endte med at Riisnæs ble pålagt å betale arbeiderne lønn for den tiden de skoftet og godtgjøre dem alle utgifter de hadde fått ekstra. I Skien hadde han på lignende vis sikret seg en fullt besatt konsertsal. Publikum satte seg til å lese aviser eller snudde ryggen til talere, men hirdmenn gikk omkring med køller for å få dem til å snu seg rette veien. I Treungen var en vertinne blitt drevet inn i kinoen mot sin vilje for å høre foredraget. Hun skulle aldri være ute på veien mer,

bedyrte hun.

Onsdag 26 november 1941.

+ 2° C. kl. 8. Tåke hele dagen.

Oslo tur. Randi og Anne var sterkt opptatt med å gjøre ferdig oppgavene over hva det fins av såkorn i hver bygd, og hva det trenges til våren, men nå er de omtrent ferdige. I Kali intet særlig.

Langballe bekreftet forlydendet om at det er en alvorlig brann i de tyske lagre ved Elgeseter bro i Trondheim. Den har varet i 4-5 dager, og 4 tyske soldater og 3 nordmenn skal være arrestert for sabotasje. Det påstås at brannen er påsatt for å skjule tyverier av tyske soldater. De prøvte å slokke selv, men først da de ikke greide det ble brannvesenet varslet. Da hadde brannen grepet godt om seg. Det er en fæl stank over hele byen. Langballe hadde også hørt at tyskerne vil trekke soldatene i Nordnorge sydover, "da det ikke lenger er bruk for dem der oppe". - 5 nye dødsdommer er eksekvert, deriblant er advokat Harald Torsvik og direktør Lea. Viggo Widerøe og Helge Skappel som fikk 10 og 6 års tukthus, var i samme flokk. De var anklaget for å ha sendt radiomeldinger til England og for å ha hjulpet nordmenn over til England. "Morgenbladet" har fått 5.000 kr. i bot for skrijving, men ingen skjønner hvilke artikler det gjelder. Det fortelles at tyske soldater har tømt et lagerhus på Kontraskjæret. De hadde utarbeidet en fullstendig prisliste over hva de hadde å selge, og onde tungar vil ha det til at øverst på listen var 1 maskingevær.

En pelsdyrutstilling ble i går holdt i Jordkulturforsøkenes veksthus. Cajuf dro av med de største premiene.

Jens Langballe reiste i går til Sauda over Kristiansand. Nordag (tysk selskap) har tatt ham inn som elektriker ved anlegget der (aluminium). Han skal ha kr. 1.85 timen, men venter å få bedre betalte akkorder.

Jens A. Petersen som er SS-soldat i den norske legion i Tyskland har i Aftenposten forleden skrevet om sine inntrykk der nede. Stykket var følelsesbetont og svært ensidig, og Randi sier at hun kjente igjen vendingene fra et brev han har skrevet til henne.

Torsdag 27 november 1941.

+ 4° C. Tåken blåste vekk i natt. I dag er det grått og rått.

Jeg spadde en times tid i hagen i ettermiddag, telen er helt borte.

Fredag 28 november 1941.

+ 4° C. kl. 8. Klam tåke i hele dag og ikke ordentlig lyst. En times spading i ettermiddag også.

Lørdag 29 november 1941.

+ 3° C. kl. 8. Litt lysere i dag, men gråvær og vær til å spa i hagen.

Fra 2 desember får vi fettrasjonen satt ned fra 40 til 30 gr om uken. Terboven har i dag sendt ut en forordning om rasjoneringsprinsippene gående ut på at barn, vordende mødre og tungt arbeidende først og fremst skal tilgodesees, og han innskjerper produsentenes pliktfølelse og nasjonale ansvar og krever ubetinget disiplin fra forbrukerne som selvfølgelig forutsetninger for at innførsel overhodet skal kunne finne sted fra det Tyske Rike. Den som enten på grunn av dovenskap, av likegyldighet eller rett og slett vrangvilje i tider med nasjonale nødstilstander ikke gjør fullverdig arbeid, kan med rette ikke få del i fordelingen av levnets- og nytelsesmidler i samme utstrekning som den der til enhver tid setter inn sin fulle arbeidskraft for sitt folk. Det vil bli innført et arbeidskort, hvis hensikt er å regulere tildelingen av forbruksvarene i forhold til arbeidsydelsen.

I anledning av sekretær Skylstads klage til rektor i brev av 24 ds. er det i dag sendt samtlige studenter et rundskriv, hvori S.s begrunnelse for klagen er gjengitt. Det konkluderer med en innstendig henstillin om å avholde seg fra alt som kan tydes som demonstrasjoner, - under de nåværende forhold må studentene innta en til det ytterste korrekt og verdig holdning både enkeltvis og kanskje særlig når de opptrer samlet.

Mangelen på driftsvann gjør innskrenkning i energileveransen nødvendig. Ås elektrisitetsverk har kuttet vekk alle nye bestillinger og har redusert de gamle med 20%, hvilket i stasjonsbyen har skapt vanskeligheter for dem som har basert vinterfyring på elektriske ovner. Carl Saxebøl har klaget på Høgskolen til overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Akerhus, og han har sendt en besværing til Forsyningsdepartementet som, så har bedt om Høgskolens uttalelse. Belastningen er i.t. 390 KW, men 60 KW vil spares inn forholdsvis lett ved å inndra ovner, gangbelysning o.l., og 70

KW nattkraft kan også forholdsvis lett innspares. Men det er andre forhold til stede som gjør innsparing ut over dette kvantum vanskelig - vann forsyningen, brann- og luftalarmen, telefonsentralen, visse laboratoriebehov, tyskerne i Studentsamfundet. Det blir imidlertid sendt ut en henstilling til instituttbestyrerne og driftslederne om straks å skjære ned forbruket av elektrisk energi så meget som på noen måte mulig.

Søndag 30 november 1941.

Rim på jordene i dag, friskt klarvær igjen. Flyalarm kl. 14-15, men vi hørte eller så ingen engelske fly her ute.

Alle barna hjemme i helgen, Edith Fjæreide har vært her i dag, og i kvell fikk hun med 10 kg. epler. Bernt og jeg gikk en tur om Børsum før middag. Vi traff Böhmer i Søråsveien, han er tuslet, men er glad over at røntgenbilledet ikke har vist noen feil ved hjertet, så det er "bare" reumatisme. Vi så på gjødselhaugen hans, en svær 2 vogners haug i hjørnet på gårdsplassen, kjøpt av tyskerne for 10 kr., og på grisen som skal slaktes i overmorgen, men som får 1 kg. sildemel om dagen foruten poteter, og de er derfor spendt på om det blir sildeflesk, men de har intet annet å gi den.

Middagen i dag var av de gode gamle - svinekoteletter + kaninstek med vildt-saus og blandede grønnsaker, polentapudding og rød saus. Vi har ikke hatt svinekoteletter siden jul. Og til kvells fikk vi alle 1 glass melk, skjønt vi hadde 2 gjester - det skyldtes at meieriet hadde 12 l. helmelk til overs i går kvell, og så fikk vi med stor familie litt ekstra. Det er slemt å måtte klare seg med 1/4 l. helmelk pr. dag for hver voksen.

Det var tilstelning i festsalen i ettermiddag til inntekt for skoletannpleien i Ås. Salen var fullstappet, det ble bra med penger, og stemningen var utmerket. Astrid var med blant de opptredende, en tropp på 12 småpiker under kommando av frk. Austeen. Mamma, Randi + Edith, Anne og Karen representerte vårt hus. - Else har i dag spasert helt til Vollebekkdalen og tilbake, og hun har vært oppe i hele dag til kl. 20, så hun kommer seg bra.

Mandag 1 desember 1941.

÷ 6° C. Kl. 8. Gråvær.

Stavangerskes "Vindafjord" er senket i rutefart av fly. 29 omkomne. NS raser mot engelskmennene - som rimelig er.

Det kom purringsbrev i dag til rektor fra sekretær Skylstad, dat. 29 november. Det var samme dag brev ble sendt ham herfra om hva Høgskolen har foretatt seg, så brevene har krysset hverandre. Er han nervøs?

Páll Hafstað og jeg reiste til Oslo kl. 17.22 i anledning av islendingenes selvstendighetsdag som jeg hadde fått innbydelse til. Vi reiste tilbake med nattoget. Festen ble holdt i Stortingsgt. 30 V, på direktør Berdals kontor i livstrygdelaget Andvake. 18-20 deltok, og islendingene hadde smørrebrød med seg, og fru Brunborg spanderte pannekaker og krem. Dertil øl og dram. Taler og sang vekslet, og til slutt var det dans. Det var hygge og stemning, og bokholder Guðni Benediktsson ledet festen på sin stillferdige, men faste måte. Og Berdal var en trygg og god husvert.

Det gikk rykter om at hirden har vært på husundersøkelser i Oslo i dag. Det gjaldt visstnok matvarer, særlig hermetikk, og lakener. Og den rakk ca. 400 hus, deriblant fhv. direktør M.S.Hanson i "Storebrand". Islendingene var meget indignert, og de er nok ikke å finne på NS's side, men det skal være én NS blant dem - dessverre, føyet vedkommende til. De var meget ivrige etter å høre om jeg hadde noe nytt å fortelle, men da jeg ikke hadde det og måtte bekjenne at jeg ikke hører til dem som er godt underrettet, fikk jeg vite at det går trådt for tyskerne på frontene for øyeblikket. Dette kan en for øvrig lese seg til mellom linjene i dagens meldinger - både ved Rostov, vest for Moskva og i Libya, fra Murmansk berettes intet. Og det er ikke noe nytt om forhandlingene mellom U.S.A. og Japan, men det forlyder at japanerne har bombet Birma-veien - for å finne ut hvordan engelskmennene og amerikanerne reagerer til det. En islending kunne berette at regiment Nordland er tilintetgjort ved Rostov.

Tirsdag 2 desember 1941.

÷ 4.5° C. kl. 8. Klarvær til ut på ettermiddagen, da det kom 1 cm. sne. Det er nok slutt med å spa i hagen, det siste ble gjort i går.

Jeg har fått varsel om å ha bussjettet ferdig til over jul.

Onsdag 3 desember 1941.

÷ 8° C. kl. 8. Klarvær her ute, men tett tåke i Oslogryten.

Oslotur. Har begynt å kjøpe julepresente, men en får ikke annet enn bøker, glassvarer o.l., og utvalget av de siste er skralt nok. Hyllene er sørgelig glisne i butikkene. I Kali var det intet særlig. Man var sterkt opptatt av at Oslo politi med assistanse av hirden (og etter anmodning fra

det tyske sikkerhetspoliti, forlyder det) fra mandag morgen kl. 6 og også i går har foretatt husundersøkelser i Oslo og Aker etter matvarer, vin og annet. At det er gått grundig fram skjønnes av at politiet var opp til 7 timer i enkelte hus. Det skal være funnet ikke små kvanta hamstrede varer - 3.000 esker hermetikk f.eks. hos én. Varene skal være forseglet, og eierne får ikke disponere matvarer for mer enn 7 dager, blir det sagt. Det skal være gitt opp 850 adresser, og det tør vel bl.a. være skatteligningen det blir gått etter. Hans Jacob Styri og Hans Johnsen her fra Ås var sett i Bogstadveien mandag kvell, så de er vel ikke ukjent med det som foregikk. Gamle Ole Dahl er forulykket i dag. Han hadde vært på aksjemeieriet etter melk og fulgte den vanlige stien skråss over jernbanetomten, da hurtigtoget kom sørfra kl. ca. 12.30. Oversikten sørover er ikke god, og så skjedde ulykken. Han ble slept med 75 m., og han var jo fryktelig tilredt. Fhv. nattvakt Lund sa at de samlet ham opp i en presenning. Dahl var 85 år 16/9, og han var arbeider ved gårdsbruket fra nyttår 1900 til 1/7 1936. Senere har han bodd på Ås gamleheim og var stadig å se ruslende omkring på stasjonen og oppover mot Høgskolen. Han var en tro sleper, og han likte seg best når han hadde nok å gjøre. Han var fra Aurskog.

Komponisten Christian Sinding er død i dag etter operasjon for tarmslyng. Han var nær 86 år.

Jeg var i følge med fhv. sogneprest Gulbrandsen både til og fra Oslo i dag, og han inviterte meg til å kjøre med seg tilbake fra stasjonen i Ulfskis bil. Men den som ikke kom, var Ulfski. Det viste seg at han var blitt syk, visstnok på grunn av exhaustgassen som er slem nå i kulden, så han måtte tilsengs. Fruen hadde ringt til Berg sanatorium, hvor Gulbrandsen bor, og forstod det slik at de skulle sende hest og hente ham. Men ingen hest kom, og vi spaserte langsomt oppover, under hensyntagen til hans dårlige hjerte, og hjem til meg. Skalleruds hadde i det hele ikke sendt noen hest, fordi det var kommet gjester, og dessuten likte presten så godt å spasere. Jeg fikk fatt på Bakke som kjørte ham hjem med posthesten ettekvells.

Torsdag 4 desember 1941.

÷ 3° C. kl. 8. Nå er tåken også kommet hit ut.

Jeg begynte i dag med budsjettforslaget for 1942-43.

3 nye dødsdommer er eksekvert ved skytning: 1. Politikonstabel Øyvind Ask, 2. stud. med Andreas Bertnes, 3. ingeniør Johan Midttun, alle

fra Sandefjord. Begrunnelsen for dommen er at de hadde sluttet seg sammen for å sende krigsviktige meldinger og meldinger som ville ha truet og skadet den tyske forsvarsmakts interesser, fra Norge til den tidligere norske regjering i England. I dette øyemed hadde de i all hemmelighet satt opp en radiosender og flere ganger telegrafert til England. Dessuten hadde de samlet en rekke unge nordmenn for å planlegge militære aksjoner mot den tyske forsvarsmakt.

Fredag 5 desember 1941.

÷ 7.5° C. kl. 8. Frosttåke i dag også. Det meldes om mildere vær på Tulafronten, hvor aksjonen hadde stivnet til der som andre steder i Russland. Hangø er tatt av finnene. I Libya har det vært sterkt regnvær som har dempet operasjonene til fordel for aksemaktene. Forhandlingene mellom U.S.A. og Japan skal være nådd bristepunktet.

Avisene melder i dag at politiet og hirden har undersøkt matlagrene hos hamstrene 1 ds. og beslaglagt disse. Det fortelles nå at tyskerne skal ha stoppet undersøkelsen, fordi hirden opptrådte utilbørlig og undersøkte alt mulig, bordskuffer, linnetskap etc., hvilket ikke var meningen. Hele affæren var jo i strid med norsk lov og rett og derfor i seg selv et overgrep av den som satte den i scene. NS's uanmodede bistand ved hirden skal ha vært en strek i regningen for tyskerne som rimeligvis hadde tenkt å få politiets bistand til å konstatere at matmangelen skyldes at nordmennene ikke har kunnet hindre en himmelropende hamstring. Det går ellers et rykte om at minister Ravner under trussel om å gå av som sjef for Forsyningsdepartementet har forlangt undersøkelsen øyeblikkelig stoppet. Også andre byer enn Oslo har vært hjemsøkt, likeså Ski onsdag, fortelles det.

Lørdag 6 desember 1941.

+ 0.5° C. kl. 8. Mørkt vær, regn ut på dagen og glatt på veiene.

Nytt styre ble valgt i Studentsamfundet i går kvell. Som formann ble valgt Solum (J II) i skarp konkurranse med Giltvedt (J II) som var det avgående styres kandidat. Nestformann Asland (M I).

Johan Røed, Tomter, er død 3 ds. 67 år gammel. Han var fra Østreng i Vestby, men hadde etternavnet fra nordre Rød i Ås, hvor han vokste opp. I 1901 kjøpte han Tomter. En strevsom, stillfarende, hyggelig mann. 12 barn, hvorav 1 død.

Søndag 7 desember 1941.

I natt S-kuling, til kl. 4. I dag 4-5 varmegrader og lysere vær. Alle barna hjemme i helgen. Anne feiret Gunnars 26 års fødselsdag hos Eskeruds. Vi minntes mammas fødselsdag 9 ds. I går ved kaffen med bløtkake med krem på - for siste gang før melkerasjoneringen som begynte i dag med $3/4$ l. helmelk til barn under 15 år og $1/4$ l. til ungdom 15-18 år og $1/4$ l. skummetmelk til voksne - og vi fikk også smake julekakene, fattigmann og hjortetakk. Kaninstek og karbonadekaker til middag i dag - det har vært noen kjøtt søndager i det siste. Vi har prøvet det nye melet, og det er atskillig bedre enn det forrige som var dødt og ga tungt brød. Bøhmers slaktet grisen tirsdag, og den var tyngre enn ventet, og fetere - og det er dette det kommer an på i denne tiden.

Bestyrer Trøtteberg ringte i går fra Kalnes og spurte om hva vi gjør for å klare oss under melkerasjoneringen. Jeg sa at vi prøver oss fram ennå, men det blir knapt. Men knapp er brødrasjonen også, og frk. Anderssen melder at hun er 200 kg. mel til akters på den nye terminen, fordi hun må la spesielt fjøslærlingene få mer enn rasjonen. Ved rasjoneeringen av melken i går og fredag fikk husholdningen 31 l. melk bare til dem som tar full kost, mens hun ikke fikk noe til de vel 60 som spiser bare middag. Dette er nå rettet på, så i går fikk hun 50 l. Fredag kvell fikk studentene spekesild og poteter og saft og vann. Helge Omdal sa at det smakte herlig, men det er likevel noe spartansk. Og da jeg fortalte dette til Trøtteberg hørtes han forferdet ut. Han har tenkt å få sin skoles husholdning inn under reglene for gårdshusholdninger, med $3/4$ l. melk pro persona og dag, Vi kan ikke det undtagen for fjøslærlingenes vedkommende, og de henter nå selv sine $3/4$ l. på fjøset, de kommer ikke innom kjøkkenet i det hele tatt.

Tyskerne har med øyeblikkelig virkning sperret det underhold som sjøfolks pårørende her hjemme hittil har fått utbetalt - det er de norske sjøfolks halstarrige ufornuft som har gjort det nødvendig, heter det i avismeldingen.

Mandag 8 desember 1941.

+ 0.5° C. kl. 8, men sølen har kravet i natt. Barometret var nede i 728 mm. i går.

Jenny fulgte Else til byen kl. 9.23 og nytter høvet til å gjøre

en del innkjøp til julen. Else begynner på skolen i morgen.

Japan erklærte i går kvell krig mot U.S.A. og Storbritannia. Kulden gjør seg sterkt gjeldende i Russland. I ÷ 35° nekter motorene å stå til rådighet, og da må selv de verste krigshisserne gi seg.

Kl. 17 hadde rektor møte på rådssalen med 7 instituttbestyrere samt Bærøe om ekstraassistentenes avlønning. Det viser seg nå som under forrige verdenskrig at de unge kandidatene får bedre betalt arbeid andre steder, og derfor blir våre institutter i alvorlig bêt for faglig utdannet hjelp. Siden 1937 har man vært enig om å betale kr. 217.50 pr. måned det 1 året og i 2 og 3 år kr. 243.- + dyrtidstillegg kr. 15.- for ugifte og kr. 30.- for gifte kandidater. Nå ble satsene hevet til kr. 250.- og 275.- + dyrtidstillegget - eller et tillegg svarende til reguleringstillegget til faste assistenter - å regne fra 1/1 1942. Instituttbestyrerne ble enige om å kunne betale en sats under kr. 250.- for mer tilfeldige kandidater i kortvarige jobber. Det ble noen debatt om arbeidstiden. Ødelien kom med hårde ord bl.a. mot Breirem for at han hadde fulgt professorrådets flertalls vedtak om å stille lærerne fritt m.h.t. delt arbeidstid som hittil (kl. 9-14 og 16-19) eller sammenhengende (kl. 9-16). Det viste seg at B. hadde gått en mellomvei - han selv, Ulvesli og Husby har delt arbeidstid, ekstraassistentene sammenhengende; dette er gjort for å nytte ut arbeidsplassen bedre i det overbefolkede instituttet hans (den stille tiden kl. 14-16 nyttes derved godt ut av ekstraassistentene), og hertil kom hensynet til Hvidsten som bor på Ski og ikke kunne komme hjem før kl. 20½, hvis han måtte være på kontoret til kl. 19. Hiorth kom også med et utbrudd som jeg forstår hadde sin rot i telefonsamtaler med Ødelien; for ham gjaldt det "tariffen" som han ikke hadde kunnet følge, fordi han ellers ikke ville ha fått folk. Nervene ligger nokså bare hos enkelte av våre overarbeidede instituttbestyrere.

Tirsdag 9 desember 1941.

÷ 7° C. kl. 8. Sneluft, surt. Det kom 1" sne i morges, og det har yrsnedd også senere.

Elise Andersen som var 78 år 2 september, slutter til nyttår. Jeg ringte lørdag til Ås arbeidstrygd (Danielsen), og han sendte meg i dag fru Marta Larsen som bor i en stue ved bensinstasjonen ved Årungen. Hun er 50 år, født i Haug på Ringerike, kom 16 år gl. til Oslo, hvor hun ble gift, og har

de siste 18-20 år bodd i Ås. Hun har 6 barn, hvorav 3 er hjemme, den yngste ble konfirmert i høst. Hun har vært skilt i 8-9 år og har ingen rede på sin dårlige tidligere mann. Hun gir et godt inntrykk. Hun får skriftlig beskjed om mulig ansettelse.

Jenny er 49 år i dag. I anledningen tryllet hun fram sjokolade og vafler med syltetøy kl. 17, da Marit og Katharina (som har fått sykepermisjon hjem for vann i høyre kne) også var hos oss. I kvell drikker vi kaffe hos Krosbys.

Onsdag 10 desember 1941.

+ 0.5° C. kl. 8. Grått. Det kom 3" sne i går, og i dag er det et skarve føre på veiene, så folk kjører melken på slede.

Bytur. Intet særlig i Kali. Avisene melder om at det japanske luftvåpen har senket de engelske slagskipene "Repulse" og "Prince of Wales" utenfor Malakkas østkyst, og ved Hawaii er 2 amerikanske slagskip og 4 kryssere og 1 hangarskip ødelagt. Guam-befestningene er tilintetgjort, og japanerne er gått i land på Midwayøya og på Filipinene, og de har også satt tropper i land i Thailand (som de har fått fri gjennommarsj gjennom), formodentlig for å angripe Burmaveien. Singapore og Manila er bombardert fra luften, og japanske luftstyrker skal endog ha være over Kalifornia. Ennå har Japan ikke hatt noen bombing, og begeistringen i Tokio er selvsagt ubeskrivelig. Men krigserklæringene drøsser: Kuba, Nicaragua, Salvador, Costarika, Mexiko overveier, Uruguay likeså, Argentina vil være nøytralt. Chiang-Kai-Sjeks regjering i Kina har erklært Tyskland og Japan krig, men Tyskland vil ikke ta imot krigserklæringen, fordi det ikke anerkjenner hans regjering. I Washington er de tyske journalister arrestert, og i Berlin er de 15 amerikanske journalistene bortvist fra pressekonferansene. Men det er ennå ingen åpen krig mellom de to landene. Her i landet strammes båndene. Det skal være felt ca. 50 dødsdommer de siste dagene bl.a. for smughandel, deriblant er 16-17 fra Stavangerkanten. Advokat Leif S. Rode og professor Frede Castberg skal være satt inn. Her på Høgskolen kommer det vel også til å skje noe. "Fritt Folk" har hatt en kort melding om at det er dannet en studentgruppe her ute, med Ola Norang som formann og Telnes som propagandaleder. Gruppen består dessuten av Fjeld (J I) og Vestby (S I). Dr. Richert konfererte i går med professor Breirem om et par foringstekniske spørsmål, ledsaget av 2 tyske eks-

perter, men han hadde også tenkt å snakke med ham og professor Borgedal om forandringer i Høgskolens administrasjon. Borgedal var imidlertid i Oslo i går. Han arbeider med å få innreisetillatelse til Danmark, hvor han er oppnevnt som sakkyndig i anledning av besettelsen av professoratet i driftslære ved Landbohøjskolen. Han skulle ha vært der nede allerede ca. 1 ds.

Jeg spiste middag i nr. 53. Randi har nå fått sitt nye klaffebord og 6 budalsstoler, alle i umalt furu. De tar seg godt ut. De koster 110 kr. Vi snakket om julepresenter, men barna var forferdet over prisene som stiger. En dameparaply koster nå 42 kr., Anne kjøpte en av tilsvarende kvalitet for 19 kr. i 1939. Butikkene snaues mer og mer, og det har stått kø foran stentøyforretningene. Det holder visst på å bli kjøpepanikk.

Torsdag 11 desember 1941.

+ 4.5° C. kl. 8. Vinden i natt rensket himmelen, og det var nesten vårlig mildt ut på dagen. Men veiene har vært bare hålke.

Fylkesskogmester Guthormsen har vært her i dag, han besøker sønnen og nyttet høvet til å se varelset sitt i Cirkus m.v. Han sa bl.a. at hans frue søkte om å bli entlediget som medlem av Hønefoss bystyre, fordi hun ikke var enig i den nye ordførers disposisjoner. Hundseid ga 14 dager etter både henne og hennes meningsfeller netledigelse.

Professorråd i ettermiddag. Assistent Vidme har trukket tilbake sin avhandling for doktorgraden "Um innverknaden av nærings- og vasstilingen på havreplantene si morfologiske utvikling", da han hadde fått høre at godkjennelsen av den var usikker. Høgskolen har fått et nytt legat, "Gårdbruker Karl Friis Kildals Legat", testamentert Høgskolen av K.s datter fru Kristine Christie som var gift med borgermester Edvard Christie i Oslo og døde i høst. Legatet er på 27.000 kr. og skal brukes til reisestipendier for Høgskolens lærere eller for elever der er uteksaminert fra denne høgskole med beste karakter. K. gikk på Ås 1871-74 og var gårdbruker på Hol i Nes, Hedmark; han døde 15/7 1915. - Odd Andresen-Reier som hospiterte i H II i fjor, får lov å hospitere i H III i vinter. Likeså ble islendingen Sveinn Ellertson fra Skagafjorden opptatt som hospitant i meieriavdelingen. Oddvin Reisæter fikk anbefalt sin søknad om å få sitt kandidatstipendium forlenget 1 år fra 1/2 1942. Etterat forskjellige valg til fondsstyrer og komitéer m.v. var foretatt anbefalte rådet til slutt uten synderlig debatt forslag om 8 assistentstillinger, å opprette fra og med 1942-43 (arbeidsundersøkelser, åkervekstforsøk, foringsforsøk, fjærfe og pelsdyr, kulturteknikk,

frukt dyrking, hagekunst og planteskoledrift). De 6 ble oppført også i fjor Dessuten ble gjentatt forslaget om forfremmelse av Traaen til professor og opprettelse av en forsøkslederstilling i ferskvannsfiske, knyttet til Høgskolen, og således at han foreleser fiskerilære. 2 nye ekstralærerstillinger ønskes opprettet, nemlig i matematikk (så lenge det er årlig opptaking i utskiftningsavdelingen) og i birøkt.

Ole Dahl og Johan Røed ble begravet i dag.

Fredag 12 desember 1941.

÷ 20° C. kl. 8. Litt sne, for øvrig gråvær.

Eksamen i projeksjonstegning kl. 9-14. Det ble litt sludder med Telnes, da han skulle levere besvarelsen. Han hadde oppdaget en drøy feil og ville ikke levere, men kontinuere til høsten. Ulvesli og Bjørkli var inspektører og visste ikke hva de skulle gjøre, men telefonerte etter meg. Jeg sa først at han kunne levere blankt og søke om å få kontinuere, men ved å tenke meg nærmere om sa jeg at han fikk levere hva han hadde, ellers får sensor ikke noe å bedømme, og det kan bli tvil om Telnes ikke har trukket seg tilbake fra prøven. Det ble da til at han leverte. Jeg hadde ham senere inne på kontoret, og han innrømmet da at han ikke hadde satt seg inn i reglementets bestemmelser, og visste ikke at han må beholde den karakteren han nå får, selv om det blir 5.0 og han forbedrer den ved kontinuasjon. Men kammeratene godter seg litt skadefro over at dette skulle vederfares selveste NS-sjefen her ute.

I kvell var det siste møte i år i Studentsamfundet. Amundstad takket av, og Solum tiltrådte synlig nervøs. Men det skjedde ikke noe. Skuespiller Julian Strøm deklamerte eventyr og frk Solheim spilte Grieg. Pestsalen var helt full, men det var få funksjonærer, skjønt de var budne.

Lørdag 13 desember 1941.

÷ 60° C. kl. 8 og surt i hele dag. Litt sne, såvidt at det er føre på veiene. Den sneen vi fikk for noen dager siden var gått, men nå er det hvitt igjen.

Eidissen (H III) har fått julekasse hjemmefra bl.a. med en geitost. I natt forsvant den. Det var noe turing blant skogbrukerne, og 3 av dem mistenkes for denne pøbelstreken. De holdt Cirkus våken en stund i natt. Det er noen uroelementer i 1 årsklasse, og de må vel tas ved vingebeinet.

Gylstad

Klasseformannen i 1 årsklasse kom i dag og bad om permisjon for 7 trøndere fra mandag, for 7 vestlendinger fra onsdag, for 11 do. fra torsdag og for 9 do. fra fredag. Det er de vanskelige reiseforholdene som er årsaken, og rektor fant at de fikk lov å reise. Men undervisningen må rimeligvis innstilles fra torsdag.

Else kom hjem med 15.27-, Randi og Anne med 16.09-toget. Lærerne sendte Else hjem fra skolen i går, og hun har vært borte fra den i dag også. Hun klarer ikke riktig å sitte på skolen så lenge enda, og i går ble hun dårlig, så alle ble forskrekket. Hun er nok ikke så sterk som hun selv tror. Bernt er på fest på Vinterlandbruksskolen i kvell; den holdes i Kr. Augusts gt. 6. Gerd Schjennum er hans dame.

Japanerne melder at de har senket det amerikanske slagskip "Arizona" på over 32.000 tonn ved Hawaii og en stor engelsk krysser øst for Malakka. De har gått i land både i nord og syd på Luzon og truer Manila. Likeledes er Hongkong sterkt truet. Men vi får ikke høre noe om tapene deres. Det siste avisnytt er at Japan blokerer U.S.A. På de andre frontene er det forholdsvis stille, men det foregår nok en del bombing i Tyskland som dog alltid går bare ut over beboelseskvarterer. Ingeniører som nylig har vært der nede, forteller at tyskerne har spesialtropper som straks etter et flyangrep har rasert mer eller mindre reparerer de husfasader som kan stelles på, og de rom som vender til gatene settes også øyeblikkelig i stand, så det ikke skal kunne sees fra ferdseilen at det er skjedd noen skade. Dette skal være en meget effektiv kamouflasje, og den er selvsagt velskikket til å hindre panikk. Stemningen i Tyskland skal for øvrig være ganske apatisk, det er ingen krigsbegeistring, men flere og flere svartkledde kvinner sees. I sin tale torsdag, at det siden 22 juni ikke er falt mer (!) enn 165.000 tyskere, en halv million er såret og vel så 30.000 er savnet. Den rumenske statssjef Antonescu meddelte forleden at rumenerne har mistet 120.000 mann i krigen. Finnene har mistet mange flere folk i denne krigen enn i den forrige, da tapet var vel 20.000. Hvor mange flere er det som skal slaktes, før dette ragnarokket, er slutt - for denne gang? Hitler blir antagelig i Berlin i vinter, opplyser tyskerne lakonisk. De som tror det skulle bli fred til jul, må nok tro om igjen. Og direktør Spildo som nå arbeider med planene for våronnen i 1942, slipper nok ikke fra å planlegge i allfall én våronn til, i 1943, og den blir vel dessverre meget vanskeligere. Gud vet hvor langt vanviddet skal drives.

Søndag 14 desember 1941.

5-6 kuldegrader og snefokk omtrent i hele dag. Jeg arbeidet med veden kl. 11 $\frac{1}{2}$ -14 og har ellers holdt meg innen døre. Astrid har prøvet skiene i hagen i dag. Karen og Else var på kinoen i kvell. Páll var her en stund i ettermiddag. Han skal til Odalen i julen.

Mandag 15 desember 1941.

$\frac{1}{2}$ 30 C. kl. 8. Fra kl. 10 sol og for det meste blå himmel. Randi og Anne reiste til Oslo kl. 7.20, Jenny og Else kl. 9.23, Jenny for å kjøpe gardiner m.v. Hun og Else kom hjem kl. 19.27. Vel 20 cm. sne i morges. Snepløgen kjørtes for første gang i vinter.

Eidissen (H III) kom i dag og meldte av at han har mistet 1 hvit geitost, 1 rullepølse og 1 julekake som han har fått hjemmefra og har fått lov til å oppbevare i skapet i anretningen ved spisesalen, - se s. 265. Han har ingen bestemt mistenkt. Fra annen kant har jeg fått oppgitt Hoff i M I som en av dem som var med på turingen fredag kvell. Når karene kunne komme seg inn må dette skyldes at pikene har vært slappe med låsingene av ytterdørene, og det blir vel derfor de som får stryk.

Bakke har 2 ganger tatt med et melkespann fra Ås aksjemeieri til tyskerne i Studentsamfundet. Jeg sa ham forleden dag at han måtte ikke gjøre dette så ofte at det ble et krav av det, men jeg hadde ikke noe imot at han for én gangs skyld gjorde en eller annen denne tjenesten. I går var han med fruen samt Ulfski og frue til middag hos Styris, og i dag ville han ha rede på hvem det var som hadde sladret. Han fikk vite at det var en tjenstlig melding til meg som var kilden, og han fikk samtidig vite at hans egne tjenstlige meldinger hittil har vært svært sparsomme.

Sønsteby leverte Inger i dag et anretningsbord, pris 28 kr. Vi betalte 16 kr. for et lignende for noen år siden. Sjellakk er ikke å oppdrive, og lim er det også vanskelig med. Prisstigning er uunngåelig, selv om prispolitiet nå er etter produsentene, nå sist flere skogeiere, for å ha tatt for høye priser.

Japanerne undertrykker alle meldinger om deres egne tap, eller vi får ikke høre om dem. Men ryktene svirrer. Det heter seg at de i de første dagene tapte 2 slagskip og 1 hangarskip foruten 10 transportskip. Fredag skal Japan være angrepet av 700 fly, 17 byer ble mer eller mindre skadet, og i Tokio var det store brander. Hva som er sandt vet jeg ikke.

Tirsdag 16 desember 1941.

÷ 30° C. kl. 8. Tåke, tildels tett ut over dagen.

Møte i byggerådet kl. 12-14 om plaseringen av et lite uthus på dr. Klems tomt, tegningene til kyllinghuset som ble godkjent under forbehold av at det forelegges dimensjonsberegninger overensstemmende med departementets forskrifter, og til slutt en lang debatt om "Lusitania" skal overlates hagebruket til redskapshus. Det endte med at det ble anbefalt at hagebruksbedriftene får innrede de disponible 3/5 av barakken til redskapsbu. De to leieboerne får da lov å være der så lenge. - Umiddelbart etterpå ble det et kort møte i professorutvalget, hvor man drøftet spørsmålet om reduksjon av den elektriske energi med 20 pst., hvilket det er rettet henstilling om til Forsyningsdepartementet fra lokalt interesserte gjennom overingeniøren for Akershus elektrisitetsverk. Professor Langballe la fram en redegjørelse for situasjonen, hvorav framgikk at belastningen nå er 390 kW mot 450 kW forrige vinter, om natten er den 280 kW. Han mener vi kan komme ned i 360 kW om dagen uten skade for Høgskolens vitale interesser. Det var litt meningsforskjell om man skal skjære ned med 20 pst. belastningen hos de private som abonnerer på 1 kW eller mer. Rektor mente at dette bør gjøres, og jeg er enig med ham.

Kl. 17 var jeg på Åsgård og skulle ha møte i feierkomitéen for å ansette feier. Det ble imidlertid ikke noe møte, men Gathe hadde tenkt å ordne saken med en formannskapsskrivelse til feieren om at han var ansatt. Jeg fikk snudd om på dette slik at hver enkelt av de 3 enhetene Høgskolen, Ås brannkommune og bygden (ved Follo brannkasse, B. Vennergard) ansetter hver for seg, men at feierkomitéen fortsetter arbeidet og bl.a. utarbeider instruks for feieren. Den ansatte er feiermester Rolf Lorange Holme i Drøbak, f. 28/1 1905 og feier i Drøbak siden 1934 og i Hølen siden 1928. Han overtar på Høgskolen og i bygden fra 1 januar, i Ås brannkommune fra 1 mars. Helge reiste hjem til jul i ettermiddag.

Onsdag 17 desember 1941.

÷ 3.50° C. kl. 8. Tåket var i dag også. Det blåser litt opp i kvell, og det blir vel noe sne. Togene har vært ute av rute især på Vestbanen de siste dagene. Strømmen har sviktet. Da jeg reiste til byen med 9-toget i dag var dette 25 minutter forsinket p.g.a. strømsvikt. Det var mange med toget som skulle gjøre juleinnkjøp. Men butikkene er sørgelig tomme, og

det er snart bare papir å få kjøpt, som fru Barth sa i dag.

I Oslo var de jeg møtte ganske oppspilet over tyskernes retrett over hele russefronten, noe jeg ikke visste noe om. Avisene er nemlig hermetisk lukket for alle meldinger om tap på tysk, italiensk og japansk side - en psykologisk dumhet som kommer til å virke eksplosivt, når nederlagene er et faktum. Det er herjinger av tyfus i de tyske hærmasser, og tyfusen skal nå ha bredt seg også til Tyskland. 51 divisjoner, d.v.s. ca. 1 mill. mann, skal være på retrett, og det er etterlatt masser av materiell, hvilket tyder på at retretten er hastig. Russerne har tatt Mariupol og truer med å avskjære 200.000 tyskere på Krim. De befester jernbanen mellom Leningrad og Vologda, hvilket må bety at tyskerne ikke har klart å holde stillingene der heller. På Moskva-fronten ble det sagt i dag at tyskerne nå er trykket tilbake til Smolensk og Brjansk, men det er vel en overdrivelse. Russerne benytter seg av kavalleri i stor utstrekning. De motordrevne krigsinstrumenter duer lite i den strenge kulden. Det fortelles at russerne sprøyter vann på de tyske tanks'ene, og når det er 35 kuldegrader stivner jo alt på kort tid, også de stakkars soldatene som kjører dem. Bensinbomber er også ett av russernes fryktelige våpen. I Libya skal general Rommels armé være sprengt, og tyskerne selv har meldt at de samler seg om en ny kamplinje. Den må ligge vest for Tobruk. De engelske tropper følger hakk i hel og prøver å tvinge tyskerne til slag. Forsterkningene fra Hellas og Italia når ikke fram, 6 båter er senket underveis av engelske ubåter. Det ser ut som om englenderne har overtaket i det østlige Middelhav for tiden. På Filipinene skal japanerne være de tapende, amerikanerne melder at de er herre over situasjonen. På Malakka er kampene hårde, og ved Hongkong er det artilleriduell om landtangen Kaolun i stredet vis a vis Hongkongøya. Japanerne har dementert meldingen om tapet av 2 slagskip og 1 hangarskip, men den skal allikevel være riktig. Det går rykter om at japanerne har mistet 40 pst. av sin krigsflåte, hvilket må være en overdrivelse. Men ryktene om at Tokio står i flammer holder seg. Den japanske landgang i Britisk Nordborneo er av mindre betydning. - 3 tyske kapteiner skal ha skutt seg i Oslo i natt, den ene i nærheten av Akers sykehus etter å ha vært på visitt på sykehuset, de to andre på vestkanten av Oslo - det sies at de skulle være mistenkt av Gestapo for å ha lyttet på London. Advokat Lütken og frue er arrestert, og det påstås at advokat Stray og advokat fr Stray er skutt. Likeså at 10-12 dødsdommer i Stavanger er eksekvert. Om dette fortelles intet i avisene, kanskje fordi de svenske arbeiderne ved

jernverkene har truet med generalstreik, hvis ikke dødsdommene i Norge opphører. For noen dager siden ble det sendt ut svenske nyheter hver halvtime - situasjonen var altså ytterst spent. Var det fordi tyskerne hadde forlang utlevering av den svenske krigsflåten? Den amerikanske general Johnson var i Stockholm og forela et ultimatum. Den svenske flåten er imidlertid ikke utlevert. Og et ammunisjonstog ble stående på Kongsvinger i flere døgn, fordi det ikke fikk passere gjennom Sverige. 8 båter med ammunisjon er i de siste dager senket utenfor Stavanger-Haugesund. Ingenting av dette kommer i avisene. Heller ikke at Terboven hastig ble kalt hjem til Berlin lørdag - bare at han var forhindret i å være til stede ved en juletilstelning den kvell i Oslo for tyske soldater. I Oslo morer man seg for øvrig over at det er begå et underslag i Den norske Legions kasse, det sies på 150.000 kr. "Dette er ikke noe rart, for 75 pst. av de karene har vært straffet," bemerket en nokså tørt. Men man er nokså forbløffet over at overrettssakfører Christie som for ikke lenge siden ble blankt avsatt som sjef i Kringkastingen p.g.a. uduelighet, i dag meldes utnevnt til byfogd i Oslo. Skrapes bunnen?

Eksamen i mikrobiologi begynte i ettermiddag.

Torsdag 18 desember 1941.

÷ 7° C. kl. 8. Koldt og nesten klart i hele dag. Det er full vinter og bra sledeføre.

Professor Hagem har meget å fortelle fra Bergen og Nesttun. Gamlehjemmet på Nesttun, hvor tyske soldater var installert, brente i høst. Like etter ble hans datter arrestert for å ha jepet til en tysk soldat som syklet på gal side av veien og holdt på å kjøre på henne. Ortskommandanten er en av de strikse som er vanskelig å komme ut av det med. Frk. Hagem ble dårlig behandlet i arresten, og under sitt arbeide med saken kom Hagem til slutt helt til general Tigel som er en dannet og klok mann, og som - etter å ha rådført seg med sin kone (!) - fikk saken forlikt på den måten at soldaten som hadde meldt frk. Hagem hadde misforstått en mulig ansiktstrekning og derfor tok klagen tilbake, når frk. H. forsikret at det i hvert fall ikke var hennes mening å geipe. Professor Indrebø, kjøpmann Rieber og en lærer på Nesttun var av plasskommandanten tvunget til en hel dag å vaske vekk H 7-merker, skjønt Indrebø hadde nedlagt innsigelse og henvist til Haagerkonvensjonen som han sierte prikkfritt. Etter brannen på Gamlehjemmet ble hans hus beslaglagt for tyskerne, men det var ingen vanskelighet nå for ham å få rom for seg og møblene annet steds. Tidligere i høst ble det elektriske

lyset tatt fra ham i 14 dager, fordi han angivelig ikke hadde blendet godt nok - det ble å greie seg med petroleum, men han hadde aldri hatt så flust med dette stoff som i den tiden, det sendtes til ham fra alle kanter. Møtet Quisling hadde hatt i Bergen forleden, hadde ikke vært bra. Fylkesmann Harnoll ("Herr Null") hadde befalt alle embets- og bestillingsmenn å møte fram - sorenskriveren på Stord måtte reise fra et tillyst ting som fikk vente til han kom tilbake -, men det Q. hadde å si var bare en syndflod av ukvemsord, det var ingenting positivt i det. Unntagen kanskje at det later til at NS mener å skulle overta styret en gang i januar. Nå er muligens brikkene litt anderledes ordnet enn dengang, så det kan trekke ut med maktovertakelsen. Og bra er kan hende det både for NS og for oss andre. Hagem var opptatt med vitenskapelig arbeid på Ferstadvollen just den dagen, så han hørte ikke Q.

Ola Norang var innom og ønsket god jul før han reiste i dag. Han var oppe i mikrobiologi i formiddag og fikk 1.5. Han fortalte at lensmann Tin Riise er avsatt og en nordlending er kommet i stedet. Doktoren som er fra Vest-Agder, er blitt ordfører, men han er ikke heldig, forlød det. Ola har fått noe anspent over seg. Han liker seg øyensynlig ikke. Han snakket om revolusjon, men var varsom i uttrykkene. Det blir i allfall ingen revolusjon her på stedet før over nyttår, siden han reiser hjem til Hjørundfjorden i morgen.

Fredag 19 desember 1941.

÷ 70 C. kl. 8. Frosttåke. Et par tommer sne ut på ettermiddagen. Undervisningen ebbet ut i løpet av i går, skjønt juleferien egentlig ikke skulle ha begynt før i ettermiddag. Nå er det nesten bare de som ikke skal hjem i julen, som er igjen, og dagen har nærmest fått noe av feriestemningen over seg. Ute i ekspedisjonen har det vært stor trafikk av studenter som skulle låne kortbunken sin for å få klipp til å kjøpe sin porsjon av den sjokoladen som utrasjoneres til jul.

Ingeniør Drangsholt har vært her i formiddag for å inspisere renseanlegget på Frydenhaug. Han er redd for frysing. Han snakket om at det er smått med poteter i Oslo for dem som ikke har kjellerplass, og spurte om det er snaut med poteter i det hele. Det er det jo ikke, men det er vanskeligheter med transporten, dels p.g.a. tyskerne, dels av hensyn til kulden.

Jeg holdt foredrag i kvell om overlærer Jacob Sverdrup i elev-

foreningen ved Follo landbruksskole. Formannen, Mikal Næs fra Ullensaker, administrerte møtet greit og godt, og alle ca. 25 elever som bor i Ski var møt fram og var oppmerksomme tilhørere. Tufte var også til stede, Dietrichson selv var bortreist. Fru D. har ligget på Radiumhospitalet ca. 1 måned nå igjen, det var visst nokså dårlig for 14 dager siden med henne, men det er bedre nå, sa Tufte. Jeg drakk kaffe på Vanaheim før jeg gikk på skolen - Sigfrid var i byen, bl.a. spiste hun middag hos faren, og Agnes var nettopp kommet tilbake fra bytur - og etterpå gikk jeg opp til Holmaas og leverte ham et fotografi av bysten av Jacob Sverdrup i Høgskolens park, han vil ta foredraget mitt inn i "Østlandets Blad". Jeg kom hjem med 22.09-toget.

Eksamen i mikrobiologi ble avsluttet i formiddag. Páll fikk 2.3. Professor Hagen reiste til Oslo i ettermiddag. Han fikk besøk her ute av sønnen Kaare som fortalte at han over jul skal flytte til Sarpsborg og assistere fylkesagronom Baardseth på utstillingene. Han liker arbeidet godt, men tviler på om jobben varer lenger enn ut februar.

Sekretær Hveding har vært her ute i dag og hentet varer. Han så riktig pjusket og trett ut og beklaget seg som vanlig over hvor travelt han har det.

Høgskolens vedforsyning er kommet i vanskeligheter ved at tyskerne (Dienststelle Feldpost Nr 40059 A) har lagt beslag på den ved som var bestilt hos skogforvalter Schanke fra Dulpeterpet statsskog. Det har en ytterligere forsiktighet med vedforbruket til følge, og lærerne får sitte og småfryse på kontorene som hittil. Vi skulle hatt badedag i dag, men den får utsettes til senere. Tyskerne skaffer oss også vanskeligheter på grunn av rekvisisjonene av halm som det må skaffes hester og mannskap til framkjøringen av Mangelen på arbeidshjelp er meget følelig.

Barnahagen som fru Breirem har ledet i høst, og som har hatt sine timer i sykeværelset i Tivoli, hadde juletreffest i Asstentforeningen kl. 15½-18 i dag. Frk. Berntzen var i harnisk over å ha de trippende barneføtene rett over posthuset, men hun fikk finne seg i det for én gangs skyld.

Lørdag 20 desember 1941.

÷ 90 C. kl. 8. Koldt hele dagen, klamt og disig i kvell.

Anne og Gunnar kom kl. 17.16 og Bernt kl. 19.27. Anne hadde meget å fortelle om siste ukes besøk i de tomme butikkene som har hatt åpent kl. 10-14 eller 15 eller også helt stengt i dag. Gunnar måtte helt ned på Grønland før han fikk tak i noen bøker han skulle ha, d.v.s. han kjøpte noen som

han ikke hadde tenkt på. Pipe til faren var ikke å oppdrive før han slompet på én i en liten butikk i Hegdehaugsveien. Og han skulle hente kjøtt for Randi, stod opp kl. $\frac{1}{2}$ 8, var ute $\frac{1}{2}$ 10, men forretningen var åpen kl. 11-13. Nåvel, han fikk da kjøttet, men hadde sølet vekk det meste av formiddagen uten å ha fått tak i en eneste julepresent. Så han var mildt fortvilet. Og Anne har enda tre present^{er} igjén å kjøpe. Hun skulle hatt et svart glidelås hele uken, i dag oppdrev hun et brunt i Bogstadveien. Og hos Gunerius Pettersen skulle hun kjøpe knapper, hadde valgt ut noen - 6 stykker, takk! - men så viste det seg at esken var tom, det var bare ^{igjén} den knappen som stod utenpå. Dette gjentok seg et par ganger. Utenfor Dobloug var det stor kø, for der var det ennå litt å få kjøpt. Tragikomisk, men sørgelig allikevel.

Søndag 21 desember 1941.

$3-4$ varmegrader og noe blåsende. Sneras fra takene og drypp i takrennene, glatt på veiene, mørkt vær. Årets korteste dag, godt at solen snur. Karen og Else var på sparketur rundt Årungen, vi andre har holdt oss i ro. Gunnar kom med noen egg og litt ost som Ove hadde med fra Trondheim - han fulgte Anne til 16.51-toget. Páll kom til kaffe, han reiser til Odalen i morgen og må avsted med 5.38-toget for å nå morgentoget oppover fra Oslo.

Mandag 22 desember 1941.

+ 4.5° C. kl. 8. Er det kakelinna som er kommet? Været er mildt, og himmelen er klar. Et merkelig vintervær!

Dagen er gått med budsjettarbeid og med ordning av forskjellig slag for juleferien. Hansen får fri for nattvakt^{en} 24-30 desember, og Kåre Henriksen vikarierer. Bakke får 8 dagers ferie like over nyttår.

Tirsdag 23 desember 1941.

$\div 5^{\circ}$ C. kl. 8. Klart, men noe kjølig i hele dag.

Rye og Birkenes har fått ferie fra i dag. De reiste kl. 5.38. Rye hadde glemt å varsle Stensrud om fyring i badet i formiddag, og det ble derfor 3 timers forsinkelse, men ellers gikk det etter planen. Jeg har fortsatt med budsjettforslaget, men det er blitt mange forstyrrelser, fordi jeg må greie med ekspedisjonene alene.

Ingeniør Gabr. Frøholm ved Veidirektoratet i Oslo var her ute en kort stund i middags for å hente noen opplysninger om meteorologiske ting. Han var assistent i bygningslære i 5-året 1924-28 og er kjent som en hårdkokt målmann og forbudsmann, men det høver for så vidt bra i denne tid at han drikker hverken brennevin eller vin, kaffe eller te, og heller ikke røke han.

Det går rykter om at forholdet mellom Tyskland og Sverige er blitt strammet. Tyskerne skal ha bragt opp et svensk dampskip, og svenskene har nektet gjennomfart på sine jernbaner og har åpnet en plombert vogn og funnet krigsmateriell, altså et grovt brudd på Haagerkonvensjonens bestemmelser. Hansen sier at svenskene har skutt ned 7 tyske fly, og i natt ble det sendt en masse tropper og materiell sydover forbi Korsegården. Fra andre kanter meldes det også om tropper som sendes til Kongsvinger og Halden. Men krigstrettheten brer seg i Tyskland, folk er nærmest apatiske der nede. At Hitler nå er blitt sjef for overkommandoen betyr at generalfeltmarskalk von Braunschitsch er avsatt, men avisene søker å få det til at han fremdeles er i tjeneste. For noen uker siden forlød det at Hitler var reist til Berlin og skulle bli der i vinter. Han var altså da blitt for besværlig for hærledelsen, men nå har han tatt sitt monn igjen. Er dette oppløsningens begynnelse? I Syditalia er det erklært krigstilstand i 4 provinser, fra Napoli og sydover. I Libya går englenderne stadig framover, Benghasi og Tripoli bombes titt og ofte, og italienerne bemøyer seg lite med å skjule den virkelige stilling i sine kommunikéer, mens tyskernes derimot inntar fordelaktigere stillinger overfor fiendens overmakt. Avisene skal ha fått pålegg om ikke å omtale begivenhetene på østfronten i denne tid, og det vi får høre, er da også bare lokale vellykkede parerlinger, hvor fienden er tilføyet enorme tap. På finskefronten meldes stans i den russiske offensiven. I Østen går japanerne på et par steder, på Malakka driver de engelskmennene foran seg, og de har satt i land 80.000 mann på Filipinene, og i Nyguinea har de også gjort landgang og vil øyensynlig innbilde geografisk ukyndige at det er en viktig begivenhet. Japanske sakkynndige har allerede gjort det av med 80 pst. av den amerikanske flåten. Det er kommet noen flere krigserklæringer. Men Argentina søker å holde seg utenfor, og tyskerne spiller dette land ut mot U. S.A. som nå har satt tropper i land på Galapagosøyene som tilhører Ecuador. Churchill er kommet til Washington og konfererer med Rooseveltdt.

Fra Malm har jeg fått noen linjer. Sønnene og svigersønnen er i krigen, Olof ved fronten, og kommer ikke hjem til jul. De øvrige har det bra.

Onsdag 24 desember 1941.

÷ 10 C. kl. 8. Det kom skosne fra morgenen til ut på formiddagen og med issvullen under var føret ganske lumsk i dag. Men det er blitt riktig hvit jul dette året også, og hestene gikk for sneplogen på hoved- og bygdeveiene i 16-tiden. På Høgskolen venter vi med brøytingen til kl. 8 i morgen, og det er derfor nokså subbet i ettermiddag.

Jeg arbeidet flittig på kontoret kl. 9-13½ med budsjettforslaget og fikk ferdig kladden til "Lærestalten" og sendte den til professorutvalgets medlemmer. Det viktigste av kontorarbeidet var også unnagjort til julen. Så var det hjem og spise risengrynsgrøt som var av det gode gamle slaget. Og Jenny overrasket også med ekte mylje. Og da vi etter å ha kledd oss om og Jenny og jeg hadde pyntet juletreet drakk te kl. 17, var oppdekkingen også som i normale tider, med fattigmann, hjortetak, goro, brune og lyse snipper, berlinerkranser, stranngatekake og peppernøtter. 3 kvarter senere gikk vi rundt juletreet allesammen - Randi og Anne kom med et forsinket 16.09-tog etter å ha turet julen i departementet fra kl. 12 og hadde det riktig hyggelig der inne - og sang de gamle julesangene. Og så ble det Astrid's jobb å hente de mange pakkene som hadde samlet seg rundt juletreet, og jeg leste opp navnene på dem pakkene var til, og fra hvem. Vi var opptatt med det til bort i mot 20, da stellet med kvellsmaten meldte seg. Da hadde det hopet seg opp hele stabler med bøker, glassvarer og keramikk og forskjellige andre ting, oppfinnsomheten hadde sandelig vært stor til tross for varemangelen. Det var nesten som Bernt sa, at her nå var bedre utvalg enn på Glassmagasinet. Så spiste vi lutefisken som ledsagedes av den tradisjonelle drammen, og vi spiste hvit julekake, og vi fikk sylte og røket flesk og rull og gouda- og geitost. Det var rent forbløffende hva husmoren hadde tryllet fram i denne tiden. Kl. 21½-23 var jeg på spisesalen, hvor ca. 30, derav 12 studenter, feiret julen på den vanlige måten der nede. Jeg var eneste representant for Høgskolen og overbragte den vanlige hilsen og takk fra den, og jeg leste et juledikt og til slutt en fortelling "Kjøpskål" av Niclas (Nikolai Grude) i "Norsk Landbruk"s julehefte. Vi gikk også litt rundt juletreet og sang til slutt "Gud signe vårt dyre fedreland". Det var stille der nede, men de to studenter som i korte taler tolket deres takk for kvellen, var det bare takknemlighet. Frk. Anderssen som var nokså trett, trakterte med fruktvin og kaker (fattigmann, hjortetak, lyse snipper, peppernøtter), epler og korinter.

Torsdag 25 desember 1941.

6-7 kuldegrader og svak sno av NO, men klar og tindrende luft. Mor, Jenny og jeg, Randi, Astrid, Anne og Gunnar var i kirken som var stappfull, og hvor sjømannsprest Trygve Woxen fra Antwerpen preket, og det var ofring til sjømannsmissjonen. Før middag på visitt hos Michaels som har spist juleknask hos oss etter aftens. Anne har vært hos Eskeruds siden middag, fru E. har fødselsdag i dag. Dit kom også Johnsen-barna på Smebøl, med en fin krøkan-bløtkake til fru E., og det ble det vanlige NS-kjevlet mellom ungdommen.

Fredag 26 desember 1941.

÷ 90 C. i formiddag, klart vær. Pastor Begby som vikarierer for Natvig, holdt ungdomsgudstjeneste, men Karen og Else som var i kirken syntes ikke at han var helt vellykket, han var for stram.

Dagen har vært helt rolig. Anne har vært hos Eskeruds, og vi andre var hos Michaels etter aftens og spilte bridge. Lile-Michael var dårlig og kastet opp i hele natt og lå helt til vi kom, men han er pjuaket fremdeles.

Lørdag 27 desember 1941.

÷ 50 C. kl. 10, klart og pent vær.

Jeg satt på kontoret i formiddag og skrev kladden til budsjettet for de praktiske bedrifter. Dybfest i J III som er fra Vågan i Lofoten, og som er her i julen, fikk i dag telegram hjemmefra om at moren er død.

Hos Bøhmers er det fest i dag i anledning av deres 30 års bryllupsdag. Vår 27 års bryllupsdag feirer vi i stillhet, eller kanskje får den en ekstra kulør over seg ved at Thormod drikker kaffe hos oss og Eskeruds er hos oss til aftens.

Avisene i dag melder at japanerne har tatt Hongkong, og at de fortsetter presset på Malakkahalvøya og håper å få resultater på Filipinene. I Libya er meldingene sparsomme, men tyskerne skal ha trukket tropper derfra til Sydrussland, og englenderne er derfor nå herrer der. Det forlyder at tyske soldater er kommet inn i Sverige fra Finnland, men avisene er helt frie for meldinger fra Sverige. På den russiske front melder tyskerne bare om lokale trefninger som går ut på at de har tilføyet russerne blodige tap.

Søndag 28 desember 1941.

÷ 12° C. kl. 10, klart og godt vær. Tindrende måneskin om natten.

Bestemor reiste til Ski kl. 10.50 på besøk hos Sigfrid som ikke har vært i Oslo i helgen. Gunnar har vært hos oss i dag.

På Høgskolen er det stille. I Elevforeningen traff jeg i formiddag landbrukskandidatene Dalen og Rasmus Nordbø som er her ute på en kort visitt. Det ble prat om NS især. Dalen liker arbeidet i Buskerud og bryr seg ikke stort om situasjonen for øvrig. Skatvedt slutter som sekretær av helbredshensyn, og Hersoug er den eneste av fylkesagronomene det kan bli spørsmål om som ny sekretær. Bækkedal er solid NS. Dr. Richert som er stedfortredende rikskommissær, mens Terboven og hans stab er i Berlin for å avlegge rapport, skal fra London ha hørt om Skylstad-episoden her på Høgskolen og har latt seg forlyde med at han vil ta seg av den saken. Men alt skal være stille til over nyttår.

Måndag 29 desember 1941.

÷ 4.5° C. kl. 9, sol og klarvær i hele dag.

Møte i professorutvalget kl. 10-14. Skogbruksavdelingen henleder oppmerksomheten på planer om salg eller utstyking av Ås prestegård og henstiller at skogen ikke må bli avhendet helt eller delvis uten at Høgskolen har fått seg saken forelagt. Utvalget gikk med på å anbefale dette under forutsetning av at en ikke hindrer en rasjonell ordning av sogneprestens boligforhold. En forespørsel fra Forsyningsdepartementet om mulig reduksjon i elektrisitetsforbruket har vært sendt bestyreren av Høgskolens elektrisitetsverk, prof. Langballe, som har avgitt en grei uttalelse. Utvalget besluttet å vise til den, men fant ikke å kunne anbefale noen reduksjon av det private abonnement med 20% som ute i bygden, dels under henvisning til vanskelighetene med å skaffe brensel nå, dels også fordi det neppe vil bety en reduksjon av mer enn 10 a 15 kW. Det besluttet 3mvidere å be om departementets bemyndigelse til å honorere et bibliotekfaglig utvalg, bestående av overbibliotekar Munthe og sjefbibliotekar Arnesen, som ønskes nedsatt for å uttale seg om de foreliggende planer til en bibliotekbygning for Høgskolen. Deretter begynte utvalget på gjennomgåelsen av budsjettforslaget for 1942-43 og ble ferdig til og med post 7, Institutter og samlinger.

Bestemor kom hjem fra Ski kl. 17.16. Hun har i dag vært på visitt hos Gjelsviks.

Anne begynte som kontordame på Frøkontrollen i dag, arbeidsdagen er kl. 9-15 $\frac{1}{2}$. Hun er ikke svært begeistret, arbeidet er ensformig, og frk. Stensrud som har tilsynet med henne og frk. Marta Johansen fra Nordby, jager på og er svært nøyaktig. Hun likte seg bedre i departementet, forlyder det.

Tirsdag 30 desember 1941.

÷ 4° C. kl. 8. Temperaturen steg opp mot 0 ut over dagen, og litt sne kom i 15-16-tiden.

Møte i professorutvalget kl. 10-14. Ble ferdig med resten av budsjettforslaget, d.v.s. det som foreligger hittil. Foringsforsøkene og meieri forsøkene må behandles like over nyttår, og et par andre saker er heller ikke ferdige til å forelegges.

Englenderne gjorde landgangsforsøk 2 steder nordpå i julehelgen, meldte avisene i går, men ble slått tilbake, 1 torpedobåt ble senket og 1 skadet. Tyskerne mistet 1 forpostbåt etterat den hadde skutt ned et fly. I dag forlyder det at de fremdeles er i land, det skal være i Vesterålen. Det skal være vanskelig med transporten av matvarer nordover, de kommer ikke fram. Japanerne fortsetter presset på Malakka og Filipinene. De har landsatt fallskjermtropper på Sumatra, og Sarawack på Borneo er besatt, og det forlyder at til våren skal japanerne kunne få $\frac{1}{2}$ mill. tonn olje derfra. På frontene i Russland og Libya foregår lokale kamper. 4 bomber ble sluppet i nærheten av Gøteborg søndag - det heter at det var 2 fremmede fly. Tyskerne melder om at en bombe er falt i skjærgården utenfor Stockholm. - Siste forlydende om landgangsforsøkene i Norge er at det ene skjedde på Nordre Vågsøy, like syd for Stad, at 102 tyskere falt og resten av styrken, 60-70 mann, ble tatt til fange. Landgangsstyrken skal fremdeles være der borte.

Bærøe har vanskeligheter med fjøslærlingene. Julaften rømte en av dem. Han har nå lagt på lønnen til dem, da det viste seg at Høgskolen har betalt mindre enn landbruksskolene. Melkemengden går bra oppover, den var i går 852 kg.

Onsdag 31 desember 1941.

÷ 7° C. kl. 8, lettskyet, ut på formiddagen tåke som varte hele dagen. Inger ble med Randi til byen kl. 9.23 i går for å kjøpe tallerkener m.v. De kom tilbake i dag med 16.09-toget. Inger hadde kjøpt strømper til seg selv og stuegardiner til sin mor, stentøy er ikke å oppdrive i byen.

Bernt reiste på juleball kl. 17.22 med Margit Glømme til en kammerat fra Vinterlandbruksskolen, Abrahamsen, til farens landsted på Landøya ved Sandvika. Faren, Ole A., som er gift med Margrete Tannum fra Vestby, driver transportforretning i Toftesgt. 45.

Jeg har sittet på kontoret og gjort ferdig manuskriptet til budsjettforslaget for 1942-43, så Rye kan renskrive det straks han kommer tilbake. Trælnes ringte og bad på kammeratenes vegne om å få feste litt i selskapslokalene i kvell. Dette får de lov til, men de kan ikke få danse, fordi vi mangler olje til å bone gulvene med etterpå.

I forgårs ble følgende melding sendt ut gjennom NTB:

Den tyske rikskrigsrett har dømt følgende nordmenn:

- 1) Praktiserende læge, dr. Carl Oftedahl, Stavanger,
 - 2) handelsfullmektig Thomas Fjermestad, Stavanger,
 - 3) kontorist Karluf Bøe, Stavanger,
 - 4) skiltmaler Einar Høseth, Hinna pr. Stavanger,
 - 5) kjøpmann Arnt Plesner-Pedersen, Stavanger,
- til døden for i fellesskap å ha drevet spionasje til fordel for England.
- 6) Tollkontrollør Georg Helland, Stavanger,
- for spionasje til fordel for England og for franktirørvirksomhet, til døden 2 ganger.
- 7) Tankvokter Olav Ragnvald Olsson, Gausel pr. Stavanger,
 - 8) lagermann Martin Jacobsen, Stavanger,
 - 9) selger John Nilsen, Tasta pr. Stavanger,
 - 10) disponent Borgen Bøe, Stavanger,
- til døden for spionasje til fordel for England.
- 11) Smed og mekaniker Georg Fjellberg til døden for å ha hatt våpenlager.

Dødsdommene er fullbyrdet ved skytning. Dessuten er den norske statsborger Gundersen, Stavanger, dømt til 8 års tukthus for medvirkning til franktirørvirksomhet, de norske statsborgere Ottestad og Laugaland til 3 års fengsel for ikke å ha anmeldt planlagte forbrytelser og den norske statsborger Møyner til 2 års fengsel for ikke å ha anmeldt planlagte forbrytelser.

Det var i gatene i Måløy den egentlige trefningen fant sted søndag mellom engelskmennene og tyskerne, forlyder det. Det falt omkring 100 på begge sider, og engelskmennene tok med seg resten av tyskerne samt 9 NS folk, deriblant ordføreren. Ingen norske skal være skadet, men noen hus brente. Hvor landgangen nordpå fant sted er ryktene forskjellige - Lødingen, Røst, Svolve, etsteds i Vesterålen.

Dagen i dag har gått som vanlig nyttårskvellen. Anne kom fra kontoret kl. 12, jeg kl. 14 $\frac{1}{2}$. Vi spiste risengrynsgrot til middag, med mylje etterpå. Lutefisk med dram og tomtebrygg, og for øvrig vanlig oppdekning til kvells. Juleknask etterpå, d.v.s. epler, nøtter, småkaker (fattigmann, goro, hjortetakk, berlinerkranser, brune og lyse snipper, stranngatekake, peppernøtter). Nyttårsnissen hadde vært ute og gjemt 1. pakke sjokolade til hver, og som vi hadde strevet med å finne. Anne spiste til kvells hos Eskeruds, men kl. 23 kom hun og Gunnar tilbake og tilbragte midnattstimen hos oss. Vi drakk nyttårsskålen i en skvett madeira og i rpisvin. Astrid fikk lov til å være oppe til midnatt.

Elise Andersen sluttet i dag og kom og sa takk for seg. Hun og datteren Anna bor i Kommandanten, men det må dessverre nå bli spørsmål om å flytte, og Elise så svært spørrende ut. Vi kaster henne ikke ut før vi er nødt til det, og jeg sa at hun fikk ta det med ro i den nærmeste tid. Hun fikk beskjed om å henvende seg til lensmannen angående alderdomspensjon.